

_Carlos_Castaneda_:

DRUGI_KRUG_MOĆI

//_The_Second_Ring_of_Power

//_Copyright_©_1977_by_Carlos_Castaneda_

PREDGOVOR	2
1_PREOBRAŽAJ_DONE_SOLEDAD	4
2_SESTRICE	61
3_LA_GORDA	99
4_HENAROVİ	149
5_UMJETNOST_SANJANJA	195
6_DRUGA_PAŽNJA	245
©{_PETA_KNJIGA_sabranih_djela_C.C._}©	

PREDGOVOR

Zaravnjen, go planinski vrh na zapadnoj padini Siera Madre u središnjem Meksiku bio je mesto gde sam se poslednji put video sa don Huanom i don Henarom, kao i s njihova dva učenika, Pablito i Nestorom. Ozbiljnost i veličina onoga što se tu zbilo jasno su mi pokazali da je naše učenje privedeno kraju i da se tada zaista poslednji put nalazim u prisustvu don Huana i don Henara. Pri kraju tog susreta svi smo se međusobno pozdravili, a onda smo Pablito i ja zajedno skočili s planinskog vrha u ponor.

Pre tog skoka don Huan mi je izložio osnovni princip svega što će mi se dogoditi. Po njegovim rečima, ja ću, kad skočim u ponor, postati čista percepcija i kao takav ću se kretati tamo-amo između dve bitne oblasti svega što postoji — između tonala i naguala.

Prilikom tog skoka moja percepcija je sedamnaest puta elastično odskočila dodirujući čas tonalno, čas nagualno. Pri prelasku u nagualno primetio sam da se moje telo raspada — iščezava. Tada nisam mogao da mislim ni da osećam onako sabrano, neisprekidano kako to inače činim, ali sam ipak nekako, kako-tako mislio i osećao. Kada bih pak prelazio u tonalno, moje biće bi se opet sakupilo i postalo jedinstveno. Bio sam ceo. Moja percepcija je bila koherentna. U mojim vizijama postojao je red. One su bile tako neodoljivo snažne, njihova živost lako stvarna a složenost tako ogromna da to ni-

sam bio kadar objasniti na zadovoljavajući način. Ako kažem da su to bile vizije, živi snovi, ili čak halucina-cije, ja ničim ne objašnjavam njihovu prirodu.

Kada sam veoma podrobno i pažljivo razmotrio i analizirao svoja osećanja, zapažanja i tumačenja tog skoka u ponor, dospeo sam do trenutka u kome više nisam mogao racionalno verovati da se to odista dogodilo. Međutim, drugi deo mene je bio čvrsto uveren da se to zbilo, da ja *jesam* skočio.

Don Huan i don Henaro više ne mogu doći, ali njihovo odsustvo izazvalo je u meni neodoljivu želju i potrebu da krenem uprkos na izgled nerešivim suprotnostima.

Vratio sam se u Meksiko da posetim Pablita i Nestora u nadi da će mi oni pomoći da razrešim svoje konflikte. Ali za ono na šta sam naišao na tom putovanju ne može se reći ništa drugo do da je to bio poslednji napad na moj razum, koncentrisan napad sproveden po zamisli samog don Huana. Sledeći uputstva svog odsutnog učitelja, njegovi učenici su krajnje sistematski i precizno za nekoliko dana razorili poslednju utvrdu mog razuma. Za tih nekoliko dana otkrili su mi jedan ili dva praktična vida svoje magije, umetnosti snevanja koja čini jezgro ove knjige.

Veština prikradanja, drugi praktični vid njihove magije kao i kruna don Huanovog i don Henarovog učenja, prikazana mi je tokom mojih narednih poseta; to je ujedno bio najsloženiji vid njihovog postojanja na ovom svetu u svojstvu čarobnjaka ili veštaca.

1. PREOBRAŽAJ DONE SOLEDAD

Iznenada sam predosetio da Pablito i Nestor neće biti kod kuće. Toliko sam bio siguran u to da sam zaustavio automobil. Stigao sam do mesta gde naglo prestaje asfalt, i želeo sam da razmislim da li da tog dana produžim dugu i tešku vožnju po strmom putu prekrivenom krupnim tucanikom, koji vodi do njihovog grada u planinama središnjeg Meksika.

Spustio sam prozore na kolima. Bilo je dosta vetrovito i hladno. Izišao sam da protegnem noge. Od viščasovne naporne vožnje ukočili su mi se vrat i leđa. Hodao sam po rubu asfaltiranog drumu. Zemlja je bila vlažna od pljuska koji je ranije pao. Kiša je još lila po padinama planina na jugu, nedaleko od mesta na kome sam se nalazio. Ali pravo preda mnom, u pravcu istoka kao i severa, nebo je bilo vedro. Dok sam vozio drumom punim okuka, mogao sam pokatkad da vidim plavetne planinske vrhove kako u velikoj daljini blistaju na suncu.

Posle kraćeg razmišljanja odlučih da se vratim u grad jer mi se odjednom učinilo da ću tamo naći don Huana na pijaci. Najzad, tako je uvek i bilo: otkako sam se s njim sprijateljio, uvek sam ga nalazio na pijaci. Ako ga ne bih našao u Sonori, uvek sam vozio dalje do centralnog Meksika, došao bih u taj grad, i don Huan bi se, pre ili posle, pojavio. Najduže što sam na njega čekao bila su dva dana. Toliko sam bio navikao da se

tako s njim nalazim da sam bio potpuno siguran da ću ga i sad naći, kao uvek do sada.

Čekao sam na pijaci celo poslepodne. Išao sam gore-dole između tezgi kao da tražim nešto što želim da kupim. Onda sam ga čekao u parku i oko njega. U suton sam znao da neće doći. Pouzdano sam osetio da je on bio tu, ali da je otišao. Seo sam na jednu klupu u parku na kojoj sam nekada s njim sedeo, i pokušao da analiziram šta osećam. Kad sam stigao u grad, bio sam razdragan, jer sam bio siguran da je don Huan tu negde u nekoj ulici. To što sam osećao bilo je više od sećanja da sam ga tu ranije nalazio nebrojeno puta; moje telo je znalo da me on traži. Ali onda, sedeći na toj klupi, odjednom sam bio potpuno siguran u nešto drugo. Znao sam da on više nije tu. Otišao je, a ja ga nisam našao.

Posle nekog vremena digao sam ruke od tog nagađanja. Pomislih da to mesto tako utiče na mene. Postajao sam iracionalan, a to mi se i ranije uvek dešavalo posle nekoliko dana provedenih u tom kraju.

Otišao sam u hotel da se u svojoj sobi odmorim nekoliko sati, a posle sam opet izašao da prošetam po gradu. Nisam se više nadao, kao to poslepodne, da ću naći don Huana. Digao sam ruke od toga. Vratio sam se u hotel da pošteno odspavam.

Pre nego što sam sledećeg jutra pošao u planine, prošao sam kolima kroz glavne ulice, ali sam odnekud znao da samo uzalud gubim vreme. Don Huana tu nije bilo.

Vozio sam celo prepodne do varošice u kojoj su živeli Pablito i Nestor. Stigao sam oko podne. Don Huan me poučio da nikad ne vozim direktno u mesto kako ne bih izazvao radoznalost okoline. Kad god sam išao tamo, uvek sam pred samim gradom skretao na jednu zaravnjenu poljanu na kojoj su obično dečaci igrali fudbal. Zemlja je tu bila dosta nabijena sve do puteljka, dovoljno širokog za kola, što je prolazio pored kuća u kojima su živeli Pablito i Nestor, jugoistočno od grada, u samom podnožju planina. Kad sam stigao da ivice tog polja, video sam da je onaj puteljak prerastao u makadamski put.

Premišljao sam da li da se uputim Nestorovoj ili Pablitovoj kući; pomislih kako Nestor živi sam, dok su u Pablitovoj kući s njim još njegova majka i četiri sestre. Ako on ne bude kod kuće, one će mi pomoći da ga nađem. Približavajući se kući, primetio sam da je proširena staza koja se od puta odvajala do njih. Učinilo mi se da je tu tvrdo tle, a kako je bilo i dovoljno mesta za moja kola, odvezao sam se gotovo do samih kućnih vrata. Pred kućom je bio izgrađen nov trem sa krovom od crepa. Nije se čuo pseći lavež, ali ja ipak primetih jednog ogromnog psa koji je mirno sedeo iza ograde i pažljivo me motrio. Pilići koji su kljucali pred kućom raspršiše se, pijućući. Isključih motor i digoh ruke iznad glave. Sav sam se bio ukočio.

Izgledalo je da u kući nema nikoga. Pomislih da su se, možda, Pablito i njegovi negde odselili, i da tu sad živi neko drugi. Odjednom se vrata sa treskom otvoriše i Pablitova majka iziđe iz kuće kao da ju je neko gurnuo u leđa. Gledala me je odsutno za trenutak. Kad sam izišao iz kola, učinilo mi se da me je poznala. Njeno telo ljupko zatreperi, i ona potrča prema meni. Pomislih da je spavala i da ju je buka automobilskog motora probudila; kad je izišla da vidi šta se to događa, nije me odmah poznala. Taj neprikladni prizor starice koja trči prema meni nagnao me je da se nasmešim. Kad je prišla bliže, za trenutak me obuze sumnja. Kretala se tako nekako lako da mi po tome uopšte nije ličila na Pablitovu majku.

»O, bože, kakvo iznenađenje!« uzviknu ona.

»Dona Soledad?« upitah s nevericom.

»Zar me ne prepoznajete?« odvrati ona kroz smeh.

Načinih neku glupu primedbu o tome kako se ona iznenađujuće lako kreće.

»Zašto me uvek vidite kao bespomoćnu staricu?« upita, začikavajući me pogledom.

Optuži me, bez uvijanja, da sam joj dao nadimak »gospođa Piramida«. Setih se da sam jednom prilikom rekao Nestoru kako me njena figura podseća na piramidu. Imala je veoma žiroku i tešku zadnjicu, a glava joj

je bila malena i šiljata. Duge haljine koje je obično nosila još više su doprinele tom utisku.

»Pogledajte me«, reče. »Da li vam još uvek ličim na piramidu?«

Smešila se, ali me je njen pogled uznemirio. Pokušah da se odbranim nekom šalom, ali ona mi upade u reč, pozivajući me da priznam da sam ja kriv što je tako zovu. Uveravao sam je da to nikako nisam rekao da bih je uporedio s piramidom, dodavši da je sada tako mršava da niko ne bi ni pomislio na piramidu kada bi je video.

»Šta je to s vama, dona Soledad?« upitah. »Sasvim ste drukčiji — preobraženi.«

»Sami ste rekli«, odvrati živo. »Preobrazila sam se!«

Rekao sam to u prenosnom smislu. Međutim, kad sam je bolje zagledao, morao sam priznati da to i nije bila metafora. Bila je to zaista sasvim izmenjena osoba. Usta mi se odjednom osušiše i ja osetih neki metalni ukus. Uplaših se.

Ona stavi pesnice na kukove i stade nasuprot meni malo rastavljenih nogu. Imala je na sebi svetlozelenu suknju s naborima i belu bluzu. Ta suknja bila je kraća od onih koje je nekada nosila. Njenu kosu nisam mogao da vidim, jer je bila podvučena pod jednu široku traku, odnosno nešto što je ličilo na turban. Bila je bosa i svojim velikim nogama ritmično je udarala o pod smešeći se bezazleno poput kakve mlade devojkice. Još nikada nisam sreo nekoga iz koga je zračila tolika snaga kao iz nje. Primetio sam neki čudan sjaj u njenim očima, sjaj koji me uznemirio, ali ne i uplašio. Pomislih kako je možda nikada nisam pažljivije zagledao. Između ostalog, osetih se krivim što tokom svog višegodišnjeg druženja s don Huanom nisam više pažnje poklanjao drugim ljudima. Prema njegovoj snažnoj ličnosti, svi ostali su izgledali bleđi i beznačajni.

Rekoh joj kako nikad ne bih ni pomislio da je ona tako fantastično vitalna, da sam sam kriv što je nisam bolje upoznao, i da ću, po svoj prilici, morati i sa svima drugima iznova da se upoznajem.

Približila mi se. Nasmešila se, i uhvatila me desnom rukom za mišicu, stegnuvši je blago.

»Svakako«, šapnu mi na uvo.

Osmeh joj se sledi na usnama, a oči zastakliše. Stajala je tako blizu da sam na levom ramenu osećao dodir njenih grudi. Bilo mi je sve neprijatnije dok sam pokušavao sam sebe da uverim kako nema nikakvog razloga za uznemirenost. Ponavljao sam sebi neprestano to da ja nikada nisam u stvari ni poznavao Pablitovu majku, i da je ona, verovatno, i pored tog čudnog ponašanja, takva kakva je oduvek i bila. Ali bio sam u dubini duše uplašen i znao da ja to sebe samo hrabrim tim mislima koje su u suštini neosnovane, jer, ma koliko površno da sam je poznavao, ja sam je se vrlo dobro sećao i znao sam je dobro. Ona je za mene predstavljala oličenje majke; držao sam da ima oko šezdeset godina, a možda i koju više. Slabi mišići veoma teško su pokretali njeno glomazno telo. Kosa joj je bila dosta seda. Bila je, koliko se sećam, tužna, tamnoputa žena lepih crta lica iz koga je zračila dobrotu; ukratko, paćenica, majka koja živi samo za decu, uvek u kujni, uvek umorna. Sećao sam se takođe da je bila veoma blaga i nesebična, stidljiva, i to toliko da se zbog te stidljivosti potčinjavala svakome ko bi se našao u njenoj blizini. To je bila moja predstava o njoj, potvrđivana tokom višegodišnjeg poznanstva. Ali ovog dana nešto je bilo drukčije, zastrašujuće različito. Žena naspram mene nije se nikako uklapala u moju predstavu o Pablitoj majci, iako je to ipak bila ista osoba, samo mršavija, snažnija i, reklo bi se, dvadeset godina mlađa od dana kad sam je video poslednji put. Osetih kako mi je telom prostrujala jeza.

Ona načini nekoliko koraka preda mnom pa opet stade gledajući me u lice.

»Daj da te vidim«, reče. »Nagual nam je rekao da si ti đavo.«

Setio sam se tada da su svi oni, Pablito, njegova majka, sestre i Nestor, uvek nekako izbegavali da don Huana pomenu po imenu, nego su ga nazivali »Nagual«,

kad bi govorili o njemu, što sam i ja prihvatio u razgovoru s njima.

Ona smelo spusti ruke na moja ramena, nešto što nije činila nikada ranije. Ja se sav ukočih. Nisam znao šta bih rekao. Nastade duga pauza u kojoj sam mogao da se priberem. Njen izgled i ponašanje uplašili su me toliko da sam zaboravio da je pitam za Pablita i Nestora.

»Kažite mi gde je Pablito?« rekoh uplašen.

»Ah, otišao je u planine«, odgovori ona ravnodušno, udaljavajući se od mene.

»A gde je Nestor?«

Ona zakoluta očima, pokazujući time da je to ne zanima.

»Obojica su u planinama«, reče istim glasom.

Zaista mi je laknulo pri duši i ja joj rekoh da sam pouzdano znao da su živi i zdravi.

Ona me pogleda pa se osmehnu. Osetih se srećan i razdragan i zagrlih je. I ona mene smelo zagrlila, ne puštajući me iz naručja; to je bilo tako neobično da mi je ponestalo daha. Srce počeo snažno da mi bije. Pokušah blago da je odgurnem upitavši je pri tom da li se Nestor još viđa sa don Henarom i don Huanom. Prilikom našeg rastanka don Huan je kazao kako još nije siguran da je Nestor završio obuku.

»Henaro je zauvek otišao«, reče ona puštajući me. Nervozno je gužvala krajičak bluze.

»A šta je sa don Huanom?«

»I Nagual je otišao«, reče napućivši usta.

»Kuda su otišli?«

»Hoćeš da kažeš da ne znaš?«

Rekoh joj da su se obojica oprostili od mene pre dve godine, i da znam samo to da su tada nekuda otišli. Nisam se usudio da nagađam kuda su otišli. Nikada mi nisu govorili o tome kuda idu i ja sam se vremenom pomirio s tim da oni jednostavno odbijaju da se nađu i vide sa mnom onda kad požele da se izgube iz mog života.

»Nisu ovde, to je izvesno«, reče ona mršteći se. »I neće se vratiti, i to je izvesno.«

Glas joj je bio savršeno ravnodušan. Počela je da me nervira. Zaželeh da odem.

»Ali ti si ovde«, reče, a njeno mrgodno lice odjednom preplavi osmeh. »Moraš da sačekaš Pablita i Nestora. Gore od želje da te vide.«

Čvrsto me je držala za mišicu i vukla dalje od kola. U poređenju s onim kakva je nekada bila, njena srme-
lost je sada bila zapanjujuća.

»Ali čekaj da ti najpre pokažem svog prijatelja«, reče i povuče me silom iza kuće.

Tu je bio ograđen prostor, kao mali tor. Iza ograde se nalazio ogroman pas, mužjak. Prvo što mi je privuklo pažnju bila je njegova zdrava, sjajna, žućkastosmeđa dlaka. Ne bi se reklo da je to zao pas. Nije bio na lancu, a ograda nije bila toliko visoka da je on ne bi mogao preskočiti. Bio je miran dok smo mu se približavali; ni repom nije mrdnuo. Donja Soledad pokaza na poveliku kućicu u dnu. U njoj je, sklupčan, ležao jedan kojot.

»To je moj prijatelj«, reče ona. »Pas nije. On pripada mojim kćerima.«

Pas me pogleda i zevnu. Sviđao mi se. Besmisleno sam odnekud osećao da mi je blizak.

»Dođi, hajdemo u kuću«, pozva me vukući me za ruku.

Oklevao sam. Jedan deo mene bio je veoma uznemiren i želeo je što pre da se izgubi odatle, dok drugi deo mog bića ne bi otišao ni za šta na svetu.

»Ne bojiš me se, je li?« upita me ona tonom u kome je bilo prebacivanja.

»Bože sačuvaj!« uzviknuh.

Ona se zakikota pa dodade veoma umirujućim glasom da je ona trapava, prosta žena koja ne ume lepo da se izražava ni da se ponaša kako treba s ljudima. Gledajući me pravo u oči, rekla je da joj je don Huan naložio da mi pomogne, jer je bio zabrinut za mene.

»Rekao nam je da si neozbiljan i da na sve strane stvaraš neprilike ljudima koji ti nisu ništa ni krivi ni dužni«, reče.

Do tog trenutka mogao sam da shvatim sve što je rekla, ali mi se činilo neverovatno da je don Huan mogao tako nešto reći o meni.

Uđosmo u kuću. Htedoh da sednem na klupu na kojoj smo Pablito i ja obično sedeli, ali ona mi ne dade.

»Ovo nije mesto za nas dvoje«, reče. »Hajdemo u moju sobu.«

»Radije bih ostao ovde«, rekoh odlučno. »Poznajem ovo mesto i tu mi je lepo.«

Ona škljoenu zubima, negodujući. Ponašala se kao dete kad se razočara. Stisnula je gornju usnu toliko da je bila nalik na pljosnat pačiji kljun.

»Ovde ima nešto strašno pogrešno«, rekoh. »Otići ću ako mi ne kažete šta je posredi.«

Ona se veoma uznemirila i zbunila, i zatim mi potvrdila da je nevolja u tome što ona ne ume sa mnom da razgovara. Odgovorili joj pomenuvši njen nesumnjivi preobražaj i zatražih da mi kaže šta se to s njom zbilo. Morao sam da saznam kako je do toga došlo.

»Hoćeš li ostati ovde ako ti kažem?« upita ona detinjastim glasom.

»Moraću.«

»Onda ću ti sve reći. Ali to mora biti u mojoj sobi.«

Panika me obuze za trenutak. Savladah se s teškom mukom i potom uđosmo u njenu sobu. Živela je u zadnjem delu kuće gde je Pablito dogradio spavaću sobu za nju. Bio sam jedanput u toj sobi, dok je još bila u izgradnji, a bio sam i kad je bila završena, neposredno pre nego što se ona uselila. Soba mi se učini isto onako prazna kao i onda kad sam je poslednji put video, samo sad je nasred sobe bio krevet, a pored vrata dve neupadljive komode. Okrećeni zidovi sada su dobili veoma umirujuć žućkasti ton. I drvena tavanica dobila je patinu. Gledajući u glatke, čiste zidove pomislih da ih svakog dana peru sunderom. Soba je ličila na manasku ćeliju — bila je veoma skromna i asketska, bez ikakvih ukrasa. Na prozorima su bile gvozdenom šipkom pričvršćene debele daske, koje su se po potrebi mogle ukloniti. Tu nije bilo ni stolica ni bilo čega drugog na što bi se moglo sesti.

Dona Soledad uze beležnicu iz mojih ruku, pritisnu je na svoje grudi pa sede na krevet, na kome su

bila dva debela madraca bez federa. Pokretom me pozva da sednem do nje.

»Ti i ja smo isti«, reče vraćajući mi beležnicu.

»Molim?«

»Ti i ja smo isti«, ponovi ne gledajući me.

Nije mi bilo jasno šta hoće time da kaže. Zurila je u mene kao da očekuje da joj odgovorim.

»Šta ste time hteli da kažete, dona Soledad?« upitah.

Činilo se da je moje pitanje zbunilo. Očito je očekivala da ću je razumeti. Nasmejala se, ali kad sam joj ponovio da je ne razumem, ona se naljutila. Sela je uspravno na krevet i optužila me da nisam iskren prema njoj. Oči su joj sevale od besa, a usta se od gneva tako ružno zgrčila da je odjednom izgledala veoma stara.

Bio sam zaista u nedoumici i osetio da ću pogrešni, pa ma šta rekao. Izgleda da je i ona bila u istom položaju. Usta joj se pokrenuše kao da hoće nešto da kaže, ali joj umesto toga samo usne zadrhtaše. Najzad promrmlja da nije lepo što se tako ponašam u tako ozbiljnom trenutku i okrenu mi leđa.

»Pogledajte me, dona Soledad!« rekoh energično.

»Ne lažem, istinu vam kažem. Vi sigurno znate nešto o čemu ja nemam pojma.«

»Suviše brbljaš«, odbrusi mi ona ljutito. »Nagual mi je rekao da ti nikad ne dopustim da govoriš. Ti sve izokreneš.«

Ona skoči s kreveta i poče nogom da udara po podu kao razmaženo dete. U tom trenutku primetih da je taj pod sad drukčiji. Sećam se da je ranije bio od naboja, načinjen od crnice iz tog kraja. Ovaj novi pod bio je crvenkastoružičast. Za trenutak odložih objašnjenje s njom i pođoh po sobi. Začudih se kako nisam zapazio taj pod čim sam ušao. Bio je divan. U prvi mah pomislih da je to crvena glina, postavljena kao cement, još dok je bila meka i vlažna, ali onda primetih da nigde nema pukotina. Glina bi se isušila, izuvijala i popucala tako da su se mestimično pojavila uzvišenja. Sagnuh se i blago prevukoh prstima po površini. Bila je tvrda kao da je od opeka. Glina je bila pečena. Tada shvatih da

je taj pod načinjen od veoma velikih glinenih ploča koje su sastavljene polaganjem na sloj meke gline koja je služila kao vezivo, čineći čudnu, očaravajuću šaru, ali neupadljivu, sve dok je čovek posebno ne zagleda. Po veštini s kojom su te ploče sastavljane zaključili da je to rađeno prema jasno zamišljenom planu. Zanimalo me kako su tako velike ploče ispečene bez ikakvih oštećenja. Okrenuh se s namerom da upitam donju Soledad, ali odmah odustadoh. Ne bi razumela o čemu govorim. Ja opet stadoh da koračam po tom podu. Glina je bila malo hrapava, dosta slična pešćaniku. To je bila površina na kojoj se nije moglo okliznuti.

»Je li Pablito načinio ovaj pod?« upitah.

Ona mi ne odgovori.

»Izvanredno je to uradio«, rekoh. »Trebalo bi da se njime ponosite.«

Nisam nimalo sumnjao u to da je to Pablitovo delo. Niko drugi ne bi imao mašte ni sposobnosti da smisli tako nešto. Pretpostavljao sam da je to uradio u ono vreme kad ja tu nisam dolazio. Ali onda se prisetih da u stvari nikad nisam ni ušao u sobu done Soledad otako je završena, pre šest-sedam godina.

»Pablito! Pablito! Uh!« uzviknu ona ljutitim, hrapavim glasom. »Zašto misliš da samo on ume nešto da napravi?«

Pogledasmo se; bio je to dug, uporan pogled i ja najednom shvatih da je ona sama napravila taj pod po don Huanovom nagovoru.

Stajali smo mirno neko vreme, gledajući se. Osećao sam da bi bilo suvišno pitati je da li sam u pravu.

»Sama sam ga napravila«, reče najzad suvo. »Nagual mi je rekao kako ću to uraditi.«

Njene reči me obradovaše. Zagrlih je i odigoh od zemlje u zagrljaju, vrteći se s njom po sobi. Jedino što mi je palo na um bilo je da je obaspem pitanjima. Hteo sam da saznam kako je napravila ploče, šta predstavlja ju te šare i gde je nabavila glinu. Ali ona nije bila razdragana kao ja. Ostala je mirna i nezainteresovana i samo me s vremena na vreme upitno pogledala.

Opet sam koračao gore-dole po tom podu. Krevet je bio postavljen u sam epicentar linija koje su se tu sticale iz svih pravaca. Glinene ploče bile su sečene pod ostrim uglovima kako bi načinile te konvergentne motive što su se, kako se činilo, kao zračenje rasprostirali okolo polazeći ispod kreveta.

»Nemam reči da vam kažem koliko sam zadivljen«, rekoh.

»Reči! Kome su potrebne reči?« odbrusi ona.

Odjednom mi sinu u glavu šta je posredi. Razum me izneverio. Za njeno čudesno preobraženje postoji samo jedno objašnjenje: don Huan ju je morao uzeti za svog učenika. Kako bi inače starica kao dona Soledad mogla postati tako neobično, snažno stvorenje? Trebalo je da to shvatim čim sam je ugledao, ali to se nije desilo zato što ništa ni približno nisam očekivao.

Zaključio sam da se ta promena koju je don Huan izazvao kod nje morala dogoditi u ove dve godine kada je nisam viđao, mada su mi se dve godine činile suviše kratko vreme za tako čudesan preobražaj.

»Čini mi se da znam šta se s vama zbilo«, rekoh nemarnim, vedrim tonom. »Ovog časa mi se nešto razbistrilo u glavi.«

»Ah, je li?« reče ona, sasvim nezainteresovano.

»Nagual vas poučava da postanete veštica, je li tako?«

Pogledala me ljutito, izazivački. Shvatih da sam rekao nešto najgore što sam mogao reći. Na njenom licu pojavi se izraz neprikrivenog prezira. Ništa mi ona neće reći.

»Kakav si ti gad!« uzviknu naglo, drhteći od gneva.

Pomislih da je njena srdžba neopravdana. Seo sam na kraj kreveta dok je ona nervozno udarala petom po podu. Onda sede na drugi kraj i ne pogledavši me.

»A šta vi u stvari očekujete od mene?« upitah strogo i odlučno.

»Pa već sam ti rekla!« ciknu ona. »Ti i ja smo isto.«

Zamolih je da mi objasni šta hoće tim da kaže, pa dodadoh da ne misli kako ja bilo šta znam. Naglo ustade pa spusti svoju suknju na pod.

»Evo šta mislim!« viknu, gladeći se po pelvisu.

Zinuh i nehotice. Odjednom shvatih da kao budala zurim u nju.

»Ti i ja smo ovde jedno!« reče.

Bio sam zapanjen. Dona Soledad, ta stara Indijanka, majka mog prijatelja Pablita, stoji polugola tu sasvim blizu mene i pokazuje mi svoj polni organ. Zurio sam u nju, i nisam znao šta da mislim. Znao sam samo to da njeno telo nije telo starice. Bedra su joj bila lepa i čvrsta, tamna i bez malja. Karlične kosti bile su joj široke, ali na njima nije bilo sala.

Morala je primetiti kako je zagledam, pa se bacila na krevet.

»Znaš šta treba da radiš«, reče pokazujući mi svoj pelvis. »Ovde smo jedno.«

Sad otkri svoje snažne grudi.

»Dona Soledad preklinjem vas!« uzviknuh. Šta vam je? Vi ste Pablitova majka.«

»Ne, nisam!« odbrusi ona. »Nisam ja ničija mati.«

Uspravi se na krevetu i gnevno me pogleda.

»Ja sam isto što i ti, deo naguala«, reče. »Nas dvoje smo stvoreni za to da se pomešamo.«

Ona rastvori noge i ja ustuknuh.

»Pričekajte malo, dona Soledad«, rekoh. »Hajte da malo porazgovaramo.«

Uhvatio me paničan strah, a onda mi odjednom pade na um luda pomisao. Da li bi bilo moguće, upitah se, da se don Huan tu negde krije i umire od smeha?

»Don Huane!« dreknuh.

Proderao sam se tako snažno da je dona Soledad skočila s kreveta i brzo se pokrila suknjom. Videh kako je oblači kad sam ponovo viknuo.

»Don Huane!«

Trčao sam kroz kuću dozivajući ga po imenu sve dok nisam promukao. Dona Soledad je u međuvremenu istrčala iz kuće i stajala pored mojih kola, gledajući me s nedoumicom.

Pridoh joj i upitah je da li ju je don Huan uputio da tako postupi. Ona potvrdno klimnu glavom. Upitah zatim da li je on tu negde. Ona odgovori da nije.

»Kažite mi sve«, zamolih je.

Ona mi tad reče da je činila samo ono što joj je don Huan naredio. On joj je zapovedio da se preobrazi u ratnika kako bi meni mogla pomoći. Zatim dodade da već godinama čeka da izvrši to što mu je obećala.

»Sad sam veoma jaka«, reče tiho. »Taman za tebe. Ali tamo u mojoj sobi, ja ti se nisam svidela, je li?«

Stadoh da joj objašnjavam kako nije to posredi, nego da su u pitanju moji obziri prema Pablitu, a onda shvatih da ni sam ne znam šta trabunjam.

Dona Soledad je, čini mi se, razumela u kakvoj sam neprilici pa je rekla da bi najbolje bilo da zaboravimo taj incident.

»Sigurno umireš od gladi«, reče živahno. »Pripraviću ti nešto da prezalogajiš.«

»Ima još mnogo toga što mi niste objasnili«, rekoх.« Iskreno vam kažem, ne bih ni za živu glavu ostao ovde. Plašim vas se.«

»Moraš prihvatiti moje gostoprimstvo, pa makar popili samo šoljicu kafe«, reče ona spokojno. »Dođi, hajde da zaboravimo na ono što je bilo.«

Ona načini pokret kao da hoće da se vrati u kuću. U tom trenutku začuh duboko režanje. Pas je stajao tu i gledao nas kao da razume šta govorimo.

Dona Soledad upravi na mene pogled koji me ispunila stravom, a onda ga nekako smekša i nasmeši se.

»Ne obraćaj pažnju na moje oči«, reče. »Istina je da sam stara. U poslednje vreme hvata me vrtoglavica. Verovatno su mi potrebne naočare.«

Prasnu u smeh i našali se gledajući kroz zaokružene prste kao kroz naočare.

»Stara Indijanka s naočarima! To će baš biti smešno«, reče kikoćući se.

Tada odlučih da budem grub i da bez ikakva objašnjenja odem odatle. Ali, pre no što odem želeo sam da tu ostavim neke stvari za Pablita i njegove sestre. Otvorih prtljažnik na kolima da izvadim poklone koje sam im doneo. Nagnuh se u kola da najpre uzmem dva paketa koja sam bio smestio uz samu pregradu zadnjih

sedišta, iza rezervne gume. Uzeh jedan od njih i u trenutku kad sam posegnuo za drugim, osetih kako me po vratu dodiruje neka meka ruka, kao obrasla dlakom. Nehotice vrisnuh i udarih glavom u otvoreni poklopac prtljažnika. Okrenuh se da vidim šta je to. Pritisak one maljave ruke nije mi dopustio da se sasvim okrenem, ali ipak sam u magnovenju mogao da vidim neku srebrnastu ruku ili šapu iznad svog vrata. Migoljio sam se u paničnom strahu, odgurnuo se od prtljažnika i sručio se na sedište držeći još onaj paket u ruci. Drhtao sam celim telom, mišići na nogama su mi se grčili i ja skočili i počeh da bežim.

»Nisam htela da te plašim«, reče dona Soledad izvinjavajući se dok sam je motrio s rastojanja od desetak stopa.

Pokazala mi je svoje dlanove pokretom kao da se predaje, i kao da želi da me uveri da to što sam osetio nije bila njena ruka.

»Šta ste mi to učinili?« upitah, trudeći se da mi glas bude miran, kao da me to naročito ne zanima.

Izgledala je kao da joj je veoma neprijatno, ili da je zbunjena. Promrmljala je nešto i zatresla glavom kao da to ne može da kaže, ili da ne zna o čemu ja govorim.

»Manite se toga, dona Soledad«, rekoh približavajući joj se, »nemojte preda mnom da izvodite koješta.«

Učini mi se kao da će zaplakati. Poželeh da je težim, ah nešto se u meni bunilo protiv toga. Malo zatim ispričah joj šta sam osetio i video.

»To je zaista užasno!« vrisnu ona.

Zaklonila je lice veoma detinjastim pokretom pokrivši ga desnom podlakticom. Pomislih da plače pa joj priđoh s namerom da je obgrlim oko ramena, ali nisam smogao hrabrosti za to.

»Hajte da zaboravimo sve to, dona Soledad«, rekoh, »pa da vam predam ove pakete pre nego što pođem.«

Stao sam pred nju, licem u lice. Mogao sam sada da vidim njene crne, sjajne oči i deo lica iza podlaktice. Nije plakala. Smešila se.

Ja ustuknuh. Uplašio sam se njenog osmeha. Dugo smo oboje nepomično stajali. Lice je zaklanjala i dalje, ali ja sam ipak video da me ona motri.

Dok sam tu stajao gotovo sleđen od straha, obuze-
lo me je očajanje. Pao sam u provaliju. Dona Soledad je veštica. Moje telo je to osećalo, ali ja to ipak nisam mogao da verujem. Milije mi je bilo da verujem kako je donja Soledad poludela pa je sad drže u kući umesto u ludnici.

Nisam smeo ni da se maknem, ni da odvojim pogled od nje. Mora da smo pet-šest minuta tako stajali. Držala je ruku podignutu, ali nepomičnu. Stajala je kod zadnjeg dela kola i gotovo se naslonila na levi branik.

Poklopac prtljažnika još je bio otvoren. Sinu mi kroz glavu da se stuštim do vrata s desne strane. Ključ je već bio u bravi za kontakt.

Opustih se malo da bih posle mogao brže da potrčim. Ona je, čini se, odmah primetila da sam promenio položaj. Spustila je ruku otkrivši tako celo lice. Stisnula je zube, a pogled ni za časak nije skidala s mene. Njene oči izgledale su surove i zlobne. Odjednom se naže prema meni. Udarala je desnom nogom o zemlju poput mačevalaca, i pružala prema meni ruke s prstima nalik na kandže želeći da me zgrabi oko pasa uz vrisak od koga se krv ledila u žilama.

Odskočih i nađoh se van njenog domašaja. Potrčah ka kolima, ali ona mi se neverovatno hitro baci pred noge i ja se spotakoh na nju. Pao sam ničice, a ona zgrabi moju levu nogu. Zgrčih desnu nogu i udario bih je donom u lice da me nije pustila i otkotrljala se dalje. Skočih na noge i pokušah da otvorim vrata na kolima. Bila su zaključana. Bacih se preko haube da bih dohvatio drugu stranu, ali dona Soledad nekako stiže tamo pre mene. Pokušah da se na leđima otkotrljam nazad preko haube, ali usred tog pokušaja osetih jak bol u listu desne noge. Ona me šćepala za nogu. Nisam mogao da je udarim levom nogom, jer je ona obe moje noge čvrsto pritisnula na haubu. Povukla me k sebi, i ja padoh preko nje. Hrvali smo se na zemlji. Bila je fantastično jaka, a njeni krici su mi ulivali strah u kosti. Ni-

sam mogao gotovo ni da mrdnem pod ogromnom težinom njenog tela. Nije tu bila u pitanju toliko težina koliko njena napetost. Odjednom začuh rezanje: jedan ogroman pas skočio joj je na leđa i odgurnuo je s mene. Ustadoh. Želeo sam da uđem u kola, ali ta žena se sa psom borila kod mojih vrata. Mogao sam se povući jedino u kuću. Za tili čas se tamo stvorih. Nisam se ni osvrnuo da u njih pogledam, nego sam uleteo u kuću i zatvorio vrata za sobom, navukavši još i gvozdenu rezu. Otrčah u zadnji deo kuće pa isto tako zabravih i ta vrata.

Čuo sam kako onaj pas napolju razjareno reži, a uz to i neljudski glas one žene. Onda to režanje iznenada pređe u cviljenje i zavijanje kao da psa nešto boli, ili kao da se uplašio od nečega. Osetih kako mi se utroba grči. U ušima stade da mi zuji. Tada shvatih da sam u toj kući kao u klopci. Obuze me bezuman strah. Ljutio sam se na sebe što sam tako glupo utrčao u kuću. Napad te žene toliko me zbunio da sam izgubio svaki smisao za strategiju i poneo sam se kao da bežim od običnog protivnika od koga se mogu zaštititi ako prosto zatvorim vrata. Čuo sam kako neko prilazi vratima i kako se na njih naslanja pokušavajući da ih silom otvori. Zatim čuh kako ta osoba udara po vratima najpre prstom a potom i pesnicama.

»Otvaraj vrata!« strogo viknu dona Soledad. »Onaj prokleti pas me ujeo.«

Dvounio sam se da li da joj otvorim ili ne. Setio sam se kako sam se pre više godina našao licem u lice s jednom vešticom koja je, po rečima don Huana, uzela na se njegovo obličje, kako bi me obmanula i zadala mi smrtni udarac. Dona Soledad očigledno više nije onakva kakvu sam poznavao, ali imao sam razloga da verujem kako je u međuvremenu postala veštica. Vreme je u tom mom uverenju odigralo odlučujuću ulogu. Pablito, Nestor i ja smo se godinama družili i radili s don Huanom i don Henarom a ipak nismo postali vešci; kako je to onda doni Soledad pošlo za rukom? Ma koliko da se promenila, nije mogla improvizovati nešto za što je inače potreban ceo ljudski vek da bi se postiglo.

»Zašto ste me napali?« upitah tako glasno da bi me ona mogla čuti kroz debela vrata.

Odgovorila mi je kako joj je Nagual rekao da mi ne dopusti da odem. »Zašto?« upitah.

Nije mi odgovorila, nego je stala gnevno da udara po vratima, a ja joj uzvratih još jačim udaranjem. I tako smo oboje nekoliko minuta lupali po vratima. U meni je nabujala neka nervna energija. Znao sam da bi mi, možda, pošlo za rukom da pobegnem ako otvorim vrata. Povukoh gvozdenu rezu na vratima. Ona uđe i zatetura se. Bluza joj je bila pocepana. Pala joj je traka kojom je vezala kosu i ova joj je sad pokrila celo lice.

»Gledaj šta je onaj kučkin sin počinio od mene!« viknu. »Vidi! Vidi!«

Duboko udahnuh vazduh. Ona je izgledala ošamućena. Sela je na klupu i počela da skida svoju pocepanu bluzu. Ugrabih taj momenat da istrčim iz kuće i jurnem prema kolima. Brzinom koju mi je strah dao uđoh u kola, zatvorih vrata, uključi motor i pođoh unazad. Pritisnuo sam pedal za gas i okrenuo se da pogledam kroz zadnji prozor. Kad sam se okrenuo, osetio sam vreodah na svom licu, čuo užasno režanje i u magnovenju ugledao demonske oči onog psa. Stajao je na zadnjem sedištu. Video sam njegove grozne zube bezmalo u svojim očima. Sagnuh glavu, a on me zgrabi za kosu. Mora da sam se sav zgrčio na sedištu, i da sam pri tom podigao nogu s kvačila. Kola se trgnuše i zver izgubi ravnotežu. Otvorih vrata pa šmugnuh. Glava tog psa prođe kroz vrata i ja čuh škljocanje njegovih ogromnih zuba kad su se njegove vilice zatvorile, promašivši moje pete za desetak santimetara. Kola počеше da se kotrljaju unazad, i ja opet jumuh prema kući, ali zastadoh pre no što sam stigao do vrata.

Dona Soledad je tu stajala. Kosu je opet vezala. Ramena je ogrnula šalom. Zurila je za časak u mene, a onda je počela da se smeje, najpre veoma tiho, kao da je rane bole, a onda glasno. Uprla je prstom u mene i držala se za trbuh kao da umire od smeha. Nagnula se pa se protekla, kao da hoće da uhvati vazduh. Bila je

naga iznad pojasa. Video sam njene grudi, koje su se tresle dok se ona smejala.

Osetih da sam izgubljen. Osvrnuh se i pogledah u kola. Stala su pošto su se pomerila četiri-pet stopa; vrata su se zatvorila i zarobila psa. Video sam i čuo kako ta ogromna zver grize zadnji deo prednjeg sedišta i kako šapama grebe po prozorima.

U tom trenutku sam morao da donesem veoma čudnu odluku. Nisam znao koga se više plašim — donje Soledad ili psa. No odmah potom pomislih kako je pas samo jedna glupa životinja.

Otrčah opet do kola i popeh se na krov. To razjari psa. Čuo sam ga kako cepa tapecirana sedišta. Pošlo mi je za rukom da, ležeći na krovu, otvorim vrata kod vozačkog mesta. Naumio sam da otvorim oboja vrata pa da s krova skliznem u kola, kroz bilo koja od njih, kad pas izađe na druga. Nagnuh se da otvorim vrata s desne strane. Zaboravio sam da su zaključana. U tom trenutku pseća glava se promoli kroz druga, otvorena vrata. U jednom momentu uhvatio me paničan strah pri pomisli da će pas iskočiti iz kola, pa gore na krov.

Za tren oka sam skočio na zemlju i obreo se kod kućnih vrata.

Dona Soledad je stajala u do vratku. Smejala se grčevito tako da je izgledalo da je to boli.

Pas je ostao u kolima, i dalje zapenušen od besa. Čini se da je bio suviše veliki da bi mogao da se smesti na prednje sedišta. Vratio sam se kolima i opet tiho zatvorio vrata. Počeo sam da tražim štap dovoljno dug da bih njim mogao da otvorim sigurnosnu bravu na vratima s desne strane.

Tražio sam ga na prostoru ispred kuće. Nigde nije bilo nikakvog drvceta. Dona Soledad je u međuvremenu ušla u kuću. Procenih svoj položaj pa zaključili da mi nema druge nego da moram nju zamoliti da mi pomogne. Pun strepnje prešao sam prag i pogledao svuda po kući za slučaj da se ona krije iza vrata i tu me čeka.

»Dona Soledad«, viknuh.

»Do đavola, šta želiš?«

»Hoćete li, molim vas, da iziđete i izvedete svog psa iz mojih kola?« obratih joj se.

»Je l' se ti to šališ?« odvrati ona. »To nije moj pas. Rekla sam ti već, to je pas mojih kćeri.«

»A gde su vaše kćeri?«

»U planini«, odgovori ona.

Izišla je iz svoje sobe i stala preda me.

»Hoćeš li da vidiš šta mi je taj prokleti pas uradio?« upita me suvo. »Pogledaj.«

Ona zbaci šal s ramena i pokaza mi svoja gola leđa.

Nisam na tim leđima video nikakve tragove zuba; tu je bilo samo nekoliko dugih, površinskih ogrebotina koje su mogle nastati od trljanja po tvrdoj zemlji. Uostalom, možda se i sama ogrebala kad je ono mene napala.

»Tu ništa nemate«, rekoh joj.

»Dodi ovamo pa pogledaj na svetlosti«, reče idući prema vratima.

Navaljivala je da dobro zagledam i nađem mesta gde ju je pas ujeo. Osećao sam se glupo. Osećao sam neku težinu oko očiju i, naročito, na čelu. Izišao sam ne gledajući više njena leđa. Pas se nije s mesta pomakao, i zalajao je čim sam izišao iz kuće.

Izgrdio sam sam sebe. Niko mi nije kriv do ja sam. Upao sam u klopku kao budala. Odlučih tada da odem pešice u grad. Nisam u džepu imao ni toliko da bih mogao sebi da platim šoljicu kafe. Osim toga, nikog živog nisam poznavao u tom gradu. Ne preostaje mi, dakle, ništa drugo do da psa izbacim iz kola.

»Šta jede taj pas?« upitah je, vičući s vrata.

»Što ne pokušaš da mu daš svoju nogu?« viknu donja Soledad iz svoje sobe pa se zakikota.

Zagledah okolo po kući ne bih li našao štogod kuvano za njega, ali svi su lanci bili prazni. Nije mi bilo druge, valjalo se opet s njim suočiti. Moje očajanje pređe u gnev. Banuh u njenu sobu, spreman da se s njom borim na život i smrt. Ležala je na krevetu pokrivena šalom.

»Oprosti mi, molim te, za sve što sam ti učinila«, reče otvoreno, gledajući u tavanicu.

Njena smelost stižala je moj gnev.

»Moraš da razumeš moj položaj«, produžila je. »Nisam mogla dopustiti da odeš.«

Smejala se tiho, a zatim jasnim, mirnim, i veoma prijatnim glasom priznala da je gramziva i nespretna, i da me svojim smicalicama zamalo nije oterala, ali da se situacija neočekivano promenila. Zastala je i sela na krevet pokrivši grudi šalom, a zatim je dodala da se njeno telo iznenada ispunilo nekim čudnim samopouzdanjem. Pogledala je opet u tavanicu i počela da maše rukama u nekom čudnom, ritmičkom kretanju koje je podsećalo na krila vetrenjače.

»Sada nikako ne možeš da odeš od mene«, reče.

Gledala me je pomno i više se nije smejala. Bes se u meni stišao, ali je moje očajanje sad bilo još jače nego do tada. Bio sam potpuno svestan toga da, što se snage tiče, nisam dorastao ni njoj ni psu.

Ona reče da je naš susret određen još pre mnogo godina i da nijedno od nas dvoje nema dovoljno snage ni da ga ubrza ni da ga prekine.

»Ne zamaraj se pokušavajući da odeš«, reče. »To je isto toliko beskorisno koliko i moj pokušaj da te ovde zadržim. Nešto nezavisno od tvoje volje oslobodiće te odavde, a isto tako nešto nezavisno od moje volje zadržaćće te ovde.«

Njeno samopouzdanje ne samo što ju je razmekšalo nego joj je pomoglo da lepo govori. Sve što je rekla bilo je sugestivno i kristalno jasno. Don Huan je uvek govorio da ja imam veliko poverenje u reči. Dok je govorila, pomislio sam kako i nije tako opasna kako mi se učinila. Nije više izgledala kao da se zbog nečega ljuti na mene. Moj razum je bio gotovo potpuno umiren, ali nije i drugi deo mog bića. Svi mišići mog tela bili su kao napete strune, ali ipak sam sebi morao priznati da mi se ona sada veoma dopadala i pored toga što sam je se smrtno plašio. Posmatrala me je.

»Pokazaći ti koliko bi uzaludan bio tvoj pokušaj da odeš odavde«, reče skočivši s kreveta. »Pomoći ću ti. Šta ti treba?«

Gledala me je sa čudnim sjajem u očima. Njen osmeh je zbog sitnih belih zuba imao nešto demonsko u sebi, a njeno buc masto lice bilo je neobično glatko, gotovo bez ijedne bore. Dve dublje crte koje su se s kraja njenih nozdrva spuštale do uglova usta davale su njenom licu izgled zrelosti, ali ne i starosti. Kad je ustala s kreveta, pustila je da joj šal kao slučajno padne na pod i tako otkrila svoje bujne grudi. Nije ni pokušala da ih opet pokrije nego je duboko udahnula vazduh i podigla grudi.

»Ah, primetio si, je li?« reče, pa stade da se njiše tamo-amo kao da je zadovoljna sobom. »Kosu uvek vezujem na potiljku. Nagual mi je rekao da je tako nosim. Kad je zategnem, onda mi lice izgleda mlađe.«

Bio sam uveren da će govoriti o svojim grudima, pa me iznenadila kad je prešla na drugu temu.

»Nisam htela da kažem kako zbog tog zatezanja kose izgledam mlađa«, produži smešeći se ljupko. »Kad zategnem kosu, moje se lice podmladi.«

»Kako je to moguće?« upitah.

Odgovorila mi je pitanjem. Zanimalo ju je da li sam ja dobro razumeo don Huana, naročito onda kad je rekao da je sve moguće pod uslovom da to čovek nepokolebljivo želi. Tražio sam da mi to bolje objasni. Hteo sam da doznam šta je još, osim što je kosu zatezala na potiljku, činila da bi izgledala tako mlada. Odgovorila mi je da bi legla na postelju i ispraznila iz sebe sve misli i sva osećanja a onda bi dopustila da one crte s poda odvuku sve njene bore. Zamolih je da mi to podrobnije opiše — da kaže šta oseća i šta misli dok tako leži na krevetu. Tvrdila je uporno da ništa ne oseća i da ne zna na koji način crte s poda dejstvuju, već da zna samo kako treba da odstrani sve misli da joj ne bi smetale.

Stavila mi je ruke na grudi i gurnula me veoma blago, kao da je tim pokretom želela da kaže kako je sita mog zapitkivanja. Izišli smo iz kuće na zadnja vrata. Rekoh joj da mi je potreban dugačak štap. Ona ode pravo do gomile naslaganih drva, ali dugačak štap tu ne nađe. Upitah je da li bi mogla da mi donese dva ek-

sera pomoću kojih bih spojio dva komada drveta. Uzalud smo tražili eksere po celoj kući. Na kraju sam morao da iščupam najduži kolac iz kokošarnika koji je Pablito postavio iza kuće. Činilo mi se da ću taj kolac, iako ne naročito čvrst, moći da iskoristim za ono što mi treba.

Dona Soledad se nijednom nije ni nasmešila ni našalila dok smo tražili to drvo. Toliko se bila udubila u taj posao da mi se činilo kako želi da uspem.

Prišao sam kolima, naoružan tim dugačkim štapom i kraćim komadom drveta koje sam uzeo s one gomile pripremljene za ogrev. Dona Soledad je stajala kod kućnih vrata.

Počeo sam da češkam psa kraćim drvetom koje sam držao u desnoj ruci, a istovremeno sam pokušao da dugačkim štapom u levoj ruci otvorim sigurnosnu bravu. Malo je trebalo da mi pas odgrize desnu ruku i ja ispustili ono kraće drvo. Ta ogromna životinja bila je toliko razjarena i snažna da zamalo nisam ostao i bez dugačkog štapa. Pas je upravo hteo da ga pregrize napola kad mi je donja Soledad priskočila u pomoć: udarala je pesnicama u zadnji prozor i time privukla pažnju psa tako da je on ispustio štap.

Ohraben tim njenim potezom, uvukao sam se u kola naglavačke, ispružio se preko prednjeg sedišta i uspeo da otkačim sigurnosnu bravu. Pokušah odmah da se povučem, ali pas svom snagom nasrnu na mene, bacivši se jakim ramenima i prednjim šapama preko prednjeg sedišta, tako da nisam stigao da se izvučem. Osetio sam njegove šape na svojim ramenima. Sav sam se zgrčio. Znao sam da će me izujedati. Pas spusti glavu spreman da mi pregrize grkljan, ali umesto da me ujede udari glavom o volan. Izvukoh se nekako, pa se u tren oka preko haube popeh na krov. Sav sam se bio naježio.

Otvorih vrata s desne strane i zamolih donu Soledad da mi doda onaj dugi štap. Njim sam gurnuo polugu pomoću koje se zadnje sedište spušta u vodoravan položaj. Mislio sam da će pas, ako ga budem dražio štapom, gurnuti napred i spustiti ga tako da će onda

moći da iziđe iz kola. Ali on ni da mrdne, nego stade gnevno da grize štap.

U tom trenutku dona Soledad skoči na krov pa leže do mene. Htela je da mi pomogne da pomoću štapa izmamimo psa napolje. Rekoh joj da ne može ostati na krovu, jer ću ja uskočiti u kola, čim pas iziđe, i poći odatle. Zahvalio sam joj na pomoći i rekao da bi trebalo da se vrati u kuću. Slegla je ramenima, skočila na zemlju i otišla do kućnih vrata. Opet sam gurnuo polugu i kapom počeo da dražim psa. Mahao sam njom oko njegovih očiju, pa ispred same njuške. Bio je neopisivo razjaren, ali sa sedišta nije hteo ni da mrdne. Najzad mi svojim snažnim zubima istrže štap iz ruku. Sišao sam i čučnuo da ga izvučem ispod kola. Odjednom čuh donju Soledad kako vrišti.

»Pazi se! Izlazi napolje!«

Pogledah put kola. Pas se izvlačio preko sedišta. Da mu se zadnje noge nisu zaglavile u volan, već bi bio napolju.

Jurnuh prema kući i uđoh unutra na vreme da se ta zver ne sruči na mene.

Navlačeći gvozdenu rezu na vrata, dona Soledad mi reče piskavim glasom: »Rekla sam ti da nema smisla ni da pokušaš.«

Pročisti grlo kašljucanjem pa se okrenu prema meni, gledajući me.

»Možete li tog psa da vežete konopcem?« upitah je.

Bio sam siguran da će mi odgovoriti šta joj prvo padne na um, ali ona me veoma iznenadila kad je rekla da treba pokušati sve, pa čak i da psa namamimo u kuću i da ga tu zatvorimo.

Dopala mi se ta njena ideja. Pažljivo otvorih kućna vrata. Psu tu više nije bilo. Usudih se da načinim korak-dva van kuće. Nije ga bilo nigde na vidiku. Ponadao sam se da se vratio na svoje mesto. Naumio sam da sačekam samo još malo pa da se stuštim prema kolima kad odjednom čuh potmulo režanje i ugledah glomaznu pseću glavu u svojim kolima. On se u međuvremenu vratio na prednje sedište.

Donja Soledad je bila u pravu: ne вреди ni pokušavati. Obuze me tuga. Osetio sam nekako da mi se bliži kraj. U nastupu krajnjeg očaja rekoah donji Soledad da ću iz kujne uzeti nož i ubiti psa, ili će on ubiti mene. To bih i učinio, ali u celoj toj kući nije bilo ni jednog jedinog metalnog predmeta.

»Zar te Nagual nije naučio da se miriš sa sudbinom?« upita dona Soledad, prateći me u stopu. »Ono tamo nije običan pas. Taj ima naročitu moć. On je ratnik. Učiniće ono što mora učiniti. Čak će te i ubiti.«

Za trenutak se nisam mogao odupreti osećanju potpune uzaludnosti svega pa je zgrabih za ramena i zastešnjah. Taj moj gest je, reklo bi se, nije ni iznenadio, ni dirnuo. Okrenula mi je leđa i spustila šal na pod. Njena su leđa bila snažna i veoma lepa. Obuze me neodoljiva želja da je udarim ali umesto toga pomilovao sam je po ramenima. Koža joj je bila meka i glatka. Njene ruke i ramena bili su mišićavi, ali ne i veliki. Čini mi se da je minimalan sloj sala obavijao i zaobljavao njene mišiće tako da je gornji deo njenog tela izgledao gladak, a ipak, koji god deo da sam dotakao prstima, osetio sam čvrstinu nevidljivih mišića ispod glatke površine. Nisam hteo da gledam u njene grudi.

Otišla je iza kuće na pokriveni trem koji je služio kao kuhinja. Išao sam za njom. Sela je na klupu i mirno prala noge u kofi. Dok je obuvala sandale, otišao sam, veoma uznemiren, u novi klozet, koji je bio saziđan iza kuće. Stajala je kod vrata kad sam odande izišao.

»Ti voliš da pričaš«, reče nemarno, vodeći me u svoju sobu. »Nemoj da žuriš. Sad možemo da razgovaramo do mile volje.«

Uzela je moju beležnicu s komode, na koju je sama morala ostaviti, i pružila mi je suviše učtivo. Onda je digla krevetski pokrivač, pažljivo ga složila pa stavila na tu istu komodu. Tada sam primetio da su te dve komode iste boje kao i zidovi — žućkastobeli, a krevet bez pokrivača bio je ružičastocrven, manje-više isti kao pod. Pokrivač je, međutim, bio tamnosmeđ, kao drvo na tavanici ili kapci na prozorima.

»Hajde da razgovaramo«, reče, smestivši se udobno na krevetu pošto je izula sandale.

Naslonila se golim grudima na svoja kolena. Ličila je na mladu devojkicu. Njeno agresivno i despotsko ponašanje sada se ublažilo i pretvorilo u šarm. U tom trenutku bila je sušta suprotnost osobi kakva je maločas bila. Morao sam da se nasmejem načinu na koji me nagovorila da pišem. Podsetila me na don Huana.

»Sad imamo vremena«, rekla je. »Vetar je promenio pravac. Zar to nisi primetio?«

Jesam, primetio sam. Rekla je da je pravac u kome vetar sada duva blagotvoran za nju, i tako je on postao njen saveznik.

»Šta znate o vetru, dona Soledad?« upitah kad sam spokojno seo na donji kraj njenog kreveta.

»Samo ono što sam naučila od Naguala«, odgovorila je. »Svaka od nas, mislim na žene, ima svoj osobeni pravac, svoj osobeni vetar. Ljudi to nemaju. Ja sam severni vetar. Kad on duva, drukčija sam. Nagual je rekao da žena ratnik može da iskoristi svoj vetar za što god zaželi. Ja sam se njim poslužila da bih se stesala i iznova uobličila svoje telo. Pogledaj me! Ja sam severac. Oseti me kad uđem kroz prozor.«

Jak vetar duvao je kroz prozor koji je bio strateški postavljen i otvoren prema severu.

»Zašto mislite da muškarci nemaju svoj vetar?« upitah.

Razmišljala je kraće vreme, i onda odgovorila da joj Nagual to nikad nije objasnio.

»Zanimalo te je ko je načinio ovaj pod«, reče ogrćući ramena ćebetom. »Sama sam ga napravila. Za to su mi bile potrebne četiri godine. Sad je taj pod isti kao ja.«

Dok je ona govorila, primetio sam da su konvergentne linije poda tako izvedene da polaze sa severa. Sama soba, međutim, nije bila savršeno usklađena sa četiri strane sveta; tako je krevet činio čudan ugao sa zidovima a isto bi se moglo reći i za crte na pločama od gline.

»Zašto ste načinili crven pod, dona Soledad?«

»To je moja boja. Ja sam crvena, kao zemlja. Dobavila sam crvenu ilovaču iz okolnih planina. Nagual mi je rekao gde treba da je tražim pa mi je i pomogao da je donesem ovamo. Pomagali su mi i drugi; svi su mi pomogli.«

»Kako ste ispekli glinu?«

»Nagual me je naterao da iskopam rupu. Napunili smo je drvima, a onda smo povrh drva složili glinene ploče koje smo razdvajali pljosnatim kamenjem. Sve sam to poklopila slojem zemlje i žice i onda sam potpalila ona drva. Gorela su danima.«

»Kako ste sačuvali ploče da se ne polome?«

»Nisam ih ja sačuvala, već severac koji je duvao dogod je vratra gorela. Nagual mi je pokazao kako da iskopam tu rupu tako da bude okrenuta severu i izložena sevemom vetru. On mi je takođe rekao da ostavim četiri otvora da bi severac mogao da duva u tu jamu. Onda me je poučio da na sredini »poklopca« otvorim rupu da bi dim mogao kroz nju da izlazi. Vetar je danima razgorevao drva u jami i kad se ova sasvim ohladila, otvorila sam je i počela da glačam ploče i da ih izravnujem. Bilo mi je potrebno više od godine dana da načinim dovoljno ploča za pokrivanje mog poda.«

»Kako ste smislili ovu šaru?«

»Vetar me je tome poučio. Kad sam pravila pod, već sam bila naučila od Naguala da se ne opirem vetru. On mi je pokazao kako ću se prepustiti vetru i dozvoliti da me on vodi. Za to mu je trebalo mnogo vremena, to je trajalo godinama. Sa mnom je bilo veoma teško raditi — u početku sam bila glupa starica. To mi je on lično rekao, i bio je u pravu. Ali ja sam veoma brzo učila. Možda baš i zato što sam veoma stara, i što više nemam šta da izgubim. U početku mi je sve išlo još teže nego što bi inače, zbog mog straha. Čim bih ugledala Naguala, ja bih počela da mucam i gubim prisebnost. Nagual je tako delovao na sve druge ljude. Bilo mu je suđeno da uliva toliki strah.«

Ućutala je i pogledala me.

»Nagual nije bio čovek«, rekla je.

»Zašto to kažete?«

»Nagual je đavo iz ko zna kog vremena.«

Sledio sam se od tih reči. Moje srce je počelo snažno da bije. Ona zacelo ne bi mogla naći boljeg slušaoca. Strahovito me zainteresovala. Zamolio sam je da mi objasni šta je tim htela da kaže.

»Ljudi su se menjali od njegovog dodira«, reče. »Ti to znaš. On je izmenio tvoje telo, samo ti nisi ni slutio da on to čini. Ali on je ušao u tvoje nekadašnje telo. Stavio je nešto u njega. Isto je učinio i sa mnom. Ostavio je nešto u njemu i to nešto je preovladalo. Samo đavo može to da učini. Sad sam ja severni vetar, i ne plašim se nikoga i ničega. Ali pre nego što me je on promenio, ja sam bila slaba, ružna staraca koja bi se onesvestila već pri samom pomenu njegovog imena. Pablito mi, naravno, nije mogao nimalo pomoći, jer se on Naguala plašio više nego i same smrti.

Jednog dana su Nagual i Henaro došli ovamo kad sam bila sama u kući. Čula sam ih kako su se približili vratima kao jaguari koji se prikradaju. Prekrstila sam se; to su za mene bila dva đavola, ali ipak sam izišla da vidim da li im šta treba. Bili su gladni, i ja sam im rado pripremila nešto za jelo. Imala sam neke debele činije načinjene od tikava pa sam i jednom i drugom dala po činiju čorbe. Činilo se kao da se ona Nagualu nije svidela; nije hteo da jede ono što je pripremila tako slaba žena, pa je tobože nespretnim pokretom ruke oborio činiju sa stola. No, umesto da se činija prevrne i čorba prospe po podu, ona je od Nagualovog udarca pala pravo na moju nogu, a da se pri tom ni jedna jedina kap nije prosula. Činija mi je zaista pala na nogu i tu je ostala sve dok se nisam sagnula i podigla je. Stavila sam je na sto pred njega i rekla da je jelo koje sam skuvala puno dobrih namera, iako sam ja slaba starica koja ga se oduvek plašila.

Od tog časa Nagual se promenio prema meni. To što je činija pala na moju nogu, a da se ni kap čorbe nije prosula, bilo je za njega znak da mu viša moć ukazuje na mene. Tada to nisam znala i mislila sam da se promenio prema meni zato što se postideo što je odbio da jede ono što sam mu ponudila! Nisam razmišljala o toj

promeni. I dalje sam pred njim bila skamenjena od straha i nisam se usuđivala da mu pogledam u oči. Ali on je počeo da me primećuje sve više i više. Donosio mi je čak i poklone: šal, haljinu, češalj i drugo. Stidela sam se jer sam pomislila da on to kao muškarac traži ženu. Nagual je imao mlade devojke, šta će mu starica poput mene? U početku nisam htela da nosim pa čak ni da gledam te njegove poklone, ali Pablito me nagovarao pa sam posle nekog vremena počela da ih nosim. Međutim, on mi je sada ulivao još više straha nego pre i nisam nikako htela da ostanem nasamo s njim. Znala sam da je on đavolski čovek. Znala sam šta je učinio svojoj ženi.«

Morao sam tu da je prekinem. Rekao sam joj da ne znam ni za kakvu ženu u don Huanovom životu.

»Znaš na koga mislim«, reče.

»Verujte mi, dona Soledad, ne znam.«

»Ne zavitlavaj me. Znaš da govorim o la Gordi.«

Jedina »la Gorda« za koju sam znao bila je Pablito-va sestra, veoma debela devojka kojoj su dali nadimak Gorda-Buca. Mislio sam odnekud, mada se o tome nije govorilo, da ona u stvari nije ćerka donje Soledad. Nisam hteo dalje da je ispitujem. Setio sam se odjednom da je ta debeljuca nestala iz kuće i da niko nije znao, ili smeo da mi kaže šta je s njom bilo.

»Jednoga dana sam sedela sama pred kućom«, produži dona Soledad. »Češljala sam kosu na suncu češljem koji mi je Nagual poklonio; nisam ni primetila da je on došao i da stoji pored mene. Odjednom osetih kako me njegove ruke zgrabiše za bradu. Čula sam ga gde mi sasvim tiho govori kako ne treba da se pomaknem, jer bih vrat mogla slomiti. Okrenuo mi je glavu ulevo, ne baš sasvim, samo malo. Veoma sam se uplašila i počela da vrištim, pokušavajući da se otmem iz njegovih ruku, ali on je dugo, dugo, čvrsto držao moju glavu.

Kad mi je pustio glavu, onesvestila sam se. Ne znam šta je posle bilo. Kad sam došla sebi, videla sam da ležim na zemlji, upravo ovde gde sad sedim. Nagual je već bio otišao. Toliko sam se stidela da nisam želela da vidim nikoga, a naročito ne la Gordu. Dugo sam

čak mislila da mi Nagual nije ni okrenuo vrat već da je to bio samo strašan san.«

Ućutala je. Čekao sam da mi objasni šta se tada zbilo. Činilo mi se da je rasejana, zamišljena možda.

»Šta se u stvari desilo, dona Soledad?« upitah ne mogući više da se uzdržavam. »Je li vam on nešto učinio?«

»Jeste. Okrenuo mi je vrat da bi promenio pravac mojih očiju«, reče, pa se glasno nasmeja videći koliko sam se iznenadio.

»Hteo sam da kažem, je li on ...?«

»Jeste. Promenio je moj pravac«, odgovori ona, ne osvrćući se na moje nagoveštaje. »To je učinio i s tobom kao i sa svima drugima.«

»To je istina. Učinio je to sa mnom. Ali šta mislite, zašto je to uradio?«

»Morao je. To je najvažnije od svega što čini.«

Mislila je pri tom na jedan čin koji je po don Huanovom mišljenju bio neophodno potreban. Nikad ni sa kim nisam o tome razgovarao. U stvari, na to sam već pomalo i zaboravio. Na početku moje obuke, zapalio je dve manje vatre u planinama severnog Meksika. Rastojanje između njih moglo je iznositi dvadesetak stopa. Rekao mi je da i ja stanem na rastojanju od dvadesetak stopa od vatri, držeći telo, a naročito glavu, u što je moguće više opuštenom i prirodnom položaju. Zatim mi je naredio da gledam u jednu vatru, pa je, prišavši mi s leđa, okrenuo moj vrat ulevo i podesio moje oči, ali ne i ramena, tako da su bile okrenute prema drugoj vatri. Držao mi je glavu u tom položaju satima, sve dok se vatra nije ugasila. Novi pravac bio je jugoistok, ili, tačnije, drugu vatru je smestio u pravcu jugoistoka. Sve sam to primio kao jednu od don Huanovih nerazumljivih nastranosti, kao jedan od njegovih besmislenih rituala.

»Nagual je rekao da svi mi u toku života razvijamo sposobnost da gledamo u jednom pravcu«, produži ona. »To onda postaje pravac naših duhovnih očiju. Godinama se taj pravac pohaba, postane slab i neprijatan, a pošto smo vezani za taj pravac, i mi sami postanemo

slabi i neprijatni. Onog dana kad je Nagual okrenuo moj vrat i kad ga je tako držao sve dok se nisam onesvestila od straha, on mi je dao nov pravac.«

»Koji vam je pravac dao?«

»Zašto to pitaš?« odvrati ona s nepotrebnom žestinom. »Misliš li, možda, da mi je Nagual dao drukčiji pravac?«

»Ja vam mogu reći koji je pravac dao meni«, rekoh.

»Nije važno«, odbrusi ona. »On mi je sam to rekao.«

Izgledalo je da je uzbuđena. Promenila je položaj i legla na stomak. Leđa su me zbolela od pisanja. Upitah je da li smem da sednem na pod pa da se krevetom poslužim kao stolom. Ona ustade i dodade mi složeni krevetski pokrivač da na njega sednem kao na jastuče.

»Šta vam je još Nagual učinio?« upitah.

»Pošto je promenio moj pravac, Nagual je zaista počeo da mi govori o moći«, reče, legavši opet na krevet. »U početku bi kao uzgred pominjao štošta, jer nije znao šta bi zapravo radio sa mnom. Jednog dana me poveo na kraće pešačenje po brdima. Onda me jednog drugog dana autobusom odveo u svoj zavičaj u pustinji. Malo-pomalo navikla sam da s njim odlazim od kuće.«

»Da li vam je ikada davao biljke moći?«

»Dao mi je Meskalito jednom kad smo bili u pustinji. Ali kako sam ja bila prazna žena, Meskalito me odbio. Doživela sam užasan susret s njim. Tada je Nagual shvatio da umesto toga treba da me upozna s vetrom. To je, naravno, bilo posle onog dana kada je dobio znak. Tog dana je više puta ponavljao da on, iako je veštac koji je naučio da *vidi*, ne bi znao u kom pravcu treba da krene da nije dobio znak. Čekao je već daniima na izvesno uputstvo u vezi sa mnom. Ali moć nije htela da mu ga da. Onda me je, verovatno u očaju, upoznao sa svojim guajeom, i ja sam videla Meskalita.«

Prekinuo sam je. Zbunilo me je to što je upotrebila reč guaje-tikva. S obzirom na ono o čemu mi je do tada pričala, ta reč nije imala nikakvog smisla. Pomislio sam da ju je, možda, upotrebila u prenosnom smislu, ili da je tikva neki eufemizam.

»Šta je 'guaje', dona Soledad?«

U njenim očima pojavi se iznenađenje. Zastala je pre nego što mi je odgovorila.

»Meskalito je Nagualov guaje«, rekla je najzad.

Njen odgovor me je još više zbunio. Postideo sam se zato što sam video da se ona zaista trudi da mi govori tako da je razumem. Kad sam je zamolio da mi podrobnije Objasni, tvrdila je da ja to već znam. To je bila i don Huanova omiljena taktika kad je hteo da mi se osveti za moje zapitkivanje. Rekao sam joj kako mi je don Huan kazao da je Meskalito božanstvo, ili moć koja se nalazi u pupoljcima pejotla. Reći da je Meskalito tikva činilo mi se potpuno besmisleno.

»Pomoću svoje tikve Nagual te može upoznati sa svim«, reče posle izvesne pauze. »To je ključ njegove moći. Pejotl ti može dati svako, ali s Meskalitom te može upoznati samo veštac, i to pomoću svoje tikve.«

Prestala je da govori i zagledala se u mene. Njen pogled bio je surov.

»Zašto me prisiljavaš da ti kažem ono što već znaš?« upita me ljutito.

Bio sam preneražen iznenadnom promenom u njoj. Samo trenutak pre toga bila je bezmalo slatka.

»Ne osvrći se na promene mog raspoloženja«, reče, osmehnuvši se ponovo. »Ja sam severni vetar. Veoma sam nestrpljiva. Celog svog života nisam smela da kažem ono što mislim. Sad se nikoga ne bojim. Kažem ono što osećam i mislim. Da bi se sa mnom merio, moraš biti jak.«

Privukla mi se bliže klizeći potrbuške.

»Lepo, Nagual me upoznao s Meskalitom koji je izašao iz njegove tikve«, produžila je. »A nije mogao znati šta će se sa mnom desiti. Očekivao je da će to ličiti na tvoj ili Elihijev susret s Meskalitom. U oba ta slučaja nije znao šta treba da čini i prepustio je tikvi da ona to odluči. Tikva mu je pomogla u oba ta slučaja. Ali sa mnom je bilo drukčije; Meskalito mu je rekao da me nikada više njemu ne dovede. Nagual i ja smo navrat-nanos pobegli odatle. Umesto da se vratimo kući, otišli smo na sever. Seli smo u autobus za Meksikali, ali

smo izišli nasred pustinje. Bilo je već kasno. Sunce je zalazilo iza planine. Nagual je želeo da pređemo na drugu stranu drumu pa da se peške uputimo na jug. Čekali smo da prođu neka kola koja su tu jurila, kad me on iznenada lupi po ramenu i pokaza na drum pred nama. Ugledala sam spiralu prašine. Vetar je uzvitlao prašinu pokraj puta. Posmatrali smo je kako nam se približava. Nagual pretrča put, a mene vetar obavi prašinom. U stvari, nagnao me je da se lagano okrećem, a onda je nestao. To je bio znak koji je Nagual čekao. Od tada smo išli u planine ili u pustinju da tamo tražimo vetar. U početku me vetar nije voleo, jer sam bila ona stara ja. Onda se Nagual potrudilo da me izmeni. Najpre me je naterao da sazidam ovu sobu i napravim ovaj pod. Zatim me nagovorio da nosim nove haljine i da spavam na dušek, a ne na asuri. Naterao me da nosim cipele i da imam pune fioke haljina. Terao me da hodam na stotine milja i naučio me da ćutim. Učila sam veoma brzo. Prisiljavao me da činim čudne stvari bez ikakvog razloga.

Jednog dana kad smo bili u planinama njegovog zavičaja, prvi put sam slušala vetar. Dopirao je do same moje utrobe. Ležala sam navrh jedne ravne stene i vetar je čarlijao oko mene. Videla sam ga već tog dana kako se mota oko autobusa, ali tada je došao iznad mene i stao. Osećala sam to kao da mi se ptica spustila na trbuh. Nagual mi je naređivao da skinem svu odeću sa sebe; bila sam gola golcata, ali mi nije bilo hladno, jer me je vetar grejao.«

»Jeste li se plašili

?«

»Plašila? Skamenila sam se. Vetar je bio živ; lizao me od glave do pete. A onda je ušao u celo moje telo. Bila sam kao balon, i vetar je izlazio kroz moje uši, usta, i druge otvore koje ne želim da pominjem. Pomislila sam da ću umreti i pobegla bih odatle da me Nagual nije čvrsto pritisnuo na stenu. Šaptao mi je na uvo i smirivao me. Ležala sam mirno i dopustila vetru da sa mnom čini što god hoće. Tada mi je vetar kazao šta treba da činim.«

»Šta da činite sa čim?«

»S mojim životom, stvarima, sa mojom sobom i mojim osećanjima. To mi nije odmah bilo jasno. Učinilo mi se da to ja razmišljam. Nagual reče da se to svima dešava. Ali kad se smirimo, mi shvatimo da nam to nešto drugo govori.«

»Jeste li čuli kakav glas?«

»Nisam. Vetar se kreće u telu žene. Nagual kaže da je to zato što žene imaju matericu. Kad jednom uđe u matericu, vetar te prosto podigne i kaže ti šta treba da radiš. Što je žena mirnija i što se više opusti, to su rezultati bolji. Moglo bi se reći da žena odjednom primeti kako radi nešto što ranije nikako ne bi umela.

Od tog dana vetar mi je stalno dolazio. Govorio mi je u utrobi i kazao mi sve što sam želela da znam. Nagual je odmah od početka video da sam ja severni vetar. Drugi mi vetrovi nisu nikada tako govorili, iako sam naučila da ih razlikujem.«

»Koliko vrsta vetrova ima?«

»Ima ih četiri, kao i strane sveta. To važi, naravno, za čarobnjake i za sve što oni čine. Četiri je broj moći za njih. Prvi vetar je onaj laki, jutarnji. On donosi nadu i vedrinu; on je glasnik dana. On dođe i ode i svugde se zavlači. Ponekad je blag i neprijatan, a nekad te uznemirava i gnjavi.

Drugi vetar je oštar, bilo da je topao ili hladan, a može biti pomešan. On duva u podne, pun snage, ali slep. Probija kroz vrata i ruši zidove. Čarobnjak mora biti veoma jak da bi se mogao uhvatiti ukoštac s tim vetrom.

Tu je zatim onaj hladni popodnevni vetar. Tužan i mučan. To je vetar koji te nikada ne ostavlja na miru. On će te rashladiti i naterati da plačeš. Međutim, Nagual je rekao da u njemu ima takve dubine da ga vredi potražiti.

I najzad, tu je topli vetar. On sve zagreva, štiti i obavlja. To je noćni vetar za veštice i vešce. Njegova moć ide zajedno s pomrčinom.

To su ta četiri vetra. Ona se takođe dovode u vezu sa stranama sveta. Jutarnji vetar je istočni. Hladni je zapadni. Onaj oštri je severni, a topli južni.

Ta četiri vetra imaju svoje posebne osobine. Jutarnji vetar je veseo, gladak i nemiran. Hladni vetar je čudljiv, tužan, i uvek zamišljen. Topli je srećan, bezbrižan i nestašan. Oštri vetar je energičan, zapovednički i nestrpljiv.

Nagual mi je rekao da su ta četiri vetra žene. Zato njih i traže žene ratnici. Vetrovi su isti kao žene. Zato su žene bolje od muškaraca. Rekla bih da žene uče brže ako se drže svog određenog vetra.«

»Kako žena može da zna koji je vetar njen?«

»Ako se smiri, i ne razgovara sama sa sobom, njen će je vetar podići, prosto tako.«

Ona načini pokret rukom kao da nešto grabi.

»Mora li žena da leži gola?«

»To pomaže, naročito ako je žena stidljiva. Ja sam bila debela starica. Nikad u životu nisam svu odeću svukla sa sebe. Spavala sam odevena, a i kad sam se kupala, uvek sam imala gaćice na sebi. Pokazati to debelo telo vetru za mene je bilo isto što i umreti. Nagual je to znao i iskoristio najviše što je mogao. Znao je za priateljstvo između žena i vetra, ali s Meskalitom me je upoznao zato što sam ga ja zbunjivala.

Pošto mi je tog prvog, užasnog dana okrenuo glavu, Nagual se odjednom obreo sa mnom u svojoj vlasti. Rekao mi je da nije imao pojma šta će sa mnom. Ali jedno je bilo sigurno: nije želeo da se neka debela starica muva po svetlu. Nagual mi je rekao da se sa mnom osećao isto kao i s tobom. U nedoumici. Nijedno od nas dvoje ne bi uopšte trebalo da je tu. Ti nisi Indijanac, a ja sam matora krava. Ako ćemo pravo, oboje smo izlišni. Ali — pogledaj nas. Nešto se moralo desiti.

Žena je, naravno, mnogo elastičnija od muškarca. Žena se veoma lako menja pod uticajem čarobnjakove moći, naročito ako on ima takvu moć kakvu Nagual ima. Veoma je teško podučavati muškarca; tako bar kaže Nagual. Na primer, ti se nisi ni blizu toliko promenio kao la Gorda, a njena obuka počela je mnogo kasnije od tvoje. Žena je mekša i blaža, a najvažnije od svega, ona je slična tikvi — ona prima. Ali muškarac odnekud raspolaže većom moći, mada Nagual to nikada nije hteo

da prizna. Verovao je da ženama nema ravnih, da su najbolje. Verovao je takođe da ja smatram kako su muškarci bolji samo zato što sam ja jedna prazna žena. Mora da je bio u pravu. Bila sam prazna tako dugo da sam i zaboravila kako je ženi kad se oseća potpuna. Nagual je rekao da ću drukčije misliti o tome ako ikada opet budem potpuna. Ali, da je on bio u pravu, njegova Gorda bi uspela isto tako kao Elihio, ali, kao što znaš, nije tako bilo.«

Nisam mogao da pratim njenu priču zato što je ona smatrala da ja znam to što uzgred pominje. U ovom slučaju, na primer, ja nisam imao pojma šta su učinili Elihio i la Gorda.

»Po čemu se la Gorda razlikovala od Elihija?« upitah.

Pogledala me za trenutak kao da meri nešto u meni. Onda je sela na krevet pritiskujući grudi kolenima.

»Nagual mi je sve kazao«, reče žustro, »Nagual nije ništa tajio od mene. Elihio je bio najbolji, zato sad i nije na ovom svetu. Nije se vratio. U stvari, bio je tako dobar da nije ni morao da skoči u provaliju po završetku svoje obuke. Bio je kao Henaro; jednog dana kad je radio u polju, nešto je došlo i odvelo ga. On je znao kako treba da se otkači.«

Hteo sam da je pitam da li sam ja zaista skočio u provaliju. Razmišljao sam malo pre nego što sam je to upitao. Pa ja sam, najzad, došao ovamo da razgovaram s Pablitom i Nestorom da bih utvrdio šta se tad zapravo desilo. Svako obaveštenje koje bih o tome mogao dobiti od bilo koga iz don Huanovog sveta bilo bi dragoceno za mene.

Nasmejala se kao što sam i očekivao.

»Hoćeš da kažeš kako ne znaš šta si učinio?« pitala me.

»Suviše je to fantastično da bi bilo stvarno«, odgovorili.

»To je, bez sumnje, Nagualov svet. Ništa u njemu nije stvarno. On mi je sam rekao da ništa ne verujem. Ali njegovi učesnici, muškarci, ipak moraju da skaču, osim ako su zaista izvanredni, kao Elihio.

Nagual nas je odveo — mene i la Gordu — na tu planinu, i naredio nam da pogledamo dole, na dno. Tu nam je pokazao kako on ume da leti, ali samo je la Gord mogla da ga prati. I ona je želela da skoči u provaciju. Nagual joj je rekao da to nema smisla. Kazao je da žene ratnici moraju da rade nešto drugo što je mnogo bolnije i teže od toga. Rekao je da je skakanje samo za vas četvoricu. I to se i desilo, vas četvorica ste skočili.»

Rekla je da smo nas četvorica skočili, ali znam samo da smo to učinili Pablito i ja. S obzirom na njenu izjavu, pomislio sam da su don Huan i don Henaro morali skočiti posle nas. To mi nije izgledalo čudno, nego naprotiv, prijatno i dirljivo.

»O čemu to govoriš?« upita kad sam glasno izrazio to što mislim. »Ja sam govorila o tebi i o tri don Henarova učenika. Ti, Pablito i Nestor skočili ste istog dana.«

»Ko je taj treći don Henarov učenik? Ja znam samo za Pablita i Nestora.«

»Hoćeš da kažeš kako nisi znao da je Beninjo don Henarov učenik?«

»Ne, nisam znao.«

»On je bio najstariji učenik don Henara. Skočio je pre tebe, i to sam.«

Beninjo je bio jedan od one petorice indijanskih mladića na koje sam jednom naišao kad sam s don Huanom lutao po pustinji Sonora. Oni su tražili predmete koji imaju moć. Don Huan mi je rekao da svi oni uče i da se spremaju da postanu čarobnjaci. Za onih nekoliko puta što sam se posle toga još sreo sa Beninjom među nama se razvilo neko čudno prijateljstvo. On je bio iz južnog Meksika. Voleo sam ga mnogo. Ko zna zašto, ali činilo se da on uživa u tome da svoj lični život obaviye izazovnom tajnom. Nikad mi nije pošlo za rukom da saznam ni ko je on, ni čime se bavi. Kad god sam s njim razgovarao, uvek bi me zbunjivao razoružavajućom čednošću s kojom je izbegavao moja pitanja. Jednom prilikom mi je don Huan rekao nešto o Beninju: kazao je da on ima veliku sreću što je našao učitelja i dobrotvora. Tada sam to shvatio kao da je

on tek tako, uzgred, rekao i nisam tome pridavao nikakvu važnost. Dona Soledad mi je sad objasnila tu zagonetku od pre deset godina.

»Šta mislite, zašto mi don Huan nije nikada ništa rekao o Beninju?«

»Ko zna? Morao je imati neki razlog za to. Nagual nije nikada ništa nepromišljeno činio.«

Morao sam da se naslonim na njen krevet pre nego što opet počnem da pišem, jer su me leđa zbolela.

»Šta je bilo s Beninjom?«

»Dobro mu je. Možda bolje nego ikome drugom. Videćeš ga. On je s Pablitom i Nestorom. Baš sada su nerazdvojni. Sva trojica su pod Henarovim znakom. Isto je i sa devojkama: i one su nerazdvojne, jer je na njima don Huanov pečat.«

Morao sam opet da je prekinem i upitam o kojim to devojkama govori.

»O mojim.«

»O vašim kćerima? O Pablitovim sestrama?«

»One nisu Pablitove sestre. To su don Huanove učenice.«

Bio sam zaprepašćen. Od dana kad sam se upoznao s Pablitom, pre mnogo godina, verovao sam, na osnovu njegovog držanja, da su te četiri devojke koje žive u njegovoj kući njegove sestre. I sam don Huan mi je to rekao. Odjednom opet zapadoh u očajanje koje me često obuzimalo tokom tog popodneva. Ne treba verovati doni Soledad; ona nešto smera. Bio sam duboko uveren da me don Huan nipošto ne bi tako grubo obmanuo.

Dona Soledad me posmatrala s neprikrivenom radoznalošću.

»Vetar mi je ovog časa rekao da ne veruješ u ovo što ti govorim«, reče pa se nasmeja.

»Vetar je u pravu«, odvratih suvo.

»Te devojke koje si ovde godinama viđao, Nagualove su. Bile su njegove učenice. A sada kad je Nagual otišao, one su Nagual glavom. Ali to su i moje devojke. Moje!«

»Hoćete li time da kažete kako vi niste Pablitova majka, a da su one zaista vaše kćeri!«

»Htela sam da kažem da su moje. Nagual mi ih je predao na čuvanje. Ti uvek grešiš zato što preteruješ u verovanju da sve može da se objasni rečima. Pošto sam ja Pablitova majka, a ti si čuo da su to moje devojke, zaključio si da one moraju biti njegove sestre. Te devojke su moja prava deca. A Palblito, iako je izišao iz moje utrobe, moj je smrtni neprijatelj.«

Njene reči su u meni izazvale odvratnost pomešanu sa srdžbom. Pomislio sam kako je ona ne samo sumanutu nego i opasna žena. To sam, odnekud, znao u dubini duše od časa kad sam tu stigao.

Dugo me je posmatrala. Da bih je gledao, seo sam opet na savijeni prekrivač na podu.

»Nagual me je upozorio da si ti čudan«, reče neočekivano, »ali ja nisam mogla da shvatim na šta on to misli. Sad znam. Kazao mi je da treba da pazim da te ne naljutim, jer si žestok. Žao mi je što nisam dovoljno pazila na to. Rekao mi je i to da ti, dokle god možeš da pišeš, možeš otići i u sam pakao a da to ne primetiš. U tome ti nisam smetala. Kazao mi je i to da si podozriv zato što te reči spetljaju. Ni tu te nisam ometala. Govorila sam mnogo pokušavajući sve vreme da te ne zapletem i zbunim.«

U njenim rečima bilo je nemog prekora. Bilo mi je nekako neprijatno što sam se ljutio na nju.

»Veoma mi je teško da verujem u to što govorite«, rekoh. »Neko me je grdno lagao — ili vi ili don Huan.«

»Nijedno od nas nije lagalo. Ti razumeš samo ono što želiš da razumeš. Nagual je rekao da je to odraz tvoje praznine.«

One devojke su Nagualova deca, isto kao i ti i Elihio. On je "napravio" šestoro dece, četiri žene i dva muškarca, a Henaro tri muškarca. Ukupno ih je devet. Jedan od njih, Elihio, već je uspeo, a sad je red na jedno od vas osmoro da pokušate.«

»Kuda je otišao Elihio?«

»Otišao je da se pridruži Nagualu i Henaru.«

»A kuda su otišli Nagual i Henaro?«

»Znaš ti kuda su oni otišli, samo me zavitlavaš, je li?«

»Ali stvar je upravo u tome, dona Soledad. Ne znam i ne šalim se.«

»Onda ću ti ja reći. Ništa ti ne mogu odbiti. Nagual i Henaro su otišli tamo odakle su i došli, u drugi svet. Kad je njihovo vreme isteklo i kucnuo njihov čas, oni su prosto zakoračili u onaj mrak tamo, pošto nisu želeli da se vrate, i noćna tama ih je progutala.«

Osetio sam da bi bilo beskorisno da je i dalje ispitujem. Bio sam spreman da pređem na drugu temu, ali ona prva progovori.

»Ugledao sa za trenutak drugi svet onda kad si skočio«, produži ona. »Ali možda te je onaj skok zbunio. To bi bila šteta, jer ti tu niko ne može pomoći. Suđeno ti je da budeš muškarac. Ženama je u tom pogledu bolje nego ljudima. One ne moraju da skaču u ponor. Žene imaju svoje. Imaju i one svoje ponore. Žene imaju menstruaciju. Nagual mi je rekao da su to vrata za žene. Za vreme menstruacije one postaju nešto drugo. Znam da je u to vreme obučavao moje devojke. Za mene je to bilo prekasno; suviše sam stara da bih zaista znala kako izgledaju ta vrata. Ali Nagual je uporno zahtevao od devojaka da obrate pažnju na sve što im se dešava u to vreme. Tih dana bi ih vodio u brda i tamo ostajao s njima sve dok ne ugledaju otvor između dva sveta.

Pošto se Nagual nije ni ustručavao ni ičega plašio, gonio ih je nemilosrdno dotle dok nisu same otkrile da i u ženama postoji pukotina koju one dobro prikrivaju. Ali u vreme menstruacije, tog prikrivanja više nema, pa ma kako ono vešto smišljeno bilo. Nagual je moje devojke terao, sve dok nisu bile polumrtve, da otvore tu pukotinu. One su to i učinile. On ih je na to nagnao, mada je bilo potrebno da prođe dosta godina dok se to dogodilo.«

»Kako su one počele da uče kod njega?«

»Lidija je bila njegova prva učenica. Našao ju je jednog jutra kad je zastao pred nekom kolibom u brdima. Nagual mi je rekao da na vidiku nije bilo niko-

ga, ali su ga neka znaci još od zore vukli prema toj kolibi. Jutarnji vetar mu je mnogo smetao. Kaže da nije mogao oka da otvori svaki put kad hi pokušao da ode iz tog kraja. I tako, kad je našao tu kolibu, znao je da u njoj ima nešto. Zavirio je pod hrpu slame i granja i tu našao devojku. Bila je veoma bolesna. Jedva je mogla da govori, ali ipak mu je rekla da joj ne treba ničija pomoć. Spavaće tu i dalje, dodala je, pa ako se više i ne probudi, niko neće ništa izgubiti. Nagualu se dopao njen duh pa je počeo s njom da razgovara na njenom jeziku. Rekao joj je da će je izlečiti i da će se starati o njoj dok opet ne ojača. Odbila je. Ona je bila Indijanka koja je znala samo za muku i oskudicu. Kazala je Nagualu da je već popila sve lekove koje su joj roditelji dali i da joj ništa nije pomoglo.

Što je ona više govorila, to je Nagual sve više shvatao da su mu oni znaci ukazali na nju, i to na veoma čudan način. Ti znaci su gotovo ličili na zapovest.

Nagual je tu devojku podigao na svoja ramena, kao dete, i odneo je u Henarovu kuću. Henaro je spravio lek za nju. Nije više mogla ni oči da otvori: kapci su joj se slepili. Bili su natekli i na njima se pojavila žučkasta krasta. Gnojili su se. Nagual ju je lečio dok nije ozdravila. Plaćao me je da se staram o njoj i da kuvam za nju. Moja hrana joj je pomogla da se oporavi. Ona je moje prvo dete. Kad je ozdravila, a dotle je prošla gotovo puna godina, Nagual je hteo da je vrati njenim roditeljima, ali devojka nije na to pristala nego je pošla s njim.

Ubrzo posle tog dana kad je našao Lidiju, u vreme kad je ona još bila bolesna i kad sam je ja negovala, Nagual je našao tebe. Njemu te doveo neki čovek koga on nikada pre toga nije video. Nagual je *video* kako smrt tog čoveka lebdi iznad njegove glave, i učinilo mu se veoma čudno što mu je taj čovek u takvom trenutku ukazao na tebe. Ti si Naguala nagnao da se nasmeje i on te odmah iskušao. Nije te primio nego ti je rekao da dođeš drugi put i da ga nađeš. On tada te stalno isprobavao kao što nikada nije nikoga drugog. Rekao je da je to tvoj put.

Tokom tri godine imao je samo dva učenika, Lidiju i tebe. Onda, jednog dana kad je otišao u posetu svom prijatelju Visenteu, vidaru i travaru sa severa, tamo su neki ljudi doveli jednu ludu devojkicu koja nije znala ništa drugo do da plače. Ljudi koji su je doveli mislili su za Naguala da je Visente i predali su devojkicu u njegove ruke. Nagual mi je pričao kako mi je devojkica pri-trčala i zaglila ga kao da ga poznaje. On je onda rekao njenim roditeljima da treba da mu ostave tu devojkicu. Brinuli su se koliko će to da staje, ali Nagual im je rekao da će je lečiti besplatno. Njima je, verovatno, već bilo dozlogrdilo da se o njoj staraju pa su jedva dočekali da je se otarase.

Nagual ju je meni doveo. To je bio pakao; Ona je zaista bila luda. To je bila Hosefina. Nagualu je bilo potrebno nekoliko godina da je izleči. Ali ona je i dan-danas luđa od... Naravno, bila je zaljubljena u Naguala pa je između Lidije i nje, Hosefine, bio stalan rat. Njih dve su se mrzele. Ali ja sam ih obe volela. No čim je Nagual video da njih dve ne mogu da se slože, postao je veoma strog prema njima. Kao što i sam znaš, Nagual ni na koga ne može da se ljuti, i zato ih je smrtno zaplašio. Lidija se jednog dana naljutila pa je otišla. Odlučila je da za sebe nađe mladog muža. Na putu je našla jedno pilence — tek što se izleglo, zalutalo je nasred drumu. Lidija ga je uzela, pa pošto se nalazila u pustom kraju gde nije bilo nikakvih kuća, pomislila je da to pile i nije ničije. Stavila ga je pod bluzu u nedra, između dojki, da mu bude toplo. Lidija mi je posle pričala kako je trčala, i kako je pile počelo da se kreće prema njenim slabinama. Pokušala je da ga vrati napred, u nedra, ali nije mogla da ga uhvati. Pile je veoma brzo trčalo ispod bluze oko njenih slabina i po leđima. Njegove nožice golicale su je u početku ali posle su je dovele do ludila. Kad je uvidela da ne može da ga uhvati, vratila se meni i izbezumljeno vrištala moleći me da ga izvadim iz njene bluze. Svukla sam je, ali zaludu. Nigde ni traga ni glasa od pileta, a ona je ipak i dalje po koži osećala njegove kandžice kako trče sve u krug po njoj.

Onda je došao Nagual i rekao joj da će pile prestati da trči samo ako ona pusti nekadašnju sebe da ode. Lidija je ludela tri dana i tri noći. Nagual mi je kazao da je vežem. Hranila sam je, prala i davala joj vode. Četvrtog dana se lepo smirila. Odvezala sam je i ona se opet obukla i kad je bila sasvim odevena, kao onog dana kad je pobegla od kuće, pile je izišlo napolje. Ona ga je uzela u ruku, milovala ga i zahvalila mu, a onda ga je vratila tamo gde ga je i našla. Išla sam s njom donekle.

Od tada Lidija više nikoga nije gnjavila. Pomirila se sa svojom sudbinom. Nagual je njena sudbina; bez njega bi umrla. Prema tome, zar ima smisla pokušavati da nešto odbiješ ili izmeniš po svojoj volji kad ti nema druge nego da se s tim pomiriš?

Sledeća koja je otišla bila je Hosefina. Već se ranije bila uplašila od toga što se desilo Lidiji, ali ubrzo je zaboravila na to. Jedne nedelje posle podne, kad se vraćala kući, neki suv list se zakačio za njen šal. Taj šal je bio od nekog retkog tkanja. Pokušala je da izvuče taj listić, ali se plašila da ne upropasti šal. I tako, čim je stigla kući, pokušala je da ga izvadi, ali list ni makac — ni da se pomeri. U nastupu besa Hosefina zgrabi šal zajedno s listom pa ga smrvi u šaci. Mišlila je da će lakše moći da izvadi te sitne komadiće. Čula sam jeziv krik i Hosefina se sruši na pod. Pritrčala sam joj i videla da ne može da otvori šaku. Onaj list joj je isekao dlan kao da je bio žilet, a ne list. Lidija i ja smo joj pomogle i negovale je sedam dana. Hosefina je bila tvrdoglavija od svih koje poznajem. Malo je samo trebalo pa da umre. Naposletku joj je pošlo za rukom da otvori šaku, ali tek pošto je odlučila da više ne živi kao do tada. Još i sada povremeno oseća bolove u telu, naročito u ruci, a to zbog njene loše naravi koja joj se ponekad vrati. Nagual im je obema rekao da ne budu sigurne u svoju pobedu, jer svi mi moramo celog života da se borimo protiv svog nekadašnjeg „ja“.

Hosefina i Lidija se više nikada nisu potukle. Ne verujem da su se volele ali tek — mogle su da žive je-

dna pored druge. Njih dve najviše volim. Bile su sa mnom već toliko godina. Znam da i one mene vole.«

»A šta je s druge dve devojkice? Gde one spadaju?«

»Godinu dana posle toga došla je Elena; to je la Gorda. Ona je bila u tako lošem stanju da ti to ne možeš ni da zamisliš. Imala je oko sto deset kila. To je bila očajna žena. Pablito joj je pružio utočište u svom dućanu. Izdržavala se radeći kao pralja — prala je tuđe rublje i peglala. Nagual je jedne večeri otišao po Pablita i tamo je zatekao tu debelu devojkicu; dok je radila, iznad njene glave su kružile leptirice. Rekao mi je da su one letele u savršenom krugu dok ih je posmatrao. *Video* je da se toj ženi bliži kraj života, ali mora da su leptirice bile pune samopouzdanja kad su mu dale takav znak. Nagual je delao brzo i poveo ju je sa sobom.

Neko vreme je sve bilo u redu, ali u njoj su se loše navike toliko uvrežile da nije mogla da ih se oslobodi. I tako je Nagual jednog dana pozvao vetar da joj pomogne. Pomoći joj ili je ubiti — o tome se tada radilo. Vetar je počeo da duva na nju i duvao je sve dok je nije isterao iz kuće; bila je sama tog dana pa niko nije video šta se desilo. Vetar ju je terao preko brda u klisure sve dok nije pala u jednu jarugu, u rupu sličnu ranci. Vetar ju je tu zadržavao danima. Kad je Nagual najzad našao, njoj je već bilo pošlo za rukom da zaustavi vetar, ali bila je suviše iscrpljena da bi mogla da hoda.«

»Kako je tim devojkama pošlo za rukom da zaustave to što je delovalo protiv njih?«

»Pa, pre svega to što je na njih delovalo bila je Nagualova tikva koju je on nosio vezanu o pojasu.«

»A šta je bilo u tikvi?«

»Saveznici koje Nagual nosi sa sobom. Rekao mi je da saveznik dejstvuje kroz njegovu tikvu. Ne pitaj me ništa drugo, jer ništa više ne znam o savezniku. Znam samo to da Nagual raspolaže sa dva saveznika i da mu oni pomažu kad on to zatraži. Kad su moje devojkice bile u pitanju, saveznik se povukao onda kad su one bile spremne da se promene. Za njih je to, naravno, bilo životno pitanje: ili će se promeniti ili umreti. Ali tako je i sa svima nama, kako god okreneš. I la Gorda se

promenila više nego iko drugi. Bdla je prazna, praznija čak i od mene, ali usavršavala je svoj duh sve dok nije postala sama moć. Ja je ne volim. Plašim je se. Ona me poznaje. Zna me u dušu i to mi smeta. Ali njoj niko ništa ne može zato što je ona uvek na oprezu. Ne mrzi me, ali misli da sam zla. Možda je u pravu. Čini mi se da me isuviše dobro poznaje, a ja nisam tako savršena kako bih želela da budem. Međutim, Nagual mi je rekao da ne treba da se brinem zbog toga šta osećam prema njoj. Ona je kao Elihio: svet je se više nimalo ne dotiče.«

»Šta joj je tako naročito Nagual učinio?«

»Naučio ju je mnogo koječemu što nikada nikog drugog nije učio. Nikad je nije ni mazio niti joj ugađao. Imao je poverenja u nju. Ona zna sve o svima. I meni je Nagual pričao o svemu osim o njoj. Možda je zato i ne volim. Nagual joj je naredio da bude moj ap-sandžija. Kud god pošla, naiđem na nju. Ona zna sve što ja radim. Ne bih se nimalo iznenadila ni kad bi se ona sad, recimo, ovde pojavila«.

»Mislite li da će doći?«

»Sumnjam. Večeras je vetar na mojoj strani.«

»Šta ona to treba da radi? Ima li neki naročit zadatak?«

»Dosta sam ti ispričala o njoj. Ako budem i dalje govorila o njoj, plašim se da će ona to приметiti, ma gde bila, a to ne bih želela.«

»Pričajte mi onda o drugima.«

»Nekoliko godina pošto je našao la Gordu, Nagual je našao i Elihija. Rekao mi je da je on otišao s tobom u tvoj zavičaj. Elihio je došao da te vidi, jer si ga ti zanimalo. Nagual ga nije primetio. Poznaje ga još od malih nogu. Ali jednog jutra, kad je Nagual pošao prema kući u kojoj si ga ti čekao, sreo se na putu sa Elihijem. Išli su zajedno kraće vreme, a onda se komad bodljikavog kaktusa zalepio na vrh Elihijeve leve cipele. Pokušao je da ga zbaci, ali trnje je bilo kao ekseri — zarilo mu se duboko u don. Nagual mi je pričao da je Elihio upro prstom u nebo, stresao nogu i bodljikavi kaktus je spao i poleteo uvis kao metak. Elihiju je to bilo veoma sme-

šno pa se smejao, ali Nagual je znao da on poseduje moć, iako sam Elihio to nije ni slutio. Zato je on, bez ikakve muke, postao savršen ratnik.

Imala sam sreće što sam ga upoznala. Nagual je smatrao da smo nas dvoje slični u jednome: kad se za nešto zakačimo, ne ispuštamo to iz šaka. Tu sreću što sam poznavala Elihija nisam delila ni s kim, čak ni sa la Gordom. Ona se upoznala sa Elihijem, ali ga u stvari nije poznavala, kao što nisi ni ti. Nagual je već od samog početka znao da je Elihio izuzetan pa ga je izdvojio. Znao je da ste ti i devojke na jednoj strani, a on na drugoj. Nagual i Henaro su zaista imali veliku sreću što su ga našli.

Upoznala sam se s njim kad ga je Nagual doveo u moju kuću. Elihio se nije slagao s mojim devojka. One su ga mrzele, ali su ga se i plašile. No njemu je to bilo sasvim svejedno. Svet ga se nije ticao. Nagual posebno nije želeo da se ti zbližiš sa Elihijem. Rekao je da si ti jedan od onih čarobnjaka od kojih je bolje držati se podalje. Kazao je da tvoj dodir ne umiruje čoveka, nego ga kvari. Rekao mi je da tvoj duh zarobljava druge. Ti si ga u neku ruku ljutio, ali ipak te je voleo. Kazao je da si bio luđi od Hosefine u trenutku kad te je našao, i da si takav i ostao.«

Uznemirilo me to što mi neko drugi govori o tome šta je don Huan mislio o meni. Najpre sam pokušao da ne obraćam pažnju na to što dona Soledad priča, a onda sam odjednom osetio da je veoma glupo i neumesno što pokušavam da zaštitim svoje »ja«.

»Bavio se tobom«, produži ona, »zato, što mu je to viša sila naredila. A on se, pošto je bio savršen ratnik, pokorio svom gospodaru i rado slušao sve što mu je ta sila naređivala da s tobom uradi.«

Ućutala je. Goreo sam od želje da je pitam šta je još don Huan mislio ili osećao prema meni. Umesto toga, zamolio sam je da mi priča o onim devojka.

Mesec dana pošto je našao Elihija, Nagual je našao Rosu«, rekla je. »Rosa je bila poslednja. Kad je nju naišao, znao je da su tu sad svi.«

»Kako ju je našao?«

»Otišao je da poseti Beninja u njegovom zavičaju. Kad se približavao njegovoj kući, iz čestara je istrčala Rosa koja je jurila prase što se otelo i bežalo od nje. Prase je trčalo brže od Rose i ona je naletela na Naguala i nije mogla da sustigne prase. Onda se okomila na Naguala i počela da viče na njega. On pruži ruku kao da želi da je uhvati, ali ona je bila spremna za borbu. Vređala ga je i čikala da je se samo dotakne rukom. Nagualu se odmah dopao njen duh, ali nikakvog znaka nije bilo. Nagual kaže da je tu malo pričekao pre nego što će poći dalje, a onda je prase dotrčalo i stalo pored njega. To je bio znak. Nagual ju je bez uvijanja pitao da li je zadovoljna svojim poslom, a ona je odgovorila da nije. Bila je sluškinja kod nekoga. Nagual je upitao da li bi pošla s njim, a ona je odgovorila da ne bi, ako on želi to što ona pretpostavlja. On joj je tada rekao da je zove radi posla a ona je pitala koliko će joj plaćati. Nagual joj reče neku svotu, a ona upita kakav je to posao. Nagual joj odgovori da će s njim raditi na duvanskim poljima Verakruza. Ona mu je tad priznala da ga je proveravala: da joj je kazao da će kod njega raditi kao služavka, znala bi da laže, jer se po njegovom izgledu videlo da nikad u životu nije imao svog doma.

Oduševila je Naguala i on joj je kazao da dođe pre podneva u Beninjavu kuću, ako želi da se izvuče iz klopke u koju je zapala. Dodao je i to da će je čekati do dvanaest, i ni časa više; ako dođe, treba da bude spremna na težak život i puno rada. Ona ga je onda pitala koliko su ta duvanska polja udaljena odatle. Nagual odgovori — tri dana vožnje autobusom. Rosa onda reče da će, ako je toliko daleko, doći čim vrati prase u obor. I to je i učinila. Došla je ovamo i svi smo je zavoleli. Nikad nije bila sitničava niti je ikoga gnjavila; Nagual nije morao ni silom ni na prevaru ni na šta da je nagoni. Ona me nimalo ne voli, ali ipak se o meni stara više nego iko drugi. Ja imam poverenja u nju, iako je nimalo ne volim, i kad odem, ona će mi najviše nedostajati. Možeš li to da shvatiš?«

Video sam blesak tuge u njenim očima. Moje nepoverenje prema njoj nestade. Ona ovlaš obrisala oči rukom.

Tada se razgovor prirodno prekinuo. Već se smrkavalo pa sam s mukom pisao; osim toga, trebalo je da idem u klozet. Nagovarala me da odem u onaj izvan kuće, a onda se i ona olakšala isto onako kao što bi i Nagual učinio.

Posle toga je donela dva okrugla lavora, velika poput onih u kojima se deca kupaju, nalila u njih tople vode do pola, sitno izmrvila u rukama neko zeleno lišće pa ga bacila u vodu. Zapovedničkim tonom mi je naredila da se operem u jednom od tih lavora, dok se ona bude prala u drugom. Ta voda je prijatno mirisala, i pomalo me gicala. Činilo mi se kao da sam lice i ruke pokvasio blagim mentolom.

Vratili smo se u njenu sobu. Uzela je moj pribor za pisanje, koji sam ostavio na levoj strani njenog kreveta i stavila ga na jednu od svojih komoda. Prozori su bili otvoreni i napolju je još bilo vidno. Mora da je bila negde oko sedam sati.

Dona Soledad leže na leđa. Smešila se na mene. Činilo mi se da je ona oličenje topline, mada su njene oči, uprkos tom osmehu, u isti mah odavale utisak svireposti i neke neumoljive snage.

Pitao sam je koliko je vremena provela sa don Huanom kao njegova žena ili učenica. Njoj je bilo smešno što sam joj tako oprezno davao te nazive. Sedam godina, odgovorila je. Podsetila me tada da je nisam video pet godina. Do tog trenutka verovao sam da sam je video pre dve godine. Pokušavao sam da se setim kad sam je poslednji put video, ali nisam se mogao setiti.

Pozvala me da legnem pored nje. Kleknuo sam na krevet, do nje. Upitala me veoma tiho da li se plašim. Odgovorio sam da se ne plašim, i to je bila istina. Tu u njenoj sobi, u tom trenutku opet se u meni pojavilo ono sa čim sam se suočio već bezbroj puta — radoznalost pomešana sa samoubilačkom ravnodušnošću.

Kazala mi je bezmalo šapatom da mora biti savršena sa mnom i da mi mora reći da je naš susret presudan za nas oboje. Dodala je da joj je Nagual dao izričita i podrobna uputstva o tome šta mora da učini. Dok je govorila, nisam mogao a da se ne smejem njenom upi-

njanju da govori kao don Huan. Slušao sam je šta govori i mogao sam unapred da kažem, šta će sad reći.

Odjednom ona sede. Njeno lice bilo je sasvim blizu moga. Video sam kako njeni zubi blistaju u polumraku. Zgrabila me i povukla na sebe.

U mojoj glavi sve je bilo bistro, ali nešto me ipak sve dublje i dublje vuklo u nekakvu močvaru. Sam sebe nisam mogao da shvatim. Odjednom mi je sinulo da sam, nekako, za sve to vreme bio ispunjen njenim osećanjima. Ona je bila čudna. Hipnotisala me rečima. To je bila hladna, stara žena, i njene namere nisu bile namere svojstvene mladosti i snazi, uprkos njenoj vitalnosti i energiji. Shvatio sam tada da don Huan nije njenu glavu okrenuo u istom pravcu u kome je moju okrenuo. Ta misao bi u svakom drugom kontekstu bila smešna, međutim, u tom trenutku ja sam je shvatio kao pravu spoznaju. Uznemirih se sav. Htedoh da siđem s njenog kreveta, ali činilo se da sam okružen nekom čudnom silom koja me tu zadržala i ne dopušta mi da se uklonim. Bio sam paralisan.

Morala je osetiti šta sam otkrio. Iznenada je smakla traku kojom je bila omotala svoju kosu pa je hitrim pokretom obavi oko mog vrata. Osetio sam kako se ta traka zateže na mom vratu, ali to mi se odnekud učini nestvarno.

Don Huan mi je uvek govorio da je naš veliki neprijatelj činjenica da nikada ne verujemo u to što nam se dešava. U trenutku kad mi je dona Soledad obavijala traku kao omču oko vrata, znao sam na šta je mislio. Ali čak ni posle takvog razmišljanja moje telo nije reagovalo. Ostao sam i dalje mlitav, gotovo ravnodušan prema onome što se činilo da je moja smrt.

Osećao sam pokrete njenih ruku i ramena dok je stezala traku oko mog vrata. Davila me je veoma snažno i vešto. Počeo sam da se gušim. Njene oči zurile su u mene s luđačkim sjajem. Tada sam shvatio da je namumila da me ubije.

Don Huan je rekao ovo: kad konačno shvatimo šta se dešava, obično je suviše kasno za povratak. Tvrdio je da nas uvek razum obmanjuje, jer on prvi primi po-

ruku, ali, umesto da joj poveruje i odmah postupi prema tome, on čeka i odlaze.

Čuo sam tada, ili osetio, kako je nešto puklo na dnu mog vrata, iza dušnika. Znao sam da mi je slomila vrat. U ušima mi je bruhalo i zvonilo. Primetio sam da neobično jasno čujem. Pomislih da sigurno umirem. Bilo mi je odvratno što nisam kadar ništa da preduzmem da bih se spasao. Nisam čak mogao ni da zamahnem nogom i da je udarim. Nisam više mogao ni da dišem. Drhtao sam celim telom, a onda sam odjednom ustao i bio slobodan, van njenog smrtonosnog zagrljaja. Pogledao sam na krevet. Bilo je to kao da gledam s plafona. Video sam svoje telo, nepokretno i mlitavo, kako leži na njenome. Želeo sam da ona ispusti omču iz ruku. Obuze me bes što sam bio toliko glup pa je pesnicom udarih posred čela. Ona vrisnu, uhvati se za glavu i onesvesti se, ali pre nego što je izgubila svest ja u magnovenju ugledah fantastičan prizor. Video sam kao se dona Soledad stropoštala s kreveta od siline mog udarca, i kako je zatim pritrčala zidu i priljubila se uz njega kao uplašeno dete.

Sledeće što sam osetio bilo je da veoma teško dišem. Vrat me bolelo. Grlo mi se toliko osušilo da nisam mogao da gutam. Bilo je potrebno da prođe dosta vremena dok sam smogao snage da ustanem, a onda sam malo bolje zagledao donju Soledad. Ležala je na krevetu bez svesti. Na čelu joj je iskočila ogromna crvena čvoruga. Doneo sam malo vode i njom joj poprskao lice, kao što je don Huan uvek činio sa mnom. Kad se osvestila, naterao sam je da hoda, i pridržavao sam je ispod pazuha. Bila je sva u znoju. Stavljao sam joj hladne obloge na čelo. Povraćala je pa sam bio gotovo sasvim siguran da je imala potres mozga. Drhtala je. Pokušao sam da je pokrijem haljinama i ćebetom da se zagreje, ali ona sve zbaci sa sebe i okrete lice prema vetru. Zamolila me da je ostavim samu i dodala da će, ako vetar promeni pravac, to biti znak da će se ona oporaviti. Zadržala je moju ruku malo u svojoj, kao da se rukujemo, i rekla da nas je sudbina bacila jedno protiv drugog.

»Mislim da je večeras jedno od nas dvoje trebalo da umre«, reče.

»Ne budite ludi. Vaš kraj je još daleko«, odgovorili a tako sam i mislio.

Ne znam zašto, ali bio sam uveren da je ona sad dobro. Izišao sam iz kuće, uzeo sa zemlje jedan štap, i uputio se svojim kolima. Pas zareža. Još je bio sklupčan na sedištu. Naredih mu da iziđe i on me smesta posluša pa iskoči napolje. Sad je bio nekako drukčiji. Video sam ga kako onako ogroman trči u polumraku. Vratio se iza svoje ograde.

Bio sam slobodan. Seo sam u kola da malo razmislim. Ne, nisam slobodan. Nešto me vuklo da se vratim u kuću. Tamo sam ostavio nešto nedovršeno. Više se nisam plašio done Soledad. U stvari, obuzela me neobična ravnodušnost. Shvatio sam da mi je ona, svesno ili ne, dala neobično važnu lekciju. Pod užasnim pritiskom usled njenog pokušaja da me ubije, ja sam prema njoj postupio na način koji bi bio nezamisliv pod normalnim okolnostima. Ona me zamalo nije udavila; nešto me je u onoj njenoj prokletoj sobi načinilo bespomoćnim, ali ipak sam se izvukao. Nisam mogao da shvatim šta se to zbilo. Možda je bilo posredi ono što je don Huan uvek tvrdio, a to je da svi mi imamo višak potencijala, nešto što je tu u nama, a čime se retko služimo. Ja sam zaista udario donu Soledad iz nekog fantastičnog položaja.

Uzeo sam baterijsku lampu iz kola, vratio se u kuću, zapalio sve petrolejke koje sam tu našao i seo u prednju sobu da pišem. Rad mi je pomogao da se opustim.

Pred zoru se dona Soledad doteturala iz svoje sobe. Jedva se držala na nogama. Bila je sasvim gola. Pozlilio joj je, i pala je kod vrata. Dao sam joj malo vode i pokušao da je pokrijem ćebetom, ali ona je to odbila. Uplaših se da njeno telo ne izgubi svoju toplotu. Promrmljala je da mora biti gola ako od vetra očekuje da je izleći. Napravila je kašu od smrvljenog lišća, stavila je na čelo i tu pričvrstila vezavši turban oko glave. Uvila se u ćebe, prišla stolu za kojim sam pisao i sela na-

suprot meni. Oči su joj bile crvene. Izgledala je zaista bolesna.

»Moram ti nešto reći«, počeo slabim glasom. »Nagual mi je naredio da te čekam; morala sam čekati, pa makar se to čekanje oteglo i dvadeset godina. Naučio me kako da te primamim i onda ukradem tvoju moć. Znao je da ćeš kad-tad doći da posetiš Pablita i Nestora, pa mi je rekao da iskoristim tu priliku, da te opčinim i da tek onda uzmem sve što imaš. Nagual mi je kazao da će te moja moć dovesti ovamo, pod uslovom da živim besprekornim životom, u vreme kad kod kuće ne bude nikog. Moja moć je to postigla. Došao si danas kad su se svi razišli na razne strane. Pomoglo mi je to što sam besprekorno živela. Preostalo je bilo samo to da otmem tvoju moć i da te onda ubijem.«

»Ali zašto bi on želeo da učinite nešto tako strašno?«

»Zato što mi je potrebna tvoja moć da bih i ja mogla otputovati. Nagual je to morao tako organizovati. Ti si morao biti taj; ako ćemo pravo, ja te i ne poznajem. Ti meni nisi ništa. Zašto onda ne bih uzela nešto što mi je preko potrebno od nekoga ko mi ništa ne znači? To je od reči do reči rekao i sam Nagual.«

»Zašto bi Nagual želeo da mi naudi? Sami ste kazali da se brinuo za mene.«

»Ono što sam ti noćas učinila nije ni u kakvoj vezi s njegovim osećanjima prema tebi ili prema meni. To se tiče samo nas dvoje, zato što smo mi oboje deo samog Naguala. Ali naročito si ti od njega primio i sačuvao nešto što ja nemam, a što mi je preko potrebno — to je specijalna moć kojom te je obdario. Nagual mi je rekao da je svakom od svoje šestoro dece nešto poklonio. Do Elihija ne mogu da dođem. Ne mogu to uzeti ni od svojih devojaka, i prema tome ostaješ ti da budeš moj plen. Moći koju mi je Nagual dao pružila sam priliku da raste i ona je, rastući izmenila moje telo. I ti si razvio svoju moć. Želela sam da uzmem od tebe tu moć i zato sam te morala ubiti. Nagual je kazao da ćeš ti, čak ako i ne umreš, podleći mojim činima i da ćeš do smrti ostati moj zarobljenik, ako ja to budem želela.«

»Ali kako bi moja smrt vama koristila?«

»Ne tvoja smrt, već tvoja moć. Meni je potrebno da me neko pogura, inače ću se užasno namučiti na svom putovanju. Nisam dovoljno hrabra. Stara sam pa oklevam i sumnjam. Ako želiš da znaš istinu, priznaću ti da se prava borba vodi između mene i Pablita. On je moj smrtni neprijatelj, a ne ti. Nagual je rekao da bi mi tvoja moć pomogla da lakše putujem, i dobijem ono što mi treba.«

»Kako, za ime sveta, Pablito može da bude vaš neprijatelj?«

»Kad me je Nagual izmenio, znao je šta se može desiti. Pre svega, postavio me je tako da su mi oči okrenute prema severu, tako da sam ja sad nešto suprotno tebi i mojim devojkama koji ste isti. Ja idem u drugom pravcu. Pablito, Nestor i Beninjo su s tobom; njihove oči upravljene su na istu stranu kao i tvoje. Svi ćete vi zajedno poći prema Jukatanu.

Pablito je moj neprijatelj ne zato što su njegove oči upravljene na suprotnu stranu od mojih, nego zato što je on moj sin. To sam ti morala reći, iako ti ne znaš o čemu ja govorim. Moram ući u drugi svet, tamo gde je Nagual sada. Gde su i Henaro i Elihio. Moram, čak i kad bih radi toga morala ubiti Pablita.«

»Šta to govorite, dona Soledad? Poludeli ste!«

»Ne, nisam. Za nas živa bića ništa nije važnije od ulaska u taj svet. Kažem ti da je to za mene živa istina. Da bih dospela u taj svet, ja živim onako kako me je Nagual naučio. Kad se ne bih nadala tom svetu, ja ne bih bila ništa, baš ništa. Bila sam debela stara krava. Sada kad mi nada daje vodiča i pravac, čak i ako ne mogu da uzmem tvoju moć, ja ću i dalje imati svoj cilj.«

Spustila je glavu na sto, naslonivši je na ruke. Njene reči su me ošamutile. Nisam sasvim shvatio to što je rekla, ali gotovo da sam saosećao s njom i razumeo njene razloge, iako je to bilo najčudnije od svega što sam od nje čuo te noći. Njen cilj je bio cilj ratnika, prema don Huanovom stilu i terminologiji. Međutim, ja ranije nikad nisam čuo da je potrebno nekoga ubiti da bi se taj cilj ostvario.

Podigla je glavu i pogledala me kroz poluotvorene kapke.

»U početku mi je sve dobro polazilo za rukom«, reče. »Malo sam se uplašila kad si došao. Godinama sam čekala taj trenutak. Nagual mi je rekao da voliš žene. Kazao je da si lak plen za njih, pa sam sve preduzela da stvar svršim po kratkom postupku. Mislila sam da ćeš nasesti. Nagual me naučio kako da te zgrabim u trenutku kad budeš najslabiji. Vodila sam te svojim telom ka tom trenutku, ali ti si posumnjao nešto. Bila sam suviše nespretna. Odvela sam te u svoju sobu, kao što me Nagual poučio, da bi te crte s mog poda obavile i načinile bespomoćnim. Ali ti si prevario moj pod time što si ga zavoleo i što si pažljivo motrio njegove crte. On nema nikakvu moć dokle god je tvoj pogled na njegovim crtama. To je znalo i tvoje telo. Onda si uplašio moj pod kad si onako kriknuo. Iznenadni šumovi su smrtonosni, a naročito je takav čarobnjakov glas. Moć moga poda sagorela je kao plamen. Ja sam to znala ali ti nisi.

Hteo si da odeš i ja sam morala da te sprečim. Nagual mi je pokazao kojim zahvatom ruke treba da te zgrabim. Pokušala sam, ali moja moć je bila slaba. Moj pod je bio uplašen. Tvoje oči su ošamutile njegove crte. Niko ih drugi pre tebe nije video. I tako mi nije pošlo za rukom da te ščepam za vrat. Izmigoljio si se pre nego što sam stigla da te zadavim. Znala sam tada da mi izmičeš, pa sam pokušala i poslednji napad. Poslužila sam se onim za što je Nagual rekao da najjače deluje na tebe — strahom. Uplašila sam te svojim kricima, i to mi je okrepilo snagu toliko da te mogu pokoriti. Pomislila sam već da si moj, ali moj glupi pas se uzbudio. On je glup pa me je zbacio s tebe u trenutku kad si već bezmalo bio potpuno u mojoj vlasti. Kad sada o tome razmišljam, čini mi se da moj pas i nije bio tako glup. Možda je primetio tvog dvojnika, nasrnuo na njega, ali je umesto toga mene oborio.«

»Rekli ste da to i nije vaš pas.«

»Slagala sam. To je bio moj adut. Nagual me naučio da uvek imam neki adut, neki neočekivan trik. Znala sam, odnekud, da bi mi pas mogao zatrebati. Kad

sam te povelala da vidiš mog prijatelja, to je zaista bio on; kojot je prijatelj mojih devojak. Želela sam da te moj pas onjuši. Kad si otrčao u kuću, morala sam da budem gruba prema njemu. Gurnula sam ga u tvoja kola tako da je morao da urlikne od bola. Suviše je krupan pa bi teško mogao da se smesti na sedište. Naredila sam mu tada da te iskida na komade. Da te je moj pas žestoko ujeo, znala sam da bi bio bespomoćan i da bih te bez po muke dokusurila. Opet si pobegao, ali iz kuće nisi mogao otići. Znala sam tada da moram biti strpljiva i sačekati mrak. Onda je vetar počeo da duva u drugom pravcu, i ja sam bila sigurna da ću uspeti.

Nagual mi je rekao kako pouzdano zna da ću ti se ja svideti kao žena. Trebalo je samo sačekati pravi trenutak. Nagual je rekao da ćeš se ubiti kada uvidiš da sam ti otela moć. Ali, dodao je, ako mi ne pođe za rukom da je ukradem, ili ako se ti ne ubiješ, ili, opet, ako ne budem želela da ostaneš živ kao moj zarobljenik, onda treba da te zadavim svojom trakom za kosu. Pokazao mi je čak i mesto gde treba da bacim tvoj leš: to je jedna provalija bez dna, pukotina u planini, nedaleko odavde, i tu uvek koze nestaju. Ali Nagual mi nikad nije pomenuo ono što je kod tebe vredno poštovanja. Kazala sam ti da je noćas jedno od nas dvoje trebalo da umre. Nisam znala da je to trebalo ja da budem. Nagual me naveo da poverujem kako ću ja pobediti. Kako je surovo od njega što mi nije rekao sve o tebi!»

»Pomislite na mene, dona Soledad. Ja nisam znao čak ni toliko koliko vi.«

»To nije isto. Nagual me godinama pripremao za ovo. Znala sam sve do tančina. Već sam te, tako reći, imala u šakama. Nagual mi je čak pokazao i lišće koje uvek sveže treba da imam pri ruci, da bih te ošamutila. Stavila sam ga u lavor, tobože zbog mirisa. Ti nisi ni primetio da sam ja u svoj lavor stavila drugo lišće. Naseo si na sve što sam unapred smislila, ali je poštovanja dostojna strana tvoga bića na kraju pobedila.«

»Šta hoćete da kažete s tim poštovanja dostojna strana moga bića?«

»Mislim na onu koja me je udarila i koja će me noćas ubiti, na tvog užasnog dvojnika koji je izišao da me dokusuri. To nikada neću zaboraviti, i ako poživim, u što sumnjam, nikad više neću biti ono što sam pre bila.«

»Je li ličio na mene?«

»To si, naravno, bio ti, ali ne ovakav kakav si sada. Kad pokušam na to da mislim, hvata me vrtoglavica.«

Ispričao sam joj kako mi se u magnovenju učinilo da je ona izišla iz svog tela kad sam je udario. Hteo sam da je izazovem da mi priča o tome. Činilo mi se da se sve to zbilo samo zato da bismo nas dvoje bili prisiljeni da crpemo snagu iz izvora koji su nam inače nepristupačni. Nema sumnje da sam je žestoko odalamio; teško sam ozledio njeno telo, a ipak, ja to nisam mogao učiniti. Osetio sam da sam je zviznuo levom pesnicom — to je potvrđivala i ogromna čvoruga na njenom čelu, a moji prstni zglobovi nisu pri tom nimalo natekli niti su me ma i najmanje boleli ili tištali. Tako silovit udarac mogao bi, inače, čak izazvati i prelom šake.

Kad sam joj ispričao kako sam je video gde se priključuje uza zid, nju je obuzelo silno očajanje. Pitao sam je da li uopšte i sluti šta sam ja video — da li je osetila kako napušta svoje telo, ili da li je bar videla tu sobu odozgo.

»Sad znam da mi je suđeno da umrem«, rekla je. »Retko ko može da preživi dodir sa dvojnikom. Ako je moja duša već otišla, ja to neću preživeti. Slabiću sve više dok ne umrem.«

U njenim očima video sam luđački sjaj. Ustala je i činilo se da će me udariti, ali onda se opet teško spustila na sedište.

»Ti si uzeo moju dušu«, reče. »Sad je ona sigurno u tvojoj torbici. Ali zašto si mi to morao reći?«

Kleo sam joj se da nisam želeo da je povredim, i da je sve što sam učinio bila čista samoodbrana i da joj stoga ništa ne zameram.

»Ako moja duša nije u tvojoj torbici, onda je još gore«, rekla je. »Sigurno sad besciljno luta ovuda, što znači da mi se više nikada neće vratiti.«

Činilo se kao da je iz donje Soledad sva snaga istekla. Glas joj je sada bio slabiji. Rekao sam joj da legne u krevet, ali ona nije htela da ode od stola.

»Nagual mi je kazao ako moj pokušaj nikako ne uspe, onda treba da ti predam njegovu poruku«, nastavi. »Rekao je da je još davno zamenio tvoje telo. Ti si sad on glavom.«

»Šta je hteo tim da kaže?«

»On je veštac. Ušao je u tvoje telo i zamenio njegovu svetlost. Sad ti sijaš kao sam Nagual. Više nisi sin svoga oca. Sad si ti Nagual glavom.«

Donja Soledad ustade. Bila je ošamućena. Učini mi se da želi nešto da kaže, ali to nije mogla da izgovori. Pošla je u svoju sobu. Pomogao sam joj da dođe do vrata, ali nije želela da ja uđem. Zbacila je cebe u koje se bila umotala i legla na krevet. Upitala me sasvim tihim glasom da li bih otišao na obližnje brdo da s nje ga vidim dolazi li vetar. Dodala je sasvim nemarmo da bi trebalo da povedem i psa. Nešto mi je bilo sumnjivo u toj njenoj molbi. Rekoh joj da ću se popeti na krov i odatle to videti. Okrenula mi je leđa i kazala da je najmanje što mogu da učinim za nju to da odvedem psa na brdo da bi on primamio vetar. Počela je mnogo da me nervira. Čovek se veoma nelagodno osećao u njenoj mračnoj sobi. Otišao sam u kuhinju, uzeo dva fenjera i doneo ih u sobu. Čim je ugledala svetlost, donja Soledad je histerično vrisnula. I ja sam kriknuo, ali iz drugih razloga. Kad se soba osvetlila, ugledao sam pod koji se kao čahura obavio oko njenog kreveta. To sam video samo u magnovenju tako da bih se već sledećeg trenutka mogao zakleti da je senka zaštitne mreže od žica na fenjeru stvorila taj jezivi prizor. Razbesneo sam se zbog tog priviđenja i stao da drmusam njena ramena. Plakala je kao dete i obećala da neće više ništa slično pokušavati. Spustio sam fenjere na njenu komodu i ona je smesta zaspala.

Tokom sledećeg prepodneva vetar je promenio pravac. Osetio sam kako snažno duva kroz prozor okrenut severu. Oko podne je donja Soledad opet izišla iz kuće.

Izgledala je pomalo nesigurna na nogama. Oči joj više nisu bile crvene, a i otok na čelu joj je bio gotovo sasvim splasnuo, tako da se jedva mogao videti.

Smatrao sam da je vreme da odem. Rekao sam joj da mi don Huanova poruka, onakva kakvu sam zapisao po njenom kazivanju, ništa ne razjašnjava.

»Ti nisi više sin svoga oca. Sada si ti Nagual glavom«, odvrati ona.

Sa mnom nešto zaista nije bilo kako treba. Samo pre nekoliko sati bio sam bespomoćan i dona Soledad je stvarno pokušala da me ubije, a sada, dok mi ona to govori, potpuno sam zaboravio užas koji me onda obuzeo. A ipak, postoji i drugi deo mene koji je kadar da danima razmišlja o besmislenim sukobima s ljudima koji nastaju bilo zbog moje ličnosti ili zbog mog rada. Činilo mi se da je taj deo mene onaj pravi ja, onaj koji poznajem otkad znam za sebe. Međutim, onaj ja koji se te noći poigrao sa smrću, pa to onda zaboravio, nije bio stvaran. To sam bio ja, a ipak nisam ja. S obzirom na takav nesklad, don Huanova tvrdnja mi se činila manje fantastična, mada je i dalje ostala neprihvatljiva.

Dona Soledad je izgledala rasejana. Spokojno se smešila.

»Ah, evo ih!« reče iznenada. »Sreća za mene. Moje devojke su ovde. Sad će se one starati o meni.«

Činilo se kao da joj sad više nije tako dobro. Izgledala je snažna kao i pre, ali njeno ponašanje je bilo smušeno. Obuzimao me sve veći strah. Nisam znao da li treba tu da je ostavim, ili da je odvedem u bolnicu u gradu udaljenom nekoliko stotina milja.

Ona odjednom iskoči kao malo dete, istrča iz kuće pa produži prema drumu. Njen pas je trčao za njom. Ja žurno uskočih u kola da bih je sustigao. Morao sam stazom da vozim unazad, jer kod kuće nisam imao gde da okrenem kola. Kad sam se približio drumu, kroz zadnji prozor sam video da su oko done Soledad sad bile četiri mlade žene.

2. SESTRICE

Dona Soledad je, činilo mi se, objašnjavala nešto ženama koje su je okružavale. Dramatično je gestikulirala, a zatim se rukama uhvatila za glavu. Bilo je očito da im priča o meni. Vozio sam kola prilaznim putem do mesta na kome sam se pre bio parkirao. Nameravao sam tu da ih sačekam. Dvoumio sam se da li da ostanem u kolima ili da nemarno sedim na levom braniku. Odlučio sam ipak da stojim kod vrata svojih kola, spreman da uskočim u njih i pobegnem ako se opet desi nešto slično onome od prošle noći.

Bio sam veoma umoran. Nisam ni oka sklopio više od dvadeset četiri časa. Naumio sam da tim mladim ženama otkrijem što je moguće više o tome šta mi se desilo sa donom Soledad, tako da bi one mogle da preduzmu šta treba da joj pomognu, a ja bih onda otišao. Njihovim prisustvom sve se izmenilo. Činilo se da je sve odjednom nabijeno novom snagom i energijom. Osetio sam tu pramenu čim sam ih video oko done Soledad.

To što mi je dona Soledad otkrila da su one don Huanove učenice načinilo ih je tako neodoljivo privlačnim da sam jedva čekao da se sretnem s njima. Pitao sam se da li liče na donu Soledad. Ona je kazala da su one kao ja i da mi — one i ja — idemo u istom pravcu. To bi se lako moglo tumačiti u povoljnom smislu. Želeo sam da u to verujem više no u bilo šta drugo.

Don Huan ih je nazivao sestricama, »las hermanitas«, što je bio veoma prikladan naziv bar za dve među njima koje sam poznavao, za Lidiju i Rosu, dve sićušne, ljupke mlade žene nalik na male vile. Kad sam ih prvi put video, verovao sam da imaju tek koju godinu preko dvadesete, mada ni Pablito ni Nestor nikada nisu hteli da govore o njihovim godinama. Druge dve, Hosefinu i Elenu, nisam uopšte poznavao. Čuo sam, doduše, ponekad njihova imena koja su ljudi uvek pominjali u vezi s nečim nepovoljnim. Na osnovu uzgrednih don Huanovih primedaba zaključio sam da su nekako nastrane: jedna od njih bila je luda a druga debela, i zato su bile izdvojene od ostalog sveta. Jednom kad sam se s don Huanom vraćao njegovoj kući, natrapao sam na Hosefinu. On me upoznao s njom, ali ona je pokrila lice i pobegla pre nego što sam stigao da je pozdravim. Drugom prilikom sam zatekao Elenu kako pere rublje. Bila je ogromna. Pomislio sam da je tu zacelo posredi neki poremećaj u lučenju žlezda. Pozdravio sam je, ali ona ni glave nije okrenula tako da joj lice nisam ni video.

Posle razgovora u kome im je dona Soledad ispričala šta se zbilo zaželeo sam da i ja porazgovaram s tajanstvenim sestricama, mada sam ih se istovremeno i plašio.

Pogledao sam tobože nemarno niz prilazni put skupljajući hrabrost za susret sa svim tim ženama. Niko se nije približavao kući, iako su samo minut pre toga bile jedva tridesetak koraka udaljene od nje. Popeo sam se na krov kola da vidim, ali niko, pa čak ni pas, nije dolazio drumom. Uхватила me panika. Skliznuo sam s kola i upravo hteo da uskočim u njih i odem, kad začuh gde neko kaže: »Hej, vidi ko je došao.«

Hitro se okrenuh i nađoh se licem u lice s dve devojke koje su tog časa izišle iz kuće. Zaključio sam da su me sve one pretekle i da su ušle u kuću na zadnja vrata. Odahnul sa olakšanjem.

Pridoše mi dve devojke. Morao sam sam sebi priznati da ih nikada ranije nisam primetio. Bile su lepe, tamnolute i veoma vitke, ali ne i mršave. Bile su ode-

vene u obične suknje, bluze od plave pamučne tkanine, a na nogama su imale ravne, mrke cipele s mekim donovima. Nisu nosile čarape pa se videlo da su njihove noge lepe i mišićave. Bile su onižeg rasta i činilo se da su to osobe sa izuzetno naglašenom fizičkom stranom bića; kretale su se veoma smelo. Jedna od njih je bila Lidija, a druga Rosa.

Pozdravio sam ih, a one mi obe istovremeno pružale ruke da se rukujemo. Stale su levo i desno od mene. Izgledale su zdravo i snažno. Zamolio sam ih da mi pomognu da iznesem pakete iz prtljažnika. Dok smo ih nosili u kuću, ja začuh potmulo režanje; bilo je tako duboko po tonu, i tako blizu da je pre ličilo na rikanje lava nego na pseće režanje.

»Šta je to bilo?« upitao sam Lidiju.

»Zar ne znate?« odvrati mi ona s nevericom.

»To mora da je bio pas«, reče Rosa kad su utrčale u kuću, bukvalno vukući i mene.

Spustili smo pakete na sto i seli na dve klupe. Obe su devojke sedele naspram mene. Rekao sam im da je donja Soledad veoma bolesna i da sam upravo hteo da je odvedem u bolnicu, jer nisam znao šta bih drugo mogao učiniti da joj pomognem.

Dok sam još govorio, uvideo sam da se krećem po opasnom terenu. Nisam nikako mogao znati koliko daleko smem da idem u otkrivanju istine o pravom razlogu mog sukoba sa donjom Soledad. Počeo sam da motrim ne bih li to nekako doznao. Ako ih budem pažljivo posmatrao, mislio sam, njihovi glasova ili izraz njihovog lica otkriće mi koliko one znaju. Posumnjao sam čak da treba bilo šta da im kažem. U tom nastojanju da mislim šta treba da činim a da pri tom ne pogrešim stigao sam dotle da sam počeo da trabunjam gluposti. Lidija me prekide u reči. Kazala mi je suvo da nije potrebno da brinem o zdravlju done Soledad, jer su one već preduzele šta treba da joj pomognu. To me naglalo da je upitam da li zna šta je donji Soledad.

»Ti si uzeo njenu dušu«, reče ona optužujući me.

Reagovao sam odmah time što sam se branio. Počeo sam žustro da govorim, ali na kraju sam video da

dajem protivrečne izjave. One su netremice zurile u mene. Govorio sam besmislice. Pokušao sam opet da kažem isto to samo malo drukčije. Bio sam toliko umoran da sam jedva mogao da sredim misli. Najzad sam digao ruke od toga.

»Gde su Pablito i Nestor?« upitah posle duže pauze.

»Doći će uskoro«, odbrusi mi Lidija.

»Jeste li vi bile s njima?« pitao sam.

»Ne!« uzviknu, pa se zagleda u mene.

»Mi nikada ne idemo zajedno«, objasni Rosa. »Ti mangupi su drukčiji od nas.«

Lidija zapovednički udari nogom o zemlju da je učutka. Činilo se da je ona ta koja zapoveda. Kad sam video taj njen pokret nogom, setio sam se jednog veoma neobičnog vida mog odnosa s don Huanom. Tokom naših bezbrojnih šetnji naučio me je, sasvim neprimetno, da razumem sistem tajnog opštenja pomoću nekih tačno određenih pokreta nogom koji su, u stvari, bili šifre. Gledao sam kako Lidija Rosi daje znak koji znači »užasno«, i daje se kad je nešto što vidi taj koji saopštava neprijatno ili opasno. U ovom slučaju to sam bio ja. Nasmejavao sam se. Setio sam se da mi je don Huan dao taj znak prilikom mog prvog susreta s don Henarom.

Činio sam se kao da ništa ne primećujem da bih video umem li da dešifrujem sve njihove znake.

Rosa znakom reče da želi da me zgazi, ali joj Lidija zapovedi da to ne čini.

Po onome što je don Huan govorio, Lidija je bila veoma darovita. Po njegovom mišljenju, bila je osetljivija i hitrija od Pablita, Nestora i mene. Nikad mi nije pošlo za rukom da se s njom sprijateljim. Držala se na odstojanju i delovala odbojno. Imala je ogromne, crne, nemirne oči koje te nikad nisu pravo gledale, visoke jagodice i lepo isklesan nos, mada je bio pomalo pljosnat i širok u svom gornjem delu. Sećam se da je imala crvene, krmeljive oči i da su je svi zbog toga zadirkivali. Crvenilo se vremenom povuklo, ali ona je i dalje trljala oči i mnogo treptala. U ono vreme kad sam se družio s don Huanom i don Henarom, Lidiju sam naj-

češće viđao, ali mi i pored toga nismo jedno drugom rekli više od pet-šest reči. Pablito je smatrao da je ona veoma opasna, a meni se uvek činilo da je vrlo stidljiva.

Rosa je, međutim, bila veoma bučna. Mislio sam da je ona najmlađa. Njene oči su bile otvorene i sjajne. Nikad nije bila lukava, ali je zato bila namćor. S Rosom sam razgovarao više nego s bilo kim drugim. Bila je simpatična, veoma smela i smešna.

»Gde su ostali?« upitah Rosu. »Zar neće izići iz kuće?«

»Doći će uskoro«, odgovori Lidija.

Po izrazu njihovih lica video sam da mi nisu prijateljski naklonjene. Sudeći po porukama koje su izmenjivale nogama, bile su opasne kao i dona Soledad, a ipak, dok sam tu sedeo i gledao ih, pomislih kako su raskošno lepe. Veoma sam se zagrejao za njih. U stvari, što su me one duže gledale u oči, to sam ja bio sve zagrejaniji za njih. U jednom trenutku obuze me prava strast. Bile su tako zavodljive da bih mogao satima tu sedeti i gledati ih, ali me jedna misao otrezni i nagna da ustanem. Neću opet sve da zabrljam kao prošle noći. Smatrajući da je istina najbolja odbrana, naumio sam da im otvorim svoje karte. Rekoh im odlučno da je don Huan smislio da me na neki način isproba tim što ću se ja poslužiti donom Soledad, ili obrnuto. Po svoj prilici je i njih uključio u tu zamku pa ćemo se kao protivnici naći u suprotnim taborima, a ishod naše borbe može naneti povrede bilo jednoj bilo drugoj strani. Pozivao sam se na njihova osećanja kao ratnika. Ako su prave naslednice don Huanove, onda se moraju besprekorno ponašati prema meni, moraju mi otkriti šta su naumile, i ne smeju se vladati kao obični, gramzivi ljudi.

Okrenuo sam se Rosi i upitao je zašto je želela da me zgazi. Za trenutak se zbunila, a onda se naljutila. Oči joj sinuše od besa, a njena mala usta se zgrčiše.

Lidija mi sasvim pribrano reče da nema razloga da ih se plašim, i da je Rosa ljuta na mene zato što sam ozledio donu Soledad. To što ona oseća u stvari je čisto lična njena reakcija.

Ja tada rekoh da je vreme da pođem. Ustadoh. Lidi-
dija načini pokret kao da želi da me zadrži. Izgledala
je uplašena, ili veoma zabrinuta. Počela je da negodu-
je, ali u tom trenutku mi neka buka pred vratima od-
vuče pažnju. Obe devojke se u skoku stvoriše pored
mene. Nešto teško se navalilo na vrata ili ih je guralo.
Tek tada primetih da su ih devojke dobro zabravile gvo-
zdenom rezom. Smučilo mi se. Sad će se opet sve po-
noviti, a meni je svega toga već preko glave.

Devojke se zgledaše, pogledaše u mene, pa se opet
zgledaše.

Čuo sam kako neka velika životinja pred kućom cvi-
li i brekće. To je mogao biti onaj pas. U tom trenutku
obnevideo sam od iznurenosti. Potrčao sam prema vra-
tima, povukao gvozdenu rezu i hteo da ih otvorim. Li-
dija se bacila na vrata pa ih je opet zatvorila.

»Nagual je bio u pravu«, reče zadihano. »Ti samo
misliš, misliš. Gluplji si nego što sam mislila.«

Ona me odvuče opet do stola. Preslišavao sam se
u sebi koji bi način bio najbolji da im jednom zasvag-
da kažem da mi je dosta svega toga. Rosa je sedela do
mene, dodirujući me; osećao sam kako se njena noga
nervozno češe o moju. Lidiya je stajala nasuprot meni
i netremice me gledala. Činilo se da njene žarke crne
oči govore nešto što ja nisam mogao da razumem.

Počeh da govorim, ali nisam završio. Odjednom,
iz dubine svog bića, postadoh svestan nečega. Moje telo
osećalo je da se pred kućom nalazi neka zelenkasta sve-
tlost koja je zračila poput fluorescentne. Ništa nisam
ni čuo ni video. Bio sam prosto svestan te svetlosti kao
da me iznenada hvata san pa se moje misli pretvaraju
u slike koje prekrivaju svet svakodnevnog života. Sve-
tlost se kretala velikom brzinom. Mogao sam je videti
svojim stomakom. Sledio sam je, ili, bolje reći, usme-
rio sam svoju pažnju na nju u trenutku kad se ona kre-
tala. Od te usredsređenosti moje pažnje na svetlost od-
jednom mi je u glavi sve bilo neobično jasno. Shvatio
sam tada da je pogrešno i veoma opasno ako se čovek
u toj kući, u prisustvu tih osoba, ponaša kao naivan,
slučajno prisutan građanin.

»Zar se ne plašiš?« upita Rosa upirući prstom u vrata.

Njen glas prekide moju koncentraciju.

Priznao sam da se plašim toga što je napolju, pa ma šta to bilo, i to toliko da bih mogao umreti od straha. Želeo sam da kažem još nešto, ali u tom času me odjednom obuze gnev i ja poželeh da vidim donju Solledad i da s njom razgovaram. Nisam joj verovao. Otišao sam pravo u njenu sobu. Nije bila tamo. Počeo sam da je dozivam, izvikujući njeno ime na sav glas. U kući je bila još jedina soba. Gurnuh vrata pa utrčah u nju. Tu nije bilo nikoga. Srdžba je u meni rasla isto koliko i strah.

Otišao sam do zadnjeg ulaza pa oko kuće obišao do prednjeg. Čak ni pas nije bio na vidiku. Besno sam udario na prednja vrata. Lidiya ih otvori i ja uđoh. Viknuh na nju pitajući gde su ostali. Ona obori pogled i ništa ne odgovori. Bila je blizu vrata, ali ja nisam hteo da je pustim da iziđe. Ona se ubrzo udalji pa ode u drugu sobu.

Sedoh opet za sto. Rosa se nije ni pomakla, kao da se zaledila na tom mestu.

»Mi smo isti«, reče ona odjednom. »Nagual nam je to rekao.«

»Kaži mi onda šta se to šunja oko kuće?« upitah.

»Saveznik«, odgovori ona.

»Gde je on sada?«

»Još je ovde. Neće da ode. Čim oseti da si slab, smoždiće te. Ali mi nismo ti koji ti možemo bilo šta reći.«

»Ko mi, onda, to može kazati?«

»La Gorda!« uzviknu Rosa, razrogačivši oči što je više mogla. »Samo ona. Ta sve zna.«

Rosa me upita sme li da zatvori vrata, da bismo bili bezbedniji, pa se polako približi, i, ne čekajući moj odgovor, zalupi ih.

»Nema nam druge do da čekamo da se svi ovde skupe«, reče ona.

Lidiya se vratila u sobu noseći jedan paket, neki predmet uvijen u tamnozelenu tkaninu. Izgledala je veo-

ma opuštena. Primetio sam da je kod nje u punoj mari razvijena sposobnost da drugima nametne svoju volju. Tako joj je i sad nekako pošlo za rukom da svoje raspoloženje prenese na Rosu i na mene.

»Znaš li šta je ovo?« upita me.

Nisam imao pojma šta bi to moglo biti. Ona počeo to da odmotava, veoma pažljivo, bez žurbe. Onda zastade da me pogleda. Činilo se da okleva. Nasmejala se kao da joj je neprijatno da mi pokaže to što se nalazi u tom zavežljaju.

»Ovaj paket je Nagual ostavio za tebe«, promrmlja, »ali mislim da je bolje da sačekamo la Gordu.«

Navaljivao sam da to otvorim. Ona me dušmanski pogleda pa odnese paket iz sobe ne rekavši više ni reči.

Uživao sam u Lidijinoj igri. Izvela je nešto sasvim u skladu s don Huanovim učenjem. Pokazala mi je kako se najbolje može iskoristiti jedna obična situacija. Time što mi je donela paket i činila se kao da će ga otvoriti, pošto mi je saopštila da ga je don Huan ostavio za mene, stvorila je gotovo nepodnošljivu tajnu. Znala je da moram ostati ako želim da doznam šta je u tom paketu. Padalo mi je na um mnogo štošta što bi moglo biti u tom zavežljaju. Možda je to ona lula kojom se don Huan služio kad je baratao psihotropskim pečurkama. Nagovestio je jednom prilikom da će tu lulu predati meni na čuvanje. A možda je to njegov nož, kožna kesa, ili čak oni predmeti obdareni »moći« kojima se služio za magiju. Ali to je, isto tako, mogla biti obična podvala s Lidijine strane; don Huan je bio suviše mudar, suviše apstraktan da bi mi bilo šta ostavio u nasleđe.

Rekoh Rosi da me noge više ne drže i da sam klonuo od gladi. Naumio sam da se kolima odvezem u grad, i tamo odmorim jedno dva dana, pa da se onda vratim da bih se video s Pablitom i Nestorom. Rekoh joj da bih se tada, možda, mogao upoznati i sa one druge dve devojke.

Lidija se vrati, i Rosa joj reče za moju nameru da odem.

»Nagual nam je naredio da te služimo kao da si ti glavom on«, reče Lidija. »Svi smo mi Nagual ali ti si to još više, i to iz nekog razloga koji niko ne shvata.«

Obe su govorile uglas i na razne načine me uveravale i jamčile da niko neće pokušavati protiv mene ništa poput onoga što je činila dona Soledad. Obadve su me tako pošteno gledale da sam se umirio. Poverovao sam im.

»Moraš ostati ovde dok se la Gorda ne vrati«, reče Lidija.

»Nagual je kazao da treba da spavaš u njegovom krevetu«, dodade Rosa.

Hodao sam gore-dole po sobi u teškoj nedoumici. S jedne strane, želeo sam da ostanem i da se odmorim; u njihovom prisustvu osećao sam se fizički lako, prijatno, a tako mi nije bilo prethodnog dana s donjom Soledad. S druge strane, moja razumna »strana« nije se nimalo opustila; tu sam bio isto onako uplašen kao i ranije. Na momente me hvatalo bezumno očajanje, i tada sam preduzimao smele akcije, ali čim bi prvi trenutak takve aktivnosti prošao, osećao sam da sam ranjiv isto kao i pre toga.

Upustio sam se u neke duboke analize samog sebe dok sam besomučno špartao gore-dole po sobi. One dve devojke su bile mirne i zabrinuto su me posmatrale. Onda je zagonetka odjednom bila rešena; shvatio sam da se nešto u meni samo činilo da je zaplašeno. Bio sam navikao da tako reagujem u don Huanovom prisustvu. Tokom svih onih godina mog druženja s njim uvek sam se mnogo oslanjao na njega da nađe načina da me oslobodi straha. Zavisnost od njega pružala mi je utehu i osećanje sigurnosti, ali to sad više nije bilo tako. Don Huana više nema. Njegovi učenici nisu imali njegovo strpljenje, njegovu mudrost, niti pak njegov autoritet. Veoma je glupo ako od njih tražim utehu.

Devojke me odvedoše u drugu sobu. Prozor je gledao na jugoistok, a tako je bio okrenut i krevet koji je u stvari bio debela slamljača, slična madracu. Komad agave dug dve stope izdeljan je tako da je njeno porozno tkivo služilo kao jastuk ili podmetač pod vrat.

Srednji deo bio je blago udubljen. Površina tog »jastuka« bila je veoma glatka; izgledala je čak kao da je rukom uglačana. Isprobao sam krevet i jastuk i osetio sam da mi je tu neobično udobno. Ležeći tako na don Huanoyom krevetu, osećao sam se bezbedan i zadovoljan. Čudesan mir prostrujao je mojim telom. Slično sam se osećao još jednom, ranije, kad mi je don Huan načinio ležaj na vrh jednog brda u pustinji u severnom Meksiku. Zaspao sam.

Probudio sam se u predvečerje. Lidija i Rosa su bezmalo ležale na meni i čvrsto spavale. Ostao sam nepomičan časak-dva, a onda se obe probudiše u isti mah.

Lidija zevnu pa reče da su morale da spavaju do mene da bi me zaštitile i omogućile mi da se odmorim. Bio sam gladan. Lidija je poslala Rosu u kuhinju da nam spremi nešto za večeru, a ona je za to vreme upalila sve fenjere po kući. Kad je večera bila gotova, seli smo za sto. Činilo mi se da ih poznajem od kada znam za sebe, ili da sam oduvek bio s njima. Jeli smo ćutke.

Dok je Rosa raspremala sto, pitao sam Lidiju da li svi oni spavaju u Nagualovom krevetu, jer je to, osim postelje done Soledad, bio još jedini krevet u kući. Lidija mi odgovori običnim tonom da su se one pre više godina iselile iz te kuće i da su prešle u svoju kućicu, tu u blizini, i da se Pablito iselio i prešao da stanuje sa Nestorom i Beninom kad su one otišle.

»Ali šta je to s vama bilo? Mislio sam da živite svi zajedno«, rekoh.

»Ne više«, odgovori Lidija. »Otkako je Nagual otišao, svako od nas ima svoju dužnost. Nagual nas je sastavio, i Nagual nas je rastavio.«

»A gde je Nagual sada? upitah što sam mogao nemarnijim tonom

Pogledaše me obe, a onda se zgledaše.

»Ah, ne znamo«, reče Lidija. »On je otišao zajedno s Henarom.«

Izgledalo je da ona govori istinu ali ja opet navalili da mi kažu šta znaju.

»Mi zaista ne znamo ništa«, odbrusi mi Lidija, očigledno razdražena mojim pitanjem. »Otišli su u drugi kraj. To moraš pitati la Gordu. Ona ima nešto da ti kaže. Znala je juče da si došao i nas dve smo svu noć morale da žurimo da bismo stigle ovamo. Plašile smo se da ne umreš. Nagual nam je rekao da si ti jedini kome treba da pomognemo i verujemo. Rekao je da si ti on glavom.«

Ona pokri lice rukama i zakikota se, pa dodade kao da joj je to tog časa palo na um: »Samo, teško je u to poverovati.«

»Mi te ne poznajemo«, reče Rosa. »U tome je nevolja. U tome se nas sve četiri slažemo. Plašile smo se da si već mrtav, a kad smo te ugledale, naljutile smo se na tebe što nisi mrtav. Soledad nam je kao majka, a možda i više od toga.«

Zgledaše se zaverenički. Odmah sam protumačio da to nagoveštava opasnost. Njih dve mi ne spremaju ništa dobro. Lidija je primetila to moje iznenadno nepoverenje koje je moralo biti ispisano na celom mom licu. Na to je reagovala uveravajući me da one žele da mi pomognu. Nisam zaista imao nikakvog razloga da sumnjam u njihovu iskrenost. Da su želele da mi naude, mogle su to učiniti dok sam spavao. Činilo se da ona tako ozbiljno govori da mi je bilo neprijatno. Odlučio sam da razdelim darove koje sam im doneo. Rekao sam da se u tim paketima nalaze beznačajne sitnice pa neka same izaberu šta im se dopada. Lidija reče da bi one više volele kad bih ja svakoj od njih dao poklon po svom izboru. Dodala je veoma učtivo da bi mi bile zahvalne ako bih, osim toga, izlečio i Soledad.

»Šta mislite, šta bi trebalo da učinim da bih je izlečio?« upitah posle duže pauze.

»Posluži se svojim dvojnikom«, odgovori ona sasvim ozbiljno.

Ispričah im potanko kako me dona Soledad zamalo nije ubila i kako sam ostao živ samo zahvaljujući nečemu što sam imao u sebi, a što nije bilo ni veština ni znanje. Po mome mišljenju, to nešto ne-

određeno što je nju udarilo bilo je stvarno, ali van moga domašaja. Doni Soledad mogu pomoći isto koliko i otići na mesec.

Slušale su me pomno, i ćutale, ali su bile uznemirene.

»Gde je sad dona Soledad?« upitah Lidiju.

»Ona je sa la Gordom«, odgovori ona snuždeno.

»La Gorda ju je odvela i pokušava da je izleći, ali mi doista ne znamo gde su njih dve. To je istina.«

»A gde je Hosefina?«

»Otišla je da dovede svedoka. Samo on može izlečiti Soledad. Rosa misli da ti znaš više svedoka, ali pošto se ljutiš na Soledad, želiš da ona umre. Mi ti to ne zameramo.«

Uveravao sam ih da se ne ljutim na nju, i da nipošto ne želim da ona umre.

»Onda je izleći!« ciknu Rosa ljutito. »Svedok nam je rekao da ti uvek znaš šta treba činiti, a svedok se zacemento ne vara.«

»A ko je, do đavola, taj svedok?«

»Nestor je svedok«, odvrati Lidija glasom po kome bi se reklo da joj je teško da izgovori njegovo ime. »Ti to znaš. Moraš znati.«

Setio sam se da je prilikom našeg poslednjeg susreta don Henaro Nestora nazivao svedokom. Tada sam mislio da se to don Henaro šali, ili da tako govori prosto zato da bi ublažio silnu napetost i tugu kojima su bili ispunjeni ti naši poslednji zajednički trenuci.

»Nije to bila šala«, reče Lidija odlučno. »Henaro i Nagual išli su drugim putem sa svedokom. Vodili su ga svukuda sa sobom. Kad kažem svukuda, to zaista i znači svukuda. Svedok je bio svedok svega što je trebalo videti.«

Između nas se očigledno isprečio veliki nesporezum. Mučio sam se da im objasnim kako sam ja za njih stranac. Don Huan me držao podalje od svih, uključujući Pablita i Nestora. Osim pozdrava koje smo tokom godina izmenjali pri sastanku i rastanku, mi

nikada nismo razgovarali. Poznao sam ih uglavnom po onome kako mi ih je don Huan opisivao. Iako sam se jednom prilikom upoznao sa Hosefinom, nisam se mogao setiti njenog izgleda, a sve što sam od la Gorde video bila je njena ogromna zadnjica. Rekao sam im da do prethodnog dana nisam znao čak ni to da su njih četiri bile don Huanove učenice, kao ni to da je Beninjo bio član njihove grupe.

Njih dve se stidljivo zgledaše. Rosa zausti da nešto kaže, ali joj Lidija udarcem noge zapovedi da ćuti. Pomislih kako posle tog mog drugog i iskrenog objašnjenja ne bi trebalo da daju tajne poruke jedna drugoj. Živci su mi bili tako napeti da su njihovi skriveni pokreti nogu bili dovoljni da me razbesne. Razvikao sam se na njih na sav glas i treskao desnicom po stolu. Rosa ustade neverovatno brzo, a moje telo, valjda u odgovor na njen nagli pokret, odskoči korak unazad, samo od sebe, bez učešća mog razuma, i to u pravi čas da za dlaku izbegnem udarac jedne to-ljage ili nekog drugog sličnog teškog predmeta kojim je Rosa zamahnula držeći ga u levoj ruci. To je gromoglasno tresnulo o sto.

Čuo sam opet onaj isti, čudni i tajanstveni šum koji sam čuo i prethodne noći kad me je dona Soledad davila — neki suv zvuk kao da se lomi neka cev tačno iza mog dušnika, na dnu mog vrata. Oči mi iskočiše iz duplji, a moja leva ruka se kao munja spusti na Rosin štap i slomi ga. Video sam sav taj prizor kao da ga gledam na filmu.

Rosa vrisnu i ja tada shvatih da sam se svom svojom težinom nagnuo napred i da sam je pesnicom svoje leve ruke udario po nadlanici. Bio sam zgranut. To što se sa mnom događalo, nije bilo stvarno. To je bio košmar. Rosa je vrištala i dalje. Lidija ju je odvela u don Huanovu sobu. Čuo sam je kako još nekoliko trenutaka kuka od bola, a onda je ućutala. Seo sam za sto. Misli su mi bile nepovezane i nesređene.

Sad sam postao sasvim svestan onog čudnog šuma u dnu mog vrata. Don Huan je rekao da je to šum koji nastaje u trenutku kad čovek menja brzinu. Se-

čao sam se nejasno da sam to osetio i kad sam bio s njim. Iako sam ga primetio i prethodne noći, nisam sam sebi hteo da priznam da ga čujem sve dok mi se to nije dogodilo s Rosom. Tada sam shvatio da sam usled tog šuma osetio neku naročitu toplinu u nepcima i ušima. Silina i suvoća tog šuma izazvale su u meni asocijaciju na zvonjenje velikog naprslog zvona.

Lidija se vratila posle nekog vremena. Izgledala je mirnija i pribranija. Čak se i osmehivala. Zamolio sam je da mi pomogne da odgonetnem tu zagonetku i da mi kaže šta se dogodilo. Posle dužeg oklevanja rekla mi je da se Rosa, posle moje vike i treskanja rukom po stolu, uzrujala i nervirala i da je, verujući da ću ih ja ozlediti, pokušala da me udari »rukam iz sna«. Izbegao sam njen udarac i udario sam je po nadlanici isto onako kao što sam udario i donju Soledad. Lidija reče da će Rosina ruka ostati sakata osim ako ja ne smislim način na koji ću joj pomoći.

Tada Rosa dođe u sobu. Ruka joj je bila u po- vesku. Gledala me je. Oči su joj bile kao u deteta. Moja osećanja bila su strahovito uzburkana. Jedan deo mene osećao se ružno i činilo mi se da sam kriv. Međutim, drugi deo mene bio je i dalje sasvim spokojan. Da toga nije bilo, ja ne bih preživeo napad done Soledad ni Rosin smrtonosni udarac.

Posle duže pauze rekao sam im da je bilo glupo što su me njihovi znaci koje su jedna drugoj davale nogama toliko naljutili, ali da se moja vika i treskanje rukom po stolu ne mogu uporediti sa onim što je Rosa učinila. S obzirom na to da ja nisam bio upoznat s njihovim postupcima, ona mi je mogla odseći ruku onim udarcem.

Veoma strogim tonom zatražio sam da mi pokaže svoju ruku. Skinula je, preko volje zavoj s nje. Bila je crvena i natečena. Sad više nisam nimalo sumnjao u to da su ove žene sprovodile nekakav ispit — test — koji je Don Huan pripremio za mene. Od trenutka kad sam se s njima suočio, ja sam bio bačen u jednu oblast do koje se nije moglo stići, i koja se nije

mogla prihvatiti u svetlosti razuma. On je više puta rekao da moja racionalnost obuhvata samo delić onoga što je nazivao totalnošću ličnosti. Podstaknuto nepoznatom ali dosta realnom opasnošću da budem fizički uništen, moje se telo moralo poslužiti svojim skrivenim sredstvima ili umreti. Činilo mi se da je stvar u tome da iskreno prihvatim mogućnost da takva sredstva zaista postoje i da se do njih može dopreti. Godine obuke bile su samo stepenice da bi se to moglo prihvatiti. Veran svom stavu po kome nema kompromisa, don Huan je za mene želeo potpunu pobedu ili potpun poraz. Ako me obuka kojoj sam bio podvrgnut ne dovede u kontakt s mojim skrivenim izvorima snage, to će se u ovom testu pokazati, i ja u tom slučaju neću moći gotovo ništa da učinim. Don Huan je rekao doni Soledad da bih tada ja sam sebe ubio. Pošto je tako neobično dobro poznao ljudsku prirodu, bio je, verovatno, u pravu.

Bilo je vreme da promenim taktiku. Lidija je rekla da bih mogao pomoći Rosi i doni Soledad istom onom snagom s kojom sam im naneo povrede; problem je, dakle, bio u tome da pronađem pravi red osećanja, ili misli, ili bilo čega drugog što je nagnalo moje telo da ispolji onu snagu. Uzeo sam Rosinu ruku i trljao sam je. Želeo sam da je izlečim. Želeo sam joj u tom trenutku sve najbolje. Milovao sam njenu ruku dugo i gladio je. Masirao sam je i po glavi, i ona je zaspala s glavom na mom ramenu, ali ni otok ni crvenilo njene ruke nisu se smanjili.

Lidija me je posmatrala bez reči. Smešila se na mene. Htedoh da joj kažem kako sam sasvim propao kao vidar. Njen pogled kao da je uhvatio to moje raspoloženje; nije odvojila oči od mene sve dok se to raspoloženje nije sledilo.

Rosa je želela da spava. Bila je ili mrtva umorna ili bolesna. Nisam hteo da utvrđujem šta je posredi. Uzeo sam je u naručje; bila je lakša nego što sam pretpostavljao. Odneo sam je do don Huanovog kreveta i blago spustio na njega. Lidija ju je pokrila. Soba je bila veoma mračna. Pogledao sam kroz pro-

zor i video vedro nebo puno zvezda. Do tog trenutka potpuno sam bio smetnuo s uma da se u stvari nalazimo na velikoj nadmorskoj visini.

Kad sam pogledao u nebo obuzeo me optimizam. Zvezde su mi nekako svečano izgledale. Zaista je prijatno biti okrenut u pravcu jugoistoka.

Iznenada sam zaželeo nešto što sam morao da ostvarim. Zaželeo sam da vidim kako nebo izgleda iz sobe done Soledad koja je bila okrenuta severu. Uzeo sam lidiju za ruku s namerom da je tamo povedem, ali zastadoh, jer me nešto zagolicalo po temenu. Kao mali talasi spustilo se niz leđa do mog struka a odatle u stomak. Seo sam na asuru. Napregnuh se da razmislim o tome šta osećam. Činilo mi se da su moje misli postale malobrojnije i slabije onog trenutka kad sam osetio to golicanje po temenu. Pokušao sam da se bavim onom mentalnom radnjom koju nazivam mišljenjem, ali to mi nije pošlo za rukom.

Premišljajući tako, zaboravio sam na Lidiju. Ona je klečala na podu, licem prema meni. Postao sam svestan toga da me njene ogromne oči posmatraju iz neposredne blizine. Uхватih je bez razmišljanja opet za ruku i pođoh prema sobi donje Soledad. Kad smo stigli do vrata, osetio sam kako se ona sva ukočila. Morao sam je povući. U trenutku kad sam hteo da pređem preko praga, primetio sam jedno krupno, tamno ljudsko telo zgrčeno kraj zida nasuprot vrata. Prizor je bio tako neočekivan da mi je dah zastao u grlu i da sam ispustio Lidijinu ruku. To je bila dona Soledad. Sedela je na podu, glave naslonjene na zid. Okrenuh se Lidiji. I ona je ustuknula korak-dva unazad. Hteo sam da joj šapnem kako se donja Soledad vratila, ali moje reči se nisu čule iako sam bio siguran da sam ih glasno izgovorio. Pokušao bih da kažem još nešto da nisam osetio potrebu da nešto preduzmem. Činilo mi se kao da će mi reči oduzeti suviše vremena, a da vremena imam sasvim malo. Uđoh u sobu i priđoh donji Soledad. Izgledalo je da ima jake bolove. Čučnuo sam pored nje i umesto bilo kakvog pitanja podigao sam njeno lice da ga vidim. Video

sam nešto na njenom čelu: to je ličilo na onaj melem od lišća koji je sama načinila. Bio je taman i lepljiv, kad sam ga dodirnuo. Osetih da ga moram skinuti s njenog čela. Zgrabih smelo njenu glavu, zabacih je unazad i svukoh tu lepljivu masu. Ljuštila se s nje kao guma. Ona se nije ni pomakla ni požalila na bol. Ispod te mase bila je zelenkastožuta modrica. Pokretala se kao da je živa ili kao da ima neku svoju energiju. Pogledao sam je za trenutak, nesposoban da bilo šta učinim. Dodirnuh je prstom, a ona se kao tutkalo zalepi za njega. Nisam se uspaničio kao što bih inače učinio; ta masa mi se čak svidela. Pokretao sam je vrhovima prstiju i sad je sve spalo s njenog čela. Ustao sam. Ta lepljiva materija bila je topla. Bila je za trenutak slična nekom lepku, a onda se začas osušila među mojim prstima i na mom dlanu. Tada se opet odjednom uplaših i otrčah u don Huanovu sobu. Zgrabio sam Rosinu mišicu pa sam i s njene ruke obrisao istu tu fluorescentnu, žućkastozeleenu masu koju sam skinuo sa čela donje Soledad.

Srce mi je bilo tako jako da sam se jedva držao na nogama. Želeo sam da legnem, ali nešto me prisililo da priđem prozoru i da skakućem u mestu.

Ne mogu da se setim koliko sam vremena proveo u tom skakutanju. Odjednom sam osetio da mi neko briše vrat i ramena. Tek tada primetih da sam potpuno nag i da se obilno znojim. Lidija mi je ogrnula ramena nekom krpom i otirala mi je znoj sa čela. Iznenada sam odjednom opet bio kadar da mislim. Pogledah oko sebe po sobi. Rosa je spavala kao zaklana. Otrčao sam u sobu done Soledad. Nadao sam se da ću i nju zateći gde spava, ali u sobi nije bilo nikoga. Lidija je polagano došla za mnom. Rekao sam joj šta se desilo. Ona otrča Rosi i probudi je dok sam se ja oblačio. Rosa nije htela da se probudi. Lidija zgrabi njenu povređenu ruku i steže je. Rosa jednim jedinim pokretom skoči na noge, potpuno rasanjena.

Njih dve se užurbaše po kući gasеći fenjere. Činilo mi se da se spremaju da pobegnu. Htedoh da

ih pitam zašto se toliko žure, ali tada primetih da sam se i sam navrat-nanos obukao. Zajedno smo žurili; ne samo to, izgledalo je da one od mene očekuju da im kažem šta treba da čine.

Istrčali smo iz kuće i poneli sve pakete koje sam doneo. Lidija mi je savetovala da ništa od toga ne ostavim u kući; nisam ih njima razdelio tako da su sve te stvari još bile moje. Bacio sam ih na zadnje sedište, dok su se obe devojke ugurale na prednje. Upalio sam motor i lagano pošao u rikverc, krećući se po mraku.

Kad smo izbili na drum, našao sam se pred neodložnim problemom. Obe su uglas rekle da sam ja njihov vođa; ja moram da odlučujem šta će one činiti. Ja sam nagual. Nismo tek tako mogli pobeći iz kuće i voziti se bez ikakvog cilja. Ja sam ih morao voditi. Međutim, ja zaista nisam imao pojma kuda treba da idem ni šta da radim. Okrenuh se ovlaš da ih vidim. Farovi su osvetljavali i kola iznutra, a njihove oči su bile kao ogledala u kojima se ta svetlost reflektovala. Sećam se da su takve bile i don Huanove oči: činilo se da reflektuju više svetlosti nego oči drugih, običnih ljudi.

Znao sam da su te dve devojke svesne moje ne-doumice. Umesto da se našalim na račun toga i tako prikrijem svoju nesposobnost, ja sam odgovornost za odluku prebacio na njih. Rekao sam da nemam nikakva iskustva kao nagual i da bih im bio zahvalan ako bi mi rekle ili bar nagovestile kuda treba da idemo. Učinilo mi se da im to nikako nije po volji. Koktale su jezikom i odmahivale glavom. Ja sam promišljao o tome šta bih i kako bih — na primer da ih odvezem u grad, ili do Nestorove kuće, ili čak u Meksiko Siti — ali mi je sve to izgledalo neizvodljivo.

Zaustavio sam kola. Do tog trenutka vozio sam u pravcu grada. Više od svega želeo sam da iskreno porazgovaram s devojka. Zaustio sam nešto da kažem, ali one se okrenuše od mene, i postaviše se jedna prema drugoj i zagrlīše se. To sam protumačio kao da su se njih dve sasvim odvojile od mene i da me više ne slušaju.

Osećao sam se krajnje bespomoćan. Zaželeo sam u tom trenutku da mogu poput don Huana da zagospodarim svakom situacijom u kojoj se nađem i silno sam želeo da je on tu pored mene sa onim svojim smislom za humor. Umesto toga, nalazim se u društvu dveju sakaluda.

Uhvatio sam izraz očajanja na Lidijinom licu i to zaustavi navalu sažaljenja koje sam počeo da osećam prema sebi. Tada sam prvi put jasno shvatio da one i ja međusobno stalno jedni druge razočaravamo. Očigledno su i one bile navikle, mada na drugi način, na to da don Huan gospodari situacijom. To što su od njega prešle meni, za njih je moralo biti strašno.

Dugo sam sedeo dok je motor radio naprazno. Onda me odjednom obuze jeza po celom telu, a počela je golicanjem na temenu, i tada sam shvatio šta se zapravo desilo maločas kad sam ušao u sobu done Soledad. Nisam ja nju video u uobičajenom smislu, Ono za što sam mislio da je telo donje Soledad zgrčeno uza zid bilo je u stvari sećanje na to kako je ona napustila svoje telo čim sam je udario. Znao sam isto tako da sam je izlečio kad sam dodirnuo onu lepljivu, fosforescentnu materiju, a znao sam i to da sam svojim udarcima ostavio neku energiju u njenoj glavi kao i na Rosinoj ruci.

U mašti sam odjednom ugledao jednu određenu klisuru. Bio sam uveren da su tamo dona Soledad i la Gorda. U stvari, ja to nisam nagađao: to je za mene bila istina koju ničim nije trebalo potvrđivati. La Gorda je odvela donu Soledad na dno te klisure i baš u tom trenutku je pokušavala da je izleči. Hteo sam da joj kažem da greši što leči taj otok na čelu donje Soledad i da nije potrebno da se tu više zadržavaju.

Opisao sam devojkama svoju viziju. Obe mi rekoše isto što mi je govorio i don Huan — da ne treba da puštam mašti na volju. Ali on mi je to nekako razboritije prigovarao. Njegova kritika ili ukor nisu me nikad vređali, ali ove devojke su nešto drugo. Osećao sam se uvređen.

»Odvešću vas kući«, rekao sam. »Gde stanujete?«

Lidija se okrenu prema meni i reče mi gnevničkim glasom da su obe moje štice i da ih ja moram odvesti na bezbedno mesto, jer su se po Nagualovom nalogu odrekle slobode da bi meni pomogle.

Mene na to spopade bes. Došlo mi je da ih obe ošamarim, ali tada još jedared osetih onu drhtavicu po celom telu. Opet je počela golicanjem na temenu pa se spustila niz leđa dok nije stigla do predela oko mog pupka, a kad je dotle došla, znao sam gde one stanuju. To golicanje bilo je kao neki štit, kao neki mek, topao komad filma. Mogao sam čak fizički da ga osetim kako prekriva deo između mojih prepona i donjeg dela grudnog koša. Mog besa nestade, i ja osetih neobičnu trezvenost, izdvojenost, a u isti mah me obuze i želja da se smejem. Upoznao sam tada nešto transcendentalno. Pod uticajem donje Soledad, kao i postupanja dveju sestrice, moje telo prestalo je da rasuđuje; ja sam, po don Huanovim rečima, zaustavio svet. U meni su se smešala dva sasvim različita osećaj a — golicanje na temenu i suvo pucketanje u dnu vrata: između to dvoje nalazilo se sredstvo za taj prekid rasuđivanja.

Dok sam s tim dvoma devojkama sedeo u kolima pored pustog brdskog drumca, prvi put sam sasvim pouzdano bio svestan činjenice da sam zaustavio svet. To osećanje podsetilo me na jedan drugi, sličan slučaj kada sam to osetio pre više godina. Mora da je to bilo u vezi s tim golicanjem na temenu. Don Huan je rekao da čarobnjaci moraju da neguju taj osećaj i potanko mi ga je opisivao. Po njegovim rečima, to je bala neka vrsta svraba, ni prijatnog ni neprijatnog, koji se oseti na vrh glave. Da bi mi to prikazao tako da i sam budem toga svestan, on mi je opisivao i analizirao kako to izgleda a zatim je, da bi mi to i praktično pokazao, i da bi me naveo da to i fizički osetim i zapamtim, pokušao da mi dočara taj osećaj time što me terao da trčim ispod grana i stena koje su me nadvisivale samo za po nekoliko santimetara.

Godinama sam pokušavao da postignem to što mi je on govorio, ali, s jedne strane, nisam mogao da shva-

tim to što mi je opisivao, a s druge, sledeći njegova praktična uputstva, nisam mogao nagnati svoje telo da zapamti taj osećaj. Kad sam trčao ispod grana ili stena koje bi on odabrao, nikad nisam ništa osetio na vrh temena. Ali jednog dana je moje telo samo od sebe otkrilo taj osećaj kad sam kamionom s visokom karoserijom ulazio u prostrano parkiralište. Nisam mogao na vreme da zaustavim kamion i u tom času sam osetio kao da me cementna greda skalpira. Nikad nisam vozio tako visoko motorno vozilo kao što je bio taj kamion, pa prema tome nisam bio kadar da se perceptualno prilagodim. Meni se činilo da između krova kamiona i tavanice tog parkirališta nema nimalo prostora. Osetio sam gredu svojim temenom.

Vozio sam tog dana satima po toj zgradi, pružajući priliku svom telu da zapamti taj osećaj golicanja.

Okrenuo sam se prema devojkama i hteo da im kažem da sam upravo otkrio gde žive, ali sam se uzdržao. Nisam znao kako bih im objasnio da me je to golicanje podsetilo na uzgrednu primedbu koju je don Huan načinio jednom prilikom kad smo prošli pored neke kuće na putu do Pablita. Pokazao mi je nešto neobično u tom predelu i rekao da je ta kuća idealna za mir, ali ne i za odmor. Odvezao sam ih tamo.

Njihova kuća je bila dosta velika. I to je bila zgrada od naboja sa krovom od ćeramide kao i kuća done Soledad. Spređa se nalazila dugačka soba, a iza kuće na pokrivenoj terasi kuhinja, do nje ogroman patio, a iza njega dvorište za piliće. Ali najvažniji deo kuće bila je zatvorena soba s jednim vratima za sobu spređa i drugim za zadnji deo. Lidija reče da su je same sagradile. Želeo sam da vidim tu kuću, ali obe mi kazaše da nije zgodno vreme, jer Hosefina i la Gorda nisu tu da mi pokažu svoje delove sobe.

U jednom uglu prednje sobe nalazio se poveći podijum načinjen od cigle. Bio je uzdignut od poda oko pola metra, napravljen kao krevet čiji se jedan deo naslanjao na zid. Lidija pobaca nekoliko debljih asura na njega i predloži mi da legnem i odspavam, rekavši da će me ona i Rosa čuvati.

Rosa je za to vreme upalila fenjer i okačila ga na klin iznad kreveta. Bilo je dovoljno svetlo za pisanje. Objasnih im da se ja pre opustim kad pišem i upitah da li će im smetati ako budem pisao.

»Zašto moraš to da pitaš«, odvrati Lidija. »Piši samo.«

Ipak sam im, kao uzgredno objašnjenje, rekao da sam uvek činio tako nešto, kao na primer pisao beleške, koje su se don Huanu i don Henaru činile neobične, pa će, možda, i njima takve izgledati.

»Svi mi činimo štošta neobično«, reče Lidija suvo.

Seo sam na krevet, ispod fenjera i naslonio se na zid. Njih dve su legle, levo i desno od mene. Rosa se pokrila ćebetom i zaspala kao da je jedva čekala da legne. Lidija mi tada reče da je sad pravo vreme i mesto da nas dvoje porazgovaramo, samo bi više volela kad bih ja ugasio svetlost, jer joj se od nje spava.

Razgovarali smo u mraku uglavnom o tome gde se nalaze one druge dve devojke. Rekla je da nema pojma gde je la Gorda, ali da je Hosefina po svoj prilici negde u brdima gde traži Nestora, bez obzira na to što je noć. Objasnila mi je da je od njih četiri Hosefina najsposobnija da se snađe u svakoj prilici, pa čak i na pustom mestu po mraku. Zato je la Gorda nju i izabrala i poslala je s tim zadatkom.

Napomenuh joj da sam, slušajući kako govore o la Gordi, došao do zaključka da je ona njihov starešina. Lidija mi odgovori da la Gorda zaista i jeste glavna među njima i da ju je Nagual odredio da zapoveda ostalima. Čak i da on to nije učinio, dodala je, la Gorda bi, pre ili posle, preuzela komandu, jer je najbolja.

U tom trenutku morao sam da zapalim fenjer da bih mogao pisati. Lidija se žalila govoreći da joj je pri svetlosti teško da ostane budna, ali ja sam je ipak ubeđio da tako mora biti.

»Po čemu je la Gorda najbolja?« upitao sam.

»Ima više lične snage«, odgovori ona. »Ona sve zna. Osim toga, Nagual ju je naučio kako će ovladati ljudima.«

»Zavidiš li la Gordi što je najbolja?«

»Ranije sam joj zavidel, ali sad više ne.«

»Zašto si se promenila?«

»Na kraju sam se pomirila sa svojom sudbinom, kako me je Nagual i učio.«

»A šta je tvoja sudbina?«

»Moja sudbina ... moja sudbina je da budem pove-
tarac. Da sanjam. Suđeno mi je da budem ratnik.«

»Da li Rosa ili Hosefina zavide la Gordi?«

»Ne, ne zavide joj. Sve smo se pomirile sa sudbi-
nom. Nagual je rekao da ćemo steći moć tek pošto se
bez ikakvog protivljenja pomirimo sa sudbinom. Ja sam
se nekada mnogo žalila i bilo mi je veoma teško, jer
sam volela Naguala. Mislila sam da sam žena. Pokazao
mi je da sam ratnik. Moj život je bio završen pre nego
što sam se sa njim srela. Ovo telo koje vidiš, novo je.
Isto se to dogodilo svima nama. Možda ti nisi kao mi,
ali Nagual je za sve nas bio novi život.

Kad nam je rekao da mora otići, jer mora da obavi
neke druge poslove, mislile smo da ćemo umreti. Ali
pogledaj nas sada. Žive smo sve, a znaš li zašto? Zato
što nam je Nagual pokazao da smo mi on lično. On je
ovde s nama. Uvek će biti ovde. Mi smo njegovo telo i
duh.«

»Da li se sve četiri tako isto osećate?«

»Nema nas četiri. Mi smo jedno. To je naša sudbi-
na. Moramo jedni druge da nosimo. Svi smo mi isti; is-
ta je čak i Soledad, iako se ona kreće u drugom pravcu.«

»A Pablito, Nestor i Beninjo? Gde oni spadaju?«

»To mi ne znamo. Ne volimo ih, a naročito Pablita.
On je kukavica. Nije se pomirio sa svojom sudbinom
i pokušava od nje da se izvuče. Želi čak i da se odrekne
svojih mogućnosti da postane veštac da bi živio obič-
nim životom. To će biti divno za Soledad. Ali Nagual
nam je naredio da mu pomognemo. No mi smo se već
zamorile pomažući mu. Možda će ga la Gorda jednog
dana sasvim ukloniti s puta.«

»Može li ona to da učini?«

»Može li! Razume se da može. U njoj ima Naguala
više nego u svima nama ostalima. Možda čak više nego
i u tebi.«

»Šta misliš, zašto mi Nagual nije nikada rekao da ste vi njegove učenice?«

»Zato što si ti prazan.«

»Je li on rekao da sam prazan?«

»Svi znaju da jesi. To je ispisano na tvom telu.«

»Po čemu ti to vidiš?«

»Imaš rupu na sredini.«

Ona veoma blago dodirnu jedno mesto na desnoj strani mog stomaka. Prstom ocrta krug kao da ga povlači po ivici neke nevidljive rupe promera četiri do pet inča.

»Jesi li ti prazna, Lidija?«

»Šališ li se? Ja sam potpuna. Zar ne možeš da vidiš?«

Na moja pitanja ona je odgovarala na način koji nisam očekivao. Nisam želeo da je svojim neznanjem okrenem protiv sebe. Potvrдно sam klimnuo glavom.

»Zašto misliš da ja ovde imam rupu zbog koje sam prazan?« upitah pošto sam neko vreme razmišljao o tome kakvo bi pitanje bilo najbezazlenije.

Ona ne odgovori. Okrenu mi leđa žaleći se da svetlost fenjera smeta njenim očima. Navaljivao sam da mi odgovori. Ona me pogleda prkosno.

»Ne želim više s tobom da razgovaram«, reče. »Glup si. Čak ni Pablito nije toliko glup, a on je najgori.«

Nisam želeo da se opet nađem u ćorsokaku čineći se da znam o čemu ona govori, pa je opet upitah zbog čega sam prazan. Izazivao sam je da govori, uveravajući je da mi don Huan to nikada nije objasnio. Rekao je više puta da sam prazan, a ja sam to shvatio onako kako bi to svaki zapadnjak shvatio. Smatrao sam da on misli na to da nemam odlučnosti, volje, cilja pa čak ni inteligencije. Nikad mi nije spominjao rupu u telu.

»Imaš rupu tu na desnoj strani«, reče ona. »Rupu koju ti je načinila ona žena kad te ispraznila.«

»Da li bi mogla da znaš koja je to žena?«

»Samo ti to možeš reći. Nagual je rekao da muškarci obično ne mogu reći ko ih je ispraznio. Žene su srećnije: one pouzdano znaju ko ih je ispraznio.«

»Jesu li tvoje sestre prazne kao ja?«

»Ne budi glup. Kako one mogu biti prazne?«

»Dona Soledad je rekla da je prazna. Liči li ona na mene?«

»Ne. U njenom stomaku je ogromna rupa, i to s obe strane, što znači da su je ispraznili jedan muškarac i jedna žena.«

»Šta je dona Soledad radila s tim čovekom i ženom?«

»Dala im je svoju potpunost.«

Oklevao sam malo pre nego što sam joj postavio sledeće pitanje. Želeo sam da procenim šta bi sve ta njena izjava mogla da znači.

»La Gorda je bila još gora od done Soledad«, produži Lidija. »Nju su dve žene ispraznile. Imala je u stomaku rupu kao kavernu. Ali sad je zatvorila. Opet je cela.«

»Pričaj mi o tim dvema ženama.«

»Ništa ti više ne mogu kazati«, reče ona veoma odlučno. »O tome ti može pričati samo la Gorda. Pričeka je dok dođe.«

»Zašto samo la Gorda?«

»Zato što ona zna sve.«

»Da li samo ona sve zna?«

»Svedok zna mnogo, možda čak i više, ali svedok je don Henaro, a s njim je veoma teško izići na kraj. Mi ga ne volimo.«

»Zašto?«

»Te tri skitnice su grozne. Lude su kao i Henaro. Da, pa one i jesu Henaro glavom. Uvek se bore s nama zato što su se plašili Naguala i sad se nama svete. Tako, bar, kaže la Gorda.«

»A zašto la Gorda to kaže?«

»Nagual joj je rekao štošta što nije kazao nama ostalima. Ona *vidi*. Nagual je rekao da i ti *vidiš*. Hosefina, Rosa i ja ne *vidimo*, a ipak smo svi petoro isti. Mi smo isto.«

Reči »mi smo isto« koje je i donja Soledad izgovorila prethodne noći izazvale su u meni pravu navalu misli i strahovanja. Odložih beležnicu i pogledah oko sebe. Nalazio sam se u nepoznatom svetu, ležao u nepo-

znatom krevetu između dve mlade žene koje nisam poznao. Pa ipak, dobro mi je tu bilo. Moje telo bilo je opušteno i spokojno. Imao sam poverenja u njih.

»Hoćeš li ovde spavati?« upitah.

»A gde bih inače?«

»Što ne odeš u svoju sobu?«

»Ne možemo te ovde samog ostaviti. Osećamo se i mi isto kao ti; ti si tuđinac, ali mi ti ipak moramo pomoći. La Gorda je rekla da te moramo čuvati, bez obzira na to koliko si glup. Kazala je da moramo s tobom spavati u istom krevetu baš kao da si ti Nagual glavom.«

Lidija utrnu fenjer, a ja ostadoh da sedim, leđima naslonjen na zid. Zažmurih da razmislim i zaspah istog časa.

Lidija, Rosa i ja sedeli smo na zaravni pred ulazom već gotovo dva sata, od osam ujutro. Pokušavao sam da ih navedem na razgovor, ali one nisu htele da govore. Izgledale su veoma opuštene, bezmalo usnule. Međutim, ta njihova opuštenost nije bila zarazna. Dok sam tu sedeo u tom prisilnom ćutanju, obuzelo me je neko naročito raspoloženje. Njihova kuća nalazila se na vrh jednog brežuljka, a ulaz je bio okrenut istoku. S mesta na kome sam sedeo mogao sam da vidim gotovo celu tu usku dolinu koja se protezala od istoka ka zapadu. Nisam mogao da vidim grad, ali sam video zelene površine obrađene zemlje na dnu doline. Na drugom kraju, i sa svih strana oko doline dizala su se velika zaobljena brda s kojih su kiša i vetar sprali zemlju. Nije bilo visokih planina u blizini te doline; tu su bila samo ta velika, ogoljena i zaobljena brda koja su u meni izazivala teško neraspoloženje dok sam ih gledao. Činilo mi se da me ta brda svakog trenutka mogu preneti u neko drugo vreme.

Lidija mi se odjednom obrati i njen glas prekinu moje sanjarenje. Povukla me za rukav.

»Evo dolazi Hosefina«, reče.

Pogledah na vijugavu stazu koja je iz doline vodila prema njihovoj kući. Ugledao sam ženu koja se lagano penjala puteljkom, na odstojanju od pedesetak me-

tara. Odmah zapazih veliku razliku u godinama između Lidije i Rose i žene koja nam se približavala. Pogledah je ponovo. Nikad nisam pomislio da je Hosefina tako stara. Sudeći po njenom laganom hodu i držanju, reklo bi se da ima negde oko 55 - 56 godina. Bila je mršava, u drugoj suknji, i na leđima je nosila naramak drva. Oko pasa joj je na pojasu visio neki zavežljaj; izgledalo je kao da joj o levom boku visi zamotano dete. Učini mi se da ga doji u hodu. S mukom je koračala. Jedva je prešla još onih nekoliko koraka do kuće. Kad je konačno zastala pred nama, bila je tako zadihana da sam skočio da joj pomognem da sedne, ali nam ona pokretom ruke dade na znanje da to nije potrebno i da joj je dobro.

Čuo sam kako se Lidija i Rosa kikoću. Nisam ih gledao jer mi je preneraženost odvukla svu pažnju. Ta žena preda mnom bila je najodvratnije i najgadnije stvorenje koje sam u životu video. Odvezala je naramak granja i bučno ga bacila na zemlju. Nesvesno podskočih, delimično zbog treska drva a delom i zato što mi ta žena, koju je povukla težina drva, zamalo nije pala u krilo.

Pogleda me, a onda obori pogled kao da se postide la svoje nespretnosti. Uspravila se potom i uzdahnula sa očiglednim olakšanjem. Taj teret je, bez sumnje, bio pretežak za njeno staračko telo.

Kad se protekla, kosa joj se malo rasula. Preko čela je imala vezanu traku. Njena kosa bila je duga, proseda i, reklo bi se, prljava i čupava. Video sam njene sedine prema tamnosmeđoj traci na čelu. Osmehnula se na mene i lako mi klimnula glavom. Učini mi se da nijednog zuba nema u ustima. Ugledao sam crnu rupu njenih bezubih usta. Ona zakloni lice rukom i nasmeja se. Izu sandale pa uđe u kuću, ne pruživši mi priliku da bilo šta kažem. Rosa pođe za njom.

Bio sam zgranut. Po onome što je dona Soledad govorila zaključio sam da je Hosefina Lidijina i Rosina vršnjakinja. Okrenuli se Lidiji. Gledala me iskosa.

»Nisam imao pojma da je ona toliko stara«, rekoh.

»Da, dosta je stara«, odvrati ona spokojno.

»Ima li ona dete?« upitah.

»Ima i nosi ga svuda sa sobom. Nikad ga ne ostavlja kod nas. Plaši se da ćemo ga pojesti.«

»Je li to dečak?«

»Da, dečak je.«

»Koliko ima godina?«

»Ima ga poodavno, ali ja ne znam koliko mu je godina. Mislili smo da ona u svojini godinama ne treba da rodi, ali ona se na to nije osvrkala.«

»Čije je to dete?«

»Hosefinino, naravno.«

»Mislim, ko mu je otac?«

»Nagual, a ko bi drugi bio?«

To mi se učini sasvim neobično i uznemirujuće.

»U Nagualovom svetu je, držim, sve moguće«, rekoh.

To je bilo moje glasno razmišljanje pre nego reči upućene Lidiji.

»Tako je«, reče ona i nasmeja se.

Nepodnošljivo su me pritisnula ona ogolela brda. Bilo je nečeg doista užasnog u tom kraju, a Hosefina je bila kap koja je prevršila meru. Pored toga što je imala ružno, staro telo koje je zaudaralo i bila bez zuba, učini mi se da ima i neku facijalnu paralizu. Izgledalo je da su mišići na levoj strani njenog lica bili ozleđeni, i zbog toga su i njeno levo oko i usta bili čudno iskrivljeni. Moje depresivno raspoloženje pređe bezmalo u smrtni strah. U jednom trenutku pade mi opet na um ono što mi je već toliko puta dolazilo, da otrčim do kola i pobegnem.

Požalih se Lidiji da mi nije dobro. Nasmejala se i rekla da me Hosefina, sigurno, uplašila.

»Tako ona deluje na ljude«, reče. »Svi je mrze k'o đavola. Ružnija je od bubašvabe.«

»Sećam se da sam je jednom video«, rekoh, »ali tada je bila mlada.«

»Sve se menja«, odvrati Lidija filozofski, »nabolje ili nagore. Pogledaj Soledad. Kakva promena, a? Pa i ti si se promenio. Izgledaš krupiniji nego kad sam te poslednji put videla. Sad sve više i više ličiš na Naguala.«

Hteo sam da kažem da je ta promena na Hosefini odvratna, ali sam se plašio da me ona ne čuje.

Gledao sam u ogolela brda na drugom kraju doline i pozeleo da pobegnem od njih.

»Nagual nam je dao ovu kuću«, reče ona, »ali ovo nije kuća za odmor. Imali smo ranije jednu kuću koja je bila zaista lepa. Ovo mesto je uznemirujuće. Ona brda preko dovode te do ludila.«

Laknulo mi je što je tako dobro shvatila šta osećam. Nisam znao šta da kažem.

»Mi smo lenji po prirodi«, produži ona. »Ne volimo da se naprežemo. Nagual je to znao i morao je shvatiti da će nas ova kuća izbezumiti.«

Naglo ustade rekavši da mora nešto da jede. Otišli smo u kuhinju, poluzatvorenu prostoriju sa samo dva zida. Na otvorenom delu, desno od vrata, nalazila se zemljana peć, a na drugom, tj. tamo gde su se ta 2 zida spajala, bio je deo za ručavanje s dugačkim stolom i 3 klupe. Pod je bio pokriven glatkim kamenim pločama donetim iz reke. Ravan krov je, na visini od desetak stopa, počivao na ta 2 zida i na debelim drvenim stubovima sa one otvorene strane.

Lidija mi nasu pasulja u jednu posudu pa dodade i mesa koje se krčkalo na tihoj vatri. Podgrejala je na vatri i nekoliko tortilja. Rosa dođe, sede pored mene pa zaiska od Lidije da joj da nešto da i ona jede.

Zaneo sam se posmatrajući Lidiju kako velikom kašikom sipa pasulj i meso. Činilo mi se da ume dobro da odmeri koliko čega treba da sipa. Morala je primećivati kako se divim njenom raspoređivanju. Izvadila je dva-tri zrna iz Rosine porcije i vratila ih u lonac.

Krajičkom oka primetio sam da je Hosefina došla u kuhinju, ali nisam je pogledao. Sela je za sto, licem prema meni. Stomak mi se digao. Osetio sam da neću moći da jedem ako ta žena bude gledala u mene. Da bih smanjio svoju napetost, našalio sam se s Lidijom rekavši joj da su u Rosinoj porciji još 2 zrna viška koja su joj promakla. Zahvatila je kutlačom 2 zrna s preciznošću koja me zaprepastila. Nasmejao sam se ner-

vožno, svestan da ću morati da pokažem kako vidim da je Hosefina tu čim odvojim pogled od štednjaka.

Konačno i nerado sam morao da pogledam u Hosefinu. Mrtva tišina. Zinuo sam od čuda. Čuo sam kako se Lidija i Rosa glasno smeju. Bilo mi je potrebno dosta vremena da se koliko-toliko priberem. Ma ko da je ta osoba što sedi nasuprot mene, to nije Hosefina koju sam maločas video, nego je neka veoma lepa devojka. Nije imala indijanske crte lica kao Lidija i Rosa. Ličila je pre na devojku latinskog negoli indijanskog porekla. Imala je svetlomaslinastu kožu, sasvim mala usta, fino izvajan nos, sitne bele zube i kratku crnu kosu svu u kovrdžama. Na levom obrazu imala je smejavicu koja je njenom osmehu davala mangupski izraz.

To je bila devojka koju sam pre nekoliko godina sreo. Izdržala je moj dugi pogled. Gledala me prijateljski. Mene stade da obuzima sve veća i veća nervoza, tako da sam na kraju počeo da se rugam svom iskrenom zaprepašćenju.

Devojke su se smejale kao deca. Kad su se smirile, pitao sam ih šta treba da znači taj Hosefinin teatralni podvig.

»Ona se vežba u prikradanju«, reče Lidija. »Nagual nas je učio da zbunjujemo ljude tako da nas ne prime. Hosefina je veoma lepa i ako noću sama ide, niko joj neće ništa učiniti ako je ružna i još uz to zaudara, ali ako bi išla ovakva kakva u stvari jeste, pa eto — sad vidiš šta bi se desilo.«

Hosefina to potvrdi klimnuvši glavom, a onda iskrivi lice u najružniju moguću grimasu.

Tvrdio sam da bih ja, da slučajno živim u tom kraju, sigurno Hosefinu zapazio pre tako »prerušenu« negoli u njenom pravom obliku.

»Ona se tako udesila samo za tebe«, reče Lidija pa se opet sve 3 nasmejaše. »I vidiš kako te zbunila. Zapazio si njeno dete više nego nju.«

Lidija ode u sobu da donese smotuljak krpa koje su podsećale na dete u povoju i baci ga preda me na sto. Smejao sam se na sav glas zajedno s njima.

»Da li se sve tri tako prerušavate?« upitah.

»Ne. Samo Hosefina. Ovde je niko ne poznaje ova-
kvu kakva je«, odgovori Lidija.

Hosefina klimnu glavom i nasmeja se, ali ništa ne
reče. Bila mi je neobično simpatična. Bila je nekako
bezazlena i mila.

»Kaži nešto, Hosefina«, rekoh zgrabivši je za ruke.

Ona me začuđeno pogleda pa ustuknu. Pomislih da
sam je, možda, suviše stegao u tom svom zanosu. Ona
se uspravi na sedištu. Iskrivi svoja mala usta i tanke
usne pa odjednom stade da veoma groteskno gundā i
podvriskuje.

Celo joj se lice namah izmeni. Ružne grimase i gr-
čevi smenjivali su se na tom do maločas spokojnom
licu.

Pogledah je, užasnut. Lidija me povuče za rukav.

»Zašto je plašiš, budalo?« prošapta. »Zar ne znaš
da je onemela i da uopšte ne može da govori?«

Hosefina je to očigledno razumela i htela je da pro-
testuje. Zapretila je Lidiji pesnicom i opet stala da pu-
šta veoma jake, jezive krike, a onda se zagrcnula i za-
kašljala. Rosa stade da je trlja po leđima. I Lidija hte-
de da joj se u tome pridruži, ali Hosefina je zamalo ne
udari po licu.

Lidija sede do mene i bespomoćno sleže ramenima.

»Takva je«, šapnu mi Lidija.

Hosefina se okrete prema njoj, lica zgrčena u naj-
ružniju grimasu srdžbe. Zinu pa na sav glas pusti još
neke strašne grlene zvuke.

Lidija skliznu s klupe pa se veoma diskretno izgu-
bi iz kuhinje.

Rosa uhvati Hosefinu za mišice. Hosefina je bila
pravo oličenje besa. Micala je ustima i krivila lice. Za
nekoliko minuta nestalo je sve njene lepote i bezazleno-
sri koje su me očarale. Nisam znao šta da radim. Poku-
šao sam da se izvinim, ali Hosefina me nadjača svojim
neljudskim kricima. Rosa je konačno odvede u kuću.

Lidija se vrati i sede za sto prema meni.

»Nešto joj se tu poremetilo«, reče dodirnuvši se po
glavi.

»Kad se to desilo?« upitah.

»Davno. Mora da joj je Nagual nešto učinio, jer je odjednom izgubila moć govora.«

Lidija je izgledala tužna. Činilo mi se da njeno lice izražava tugu i protiv njene volje. Poželeh da joj kažem da ne treba toliko da se upinje da bi prikrila svoja osećanja.

»Kako se Hosefina sporazumeva s vama?« upitah.
»Piše li?«

»Hajde, ne budi smešan. Ne piše. Nije ona kao ti. Služi se rukama i nogama da nam kaže šta želi.«

Hosefina i Rosa se vratiše u kujnu pa sedoš e pored mene. Pomislih kako je Hosefina opet oličenje bezazlenosti i čistote. Po blaženom izrazu njenog lica niko ne bi ni pomislio da ona može tako brzo postati toliko ružna. Dok sam je gledao, odjednom mi sinu u glavi da je njena sposobnost za gestikulaciju bez sumnje blisko povezana sa činjenicom da je ona nema. Zaključih da je samo osoba koja više ne može rečima da se sporazumeva kadra toliko da obogati svoju mimiku.

Rosa mi reče kako joj je Hosefina kazala da žali što ne može da govori, jer sam joj veoma simpatičan.

»Dok ti nisi došao, bila je sasvim pomirena sa svojim stanjem«, reče Lidija oporim glasom.

Hosefina potvrdi Lidijine reči klimnuvši glavom pa izusti nekoliko blagih zvukova.

»Volela bih da je la Gorda ovde«, reče Rosa. »Lidija uvek naljuti Hosefinu.«

»Ali ja to ne činim namerno«, negodovala je Lidija.

Hosefina se nasmeši na nju i posegnu rukom za njom. To je izgledalo kao da želi da joj se izvini. Lidija odgurnu njenu ruku.

»Mani me se, mutava budalo«, promrmlja.

Hosefina se ne naljuti na to, nego samo pogleda u stranu. U njenim očima bilo je toliko tuge da mi je bilo teško da je gledam. Morao sam da se umešam.

»Misli da jedino ona na svetu ima problema«, izbrecnu se Lidija na mene. »Nagual nam je rekao da s njom postupamo strogo i nemilosrdno tako da prestane samu sebe da žali.«

Rosa pogleda u mene pa glavom potvrdi istinitost Lidijinih reči.

Lidija se okrenu Rosi i naredi joj da se udalji od Hosefine. Rosa je poslušala pa sede na klupu pored mene.

»Nagual je rekao da će ona jednog dana opet progovoriti«, reče mi Lidija.

»Hej!« umeša se Rosa povukavši me za rukav. »Možda ćeš je ti navesti da progovori.«

»Da!« uzviknu Lidija kao da je i ona to mislila. »Možda smo zato morale da te čekamo.«

»To je tako jasno!« dodade Rosa sa izrazom nekoga kome je odjednom istina pukla pred očima.

Obe skočiše na noge pa zagriše Hosefinu.

»Opet ćeš progovoriti!« uzviknu Rosa drmusajući Hosefinu za ramena.

Hosefina otvori oči pa zakoluta njima. Poče da pušta neke tihe, prigušene zvuke, kao da jeca, a potom stade da trči tamo-amo vičući kao životinja. Bila je toliko uzbuđena da prosto nije mogla da zatvori usta. Ozbiljno sam pomislio da će dobiti nervni slom. Lidija i Rosa joj pritrčase i pomogoh da zatvori usta, ali nisu ni pokušale da je umire.

»Progovorićeš opet! Progovorićeš!« vikale su obe.

Hosefina je jecala i zavijala tako da mi je jeza prolazila kičmom.

Bio sam potpuno zapanjen. Pokušao sam da ih urazumim. Hteo sam da ih dozovem pameti ali onda se pri-setih da je one imaju veoma malo, bar prema mojim merilima. Koračao sam tamo-amo pred njima, pokušavajući da smislim šta ću.

»Ti ćeš joj pomoći, je li?« upita Lidija.

»Molim te, gospodine, molim te«, preklinjala je Rosa.

Rekoh im da su lude i da ja nemam pojma šta treba da radim. A ipak, dok sam im govorio, negde u dubini duše osetio sam čudan optimizam pa čak i izvesnost. Hteo sam toga da se oslobodim u početku, ali nisam mogao. Desilo mi se jednom drugom prilikom, ranije, da sam nešto slično osetio u vezi s jednom mojom

prijateljicom koja je bila smrtno bolesna. Pomislio sam da bih je mogao izlečiti pa čak i odvesti iz bolnice u kojoj je ležala na samrti. Posavetovao sam se s don Huanom o tome.

»Naravno. Možeš je izlečiti i odvesti iz te smrtonosne mišolovke«, rekao je.

»Kako?« upitah.

»To je vrlo prosto«, odgovori. »Treba samo da je podsetiš na to da je neizlečiv bolesnik. Pošto je stigla do kraja, ona poseduje moć. Nema više šta da izgubi. Sve je već izgubila. Kad čovek više nema šta da izgubi, postaje hrabar. Bojažljivi smo samo onda kad imamo za šta da se zakačimo.«

»Zar je dovoljno samo da je na to podsetim?«

»Nije, ali to će joj uliti snage koja joj je potrebna. Onda mora bolest da odgurne levom rukom. Mora da ispruži ruku sa stisnutom pesnicom, kao da u njoj nešto drži. Mora neprestano da gura i da govori: "Napolje, napolje, napolje." Pošto više nema šta drugo da radi, kaži joj da svaki trenutak života koji joj preostaje treba da posveti izvođenju tog pokreta. Uveravam te da može ustati i otići iz bolnice, ako to želi.«

»To izgleda tako jednostavno«, rekoh.

Don Huan se prigušeno nasmeja.

»Izgleda jednostavno«, odvrati on, »ali nije. Da bi to tvoja prijateljica postigla, potreban joj je besprekoran duh.«

Gledao me je dugo. Činilo mi se da pokušava da utvrdi koliko mi je stalo do te prijateljice i koliko sam tužan zbog nje.

»Razume se«, produži, »da tvoja prijateljica ima besprekoran duh, nju to ne bi ni snašlo.«

Ispričao sam svojoj prijateljici šta mi je don Huan rekao. Ali ona je bila već toliko slaba da nije mogla ni ruku da pomeri.

Što se tiče Hosefine, razlog moje pritajene vere bio je taj što je ona bila ratnik besprekorna duha. Upitah se u sebi da li bi i u njenom slučaju bilo moguće primeniti isti onaj pokret rukom?

Rekao sam Hosefini da ona ne može da govori zato što je negde došlo do neke blokade.

»Da, da, posredi je blokada«, ponoviše Lidija i Rosa za mnom.

Objasnio sam Hosefini taj pokret rukom i rekao joj da mora da odgurne tu blokadu upravo takvim pokretom ruke.

Hosefina me pogleda zgranuto. Činilo se da je u transu. Pokretala je usta proizvodeći jedva čujne zrake. Pokušala je da pokrene ruku, ali je od silnog uzbuđenja taj pokret bio izveden sasvim nasumce. Pokušao sam da sredim njene pokrete, ali ona je, čini se, bila toliko izvan svega toga da nije mogla ni čuti šta joj govorim. Oči joj se zamagliše i ja videh da će se onesvestiti. Rosa je, izgleda, shvatila šta se zbiva; skočila je i zgrabila čašu vode pa poprskala Hosefinu po licu. Hosefina zakoluta očima tako da su se videle samo beonjače. Treptala je sve dok opet nije mogla da usredsredi pogled. Micala je ustima, ali iz njih se ne ču nikakav zvuk.

»Dodirni joj grlo!« viknu mi Rosa.

»Ne! Ne!« povika Lidija. »Dodirni je po glavi, budalo!«

Zgrabila je moju ruku i ja joj preko volje dopustili da je stavi na Hosefininu glavu.

Hosefina zadrhta i onda, malo-pomalo, izusti neke tihe zvuke. Meni se oni nekako učiniše melodičniji od neljudskih zvukova koje je ranije puštala.

I Rosa je morala primetiti tu razliku.

»Jesi li ti to čuo? Jesi li?« upita me šapatom.

Ali, ma kakva da je ta razlika bila, iz Hosefininih usta čuše se opet krici groteskniji nego ikada pre. Kad se smirila, jecala je neko vreme, a onda je dospela u neko euforično stanje. Lidija i Rosa je konačno smiriše. Ona se sručila na klupu, iznurena, činilo se. S mukom je podigla očne kapke da pogleda u mene. Krotko se nasmeši.

»Veoma, veoma mi je žao«, rekoh i uzeh je za ruku.

Ona zatreperi celim telom. Spusti glavu pa opet zaplaka. Osetih kako svim srcem saosećam s njom. U tom trenutku dao bih i život samo da joj pomognem.

Jecala je neobuzdano dok je pokušavala nešto da mi kaže. Izgledalo je da su se i Lidija i Rosa toliko uživele u njenu situaciju da su i same činile iste pokrete ustima.

»Učini nešto, za ime boga!« preklinjala je Rosa.

Obuze me nepodnošljiva strepnja. Hosefina ustade pa me zagrlji, ili, bolje reći, grčevito se pripi uza me i odgurnu me od stola. U tom trenutku Lidija i Rosa s neverovatnom spretnošću, brzinom i preciznošću zgrabiše me rukama za ramena zakačivši se u isti mah svojim nogama za moje. Težina Hosefininog tela i njen zagrljaj, a uz to brzina Lidijinog i Rosinog manevra, učinile me bespomoćnim. Sve se pokrenuše u isti mah i, dok dlanom o dlan, oboriše me na pod s Hosefinom koja je ležala na meni. Osećao sam kako joj srce snažno bije. Svom snagom se grčevito držala za mene, a udarci njenog srca odjekivali su u mojim ušima. Osećao sam ga kako bije i u mojim grudima. Pokušao sam da je odgurnem, ali ona se grčevito držala za mene. Rosa i Lidija su svom težinom pritisnule moje ruke i noge, prikovavši me tako za pod. Rosa je brbljala kao luda i grickala mi slabinu. Njeni sitni, oštri zubi klepetali su dok su se njena usta otvarala i zatvarala u nervoznim grčevima.

Odjednom sam osetio strahovit bol, fizičku odvratnost i užas. Ostao sam bez daha. Nisam mogao da usredsredim pogled. Znao sam da gubim svest. Onda sam čuo suvo pucketanje kao da mi je pukla neka cev u dnu vrata a na temenu sam osetio golicanje koje se potom kao drhtaj proširilo po celom telu. Prvo čega sam bio svestan posle toga bilo je da ih gledam s drugog kraja kuhinje. Tri devojke su zurile u mene ležeći na podu.

»Šta to radite?« čuh kako neko upita jakim, oporim i zapovedničkim glasom.

Tada osetih nešto neverovatno. Osetio sam kako me Hosefina pustila i ustala. Ležao sam na podu ali sam istovremeno i stajao podalje od njih i gledao u že-

nu koju do tada još nikad nisam video. Stajala je kod vrata. Pošla je prema meni i zaustavila se na dva-tri koraka, zureći u mene. Znao sam odmah da je to la Gorda. Zahtevala je da joj kažu šta se to dešava.

»Malo smo se našalile s njim«, reče Hosefina proćistivši grlo kašljućanjem. »Pretvarala sam se da sam nema.«

Sve tri devojke se pribiše jedna uz drugu i počеше da se smeju. Izraz la Gordinog lica nije se promenio dok je i dalje gledala u mene.

Obmanule su me! Sam sam se sebi učinio toliko glup i lakoveran da sam prasnuo u histeričan smeh, gotovo izgubivši vlast nad sobom. Tresao sam se celim telom.

Znao sam da se Hosefina nije samo šalila kako je to sad tvrdila. Njih tri su nešto naumile. Ja sam zaista osetio Hosefinino telo kao neku silu koja je u stvari ušla u moje telo. Rosa me grickala po slabini i to je bez sumnje bio trik da se odvrati moja pažnja; ja sam istovremeno osećao kako Hosefinino srce bije u mojim grudima.

Čuo sam la Gordu kako me poziva da se smirim.

Osetih nervozno podrhtavanje u stomaku, a onda me obuze tiha, mirna srdžba. Mrzeo sam ih. Dosta mi ih je bilo. Uzeo bih svoju jaknu i beležnicu i otišao iz kuće da sam se bio sasvim povratio. Ali još sam bio ošamućen i moja čula očigledno nisu još normalno funkcionisala. Kad sam devojke prvi put gledao iz kuhinje, činilo mi se da sam ih u stvari gledao odnekud iznad ravni mojih očiju, negde ispod tavanice. Ali zbunilo me još više to što sam se Hosefininog zagrljaja oslobodio zahvaljujući golicanju na vrh mog temena. Nije se meni tada samo učinilo da mi je nešto izišlo iz glave; to se zaista i desilo.

Pre nekoliko godina, kad su don Huan i don Henaro manevrisali mojom percepcijom, ja sam doživeo gotovo nemoguće dvojno osećanje: osećao sam da se don Huan pružio preko mene i da mi i ruke i noge drži prikovane za pod, dok sam ja u isti mah stajao. Bio sam, u stvari, istovremeno na oba mesta. Jezikom čarobnja-

ka moglo bi se reći da je moje telo sačuvalo sećanje na tu dvojni percepciju i da je to ponovilo. Ovog puta su, međutim, dve nove pojedinosti bile dodate sećanju mog tela. Jedno je bilo to da je ono golicanje koga sam postao toliko svestan tokom konfrontacija sa ovim ženama bilo sredstvo pomoću koga sam dolazio do te dvostruke percepcije; drugo je bilo to da je onaj zvuk na dnu moga vrata (pucketanje) oslobodio u meni nešto što je potom moglo da izađe iz mog temena.

Posle minut-dva jasno sam osetio da silazim odozgo, negde s tavanice, i da stojim na podu. Mojim očima je bilo potrebno izvesno vreme da se prilagode gledanju sa svoje normalne ravni.

Dok sam gledao u te 4 žene, osećao sam se nag i ranjiv. Tada sam se za trenutak razdvojio ili, moglo bi se reći, nastao je prekid u kontinuitetu moje percepcije. To je bilo kao da sam zatvorio oči, i da me je neka sila zavatlala nekoliko puta. Kad sam otvorio oči, devojke su me gledale zaprepašćeno. Ali ja sam nekako opet bio ja.

3. LA GORDA

Prvo što sam zapazio na la Gordi bile su njene oči: veoma tamne i spokojne. Činilo se da me ona meri od glave do pete. Njene oči su prelazile po mom telu isto kao i don Huanove nekada. U stvari, u njenim očima nalazio se isti onaj mir i snaga. Znao sam zašto je ona najbolja. Sinu mi kroz glavu da je don Huan njoj morao ostaviti svoje oči.

Bila je nešto malo viša rastom od ovih drugih devojaka. Imala je mršavo, tamno telo i izvanredna leđa. Zapazio sam ljupke obrise njenih širokih ramena kad se nagnula da pogleda one tri devojke.

Izdala im je neko za mene nerazumljivo naređenje i sve 3 posedaše na klupu tačno iza nje. Ona ih je u stvari svojim telom zaklanjala od mene.

Opet se okrenu licem prema meni. Njen izraz je bio veoma ozbiljan, no u njemu je bilo i nečeg pomalo tu-robnog, teškog. Nije se osmehivala ali je ipak bila blagonaklona. Crte njenog lica bile su veoma prijatne: lep oblik lica, ni okrugao ni čoškast, mala usta tankih usana, širok nos, visoke jagodice i duga kao zift crna kosa.

Zapazio sam i njene lepe, mišićave ruke koje je držala skrštene pred stomakom, odnosno iznad predela pupka. Nadlanice je okrenula prema meni. Video sam kako se njeni mišići ritmički grče dok je stiskala dlanove.

Imala je na sebi dugačku pamučnu haljinu naranđaste boje, dugih rukava, i bila je ogrnuta mrkim šalom. Delovala je veoma umirujuće i odlučno. Osećao sam prisustvo don Huana. Moje telo se opustilo.

»Sedi, sedi«, ponudi me ona ljubazno.

Prišao sam stolu. Ona mi pokaza gde treba da sednem, ali ja ostadoh stojeći.

Nasmeši se prvi put i njene oči postadoše mekše i sjajnije. Nije bila tako lepa kao Hosefina ali je ipak bila najlepša među njima.

Ćutali smo neko vreme. Onda mi ona reče, kao da mi nešto objašnjava, da su se one svojski trudile otkako je Nagual otišao, i da su se zbog svoje odanosti navikle na zadatak koji po njegovoj želji treba da obave.

Nije mi bilo sasvim jasno o čemu to govori, ali dok je govorila, osetio sam više nego ikad da je don Huan tu među nama. Nije stvar bila u tome što bi ona imitirala njegovo ponašanje ili govor. Imala je neku naročitu vlast nad sobom i zbog nje se ponašala isto kao i don Huan. Njihova sličnost poticala je iz unutrašnje strane njihovih bića i odatle se kretala prema spolnoj.

Rekao sam joj da sam došao zato što mi je bila potrebna Pablitoa i Nestorova pomoć. Kazao sam da dosta teško razumem ponašanje čarobnjaka, jer sam možda i glup za to, ali da sam iskren, a oni se svi prema meni ipak ponašaju pakosno, pa me čak i obmanjuju.

Ona je počela da se izvinjava, ali ja joj nisam dopustio da dovrši. Pokupio sam svoje stvari i pošao prema kućnim vratima. Ona potrča za mnom. Nije pokušavala da me zadrži, ali je govorila veoma brzo kao da mora da mi kaže sve što može, pre nego što odem.

Rekla je da je moram saslušati, i da je voljna da se vozi sa mnom sve dok mi ne kaže sve što joj je Nagual poverio da mi saopšti.

»Idem u Meksiko Siti«, rekao sam.

»Ići ću s tobom i u Los Anđeles ako treba«, odvrati, a ja sam znao da ona to i misli.

»Dobro«, rekoh tek koliko da je iskušam, »uđi u kola.«

Oklevala je malo, a onda je ćutke stala okrenuvši se licem prema kući. Spustila je ruke, držeći jednu ruku drugom, odmah ispod pupka. Zatim se okrenula prema dolini i ponovila isti taj pokret rukama.

Znao sam šta ona radi. Oprašta se od kuće i od tih zastrašujućih zaobljenih brda oko sebe.

Don Huan me pre mnogo godina naučio da se tim pokretom oprašta. Naglasio je da je to veoma moćan pokret i da ratnik sme samo retko da ga primenjuje. Ja lično imao sam veoma malo prilika u kojima sam ga primenio.

Oproštajni pokret koji je izvodila la Gorda bio je varijanta onoga koji sam ja naučio od don Huana. On mi je rekao da ruke treba skrstiti kao za molitvu, blago ali veoma hitro, čak i uz pljesak. Svrha tog pokreta, bilo da je izveden na ovaj ili onaj način, bila je ta da ratnik u svoje stisnute ruke zatvori osećanje koje ne želi da ostavi iza sebe. čim se ruke stisnu i uhvate to osećanje, prinesu se veoma snažno grudima, u visini srca. Tu to osećanje postaje bodež i ratnik se njim ubode, kao da obema rukama zaista drži bodež.

Don Huan mi je rekao da se ratnik tako oprašta samo onda kad s razlogom misli da se nikad više neće vratiti na to mesto.

La Gordino opraštanje me općinilo.

»Opraštaš li se ti to?« radoznalo je upitah.

»Da«, odgovori ona suvo.

»Zar ne treba da prineseš ruke grudima?« pitao sam.

»Ne, to čine muškarci. Žene imaju matericu i u njoj čuvaju svoja osećanja.«

»Zar se tako ne opraštaš samo onda kad se više nećeš vratiti na to mesto?« upitah.

»Može se desiti i da se ne vratim«, odgovori. »Poći ću s tobom.«

Mene obuze neobjašnjiva tuga: neobjašnjiva zato što ja tu ženu nisam uopšte poznavao. U odnosu na nju u meni su se javljale samo sumnje i podozrenje. Ali kad sam se zagledao u njene jasne oči, osetio sam da mi je veoma bliska. Moje srdžbe nestade a umesto nje

preplavi me tuga. Gledao sam oko sebe i shvatio da me ta tajanstvena, ogromna, zaobljena brda kidaju na komade.

»Ona brda su živa«, reče, čitajući moje misli.

Okrenuo sam se prema njoj i rekao joj da me i to mesto i te žene pogađaju veoma duboko, tako duboko da ja to normalno ne bih mogao ni da zamislim. Nisam znao šta je više poražavajuće: to mesto ili te žene. Napad žena bio je direktan i zastrašujući, ali ta brda su u meni stalno izazivala mučnu strepnju i želju da pobe-gnem od njih. Kad sam to rekao la Gordi, kazala je da sam tačno ocenio dejstvo tog mesta i da ih je Nagual tu ostavio upravo iz tog razloga; dodala je da nikoga ne treba da osuđujem za ono što se desio, jer je Nagual glavom tim ženama naredio da pokušaju da me ubiju.

»Je li i tebi tako nešto zapovedio?« upitah.

»Ne, meni nije. Ja sam drukčija od njih«, reče. »One su sestre. Iste su, potpuno iste, baš kao što su Pablito, Nestor i Beninjo isti. Samo ti i ja možemo biti potpuno isti. Sada još nismo, zato što si ti još nepot-pun. Ali jednog dana ćemo biti isti, sasvim isti.«

»Kazali su mi da samo ti znaš gde se sada nalaze Nagual i Henaro«, rekoh.

Zagledala se malo u mene pa potvrdno klimnula glavom.

»Tako je«, reče. »Znam gde su. Nagual mi je rekao da te tamo odvedem ako budem mogla.«

Rekoh joj da ne okoliši, i da mi smesta kaže gde su. Moj zahtev kao da je silno zbunio. Izvinila se rekav-ši da će mi kasnije, na putu, sve otkriti. Molila me da se više ništa ne raspitujem za njih, jer joj je strogo na-ređeno da ništa ne pominje dok za to ne bude pravo vreme.

Lidia i Hosefina došle su do vrata i zurile u mene. Žurno uđoh u kola. La Gorda uđe za mnom; dok sam ulazio, primetio sam da ulazi u kola kao u tunel. Ne-kako se uvukla u njih. Tako je činio i don Huan. Po-što sam već mnogo puta video da tako ulazi, rekao sam mu jednom prilikom u šali da je bolje ući ovako kako ja ulazim. Pomislio sam da on to, možda, čini zato što

nije navikao na kola. Objasnio mi je da su kola pećina, i da se u pećinu, ako hoćemo njom da se koristimo, mora polako ulaziti. Pećine imaju svoj specifični duh, bez obzira na to da li su prirodne ili ih je čovek svojom rukom načinio, i tom se duhu mora pristupiti s poštovanjem.

Razmišljao sam da li da pitam la Gordu da li je don Huan uputio u te pojedinosti, ali ona prva progovori. Reče da joj je Nagual dao tačno određena uputstva o tome šta treba da čini ako ja preživim napade done Soledad i devojaka. Onda uzgred dodade da moramo, pre nego što se uputim u Meksiko Siti, da odeмо na jedno posebno mesto na planini kuda smo don Huan i ja išli, i da će mi tu saopštiti sve što je Nagual njoj otkrio.

Oklevao sam časak, a onda me nešto što nije poteklo iz mog razuma nagnalo da se uputim u planinu. Vozili smo se ne izmenivši ni reči. Pokušao sam, doduše, nekoliko puta da zapodenem razgovor s njom, ali ona me je svaki put odbila energično odmahnuvši glavom. Najzad su joj, čini mi se, dosadili ti moji pokušaji pa mi je odlučno rekla da je za to što ima da mi kaže potrebno moćno mesto i da je bolje da se ne trošimo u zaludnom brbljanju dok tamo ne stignemo.

Posle duge vožnje i napornog puta po džombama van drumu, konačno smo stigli na odredište. Bilo je kasno po podne. Nalazili smo se u jednoj dubokoj klisuri. Dole je već bio mrak dok je sunce gore još obasjavalo planinske vrhove. Išli smo sve dok nismo stigli do jedne male pećine na severnoj strani kanjona, nekoliko stopa iznad dna; pećina se protezala od istoka na zapad. Tu sam proveo mnogo vremena s don Huanom.

Pre nego što smo ušli la Gorda je granama pomela dno pećine, isto kao i don Huan nekada, da bi odstranila krpelje i druge parazite sa stena. Onda je sa žbunja oko pećine posekla dosta grančica s mekim lišćem i položila ih na pod kao ponjavu.

Pozvala me da uđem. Ja sam uvek u znak poštovanja puštao don Huana da uđe prvi. Hteo sam da postupim isto i prema njoj, ali ona me odbila. Rekla je da

sam ja Nagual. Uvukao sam se u pećinu isto onako kako je ona ušla u moja kola. Smejao sam se svojoj nedoslednosti. Nikad nisam mogao da na svoja kola gledam kao na pećinu.

Pozvala me da se opustim i udobno smestim.

»Nagual ti nije mogao otkriti sve svoje namere zato što nisi potpun«, iznenada reče la Gorda. »Još si takav, ali posle okršaja s donom Soledad i sestrama jači si nego pre.«

»Šta znači to biti nepotpun? Svi mi to govore, ali jedino mi ti to možeš objasniti«, rekoh.

»To je veoma prosto«, odgovori. »Potpun je onaj ko nikada nije imao dece.«

Zastala je kao da želi da mi da vremena da zapišem to što je rekla. Digoh pogled s beležnice. Gledala me je netremice kao da poverava utisak svojih reči.

»Znam da ti je i Nagual rekao isto ovo što i ja«, produži. »Nisi obraćao pažnju na njegove reči kao što verovatno nisi ni na moje.«

Pročitao sam naglas svoje beleške i ponovio to što mi je rekla. Zakikotala se.

»Nagual je rekao da je nepotpun onaj ko je imao dece«, reče kao da mi diktira.

Zagledala se u mene kao da očekuje neko pitanje ili komentar. Ja nisam ništa kazao.

»Sad sam ti objasnila sve o potpunosti i nepotpunosti«, reče. »I to sam ti kazala isto onako kao Nagual meni. To mi u ono vreme nije značilo ništa, a ne znači ni tebi sada.«

Morao sam se nasmejati tome koliko se ona trudila da liči na Naguala.

»Nepotpuna osoba ima rupu u stomaku«, produži ona. »Čarobnjak može da je *vidi* isto tako jasno kao ti svoju glavu. Kad je ta rupa na levoj strani stomaka, onda je dete koje je stvorilo tu rupu istog pola. Ako je na desnoj strani, onda je dete suprotnog pola. Rupa na levoj strani je crna, a na desnoj zagasito smeđa.«

»Možeš li tu rupu da vidiš kod svakoga ko je imao decu?«

»Mogu, naravno. To se može *videti* na dva načina. Čarobnjak to može da *vidi* u snu, ili kad gleda pravo u tu osobu. Čarobnjaku koji *vidi* nije nimalo teško da, gledajući svetleće biće, utvrdi postoji li rupa u svetlosti tog tela ili ne postoji. Ali čak i ako čarobnjak ne ume da *vidi*, on ipak, gledanjem može i kroz odeću da primeti kako je jedno mesto tamno od rupe.«

Ućutala je. Zamolio sam je da produži.

»Nagual mi je rekao da ti pišeš, a posle se ne sećaš šta si napisao«, reče glasom kao da me optužuje.

Zapleo sam se u reči kad sam pokušao da se branim. Međutim, to što je rekla bila je istina. Don Huanove reči su uvek dvostruko delovale na mene: prvi put kad bih čuo da govori to što bi mi rekao, a drugi put kad bih kod kuće čitao to što sam zapisao a potom zaboravio.

Međutim, razgovor s la Gordom bio je nešto sasvim drugo. Don Huanovi učenici nisu ni u kom slučaju toliko apsorbovali sagovornika kao što je on činio. Njihova otkrića, iako neobična, bila su samo naknadno nađeni delovi jednog mozaika koji je dotle predstavljao zagonetku. Neobičnost tih delova sastojala se u tome što slika nije postajala jasnija, nego sve složenija i složenija.

»Imao si smeđu rupu na desnoj strani stomaka«, produži ona. »To znači da te neka žena ispraznila. Napravio si žensko dete.

Nagual je rekao da sam ja imala ogromnu crnu rupu, zato što sam rodila dve devojčice. Ja tu svoju rupu nisam nikad videla, ali kod drugih sam videla takve rupe.«

»Kažeš da sam imao rupu; zar je sad više nemam?«

»Nemaš. Zakrpljena je. Nagual ti je pomagao da je zakrpiš. Bez njegove pomoći ti bi bio još prazniji nego što si sada.«

»Kakva je to zakrpa?«

»Zakrpa na tvojoj svetlosti. Ne mogu ti to reći nikako drukčije. Nagual je rekao da čarobnjak njegovog kova može uvek da zakrpi rupu. Ali kad se to mesto ispuní, ono više ne svetli. Svako ko *vidi* ili *sanja* reći će

ti da to liči na parče olova okruženo žutom svetlošću ostalog tela.

Nagual je zakrpio tebe, mene, i Soledad, ali nama je prepustio da tu vratimo sjaj, svetlost.«

»Kako nas je zakrpio?«

»On je čarobnjak pa je stavio štošta u naša tela. Zamenio nas je. Mi više nismo isti. Zakrpu je on lično stavio.«

»Ali kako je — i šta je on to stavio u nas?«

»On je u naša tela uneo sopstvenu svetlost i to je učinio svojom rukom. Jednostavno je dopro u naša tela i tu ostavio svoje niti. Isto je to učinio sa svih svojih šestoro dece i sa Soledad. Svi su oni isti, osim Soledad. Ona je nešto drugo.«

Izgledalo je da la Gorda ne želi ništa više da kaže. Oklevala je i gotovo zamucala.

»Šta je donja Soledad?« navaljivao sam.

»To je veoma teško reći«, odgovorila je posle mog podužeg nagovaranja. »Ona je isto što i ja i ti, ali je ipak drukčija. Ima istu svetlost, ali ipak nije sasvim s nama. Kreće se u suprotnom pravcu. Sad u ovom trenutku sličnija je tebi. Oboje imate zakrpe koje liče na olovo. Moja je iščezla i ja sam opet potpuno, svetleće jaje. Zato sam i kazala da ćemo jednog dana, kad ti opet postaneš potpun, biti isti. A upravo sad smo slični zbog Nagualove svetlosti i činjenice da se oboje krećemo u istom pravcu i da smo oboje bili prazni.«

»Kako čarobnjak vidi potpunu osobu?« upitah

»Kao svetleće jaje sačinjeno od niti«, odgovori.

»Sve niti su potpune. Liče na žice, napete žice. To izgleda kao da su žice napete onako kako se napinje koža na dobošu.

S druge strane, niti nepotpune osobe skvrčene su oko ivice rupe. Kod ljudi koji su imali mnogo dece to više i ne liči na niti. Oni izgledaju kao dva komada koji svetle, a između njih je crno. Užasno je to videti. Nagual mi je pomagao da to *vidim* jednog dana kad smo bili u nekom parku u gradu.«

»Šta misliš, zašto mi Nagual nije nikada rekao baš ništa o tome?«

»Rekao ti je sve, samo ga ti nikada nisi dobro razumeo. Čim bi shvatio da ga ne razumeš, prelazio je na drugu temu. Nisi ga mogao razumeti zato što si bio prazan. Nagual je rekao da je sasvim prirodno što ga ne razumeš. Kad čovek postane nepotpun, on je u stvari prazan kao tikva iz koje je izbačena sredina. Nisi obraćao pažnju na to kad ti je toliko puta rekao da si prazan; nisi obraćao pažnju čak ni kad ti je on to objašnjavao. Nikada nisi shvatio šta ti on govori ili, što je još gore, nisi želeo to da znaš.«

La Gorda je stupila na opasan teren. Pokušao sam da je otuda vratim jednim drugim pitanjem, ali ona se nije dala.

»Ti voliš jednog mališana i nećeš da razumeš na šta je Nagual mislio«, reče optužujućim tonom. »Nagual mi reče da imaš ćerku koju nikada nisi video i da voliš tog mališana. Jedno ti je oduzelo ivicu a drugo te prikovalo za zemlju. Ti si ih oboje slio ujedno.«

Morao sam prestati sa pisanjem. Izišao sam iz pećine puzeći i ispravio se. Počeo sam da silazim strminom prema dnu klisure. La Gorda je išla za mnom. Pitala me da li me je uzrujala njena neposrednost. Nisam hteo da lažem.

»A šta ti misliš?« upitao sam je.

»Besniš!« uzviknu i nasmeja se od srca kako su samo don Huan i don Henaro umeli.

Izgleda da se spotakla pa me zgrabila za levu ruku. Da bih joj pomogao da siđe do dna klisure, obujmio sam je oko pasa i odigao. Učini mi se da nije teža od pedesetak kilograma. Ona napući usne kao što je činio don Henaro i reče da ima pedeset i sedam kilograma. Oboje se uglas nasmejasmu. U tom trenutku bili smo bliski i sasvim smo se razumeli.

»Zašto je tebi tako teško da razgovaraš o tim stvarima?« upita.

Ispričao sam joj da sam imao jednog malog dečaka koga sam beskrajno voleo. Osetio sam da moram da joj govorio o njemu. Nekakva neobična potreba koju nisam mogao razumeti nagnala me je da se otvorim toj ženi koja mi je bila sasvim tuđa.

Kad sam počeo da pričam o mom mališanu, preplavi me talas nostalgije, da li zbog tog mesta, te situacije ili doba dana — ne znam. Uspomena na tog mališana povezala se nekako sa uspomenama na don Huana i ja tada prvi put za sve to vreme što ga nisam video osećih kako mi don Huan nedostaje. Lidija je rekla da njima ne nedostaje zato što je on uvek s njima: on je njihovo telo i njihov duh. Ja sam odmah razumeo šta hoće da kaže. I sam sam to osećao, ali u toj klisuri obuze me neko nepoznato osećanje. Rekao sam la Gordi da mi do tog trenutka don Huan nikada nije nedostajao. Ona ne odgovori ništa, samo pogleda u stranu.

Verovatno je moja čežnja za tim dvema osobama bila u vezi sa činjenicom da su obe dovele do katastrofe u mom životu. I nijedne od njih više nije bilo. Do tog trenutka ja još nisam bio shvatio koliko je konačan taj rastanak. Rekao sam la Gordi da je taj mališan bio pre svega moj prijatelj i da su ga jednog dana odnele sile van moje vlasti. To je za mene bio možda jedan od najtežih udaraca u životu. Išao sam čak i don Huanu da ga zamolim za pomoć. Jedino sam ga tada molio da mi pomogne. Saslušao me je, a onda se grohotom nasmejao. Reagovao je tako neočekivano da ja nisam mogao čak ni da se naljutim. Mogao sam jedino da prokomentarišem tu, kako se meni tada činilo, njegovu neosetljivost.

»Šta hoćeš ti od mene?« upitao me.

Odgovorio sam mu da bi mi, budući da je čarobnjak, možda mogao pomoći i vratiti mi mog malog prijatelja da se utešim.

»Grešiš. Ratnik ništa ne traži za svoju utehu«, rekao je tonom koji nije dopuštao nikakvo protivljenje.

Onda je nastavio da pobija moje argumente. Rekao je da ratnik ne sme ništa da prepusti slučaju, i da on u stvari snagom svoje spoznaje i nepokolebljive namere utiče na krajnji ishod događaja. Kazao je da bih ja, da sam nepokolebljivo naumio da sačuvam to dete i da mu pomognem, preduzeo potrebne korake da ga zadržim uza se. Ali ovako, moja ljubav je samo reč, nepotreban izliv praznog čoveka. Onda mi je rekao nešto o praznini i potpunosti, ali ja to nisam hteo da slušam.

Osećao sam samo to da sam nekoga izgubio, i kad je on spomenuo prazninu, bio sam uveren da se to odnosi na prazninu koju čovek oseća prilikom nenadoknadivog gubitka.

»Voleo si ga, poštovao njegov duh, želeo mu dobro, a sad ga moraš zaboraviti«, rekao je.

Ali ja ga nisam mogao zaboraviti. Bilo je nečeg zastrašujuće živog u mojim osećanjima i pored toga što ih je vreme malo ublažilo. Bilo je neko vreme kad sam mislio da sam zaboravio, a onda je jedne noći jedan događaj izazvao veliku emocionalnu buru u meni. Išao sam prema svojoj kancelariji kad mi je prišla jedna mlada Meksikanka. Sedela je dotle na klupi i čekala autobus. Raspitivala se da li taj i taj autobus ide do dečije bolnice. Ja to nisam znao. Objasnila mi je da njen sinčić već dugo ima visoku temperaturu i da je zabrinuta zato što nema novca. Prišao sam klupi i video jednog mališana kako stoji glave prislonjene na naslon klupe. Bio je u kratkim pantaloncima i jakni s kapom na glavi. Nije mu moglo biti više od dve godine. Morao me je videti, jer je došao do kraja klupe i glavom se naslonio na moju nogu.

»Glavica me boli«, rekao mi je na španskom.

Glasić mu je bio tako tanak, a tamne oči tako tužne da je u mene neodoljivo navrla golema tuga. Uzeo sam ga pa sam ga, zajedno s majkom, odvezao u najbližu bolnicu. Ostavio sam ih tamo, a majci dao dovoljno novca da može da plati račun. Ali nisam hteo da ostanem niti da bilo šta više doznam o njemu. Želeo sam da verujem da sam mu pomogao i da sam tako dao svoj obol ljudskom rodu.

Od don Huana sam naučio magijski način »plaćanja duga čovekovom duhu«. Jednom prilikom, pošto sam shvatio da nikada neću moći da mu se odužim za sve što je za mene učinio, upitao sam ga ima li išta na svetu što bih mogao učiniti da izmirim taj račun. Upravo smo izlazili iz banke u kojoj smo promenili nešto meksičkog novca.

»Nije potrebno da se meni odužiš«, rekao je, »ali ako to ipak želiš, priloži nešto za ljudski duh. Taj ra-

čun je uvek veoma malen, pa što god da uložiš, biće više nego dovoljno.«

Pomogavši tom bolesnom detetu, ja sam samo vratio dug ljudskom duhu za svu onu pomoć koju je moj mališan na svom putu mogao dobiti od tuđinaca.

Rekao sam la Gordi da ću ga voleti dok sam živ pa makar ga nikada više ne video. Hteo sam da joj kažem i to da je moja uspomena na njega zakopana tako duboko da je se ništa ne može ni dotaći, ali predomislilo sam se. Osećao sam da bi bilo suviše govoriti o tome. Osim toga, smrkavalo se, a ja sam želeo da izađemo iz te klisure.

»Hajdemo«, predložili joj. »Odvešću te kući. Možda ćemo nekom drugom prilikom opet moći da razgovaramo o ovim stvarima.«

Nasmejala se isto kao što mi se i don Huan smejaio. Izgleda da sam rekao nešto vrlo smešno.

»Zašto se smeješ, Gorda?« upitah.

»Zato što i sam znaš da ne možemo tek tako otići odavde«, odgovori. »Ti imaš ovde sastanak sa moći, a imam ga i ja.«

Vratila se do pećine i uvukla u nju.

»Dodi«, zvala me odande. »Ne možeš nikuda otići.«

Moja reakcija bila je veoma nedosledna. Uvukao sam se u pećinu i seo do nje. Bilo je očigledno da mi je podvalila. Nisam tu došao ni na kakvo suočavanje ni s kim. Trebalo bi da sam besan, ali bio sam ravnodušan. Nisam mogao sam sebe da obmanjujem da sam tu tek tako svratio na putu za Meksiko Siti. Otišao sam tamo zato što me na to nagnalo nešto jače od mog razuma.

On mi pruži beležnicu i daje mi rukom znak da pišem. Rekla je da ću se pisanjem opustiti, i da ću i njoj pomoći da se opusti.

»Kakav to sastanak s moći pominješ?« upitah je.

»Nagual mi je rekao da ti i ja imamo sastanak s nečim što se nalazi tamo. Ti si najpre imao sastanak sa Soledad, pa onda sa tri sestrice. Trebalo je, navodno, da te one ubiju. Nagual mi je rekao da te dovedem ovamo, ako to preživiš, tako da se zajedno nađemo na trećem sastanku.«

»Kakav je to sastanak?«

»Zaista ne znam. Kao i sve drugo i to zavisi od nas. Upravo u ovom času napolju se nalazi nešto što je tebe čekalo. Kažem da je tebe čekalo zato što sam ja često dolazila ovamo i nikad se ništa nije desilo. Ali večeras je drukčije. Ti si ovde i sve ono će doći.«

»Zašto Nagual pokušava da me ubije?« upitah.

»Nikoga on ne pokušava da ubije!« pobuni se la Gorda. »Ti si njegovo dete i on sad želi da ti postaneš on. I to više nego bilo ko drugi od nas. Ali da bi bio pravi Nagual, ti moraš da zahtevaš i uzmeš svoju moć, inače on ne bi tako brižljivo pripremio Soledad i sestrice da te prate. Naučio je Soledad kako će promeniti svoj izgled i kako će se podmladiti. On ju je naterao da u svojoj sobi načini đavolski pod. To je pod kome se niko ne može suprotstaviti. Znaš, Soledad je prazna, i zato ju je Nagual pripremio da izvede nešto čudesno. Dao joj je zadatak, veoma težak i opasan, ali jedini koji je njoj odgovarao, a taj zadatak je bio da te ubije. Rekao je da na svetu nema ništa teže nego da jedan čarobnjak ubije drugoga. Lakše je običnom čoveku da ubije čarobnjaka, ili čarobnjaku da ubije običnog čoveka, ali dva čarobnjaka, jedan protiv drugog, to nikako ne ide. Nagual je rekao Soledad da će po nju najbolje biti da te iznenadi i uplaši. I ona je to i učinila. Nagual joj je pomogao da postane poželjna žena da bi te mogla namamiti u svoju sobu, a tamo bi te onaj pod začarao, jer, kao što sam ti već rekla, tom podu ne može da odoli niko, ama baš niko. Taj pod je remek-delo koje je Nagual smislio za Soledad. Ali ti si tom podu načinio nešto i Soledad je morala da promeni svoju taktiku prema Nagualovim uputstvima. Ako to s podom ne uspe i ako joj ne pođe za rukom da te iznenadi i uplaši, kazao joj je da razgovara s tobom i da ti kaže sve što te zanima. Nagual ju je naučio da, kao poslednje sredstvo, vrlo lepo govori. Ali Soledad te ni tu nije mogla nadjačati.«

»Zašto je bilo tako važno da ona mene nadjača?«

Ona zastade i pogleda me ispod oka. Pročisti grlo kašljucanjem pa se ispravi na sedištu. Pogleda u stenu koja se nisko nadnela nad nama u toj pećini pa frknu.

»Soledad je žena kao i ja što sam«, reče. »Ako ti ispričam ponešto o svom životu, možda ćeš i nju bolje razumeti.

Imala sam jedanput nekog čoveka. Zatrudnela sam kad sam bila veoma mlada i s njim sam rodila dve kćeri — jednu za drugom. Moj život je bio pravi pakao. Taj čovek je bio pijanica i tukao me je danju i noću. I ja sam njega mrzela kao i on mene. I nagojila sam se kao svinja. Jednog dana je naišao neki čovek i rekao mi da mu se sviđam pa me pozvao da pođem s njim u grad i da radim kao služavka. Znao je da ja mnogo radim i želeo je samo da me iskorišćava. Ali moj život je bio tako jadan da sam nasela na njegove priče i pošla s njim. Taj je bio još gori od mog prvog čoveka: bio je škrt i ulio mi strah u kosti. Posle po prilici nedelju dana više nije mogao da me gleda. A tukao me je gore nego što možeš da zamisliš. Mislila sam da će me ubiti — a nije čak ni bio pijan, nego besan zato što nisam mogla da nađem posla. Onda me poslao da prosim na ulici s bolesnim detetom u naručju. Ženi čije je to dete bilo obećao je dati nešto od milostinje koju isprosim. A onda bi me tukao zato što nisam naprosila dovoljno para. Bolesnom detetu je bivalo sve gore i gore i ja sam znala da će me taj čovek ubiti ako ono umre dok budem s njim prosila. I zato sam jednog dana, kad sam znala da on neće biti tamo, otišla detinjoj majci, vratila joj dete i dala nešto novca što sam tog dana isprosila. To je bio srećan dan za mene: jedna dobra strankinja dala mi je pedeset pezosa da kupim lek za dete.

Provela sam tri meseca s tim groznim čovekom, ali meni se činilo da sam tu bila dvadeset godina. Onaj novac sam potrošila na povratak kući. Opet sam bila trudna. Taj čovek je želeo da ja imam svoje dete da ne bi morao da plaća za ono iznajmljeno. Kad sam stigla u zavičaj, pokušala sam da vidim svoju decu, ali njih je odvela rodbina mog muža. Svi su se okupili pod izgovorom da žele sa mnom da razgovaraju, ali su me umesto toga odveli na jedno pusto mesto, tukli me toljagama i kamenjem i ostavili me verujući da sam mrtva.«

La Gorda mi pokaza mnogo ožiljaka na glavi.

»Ni danas još ne znam kako sam se vratila u grad. Pobacila sam čak i dete koje sam nosila u utrobi. Otišla sam jednoj tetki koja je još bila živa — roditelji su mi bili pomrli. Ona mi je pružila kutak gde ću ležati i negovala me. Hranila me, jadnica, dva meseca i ja sam tek onda mogla da ustanem.

Onda mi tetka jednog dana reče da je onaj čovek došao u grad i da me traži. Bio je u policiji i tamo rekao kako mi je unapred dao novac da radim kod njega, a da sam ja pobegla i ukrala taj novac pošto sam ubila dete one žene. Znala sam da mi spasa nema. Ali opet sam imala sreće i uspela da odem odatle u kamionu nekog Amerikanca. Videla sam taj kamion kako se približava drumom pa sam u očajanju digla ruku i šofer je zaustavio i dopustio mi da s njim pođem. Dovezao me čak ovamo, u ovaj deo Meksika. Ostavio me u gradu. Nisam poznavala nikog živog. Danima sam lunjala po gradu poput napuštenog pseta i jela smeće po ulicama. I tada mi se poslednji put sreća osmehnula.

Srela sam Pablita koji me zadužio toliko da to nikad neću moći da mu vratim. Odveo me u svoju stolarsku radionicu i dozvolio mi da u jednom uglu sebi namestim ležaj. Učinio je to zato što se sažalio na mene. Našao me na pijaci — spotakao se i pao na mene. Ja sam tamo sedela i prosila. Na oko mu je naleteo leptir ili pčela, ne znam koje od to dvoje. Okrenuo se, spotakao i pao preko mene. Mislila sam da će se toliko razjariti da će me udariti, ali on mi umesto toga udeli milostinju. Pitala sam ga ima li kakav posao za mene. E, tada me je odveo u svoju radionicu, dao mi peglu i dasku za peglanje, da radim kao pralja.

Posao mi je vrlo dobro išao. Nije valjalo samo to što sam se gojila, jer mi je većina ljudi čije sam rublje prala davala ono što je njima preostajalo od hrane. Ponekad sam jela i po šesnaest puta na dan. Ništa drugo nisam ni radila osim što sam prala i jela. Deca iz te ulice zadirkivala su me i često bi mi se približila s leđa pa bi me neko od njih gurnulo i ja bih pala. Surove šake te dece dovodile su me do suza, naročito onda kad su namerno prljali rublje koje sam tek oprala.

Jednog dana predveče Pablita je posetio neki čudan starac. Nisam ga videla nikada pre toga. Nikad ranije nisam videla Pablita da razgovara s nekim tako zastrašujućim čovekom. Okrenula sam mu leđa i nastavila svoj posao. Bila sam tu sama. Odjednom osetih ruke tog čoveka na svom vratu. Srce mi je stalo. Nisam mogla da vrisnem, pa čak ni da dišem. Pala sam na pod i taj čovek je držao moju glavu možda i pun sat, a onda je otišao. Toliko sam se uplašila da sam sve do sledećeg jutra ostala tu gde sam pala. Pablito me tu našao; smejaao se i rekao da bi trebalo da sam veoma ponosna i srećna, jer je onaj starac moćan čarobnjak i jedan od njegovih učitelja. Zaprepastila sam se; nisam mogla da verujem da je Pablito čarobnjak. Rekao je da je njegov učitelj video leptiriće kako u savršenom krugu lete oko moje glave. Video je uz to i moju smrt kako kruži oko mene. I zato je onako munjevito dejstvovao i promenio pravac mojih očiju. Pablito je osim toga rekao da je Nagual položio svoje ruke na mene i da je tada dosegao i u moje telo tako da ću ja uskoro biti drukčija. Nisam imala pojma o čemu on to govori, niti sam razumela šta je onaj ludi starčić učinio. Ali meni to nije ni bilo važno, jer sam bila slična psu koga svako ćuška nogama kako hoće. Prvo sam pomislila da možda želi da budem njegova žena. Ali bila sam suviše ružna, debela i smrdljiva pa sam zaključila da je, prosto, želeo da bude dobar prema meni.

Taj ludi starac došao je opet jedne večeri i opet me s leđa zgrabio za vrat. To me je užasno bolelo. Vrištala sam i cičala. Ne znam šta je on to radio. Ni reči mi nije rekao. Smrtno sam se uplašila od njega. Kasnije je počeo da razgovara sa mnom i rekao mi je šta treba da činim sa svojim životom. Dopalo mi se to što je govorio. Vodio me svuda, kud god je išao. Ali moja praznina bila je moj najgori neprijatelj. Nisam mogla da se pomirim s njegovim načinom života, a onda se njemu jednog dana smučilo od ugađanja meni pa je poslao vetar na mene. Bila sam tog dana sama iza Soledadine kuće, i osetila sam kako vetar biva sve jači i jači. Duvao je kroz ogradu. Duvao mi je u oči. Htela sam da uđem u kuću ali moje telo se uplašilo pa umesto da prođem

kroz vrata, ja sam izašla na kapiju u ogradi. Vetar me gurao i okretao. Pokušala sam da se vratim kući, ali uzalud. Nisam mogla da se oduprem tom jakom vetru. Gonio me preko brda, oterao me s puta, i na kraju sam se našla u jednoj rupi dubokoj kao raka. Vetar mi danima nije dozvolio da odatle iziđem te ja odlučih da se bez protivljenja pomirim sa svojom sudbinom. Onda je vetar stao. Nagual me našao i vratio kući. Rekao je da je moja dužnost da dajem ono što sama nemam, ljubav i nežnost, i da se moram o sestrama, Lidiji i Hosefini, starati više nego i o samoj sebi. Tada sam shvatila ono što mi je Nagual već godinama govorio. Moj život je davno prošao. On mi je podario novi i taj mora zaista biti sasvim nov. U taj novi život ne mogu uneti svoj raniji ružni način života. Kada me je prvi put ugledao one večeri, leptirice su mu ukazale na mene, i ja nemam pravo da se bunim protiv svoje sudbine.

Počela sam da se menjam na taj način što sam se o Lidiji i Hosefini starala bolje nego o samoj sebi. Činila sam sve što mi je Nagual govorio, i jedne noći sam, baš u ovoj klisuri i u ovoj pećini, našla svoju potpunost. Zaspala sam upravo na ovom mestu na kome sam i sada, kad me neki šum probudio. Pogledala sam i ugledala sebe onakvu kakva sam nekada bila, tanka, mlada, sveža. To se moj duh vraćao meni. U početku nije hteo da mi priđe bliže, jer sam još bila prilično strašna. Ali, malo-pomalo, prišao mi je i protiv svoje volje. Tada sam u magnovenju shvatila ono što je Nagual s mukom pokušavao već godinama da mi kaže. Rekao je da kad imaš dete, ono ti uzme ivicu tvog duha. Ako žena rodi devojčicu, onda je s tom ivicom gotovo. A ako rodi dve, kao ja, to znači da je sa mnom gotovo. Najbolji deo moje snage i mojih iluzija otišao je tim devojčicama. One su ukrale moju ivicu, govorio je Nagual, isto kao što sam je ja ukrala od svojih roditelja. Tako nam je sudeno. Muško dete ukrade najveći deo ivice svog oca, a žensko dete ukrade je od majke. Nagual je rekao da ljudi koji su imali decu, a koji nisu tako tvrdoglavi kao ti, mogu reći da im nešto nedostaje. Neka ludost, nervoza, neka moć koju su ranije posedovali nestala je dolaskom dece. Oni su to imali, ali gde je to sada? Nagual je govo-

rio da se to nalazi u malom detetu koje trčkara oko kuće, nabijeno energijom, puno iluzija. Drugim rečima, potpuno. Ako posmatramo decu, govorio je, videćemo da su smela, da se kreću u skokovima. Ako posmatramo njihove roditelje, videćemo da su oprezni i bojažljivi. Oni više ne skaču. Po Nagualovim recima, mi to objašnjavamo time što su roditelji odrasle osobe i što imaju obaveze. Ali to nije tačno. Istina je to da su izgubili svoju ivicu.«

Pitao sam la Gordu šta li bi Nagual rekao da sam mu kazao kako poznajem roditelje koji su mnogo življi i potpuniji od svoje dece.

Nasmejala se i, tobože zbunjeno, pokrila lice.

»Možeš to da me pitaš«, reče kroz smeh.« Hoćeš li da čuješ šta mislim?«

»Razume se da hoću.«

»Ti ljudi nisu življi od svoje dece, nego su, pre svega, imali mnogo snage pa su zatim svoju decu vaspitali da budu poslušna i krotka. Plašili su tu decu celog života, i to je sve.«

Pričao sam joj o jednom mom poznaniku, ocu četvoro dece, koji je u pedeset četvrtoj godini iz temelja izmenio svoj život. Pored ostalog, napustio je ženu i visok položaj u velikom koncernu u kome je više od dvadeset godina gradio svoju karijeru, i uz to podizao svoju porodicu. Veoma smelo je napustio sve to i otišao da živi na jednom ostrvu u Pacifiku.

»Hoćeš da kažeš kako je tamo otišao sasvim sam?« upita me la Gorda iznenađeno.

Time je upropastila moj argumenat. Morao sam priznati da je tamo otišao sa svojom drugom ženom od dvadeset tri godine.

»Koja je bez sumnje potpuna«, dodade la Gorda. I tu sam se morao s njom složiti.

»Prazan čovek stalno se koristi potpunošću žene«, produži ona. »Potpuna žena je u toj svojoj potpunosti opasnija od muškarca. Nepouzdana je, ćudljiva, nervozna, ali kadra i da se mnogo promeni. Takve žene mogu da se pokupe odjednom i da odu kud god zažele. Kad tamo stignu, neće ništa uraditi, ali to je zato što nisu

ni pre toga ništa uradile. Prazne osobe, s druge strane, ne mogu više tako da dunu bez veze, ali one su zato pouzdanije. Nagual je prazne ljude upoređivao sa crvima koji pogledaju ooko sebe pre nego što će se malo pomakći, onda ustuknu pa se pomaknu malo dalje. Potpune osobe uvek skaču, prevrću se i gotovo uvek padnu na glavu, ali to im ne smeta.

Nagual je rekao da treba biti potpun da bi se ušlo u drugi svet. Da bi neko bio veštica ili veštac, mora imati svu svoju svetlost: tu ne sme da bude ni rupa, ni zakrpa, a i duh mora biti neokrnjen. Zato čarobnjak koji je prazan mora opet postati potpun. Bez obzira na to je li muškarac ili žena, oni moraju biti potpuni da bi stupili u onaj svet tamo napolju, u onu večnost u kojoj nas sada čekaju Nagual i don Henaro.«

Prestala je da govori i dugo me gledala. Već se bilo toliko smrklo da sam jedva video da pišem.

»Ali kako si ti opet postala potpuna?« upitah.

Ona se trže čuvši moj glas. Ponovio sam pitanje. Ona se zagleda u stenu nad našim glavama pre nego što će mi odgovoriti.

»Morala sam da odbijem one dve devojke«, reče. »Nagual ti je jednom rekao kako se to radi, ali ti nisi hteo da slušaš. Stvar je u tome što se ta ivica mora ukrasti da bi je opet sam imao. Rekao je da smo je s mukom stekli ukravši je od roditelja, pa je isto tako s mukom moramo ponovo steći.

On me je poučio kako ću to postići i najpre me je nagnao da odbijem ljubav svojim devojčicama. To sam morala učiniti *sanjajući*. Najpre sam se navikla na to da mi one nisu drage, ali Nagual je rekao da to ništa ne pomaže: valja se naučiti na to da ti do njih nije stalo, a ne samo da ti nisu drage. Kad god sam osetila da mi te devojčice ništa ne znače, morala sam opet da ih vidim i da ih dodirnem. Morala sam ih blago milovati po glavi da bi za to vreme moja leva slabina od njih ukradla ivicu.«

»Šta je bilo s njima?«

»Ništa. One nisu ništa osetile. Otišle su kući i sad su iste kao dve odrasle osobe. Prazne kao što je prazna većina ljudi oko njih. Ne vole decu zato što im ona nisu

potrebna. Mislim čak da im je ovako i bolje. Ja sam iz njih izvukla ludost koja njima nije bila potrebna, a meni jeste. Nisam znala šta činim kad sam im je dala. Osim toga, one i dalje imaju ivicu koju su ukrade od svog oca. Nagual je bio u pravu: niko ne primeti kad je izgubi, ali ja sam primetila kad sam je ponovo stekla. Kad sam pogledala iz ove pećine, videla sam sve svoje iluzije poredane poput vojnika. Svet je za mene postao vedar i nov. Nestalo je težine mog tela i moj duh se uzneo i ja sam zaista postala jedno novo biće.»

»Znaš li kako si uzela ivicu od svoje dece?«

»To nisu moja deca! Nikad ih nisam ni imala. Pogledaj me.«

Izišla je bauljajući iz pećine, zadigla suknju i pokazala mi svoje nago telo. Prvo što sam zapazio bilo je to da je ona veoma tanka i mišićava.

Pozvala me je da priđem bliže i da je bolje zagledam. Telo joj je bilo tako vitko i čvrsto da sam morao zaključiti da sigurno nije rađala. Podigla je desnu nogu i naslonila na jednu stenu pokazavši mi svoju vaginu. Njena želja da mi pokaže koliko se promenila bila je tako jaka da sam se ja nasmejao da bih zabašurio svoju zbunjenost. Kazao sam joj da nisam lekar pa joj, prema tome, i ne mogu to reći, i dodao da sam uveren da je ona u pravu.

»Razume se da jesam«, reče puzeći opet natrag u pećinu. »Iz ove utrobe nikada nije ništa izišlo.«

Posle kraće pauze odgovorila je na moje pitanje koje sam već i zaboravio pod utiskom njenog dokazivanja i pokazivanja.

»Moja leva slabina uzela je opet moju ivicu«, reče. »Ja sam zato morala samo da odem tamo i posetim svoje kćeri. Išla sam onamo četiri-pet puta da bi se one navikle na mene. Bile su već velike i išle su u školu. Mislila sam da ću morati sama sa sobom da se borim da bih prestala da marim za njih, ali Nagual je rekao da to i nije važno; mogu mi biti drage ako ja želim da tako bude. I bile su mi drage, ali to je bilo kao kad ti je drag neko tuđi. Ja sam to naumila, namera mi je bila nepokolebljiva. Želela sam da stupim u drugi svet dok sam još živa, onako kako mi je Nagual rekao. Da bih to

postigla, bila mi je potrebna neokrnjena ivica mog duha. Potrebna mi je moja potpunost. Ništa me ne može odvratiti od tog sveta! Ništa!«

Gledala je prkosno u mene.

»Moraš ih oboje odbiti, i ženu koja te ispraznila i tog mališana koga voliš, ako hoćeš opet da budeš potpun. Ženu možeš lako odbiti. Taj mališa je već nešto drugo. Misliš li da tvoja beskorisna ljubav prema tom detetu vredi toliko da zbog nje ne možeš da stupiš u to carstvo?«

Nisam na to umeo da odgovorim. Nije stvar u tome što sam, možda, želeo da razmišljam o tome. Pre bi se moglo reći da sam bio potpuno zbunjen.

»Soledad mora izvući ivicu iz Pablita ako želi da uđe u nagual«, produži ona. »Kako li će ona to postići? Ma koliko slab bio, Pablito je ipak čarobnjak. Ali Nagual je donji Soledad pružio jedinstvenu priliku. Rekao joj je da će njen jedini povoljan trenutak biti onaj kada ti kročiš u kuću, i on nas je zbog tog trenutka ne samo nagnao da se preselimo u drugu kuću nego nas je još naterao da proširimo prilaz tako da ti možeš kolima doći do samih vrata. Kazao joj je da će, ako bude besprekomo živela, moći da te smota i da iz tebe isisa svu tvoju svetlost, tu jedinu moć koju je još Nagual ostavio u tvom telu. Neće joj biti teško da to učini. Pošto se ona kreće u suprotnom pravcu od tvoga, može te iscediti tako da od tebe ništa ne ostane. Njen najveći podvig biće taj da u tebi izazove trenutak slabosti.

Da te je ubila, tvoja bi svetlost uvećala njenu moć i ona bi došla za nama. To sam znala samo ja. Lidija, Hosefina i Rosa je vole. Ja ne. Znala sam šta je naumila. Ona bi nas progutala jedno po jedno, svako u svoje vreme, jer nema šta da izgubi, a može sve da dobije. Nagual mi je rekao da njoj nema druge. Poverio mi je devojke i rekao šta treba da činim ako te Soledad ubije pa krene u potragu za njihovom svetlošću. Smatrao je da bih ja mogla da spasem sebe, pa možda i jednu od one tri devojke. Znaš, Soledad uopšte nije loša žena; ona samo čini ono što bi i svaki drugi besprekorni ratnik učinio. Sestrice je vole više od rođene majke. Ona je njihova

prava mati. U tome i jeste njena prednost, govorio je Nagual. Ma šta činila, nisam nikako mogla da odvojim sestrice od nje. I tako, da je tebe ubila, ona bi progutala bar još dve od te tri odane duše. Jer Pablito nije ništa ako tebe nema. Soledad bi ga zgnječila kao bubu. I onda bi sasvim potpuna i moćna ušla u onaj svet tamo napolju. Da sam bila na njenom mestu, i ja bih pokušala sve isto kao ona.

I tako, vidiš, za nju je to bilo sve ili ništa. Kad si ti stigao u onu kuću, tamo nije bilo nikoga. Izgledalo je da je sudnji čas kucnuo i tebi i nekima od nas. Na kraju se ispostavilo da za nju nema ništa, ali sestrama se ukazala povoljna prilika. Čim sam čula da si uspeo da se izvučeš, rekla sam onim trima devojkama da je to sad njihov dom. Nagual je kazao da treba da čekaju do jutra da bi te uhvatile na prepad. Dodao je da jutro nije naročito pogodno vreme za tebe. Zapovedio mi je da ostanem po strani i da se ne mešam u posao sestrice, a da im priskočim u pomoć samo onda ako ti pokušaš da oštetiš njihovu svetlost.«

»Je li trebalo i one da me ubiju?«

»Pa, jeste. Ti si muška strana njihove svetlosti. Njihova potpunost im ponekad i smeta. Nagual je njima upravljao gvozdenom rukom i tako uspostavljao ravnotežu, ali sada kad njega nema, to se više ne može postići. Možda bi im u tome pomogla tvoja svetlost.«

»A šta je s tobom, Gorda? Zar ne bi, možda, trebalo i ti da mi smrsiš konce?«

»Rekla sam ti već da sam ja drukčija. Ja sam postigla ravnotežu. Moja praznina koja mi je ranije škodila, sad mi je od koristi. Kad čarobnjak ponovo postane potpun, on je uravnotežen, dok onaj koji je uvek bio potpun, nije sasvim u ravnoteži. Takav je bio Henaro. Ali Nagual je bio uravnotežen, zato što je bio nepotpun kao ti i ja, pa čak i više od nas dvoje. On je imao tri sina i jednu kćer.

Sestrice su poput Henara, malo izvan savršene ravnoteže. I najčešće su toliko napete da nemaju mere.«

»A ja, Gorda? Treba li i ja njih da usmrtime?«

»Ne. Samo su one mogle učariti time što bi isisale tvoju svetlost iz tebe. Ti ne možeš imati nikakve koristi

ni od čije smrti. Nagual je tebi ostavio naročitu moć, neku ravnotežu koju nema nijedno od nas.«

»Zar one ne bi mogle da nauče da imaju tu ravnotežu?«

»Mogle bi, sigurno. Ali to nije ni u kakvoj vezi sa onim što je trebalo da obave sestrice. Njihov zadatak je bio da ukradu tvoju moć. One su se vežbale tako da bi te mogle posrkati kao čašu sode. Nagual ih je naučio da izvanredno vešto obmanjuju ljude, a posebno je istrenirao Hosefinu. Ona je u tome bez premca. U poređenju s tom njihovom veštinom, Soledadin pokušaj je bio puka šala. Ona je sirova žena. Sestrice su prave veštice. Dve među njima zadobile su tvoje poverenje, a treća te porazila i načinila bespomoćnim. Odigrale su savršeno svoju ulogu. Ti si na sve to naseo i malo je trebalo da platiš glavom. Greška je samo u tome što si ti prethodne noći povredio, a zatim i zalećio Rosinu svetlost pa je ona zato bila nervozna. Da nije bilo te njene nervoze i da nije tako jako grickala tvoju slabinu, tebe po svoj prilici ne bi sad ovde bilo. Ja sam sve to videla s vrata. Ušla sam upravo u času kad si hteo da ih uništiš.«

»Ali šta sam ja mogao učiniti da bih ih uništio?«

»Otkud ja to znam? Ja nisam ti.«

»Hoću da kažem, šta si ti videla da ja radim?«

»Videla sam tvog dvojnika kako izlazi iz tebe.«

»Kako je izgledao?«

»Kao ti, a kako bi drukčije? Ali bio je veoma veliki i opasan. Tvoj dvojnik bi ih ubio. Zato sam ja došla i omela ga. Bila mi je potrebna gotovo sva moja moć da te umirim. Sestre mi ništa nisu pomogle. Bile su izgubljene. A ti si bio besan i siledžija. Pred našim očima si dvaput menjao boje. Jedna od tih boja bila je tako žestoka da sam se uplašila da ćeš i mene ubiti.«

»Kakve sam boje bio, Gorda?«

»Beo, kakav bi drukčiji i bio? Dvojnik je beo, žućkastobeo, kao sunce.«

Zurio sam u nju. Njen osmeh je bio nešto sasvim novo za mene.

»Da«, produži ona, »mi smo delići sunca. Zato smo svetleća bića. Ali tvoje oči ne mogu da vide tu svetlost

zato što je ona veoma slaba. Mogu je *videti* samo oči čarobnjaka, a to biva tek pošto se ceo život provede u borbi.«

To otkriće me veoma iznenadilo. Pokušao sam da sredim misli kako bih joj mogao postaviti najprikladnije pitanje.

»Da li ti je Nagual ikada išta govorio o suncu?« upitah.

»Jeste. Svi mi ličimo na sunce, samo smo veoma, veoma bleđi. Naša svetlost je veoma slaba, ali to je ipak svetlost.«

»Ali da li ti je rekao da je sunce, možda, nagual?« očajnički sam navaljivao.

La Gorda mi ne odgovori. Nesvesno je više puta coknula usnama. Izgleda da je razmišljala o tome kako bi mi odgovorila. Čekao sam, spreman da to zapišem. Posle dužeg ćutanja ona odbaulja iz pećine.

»Pokazaću ti svoju slabu svetlost«, reče spokojno.

Otišla je do sredine uskog procepa međ stenama pred pećinom i čučnula. S mesta na kome sam se nalazio nisam mogao videti šta ona radi pa sam i sam morao izići iz pećine. Stajao sam deset do petnaest stopa daleko od nje. Zavukla je ruke pod suknju, čučeci i dalje, onda je odjednom ustala. Ruke je stisla u pesnice i tako ih podigla iznad glave, i zatim je pukla prstima otvarajući ih. Čuo sam brzo pucketanje i video kako iz njenih prstiju iskaču varnice. Opet je stisnula ruke pa ih otvorila, i ponovo su iz njih šiknule varnice, samo sad još mnogo veće. Čučnula je još jednom i zavukla ruke pod suknju. Izgledalo je kao da nešto izvlači iz prepone. Ponovila je ono pucketanje prstima pri dizanju ruku uvis, iznad glave, i ja ugledah snop dugih, svetlih niti koje su se pružale iz njenih prstiju. Morao sam iskričiti glavu da bih mogao da ih vidim prema već tamnom nebu. Činilo se da su to duge, tanke niti. Posle nekog vremena su izbledele i iščezle.

Čučnula je još jednom i kad je rastvorila prste, iz njih je suknula zapanjujuća svetlost. Nebo se ispunilo debelim snopovima svetlosti. To je bio očaravajući prizor. Zaneo me tako da oka od njega nisam mogao odvojiti. Nisam obraćao pažnju na la Gordu. Gledao sam

u ta svetla. Iznenada čuh krik koji me prisili da pogledam u nju upravo u trenutku kad je zgrabila jednu od tih svetlosnih žica koje je sama stvorila i vrtoglavo se popela do samog vrha kanjona. Tu je za časak lebdela kao ogromna senka prema nebu, a onda je sišla do dna procepa krećući se na mahove u malim skokovima, ili kao da na trbuhu silazi niz stepenice.

Odjednom sam shvatio da ona stoji iznad mene. Nisam ni primetio da sam od čuda seo. Sad ustadoh. Ona je bila sva u znoju, i dahtala je pokušavajući da smiri disanje. Dugo nije mogla da govori. Počela je da trči u mestu. Nisam se usudio da je dodirnem. Najzad se, izgleda, smirila toliko da je mogla opet da otpuzi u pećinu. Odmarala se nekoliko minuta.

Sve je to izvela tako brzo da ja gotovo nisam imao vremena da razmislim o tome šta se dešava. Kad je izvodila to sa svetlošću, osetio sam nepodnošljiv bol, pomalo sličan golicanju, u predelu neposredno ispod pupka. Iako se fizički nisam uopšte trošio, ipak sam i ja dahtao.

»Mislim da je vreme da pođemo na naš sastanak«, reče ona zadihano. »Moj let nas je oboje otvorio. Ti si moje letenje osetio u svom stomaku; to znači da si otvoren i spreman za susret sa četiri sile.«

»O kakve to četiri sile govoriš?«

»O Nagualovim i Henarovim saveznicima. Grozni su. Sad su na slobodi — izišli su iz Nagualove i Henarove tikve. Jednog od njih si prošle noći čuo oko Soledadine kuće. Čekaju te. Čim padne mrak, niko ih ne može zadržati. Jedan od njih ti je čak po danu došao u Soledadinu kuću. Ti saveznici sad pripadaju tebi i meni. Uzećemo, svako od nas, po dva saveznika, ali niti znam koje, niti znam kako. Nagual mi je rekao samo to da ćemo sami morati da iziđemo na kraj s njima.«

»Čekaj, čekaj!« viknuh.

Ali ona mi nije dala da govorim. Rukom mi je blago poklopila usta. Osetio sam paničan strah u stomaku. Video sam nekada izvesne neobjašnjive pojave koje su don Huan i don Henaro zvali svojim saveznicima. Bilo ih je četiri na broju, i to su bile određene celine, stvar-

ne kao i bilo šta drugo na ovom svetu. Njihovo prisustvo bilo je tako neobično da su uvek, kad god sam ih video, izazivali neopisiv strah u meni. Prvi koga sam video bio je don Huanov; to je bila tamna, pravougao-na masa, visoka osam do devet stopa, a široka četiri do pet. Kretao se mrveći sve pod sobom kao ogromna ste-na i disao je tako teško da me to podsećalo na mehove. Sretao sam ga samo noću, po mraku. Zamišljao sam ga kao vrata koja se kreću oslanjajući se najpre na jedan ugao, a zatim na drugi.

Drugi saveznik koga sam sreo bio je don Henarov. Imao je dugo lice, bio je ćelav, neobično visok, crven čovek debelih usana i ogromnih očiju iskošenih naniže. Uvek je nosio pantalone koje su bile prekratke za nje-gove duge, mršave noge.

Često sam viđao te saveznike kad sam bio u društvu s don Huanom i don Henarom. Njihova pojava je u meni uvek dovodila do nepomirljivog odvajanja mog razuma od moje percepcije. S jedne strane, nisam imao nikakvog razumnog osnova da verujem kako se to što se meni dešava zaista i zbiva, ali, s druge strane, ničim nisam mogao da pobijem istinitost svoje percepcije.

Pošto su se oni pojavljivali uvek kad su don Huan i don Henaro bili tu negde u blizini, shvatio sam ih kao proizvode snažnog uticaja koji su ta dvojica imala na moju povodljivu ličnost. Mislio sam da je posredi ili to, ili činjenica da su don Huan i don Henaro raspola-gali silama koje su bile kadre da mi se prikažu kao ta grozna bića.

Jedna od osobina tih saveznika bila je ta da mi oni nikada nisu dopustili da ih temeljno osmotrim. Pokušavao sam više puta da svu svoju pažnju usredsredim na njih, ali svaki put bih od toga bio ošamućen i došlo bi do cepanja moje ličnosti.

Druga dva saveznika bila su teže uhvatljiva. Video sam ih samo jedanput: jednog džinovskog crnog jagua-ra sa žutim sjajnim očima, i besnog, ogromnog kojota. Obe te životinje bile su veoma agresivne i zastrašujuće. Jaguar je bio don Henarov, a kojot don Huanov sa-veznik.

La Gorda izbaulja iz pećine, a ja za njom. Ona je išla prva. Izišli smo iz jaruge i stigli do jedne dugačke, stenovite zaravni. Zastala je tu i pustila mene da prođem napred. Rekao sam joj, ako mene pusti da vodim, ja ću pokušati da odem do kola. Potvrдно klimnu glavom i pođe držeći se za mene. Osećao sam dodir njene oznojene, lepljive kože. Činilo se da je veoma uzbuđena. Od kola smo bili udaljeni po prilici jednu milju, i morali smo preći pustu, stenovitu zaravan da bismo do njih stigli. Don Huan mi je pokazao jednu skrivenu stazu između velikog kamenja, gotovo usečenu u brdu koje se sa istočne strane dizalo nad zaravni. Uputio sam se prema toj stazi. Gonilo me nešto neobjašnjivo, nepoznato, jer bih inače preko te ravnice pošao istim putem kojim smo i došli do pećine.

Izgledalo je da la Gorda očekuje nešto strašno. Grčevito se držala za mene. Pogled joj je bio izbezumljen.

»Idemo li pravim putem?« upitah.

Nije mi odgovorila. Povukla je šal i uvijala ga sve dok nije postao nalik na dugačak, debeo konopac. Obavila mi ga je oko pasa, ukrstila, pa obavila i sebe. Svezala je čvor i tako nas vezala jedno za drugo tom trakom od šala sada sličnoj osmici.

»Zašto si to uradila?« upitah.

Odmahnula je glavom. Cvokotala je zubima i nije mogla da izusti ni reči. Činilo mi se da je smrtno uplašena. Gurnula me, davši mi tako znak da idem dalje. Bilo mi je čudno što se i ja nisam toliko uplašio.

Kad smo stigli do staze u brdu, taj fizički napor počeo je da mi se sveti. Šištao sam toliko da sam morao da dišem na usta. Video sam obrise onog velikog kamena. Nije bilo mesečine, ali nebo je bilo tako svetlo da su se konture jasno razaznavale. Čuo sam i la Gordu gde šišti od napornog disanja.

Hteo sam da zastanem da mi se dah malo smiri, ali ona me blago gurnu davši mi glavom znak da ne stanem. Htedoh da se našalim kako bih smanjio tu napestost, kad u tom času čuh neko neobično trupkanje. Nesvesno okrenuh glavu udesno da bih levim uvom mogao bolje da oslušnem. Za trenutak prestadoh da dišem, a onda jasno začuh da osim la Gorde i mene još neko

teško diše. Proverih to još jednom pre nego što ću joj reći. Nije bilo nikakve sumnje da se ta teška spodoba nalazila tu među velikim kamenjem. Poklopih rukom la Gordina usta dok smo išli dalje i dadoh joj znak da zadrži dah. Osećao sam da je ona teška spodoba tu negde, sasvim blizu nas. Činilo se da se prikrada što tiše može, i da pri tom tiho brekće.

La Gorda se trže pa čučnu povukavši i mene onim šalom kojim sam bio opasan. Zavuče za časak ruke pod suknju pa ustade stisnutih ruku. Kad ih je razdvojila i pukla prstima, iz njih poleteše varnice.

»Popišaj se u svoje ruke«, šapnu mi la Gorda kroz stisnute zube.

»A?« izustih, ne mogavši da shvatim šta to ona od mene traži.

Šapnula mi je tri-četiri puta tu istu zapovest, sve grozničavije. Mora da je uvidela kako ja ne shvatam šta ona to hoće pa mi je pokazala da ona mokri sebi u ruke. Pogledao sam je zgranuto kad je ona svoju mokraću pustila da leti kao crvenkaste varnice.

Stala mi je pamet. Ne znam šta me više zaprepašćivalo, da li taj prizor koji la Gorda stvara svojom mokraćom ili brektanje one spodobe što se približavala. Nisam mogao da odlučim na šta od to dvoje da usredsredim pažnju. I jedno i drugo me potpuno zanelo.

»Brzo! Pišaj u ruke!« procedi la Gorda kroz zube.

Čuo sam je, ali moja je pažnja bila odlutala. La Gorda me preklinjala da je poslušam, dodavši da će moje varnice naterati to čudovište, ma šta ono bilo, da se povuče. Zacvilela je, a mene obuze očajanje. Ne samo što sam čuo nego sam i celim telom osećao približavanje one spodobe. Bio sam suviše svestan sebe i nervozan. La Gordino uzbuđenje pređe i na mene i ja sam se mučio pokušavajući da mokrim. Najzad sam to i učinio. Pucnuo sam prstima tri-četiri puta ali iz njih ništa nije poletelo.

»Hajde još jednom«, reče la Gorda. »Treba da prođe neko vreme pa da varnice polete.«

Rekao sam joj da nemam više mokraće! Pogledala me je sa ogromnim očajanjem.

U tom trenutku videh kako ona teška, pravougaona spodoba ide prema nama. Meni se ona, odnekud, nije činila opasna, ali la Gorda se zamalo nije onesvestila od straha. Ona iznenada odveza šal pa skoči na omanju stenu iza mene i priljubi se uza me oslonivši se bradom na moju glavu. U stvari se, tako reći, popela na moja ramena. Čim smo zauzeli taj položaj, ona spodoba prestade da se kreće. Šištala je i dalje, dvadesetak stopa od nas.

Osetih ogromnu napetost koja je, činilo se, bila usredsređena u mom mozgu. Ubrzo sam sasvim pouzdano znao da će sva naša energija iščileti ako ostanemo i dalje u tom položaju i onda će nas savladati to što se šunja oko nas, pa ma šta to bilo.

Rekoh joj da moramo trčati ako nam je život mio. Odmahnula je odrečno glavom. Izgledalo je da su joj se povratili snaga i samopouzdanje. Rekla je da moramo glave da zagnjurimo međ ruke i da legnemo pritisnuvši butine uz stomak. Sećam se da me je pre više godina don Huan naterao da zauzmem isti taj položaj jedne noći kad me na jednom pustom polju u severnom Meksiku uhvatilo nešto isto tako neznano, ali pojednako stvarno za moja čula. U tom trenutku je don Huan rekao da je bežanje besmisleno, i da je jedino što čovek može da učini to da ostane na licu mesta, i to u položaju koji je la Gorda sad spomenula.

U trenutku kad sam hteo da kleknem, odjednom pomislih kako smo užasno pogrešili što smo otišli iz pećine. Moramo se tamo vratiti po svaku cenu.

Omotao sam la Gordin šal oko ramena i ispod miški. Zamolio sam je da drži krajeve iznad moje glave, da mi se popne na ramena i tu se učvrsti vukući krajeve, i da taj šal namesti kao am. Pre više godina don Huan mi je rekao da prilikom susreta sa čudnim događajima ili pojavama, kao što je ta pravougaona spodoba pred nama, čovek treba da uradi nešto neočekivano. Ispričao mi je kako je jedanput naišao na jelena koji mu je »govorio«; don Huan je stao na glavu i dubio dokle god je to trajalo, da bi ostao živ i olakšao tenziju takvog susreta.

Ja sam naumio da zaobiđem tu pravougaonu spodobu da bih se mogao vratiti u pećinu, s tim da mi la Gorda za sve to vreme stoji na ramenima.

Ona mi šapnu da pećina ne dolazi u obzir. Nagual joj je rekao da nipošto ne ostane u njoj. Podešavajući šal da bi ga ona bolje držala, rekao sam joj kako je moje telo sigurno da ćemo u pećini biti bezbedni. Odgovorila mi je da je to istina i da bi tako moglo i biti, ali da mi apsolutno ničim, nikako, ne možemo ukrotiti te sile. Potrebna nam je naročito posuda, nekakva tikva poput onih koje sam video da vise okačene o don Huanove i don Henarove pojaseve.

Ona se izu, pope mi se na ramena i tu stade. Držao sam je za listove nogu. Kad je povukla krajeve šala, osetio sam kako se on zateže ispod mojih pazuha. Čekao sam dok nije uhvatila ravnotežu. Neće biti lako hodati s teretom težim od pedeset pet kilograma na ramenima. Lagano sam koračao. Izbrojao sam dvadeset tri koraka i onda sam morao da je spustim na zemlju. Plečke su me nepodnošljivo bolele. Kazao sam joj da će mi ključnjače pući i pored toga što je ona veoma vitka.

Zanimljivo je, međutim, to što one spodobе više nije bilo na vidiku. Naša strategija je bila uspešna. La Gorda predloži da sad ona mene malo ponese na ramenima. Meni se to učini smešno; njeno krhko telo ne bi moglo podneti moju težinu. Odlučismo da pođemo zajedno pa ćemo videti šta će biti.

Oko nas je vladala mrtva tišina. Hodali smo lagano, bodreći se međusobno. Samo što smo načinili nekoliko koraka kad ja opet začuh one neobične šumove koje proizvodi disanje — tiho dugo šištanje poput šištanja životinja iz roda mačaka. Hitro joj pomogoh da mi se popne na ramena pa tako pređosmo još desetak koraka.

Znao sam da moramo istrajati u tom neočekivanom ponašanju kao taktici, ako želimo da se odatle izvučemo. Pokušavao sam da smislim neke druge neočekivane radnje, umesto la Gordinog stajanja na mojim ramenima, kad ona iznenada svuče svoju dugu haljinu. Za tren oka bila je potpuno naga. Čučnula je i bauljala po zemlji tražeći nešto, a onda čuh neko pucketanje i ona ustade

držeci u ruci grančicu koju je otkinula s nekog niskog žbuna. Namestila je šal oko svojih ramena i vrata tako da je mogla sesti u njega, a nogama me obuhvatila oko pasa, kao dete kad ga nose na »krkače«. Onda je onu grančicu gurnula sebi u nedra pa je zatim digla iznad glave. Počela je da vrti grančicom po vazduhu i haljina joj se neobično zadizala. Uza sve to počela je i da zviždi, imitirajući sovin huk.

Nakon stotinak metara čuo sam iste one šumove iza, i oko, nas. La Gorda sad stade da imitira neku drugu pticu i da prodorno krešti poput pauna. Posle nekoliko minuta isto to kreštanje čulo se svuda oko nas.

Pre mnogo godina doživeo sam nešto slično sa don Huanom; i tada su ptice odgovarale na njegov zov. Pomislio sam tada da to, možda, čini sam don Huan koji se skrivao u blizini, u pomrčini, ili čak možda neko blizak njemu, kao don Henaro koji mu je pomagao da u meni izazove neopisiv strah, strah koji me nagnao da trčim po noći tamnoj kao katran, a da se pri tom čak i ne spotaknem. Don Huan je tu vrstu trčanja po mraku nazvao hodom moći.

Pitao sam la Gordu zna li ona taj hod moći. Odgovorila je da zna. Predložio sam joj da pokušamo da ga izvedemo, mada nisam bio siguran da ću ja to moći, na što mi je ona rekla da sad nije ni vreme za to i pokazala na nešto pred nama. Moje srce, koje je za sve to vreme brzo bilo, sad počeo pomamno da mi udara u grudima. Pravo pred nama, možda na desetak stopa od nas, stajao je na samoj sredini puteljka jedan od don Henarovih saveznika, onaj čudni, zažareni čovek duga lica i ćelave glave. Sledio sam se. Čuo sam la Gordin vrisak kao da dolazi iz daljine. Besomučno me pesnicama udarala po slabinama i to mi odvratilo pažnju od onog čoveka. Okrenula mi je glavu ulevo, pa udesno. Levo, gotovo pored same moje noge bila je ona crna grdosija mačijeg roda sa široko otvorenim žutim očima. S desne strane sam video ogromnog fosforescentnog kojota. Iza nas, gotovo dodirujući la Gordina leđa, bila je ona pravougaona spodoba.

Čovek nam okrenu leđa i pođe stazom. I ja pođoh. La Gorda je i dalje vrištala i cvilela. Ono pravougaono

čudovište samo što je nije šćepalo s leđa. Čuo sam ga kako se kreće teško, mrveći sve pod sobom. Njegovi koraci odjekivali su po brdima svud oko nas. Osećao sam njegov ledeni dah na vratu. Znao sam da će se la Gorda izbezumiti, a i ja s njom. Ona životinja mačjeg roda i kojot samo što mi nisu dodirivali noge. Čuo sam kako sve jače i jače šište i reže. U meni se tad pojavi nerazumna želja da pustim izvestan zvuk kome me don Huan naučio. Saveznici mi odgovoriše. Ponavljao sam žustro i dalje taj zvuk, i oni su mi odgovarali. Napetost je malo-pomalo popustila, i pre nego što smo stigli do puta, video sam veoma čudan prizor. La Gorda je, jašući na mojim leđima, veselo zabacivala haljinu iznad svoje glave, poskakujući u ritmu sa zvukom koji sam ja proizvodio, a one četiri spodobe iz jednog drugog sveta odgovarale su mi i kretale se uhvativši korak sa mnom, okružujući nas sa sve četiri strane.

Tako smo stigli do puta, ali ja nisam hteo da odem. Činilo mi se da nešto nedostaje. Stajao sam nepomično sa la Gordon na leđima i lupkao sam na jedan poseban način koji sam naučio od don Huana. Rekao je da je to zov leptirica. Da bi se taj zvuk proizveo, unutarnji rub leve ruke morao se prineti usnama.

Čim sam to izveo, činilo se da se sve smirilo. One četiri spodobe mi odgovoriše i ja sam po njihovom odgovoru znao koja će od njih poći sa mnom.

Potom sam otišao do kola, spustio la Gordu sa svojih leđa na vozačko sedište i onda je gurnuo na njeno mesto. Odvezli smo se u potpunoj tišini. Nešto me negde dodirnulo i moje misli su presahnule.

La Gorda predloži da umesto njenoj kući odemo u grad u kome je živio don Henaro. Rekla je da Beninjo, Nestor i Pablito žive tamo, ali da neće biti u gradu. Svideo mi se njen predlog.

Kad smo stigli u tu kuću, la Gorda je upalila fenjer. Kuća je izgledala isto kao i onda kad sam poslednji put posetio don Henara. Seli smo na pod. Privukao sam jednu klupu i stavio na nju svoju beležnicu. Nisam bio umoran i hteo sam da pišem, ali nisam mogao. Nikako nisam mogao pisati.

»Šta ti je Nagual rekao o saveznicima?« upitao sam. To pitanje kao da ju je uhvatilo na prepad. Nije znala kako da mi odgovori.

»Ne mogu da mislim«, reče najzad.

Izgleda da nikada nije tako nešto doživela. Hoda-la je gore-dole po sobi preda mnom. Sitne kapljice zno-ja orosile su vrh njenog nosa i usta.

Ona me odjednom zgrabi za ruku pa izvuče iz kuće. Odvela me do obližnje jabuke i tu je povratila.

I meni je bila muka. Ona mi reče da je napor na koji su nas saveznici nagnali bio suviše veliki pa bi trebalo da nateram sebe da i ja povratim. Zurio sam u nju, očekujući da mi to поближе objasni. Uхватила me rukama za glavu, gurnula mi prst u gušu, tako sigurno kao što to radi negovateljica s detetom, i ja povratih. Objasnila mi je da ljudska bića imaju veoma osetljivu svetlost oko stomaka, i da je sve vuče tamo-amо. Onda kad se to vuče suviše jako, kao prilikom susreta sa sa-veznicima, ili pak sa snažnim ljudima, onda se ta svetlost uznemiri, menja boju ili Čak potpuno nestane. U takvim slučajevima jedino što se može učiniti to je da čovek povrati.

Osećao sam se bolje ali još nisam sasvim došao sebi. Obuzeo me zamor i osetio sam nekakvu težinu oko očiju. Vratili smo se kući. Kad smo stigli do vrata, la Gorda onjuši vazduh kao pas i reče da zna koji su saveznici moji. Njene reči, koje u drugoj prilici ne bi imale nikakvo drugo značenje osim onog neposrednog u vezi s tim što kaže, ili što bih ja iz toga zaključio, sada su na mene delovale poput katarze. Izazvale su u meni pravu eksploziju misli. Odjednom se opet javi uobičajena intelektualna strana mog bića. Osećao sam se kao da skačem po vazduhu, kao da misli imaju neku svoju energiju.

Prvo što mi je palo na um bilo je to da su saveznici odista celine, kao da sam u to posumnjao i kao da ni sam sebi nisam smeo da priznam. Video sam ih, osetio ih i otišao s njima. Bio sam u euforičnom raspoloženju. Zagrlio sam la Gordu i počeo da joj objašnjavam suštinu moje intelektualne dileme. Video sam saveznike bez pomoći don Huana ili don Henara i to

je iz osnova menjalo stvar. Ispričao sam la Gordi kako sam jedanput rekao don Huanu da sam video jednog od saveznika; on se nasmejavao i upozorio me da sebe ne shvatam tako ozbiljno i da ne obraćam pažnju na to što sam video.

Nikad nisam hteo da poverujem kako imam halucinacije, ali nisam mogao da prihvatim ni to da saveznici postoje. Moje racionalno vaspitanje bilo je nepobedivo. Nisam mogao da premostim taj jaz. Međutim, ovog puta je sve bilo drukčije i pomisao da zaista na ovoj zemlji ima bića iz drugog sveta koja ipak nisu tuđinci na ovom svetu bila je za mene nepodnošljiva. Rekao sam la Gordi u šali da bih dao ne znam šta da mogu biti lud. To bi me donekle oslobodilo ogromne odgovornosti da iznova izgradim svoje shvatanje sveta, mislim na intelektualnoj bazi. Ironija cele stvari je u tome što ja nisam mogao biti više voljan da to učinim no što sam bio u tom trenutku. Ali to nije dovoljno. To nikada nije bilo dovoljno. I to je oduvek za mene bila nepremostiva prepreka, moja velika greška. Bio sam spreman da boravim u don Huanovom svetu, neka-ko poluuveren, pa sam, prema, tome, bio neki k'o fol čarobnjak. Svi moji naponi bili su u stvari samo moja pusta želja da se borim sa intelektom, kao da sam u kakvoj akademiji gde se upravo to radi od 8 - 17 časova, a onda se čovek umoran vraća kući. Don Huan je u šali govorio kako naučnik, pošto uredi svet na najlepší i najprosvećeniji način, odlazi kući u 5 sati da bi tamo zaboravio to svoje lepo delo.

Dok nam je la Gorda spremala nešto za večeru, ja sam grozničavo sređivao svoje beleške. Posle jela sam se više opustio. La Gorda je bila veoma raspoložena. Ludirala se poput don Henara, imitirajući moje pokrete pri pisanju.

»Šta znaš o saveznicima, Gorda?« upitah je.

»Samo ono što mi je Nagual rekao«, odgovori ona.

»Kazao je da su saveznici sile koje čarobnjak nauči da ukroti i njima vlada. Dodao je da on u svojoj tikvi ima dvojicu, a i don Henaro isto tako.«

»Kako su ih čuvali u tim tikvama?«

»To niko ne zna. Nagual je znao samo to da se mora naći majušna, savršena tikva s vratom pre nego što se saveznici mogu ukrotiti.«

»Gde se može naći takva tikva?«

»Svugde. Nagual mi je ostavio ovu poruku: ako preživimo napad saveznika, treba se dati u potragu za savršenom tikvom veličine palca na levoj ruci. Tolika je bila Nagualova tikva.«

»Jesi li je ti kada videla?«

»Nisam nikada. Nagual je kazao da se tikva te veličine ne nalazi u svetu ljudi. Ona liči na one priveske koje oni nose o pojasu, ali ako namerno u nju gledaš, ti nećeš ništa videti.

Kad čovek jednom nađe tu tikvu, mora je veoma pažljivo negovati. Čarobnjaci takve tikve obično nalaze na lozi po šumama. Uzaberu ih, osuše, a onda izbace srž napolje. Zatim ih izravnavaju spolja i uglašaju. Kad stekne takvu tikvu, čarobnjak je mora ponuditi saveznicima i privoleti ih da žive u njoj. Ako saveznici pristanu, tikva iščezava iz sveta ljudi i saveznici postaju čarobnjakovi pomoćnici. Nagual i don Henaro su mogli svoje saveznike da navedu da učine sve što im je bilo potrebno, razume se, kao, na primer, da naredе vetru da me juri ili da pile nateraju da se zavuče pod Lidijinu bluzu.«

Čuo sam ono karakteristično, produženo šištanje pred vratima. To je bio isti onaj šum koji sam pre dva dana čuo u kući donje Soledad, ali ovog puta sam znao da je to jaguar. Taj šum me nije uplašio. U stvari, izišao bih napolje da vidim jaguara da me la Gorda nije zadržala.

»Još si nepotpun«, reče. »Saveznici bi te rastrgli kad bi sad izišao. Naročito onaj što se sad napolju šunja.«

»Moje telo se oseća veoma bezbedno«, pobunih se.

Ona me pogladi po leđima i pritisnu me na klupu na kojoj sam pisao.

»Ti još nisi potpuno veštac«, reče. »Imaš ogromnu zakrpu na sredini i saveznici bi je svojom snagom istrgli s tog mesta. S njima se nije šaliti.«

»Šta treba da se radi kad ti ovako priđe neki saveznik?«

»Ja se ne bakćem s njima. Nagual me je naučio da budem uravnotežena i da ništa suviše žudno ne tražim i ne želim. Tako sam, na primer, noćas odmah znala koji će saveznici prići tebi, samo ako budeš mogao da nađeš tikvu i da je doteraš. Tebi je možda stalo do toga da ih stekneš. Meni nije. Ja ih po svoj prilici neću nikad ni imati. Muka je s njima.«

»Zašto?«

»Zato što su to sile pa te kao takve mogu sasvim iscediti. Nagual kaže da je bolje da nemaš ništa osim cilja i slobode. Kad jednog dana budeš potpun, možda ćemo morati da odlučimo hoćemo li ih zadržati ili nećemo.«

Rekoh joj kako se meni jaguar sviđa, iako u sebi ima nečeg despotskog.

Pogleda me iskosa. Njen pogled odavao je iznenađenje i zbunjenost.

»Taj mi se zaista dopada«, rekoh.

»Kaži mi šta si video«, reče ona.

Shvatio sam u tom trenutku da sam nesvesno pretpostavljao da ona vidi isto što i ja. Opisao sam joj po-drobno ona četiri saveznika onako kako sam ih ja video. Slušala je više nego pažljivo; činilo se da je očarana mojim opisom.

»Saveznici nemaju obličja«, reče kad sam završio. »Oni su kao neko nevidljivo prisustvo, kao vetar, kao žar. Prvi na koga smo noćas naišli bio je neko crnilo koje je želelo da se uvuče u moje telo. Zato sam vrisnula. Osetila sam kako me hvata za bedra. Drugi su bili samo boje. Njihova svetlost zrači tako jako da je staza bila svetla kao u po dana.«

Njene reči me zaprepastiše. Konačno, posle višegodišnje borbe, i to isključivo na osnovu našeg susreta s njima te noći, prihvatio sam činjenicu da saveznici imaju konsensualno obličje, i da predstavljaju materiju koju svačija čula mogu da opaze.

Rekoh la Gordi u šali da sam u svojoj beležnici već napisao da su to stvorenja koja imaju neko svoje obličje.

»Šta sad da radim?« upitah tek da nešto kažem.

»To je bar prosto«, odgovori. »Napiši da ga nemaju.«

Pomislih kako je ona potpuno u pravu.

»Zašto ih ja vidim kao čudovišta?« upitah.

»To nije nimalo čudno«, odgovori. »Ti još nisi izgubio svoje ljudsko obličje. Isto je tako i sa mnom. I ja sam nekada videla saveznike kao ljude: svi su oni za mene bili Indijanci strašnih lica punih zlobe. Sačekivali su me na pustim mestima. Mislila sam da me jure kao ženu. Nagual se slatko smejao tom mom strahu. Ali ja sam i pored toga bila premrla od straha. Jedan od saveznika bi došao, seo na moj krevet i drmao ga sve dok se ja ne bih probudila. Ne bih želela da još jednom doživim taj strah koji mi je on zadavao čak ni sada kad sam se promenila. Čini mi se da sam se sinoć uplašila saveznika isto kao nekada.«

»Hoćeš li da kažeš kako ih više ne vidiš u ljudskom obličju?«

»Ne više. Nagual ti je rekao da je saveznik bezobličan. U pravu je. Saveznik je samo jedno nevidljivo prisustvo, pomoćnik koji nije ništa iako je istovremeno stvaran kao ti i ja.«

»Jesu li sestrice videle saveznike?«

»Svi su ih videli u ovoj ili onoj prilici.«

»Jesu li saveznici i za njih samo jedna sila?«

»Nisu. One su kao ti: još nisu izgubile svoje ljudsko obličje, nijedna od njih. Za sve njih, za sestrice, za Henarove i Soledad saveznici su nešto užasno; prema njima se saveznici ponašaju zlobno i to su onda strašne noćne prikaze. Dovoljno je samo pomenuti saveznike pa da se Lidija, Hosefina i Pablito izbezume. Rosa i Nestor ih se ne plaše toliko, ali ni oni ne žele da imaju nikakva posla s njima. Beninjo je zaokupljen svojim planovima i oni ga se ne tiču. Ali oni zaista ne gnjave ni njega ni mene. Ostali su ipak lak plen za saveznike, pogotovo sada kad su ovi izišli iz Nagualovih i don Henarovih tikava. Oni stalno dolaze i tebe traže.

Nagual mi je rekao da čovek, dokle god se drži ljudskog obličja, može da održava samo taj oblik, i pošto se saveznici hrane neposredno našom životnom snagom

koja se nalazi usred stomaka, oni obično u nama izazovu muku i tada ih vidimo kao teške, ružne spodobe.«

»Postoji li neki način da se zaštitimo, ili bar da promenimo oblik tih stvorenja?«

»Svi biste vi morali da izgubite ljudsko obličje.«

»Kako to misliš?«

To moje pitanje kao da njoj nije ništa značilo. Zurila je u mene bezizrazno kao da očekuje da joj objasnim to što sam rekao. Zažmurila je za časak.

»Ti ništa ne znaš o ljudskom kalupu i ljudskom obličju, je li?« upita.

Sad sam ja zurio u nju.

»Upravo sam *videla* da nemaš pojma o tome«, reče pa se osmehnu.

»Tu si potpuno u pravu«, odvratih.

»Nagual mi je rekao da je ljudsko obličje snaga«, reče. »A ljudski kalup je ... pa eto ... kalup. Kazao je da sve ima svoj određeni kalup. Biljke imaju kalupe, imaju ih i životinje pa čak i crvi. Jesi li siguran da ti Nagual nije nikada pokazao ljudski kalup?«

Ispričao sam joj kako mi je nešto natuknuo o tome, ali sasvim ukratko, i to jednom prilikom kad je nastojao da mi objasni nešto u vezi s nekim mojim snom. U tom snu sam video nekog čoveka koji je pokušavao da se sakrije u jednoj mračnoj jaruzi. Uplašio sam se kad sam ga tu našao. Pogledao sam ga časak, a onda taj čovek izađe iz mraka tako da ga mogu videti. Bio je nag i njegovo telo se žarilo. Izgledalo je da je nežne građe, gotovo krhak. Svidele su mi se njegove oči, blagonaklone i duboke. Učini mi se da iz njih izbija velika dobrota. Ali on se potom opet vrati u mračnu jarugu i sad su njegove oči ličile na dva ogledala, ili na oči divlje zveri.

Don Huan reče da sam u »snu« naišao na ljudski kalup. Objasnio mi je da čarobnjaci imaju svoj put koji ih u snu vodi do kalupa, a taj ljudski kalup je sasvim izvesno jedna celina, i to celina koju neki od nas mogu videti u određenim trenucima kad su nabijeni moći, a vidimo ga, osim toga, svi u času svoje smrti. Rekao je da je taj kalup izvor, da čovek u njemu nastaje, jer da

njega nema, ne bi se nikako drukčije mogla sakupiti sila života, i uobličiti u čovečiji lik.

Protumačio je taj moj san kao kratak i neobično uprošćen pogled na taj kalup. Dodao je da je taj san potvrdio to da sam ja jedan priglup i veoma ovozemaljski čovek.

La Gorda se nasmeja i reče da bi i ona isto to kazala. Videti taj kalup kao obična gola čoveka, a potom kao životinju odista je veoma uprošćeno shvatanje tog kalupa.

»Možda je to bio samo jedan glup, običan san«, rekoh pokušavajući da se odbranim.

»Nije«, odvrati ona sa širokim osmehom. »Znaš, ljudski kalup se žari i uvek se nalazi u rupama s vodom i uskim jarugama.«

»Zašto u jarugama i rupama s vodom?« upitah.

»Zato što se vodom hrani. Bez vode nema kalupa«, odgovori ona. »Znam da te je Nagual redovno vodio do tih rupa s vodom nadajući se da će moći da ti pokaže kalup. Ali ti zbog svoje praznine nisi bio kadar da bilo šta vidiš. Isto je bilo i sa mnom. Više puta me nagnao da gola ležim na jednom kamenu na samoj sredini rupe u kojoj je voda presahla, ali ja sam tu samo osetila prisustvo nečega što me užasno uplašilo.«

»Zašto praznina sprečava čoveka da vidi kalup?«

»Nagual je rekao da je sve na ovom svetu sila koja nešto vuče ili gura. Da bi i nas mogla gurati ili vući, moramo da budemo nalik na jedro ili zmaja na vetru. Ali ako usred naše svetlosti imamo rupu, sila će proći kroz nju i ne okrznuvši nas.

Nagual mi je rekao da te je Henaro mnogo voleo i da je pokušavao da ti skrene pažnju na tu tvoju rupu koju imaš na sredini. Imao je običaj da pušta svoj sombrero da leti poput zmaja da bi se s tobom šalio. Jednom te je čak izvukao iz one rupe tako da si dobio proliv, ali ti nikada nisi shvatio šta on to radi.«

»Pa zašto mi to nisu rekli ovako jasno kao ti sada?«

»Jesu, rekli su, ali ti nisi zapazio njihove reči.«

Nisam u to mogao da poverujem. Bilo mi je ne-shvatljivo da su mi oni to rekli a da ja to nisam prihvatio.

»Jesi li ti, Gorda, ikada videla kalup?« upitah je.

»Jesam, naravno, i to onda kad sam opet postala potpuna. Otišla sam jednog dana sama do one rupe s vodom i — tamo sam ga videla. Bilo je to jedno svetlo biće koje je zračilo. Nisam mogla da gledam u njega. Zasenilo me. Ali bilo je dovoljno naći se u njegovom prisustvu. Osećala sam se srećna i snažna. I ništa drugo nije bilo važno, ništa. Jedino sam želela da budem tu. Nagual je jedanput rekao ovo: ako imamo dovoljno sopstvene snage, može se ponekad desiti da za trenutak ugledamo taj kalup čak i u slučaju da nismo čarobnjaci. Kad se to dogodi, kažemo da smo videli boga. Ako to nazovemo bogom, to je istina, rekao je. Kalup je bog.

Bilo mi je vrlo teško da razumem Naguala, jer sam bila veoma religiozna. Na svetlu nisam imala ništa drugo osim svoje religije. Zato me hvatala jeza od toga što je Nagual govorio. Ali posle sam postala potpuna i svet je počeo da me vuče pa sam shvatila da je Nagual bio u pravu. Kalup je bog. Šta ti misliš?«

»Onog dana kad ga vidim, reći ću ti, Gorda«, odgovorio sam.

Nasmejala se i kazala kako mi se Nagual ponekad rugao, govoreći da ću ja onog dana kad ugledam kalup verovatno postati fratar iz reda sv. Franje, pošto sam u dubini duše religiozan.

»Da li je taj kalup koji si videla bio muško ili žensko?« upitah je.

»Ni jedno ni drugo. To je prosto bilo svetleće ljudsko biće. Nagual mi je rekao da sam mogla od njega da zatražim nešto za sebe i da ratnik ne može da propusti takvu priliku. Ali nisam nikako mogla da smislim šta bih tražila. I bolje je tako. Ovako imam divnu uspomenu na to. Nagual je rekao da ratnik koji ima dovoljno moći može da *vidi* kalup mnogo, mnogo puta. Kakva li je to velika sreća!«

»Ali ako je ljudski kalup ono što nas skupi i veže ujedno, šta je onda ljudski oblik?«

»To je nešto lepljivo, neka lepljiva sila koja od nas načini ovo što smo. Nagual mi je rekao da ljudski oblik u stvari nema oblika. Kao saveznici koje je nosio u tikvi, on može biti sve, ali uprkos tome što nema forme,

mi smo u njegovom vlasništvu tokom našeg života i taj oblik nas ne napušta sve dok ne umremo. Ja nikada nisam videla ljudski oblik, ali osetila sam ga u svom telu.«

Onda mi je opisala veoma komplikovan niz osećaja koje je imala tokom više godina i to je sve dovelo do neke ozbiljne bolesti čiji je vrhunac ličio na težak srčani napad, sudeći po onome što sam tu i tamo pročitao. Rekla je da ljudski oblik, odnosno sila koju on oličava, napušta telo posle ozbiljne unutarnje borbe koja se ispoljava kao bolest.

»Čini mi se da si imala srčani napad«, rekoh.

»Možda i jesam«, odgovori ona, »ali jedno znam pouzdano. Tog dana kad me to zadesilo, izgubila sam svoj ljudski oblik. Bila sam tako slaba da se danima nisam mogla izvući iz kreveta. Od tog dana više nisam imala energije da budem ona nekadašnja. Pokušavala sam s vremena na vreme da se vratim svojim starim navikama, ali više nisam imala snage da u njima uživam kao nekada. Najzad sam digla ruke od toga.«

»Zašto je važno izgubiti svoj oblik?«

»Ratnik se mora osloboditi ljudskog obličja da bi se mogao promeniti, zaista promeniti, inače se o promeni samo priča, što je slučaj s tobom. Nagual je rekao da nema nikakvog smisla ni nade da se čovek može osloboditi svojih navika. Ne može se ništa ni za dlaku promeniti sve dok se čovek drži ljudskog obličja. Nagual mi je kazao da ratnik zna da se ne može promeniti, a ipak nastoji da se promeni, iako zna da to neće moći. To je ratnikova jedina prednost u odnosu na običnog čoveka. Ratnik se nikada ne razočara kad mu ne pođe za rukom da se promeni.«

»Ali ti si još ti, Gorda, je li?«

»Ne. Nisam više. Jedino zbog čega misliš da si to ti je tvoj oblik. Kad te on napusti, nisi više ništa.«

»Ali ti i dalje govoriš, misliš i osećaš kao i pre, je li?«

»Ne, nikako. Ja sam nova.«

Nasmejala se i zagrlila me kao da teši dete.

»Samo smo Elihio i ja izgubili svoj oblik«, produži ona. »Velika je sreća za nas što se to desilo dok je Na-

gual još bio među nama. Vi ostali grdno ćete se namučiti. Tako vam je suđeno. Onaj ko prvi izgubi svoj oblik imaće samo mene da mu pravim društvo. Žalim ga već, pa ma ko to bio.«

»Kad si izgubila oblik, Gorda, šta si još osećala osim što nisi imala dovoljno energije?«

»Nagual mi je rekao da ratnik bez oblika najpre vidi oko. I ja sam videla jedno oko pred sobom kad god bih zatvorila oči. To je postalo tako strašno da nisam mogla da se odmorim: kud god bih pošla, to oko me je pratilo. Malo je trebalo pa da poludim. Najzad sam se, verovatno, navikla na njega. Sad ga više i ne primećujem jer je postalo sastavni deo mene.

Bezoblični ratnik služi se tim okom da bi počeo da *sanja*. Ako nemaš svog oblika, ti ne moraš zaspiti da bi *sanjao*. Ono oko pred tobom vuče te uvek kad hoćeš da pođeš.«

»Gde je zapravo to oko, Gorda?«

Ona zatvori oči i stade da pokreće ruku s jedne strane na drugu pred očima, u širini svog lica.

»To oko je ponekad veoma maleno, a nekad je ogromno«, produži ona. »Kad je malo, onda *sanjaš* jasno. Ako je veliko, tvoj *san* liči na let iznad planina kada u stvari ne vidiš mnogo. Još nisam dovoljno *sanjala*, ali Nagual mi je rekao da je to oko moj glavni adut. Jednog dana kad postanem zaista bezoblična, više neću videti to oko; ono će postati sasvim isto kao ja, ništa, a ipak će biti tu kao i saveznici. Nagual je rekao da sve mora da se proseje kroz naš ljudski oblik. Kada smo bez oblika, onda ništa nema oblika, a ipak je sve prisutno. Nisam mogla da razumem šta on hoće time da kaže, ali sad vidim da je bio potpuno u pravu. Saveznici su samo prisustvo, a i oko će to biti. Ali za sada je oko sve za mene. U stvari, kad imam to oko, neće mi biti potrebno ništa drugo da bih mogla da *sanjam*, čak i kad sam budna. To još ne mogu da postignem. Možda sam poput tebe i ja malo tvrdoglava i lenja.«

»Kako si izvela onaj let koji si mi sinoć pokazala?«

»Nagual me je naučio kako da se poslužim svojim telom za stvaranje svetlosti, jer mi smo konačno ipak

svetlost, i ja onda tako pravim varnice i svetla a ona sa svoje strane privlače crte sveta. Kad *vidim* koju od njih, onda mi je lako da se o nju okačim.«

»Kako se to okačiš?«

»Zgrabim je.«

Ona načini jedan pokret rukama. Zaokruži ih i sastavi ručne zglobove s prstima okrenutim naviše načinivši tako nešto nalik na zdelu.

»Moraš da zgrabiš tu crtu kao jaguar«, produži, »i nipošto ne smeš da rastavljaš zglobove. Ako ih rastaviš, pašćeš i vrat ćeš slomiti.«

Ona ućuta, i ja je pogledah očekujući da mi još što-šta otkrije.

»Ne veruješ mi, je li?« upita me.

Ne dajući mi vremena da odgovorim, ona čučnu pa opet stade da proizvodi one silne varnice. Bio sam miran i pribran i svu sam pažnju mogao da usredsredim na to šta ona radi. Kad je puknula prstima i otvorila ih, činilo se da je svaka vlat njenih mišića bila napeta. Ta napetost bila je, izgleda, usredsređena u samim vrhovima njenih prstiju i odatle se širila kao svetlosni zraci. Vlažnost na vrhovima njenih prstiju bila je u stvari sredstvo pomoću koga je nekakva energija iz njenog tela izlazila napolje.

»Kako si to izvela, Gorda?« upitah diveći joj se iskreno.

»Zaista ne znam«, reče. »Jednostavno — to učinim. Radila sam to već toliko puta, a ipak ne znam kako to činim. Kad zgrabim neku od tih zraka, osećam se kao da me nešto vuče. U stvari, ništa drugo i ne činim osim što dopustim da me povuku ti zraci koje sam šćepala. Kad želim da se vratim na polaznu tačku, osećam da ta linija neće da me pusti na slobodu i tada me obuzme panika. Nagual je rekao da je to kod mene najgore. Uplašim se toliko da ću se jednog dana ozlediti negde po telu. Ali verujem da ću jednog dana biti još bezobličnija i onda se više neću plašiti. Ako do tog dana izdržim, sve će biti dobro.«

»Kaži mi onda, Gorda, kako dopuštaš tim linijama da te povuku?«

»Opet smo na polaznoj tački. Ne znam. Nagual me upozorio na tebe. Ti želiš da znaš štošta što se ne može znati.«

Mučio sam se da joj objasnim kako mene u stvari zanima postupak, način da se nešto postigne. Ja sam već bio digao ruke od toga i nisam ni od koga od njih očekivao nikakvo objašnjenje, jer mi njihova objašnjenja nisu ništa objašnjavala. Međutim, kada su mi opisivali koje i kakve korake preduzimaju, to je već bilo nešto sasvim drugo.

»Kako si naučila svoje telo da se drži tih linija sveta?« upitah.

»To sam naučila u *snu*«, odgovori ona, »ali zaista ne znam kako. Za ženu ratnika sve počinje u *snu*. Nagual mi je rekao, isto kao i tebi, da u snovima najpre pogledam u svoje ruke. Nisam ih nikako mogla naći. U snovima nisam imala ruku. Godinama sam uzalud pokušavala da ih nađem. Svake večeri bih sebi zapovedila da nađem ruke, ali uzalud. Nikad ništa nisam našla u snovima. Nagual je bio nemilosrdan prema meni. Rekao je da ih moram ili naći ili umreti. Zato sam ga slagala da sam u snu našla ruke. Nagual nije ni reči rekao, a don Henaro je bacio šešir na pod i igrao na njemu. Potapšao me po glavi i rekao da sam zaista veliki ratnik. Što me više hvalio, to sam se ja gore osećala. Upravo sam htela da Nagualu priznam istinu kad ljudi Henaro okrenu zadnjicu prema meni i prdnu duže i glasnije no što sam ikada čula. On me tim zaista čušnuo. To je bilo kao topao, neprijatan vetar, odvratan i smrdljiv, baš kao ja. Nagual se gušio od smeha.

Otrčala sam kući i tamo se sakrila. Tada sam bila veoma debela. Jela sam mnogo i imala puno gasova. Odlučih zato da ne jedem neko vreme. Lidiya i Hosefina su mi pomagale. Puna dvadeset tri dana nisam ništa jela, a onda sam jedne noći u snu našla svoje ruke. Bile su stare, ružne i zelene, ali bile su moje. I tako, to je bio početak. Ostalo je bilo lako.«

»A šta je bilo to ostalo, Gorda?«

»Posle toga je Nagual od mene zahtevao da u snovima pokušam da nađem kuće i druge zgrade i da ih dobro zagledam, trudeći se da zadržim tu sliku da se

ne raspline. Kazao je da se umetnost snevača sastoji u tome da zadrži sliku iz svojih snova, jer mi to zapravo i činimo tokom celog svog života.«

»Šta je pod tim podrazumevao?«

»Veština nas, običnih ljudi, je u tome što znamo da zadržimo sliku onoga što tražimo. Nagual je rekao da mi to činimo, ali ne znamo kako. Prosto, činimo to, odnosno naša tela to čine. Kad *sanjamo*, moramo to isto da učinimo, samo najpre moramo naučiti kako se to u *snu* radi. Moramo se truditi da ne gledamo, nego da samo bacimo pogled, a da sliku ipak zadržimo.

Nagual mi je rekao da u *snu* nađem štitnik za svoj pupak. Za to mi je bilo potrebno mnogo vremena, jer nisam razumela o čemu on to govori. Kazao je da u *snu* obraćamo pažnju pomoću našeg pupka, i da se on zato mora zaštititi. Potrebno nam je malo toplote ili osećanje da nešto pritiskuje naš pupak da bismo mogli zadržati slike iz naših snova.

Našla sam u *snu* kamenčić koji je tačno odgovarao mom pupku, a Nagual me je prethodno terao da ga iz dana u dan tražim u rupama s vodom ili po klancima sve dok ga nisam našla. Napravila sam pojas i u njega ušila taj kamenčić; nosim to i danju i noću. Otkako ga imam, lakše mi je da zadržim slike iz snova.

Onda mi je Nagual dao zadatak da idem na određena mesta u *snovima*. Već sam se dobro snalazila u tom zadatku, ali u to vreme sam izgubila svoj oblik i počela da vidim ono oko pred sobom. Nagual je rekao da to oko menja sve, pa mi je naredio da počnem tim okom da se služim da bih se odvojila. Kazao je da nemam vremena da u *snu* stignem do svog dvojnika, ali da je oko još i bolje. Činilo mi se da mi je neko podvalio. Sada mi je to svejedno. Služila sam se tim okom najbolje što sam znala i umela. Dopuštala sam mu da me vuče u *snu*. Sklopim oči i za tren zaspim, čak i danju, i to gde bilo. Oko me vuče i ja ulazim u drugi svet. Tu najčešće samo lutam. Nagual je rekao meni i sestricama da *snevanje* postaje moć za vreme menstruacije. Ja sam tada malo luda. Postajem smelija. I, kao što nam je Nagual pokazao, tokom tih dana pred nama se otvara jedna pukotina. Ti nisi žena i zato to ne možeš ni da

shvatiš, ali kažem ti da dva dana pre menstruacije žena može da otvori tu pukotinu pa da kroz nju pređe u jedan drugi svet.«

Levom rukom je ocrtala obris nevidljive linije koja je, čini se, stajala vertikalno pred njom, nadomak ruke.

»U to vreme žena može, ako to želi, da se oslobodi slika ovog sveta«, produži la Gorda. »To je ta pukotina između dva sveta i, kao što Nagual reče, ona se nalazi pravo ispred nas žena.

Nagual iz tog razloga veruje da su žene bolje veštice nego muškarci: one uvek imaju pred sobom tu pukotinu dok ljudi moraju sami da je probiju.

Tako sam ja tokom više menstruacija naučila da u *snu* letim s linijama sveta. Naučila sam da svojim telom proizvedem varnice, a posle i da ih uhvatim. I to je sve što sam do sada naučila u *snu*.«

Nasmejao sam se i rekao joj da ja nemam ništa da joj pokažem iz mojih godina provedenih u »sanjanju«.

»Naučio si kako ćeš u *snu* dozvati saveznike«, reče s velikim pouzdanjem.

Odgovorih joj da me je don Huan naučio da proizvodim te zvuke, ali ona mi to, izgleda, nije verovala.

»Saveznici ti onda moraju doći zato što traže nje-govu svetlost«, reče, »svetlost koju ti je on ostavio. Kazao mi je da svaki čarobnjak može izvestan deo svoje svetlosti ostaviti nekom drugom. I on to rasporedi svoj svojoj deci prema naređenju koje dobije tamo negde iz tog prostora. Što se tebe tiče, on ti je ostavio svoj lični zov.«

Pukla je jezikom i namignula mi.

»Ako mi ne veruješ«, produži, »zašto ne vikneš onako kako te Nagual naučio i da vidiš hoće li ti saveznici doći?«

Nisam imao želje da to učinim. Ne zato što sam vero-vao da bi na moj zov bilo šta došlo, nego zato što nisam hteo njoj da učinim po volji.

Pričekala je malo, i kad je bila sigurna da ja to neću ni pokušati, prinela je ruku ustima i savršeno imi-tirala moj isprekidani zov. Izvodila je to pet-šest minuta, prekidajući samo kad je udisala vazduh.

»Vidiš na šta mislim?« upita s osmehom. »Saveznici ne daju ni pet para na moj zov, ma kako bio sličan tvome. A sad ti probaj.«

Pokušao sam. Posle nekoliko sekundi čuo sam odgovor na svoj zov. La Gorda skoči na noge. Čini mi se da je ona bila više iznenađena nego ja. Žurno me ućutkala, ugasila fenjer i pokupila moje beleške.

Upravo je htela da otvori ulazna vrata kad odjednom zastade; ispred samih vrata čuo se užasan zvuk. Meni je ličio na rezanje. Bio je tako jeziv i zloslutan da smo oboje poskočili ustuknuvši od vrata. Bio sam se toliko uznemirio da bih pobegao samo da sam imao kuda da bežim.

Nešto teško bilo je naslonjeno na vrata koja su škripala pod tim pritiskom. Pogledah u la Gordu. Izgledalo je da se ona uznemirila više od mene. Još je stajala sa ispruženom rukom kao da hoće da otvori vrata. Zinula je, i kao da se skamenila u tom položaju.

Vrata samo što se nisu provalila. Niko nije udarao u njih ali osećao se samo užasan pritisak, i to ne samo na vratima nego i svuda po kući.

La Gorda ustade i naredi mi da je s leđa hitro obujmim oko pasa i da čvrsto stegnem ruke na njenom pupku. Ona tad načini čudan pokret rukama — kao da u visini očiju trese peškir. Ponovila je to još tri puta. Onda izvede još jedan čudan pokret. Stavi ruke nasred grudi, s dlanovima okrenutim naviše, jedan iznad drugog, ali tako da se ne dodiruju. Laktovi su joj bili istureni sa strana. Stisnula je ruke kao da se odjednom uhvatila za dve nevidljive šipke. Lagano je okretala ruke sve dok joj dlanovi nisu bili obrnuti naniže, a onda je izvela jedan veoma lep, naporan pokret u kome je, reklo bi se, učestvovao svaki mišić njenog tela. To je bilo kao da otvara neka teška klizna vrata koja pružaju ogroman otpor. Telo joj je zadrhtalo od napora. Njene ruke kretale su se teško, kao da otvaraju veoma, veoma masivna vrata, sve dok nisu bile potpuno ispružene sa strane.

Jasno sam osetio da je vetar uleteo čim je otvorila ta vrata. Taj nas je vetar povukao i mi smo zaista prošli kroz zid. Ili, bolje reći, zidovi kuće prošli su

kroz nas, ili možda smo sve troje, la Gorda, kuća, i ja prošli kroz ta vrata koja je ona otvorila. Odjednom sam se obreo na otvorenom polju. Mogao sam da razaznam tanine obrise planina i drveća oko nas. Nisam više držao la Gordu oko pasa. Pogledah uvis čuvši neki šum i videh je kako lebdi desetak stopa iznad mene kao kakav džinovski, crni zmaj. Osetih kako me pupak neizdržljivo svrbi, i la Gorda se tad velikom brzinom spusti na zemlju, no umesto da tresne, meko se prizemljila.

U trenutku kad se la Gorda spustila na zemlju, onaj svrab u oblasti mog pupka pretvorio se u iscrpljujući nervozni bol. Činilo se kao da ona svojim prizemljenjem čupa moju utrobu. Vrisnuh na sav glas od bola.

Onda je la Gorda stajala pored mene, strahovito zadihana, a ja sam sedeo. Opet smo bili u sobi don Henarove kuće gde smo se nalazili i pre toga.

La Gorda kao da nikako nije mogla da smiri dah. Bila je gola voda od znoja.

»Moramo otići odavde«, promrmljala je.

Brzo smo stigli do kuće sestrice. Nijedne tu nije bilo. La Gorda upali fenjer pa me odvede pravo u otvorenu kuhinju iza kuće. Tu je svukla odeću sa sebe i zamolila me da je perem kao konja, bacajući vodu na nju. Uzeo sam omanje korito vode i počeo polako da je polivam, ali ona je želela da je pljusnem odjednom.

Objasnila mi je da se veoma štetni znoj koji izbije prilikom susreta sa saveznicima, kao što je bio ovaj naš, mora smesta sprati sa tela. Naterala me da i ja svučem svu odeću sa sebe pa me onda pljusnula ledenom vodom. Dala mi je zatim neku čistu krpu, i tako smo se obrisali vraćajući se u kuću. Sela je na krevet u prednjoj sobi pošto je obesila fenjer na zid iznad kreveta. Kolena je digla tako da sam sad mogao svu da je vidim. Zagrih njeno nago telo i tada shvatih na šta je mislila dona Soledad kad je rekla da je la Gorda Nagualova žena. Bila je bezoblična, kao i don Huan. Nisam nikako mogao o njoj da mislim kao o ženi.

Počeh da se oblačim. Ona mi uze odeću iz ruku i reče da treba da je stavim na sunce pre nego što je obučem. Dala mi je ćebe da se njime ogrnem, a i ona se u drugo uvila.

»Napad saveznika je uistinu bio stravičan«, reče kad smo seli na njen krevet. »Imali smo zaista sreće što smo mogli da se od njih otrgnemo. Nisam imala pojma zašto mi je Nagual rekao da s tobom dođem u don Henarovu kuću, ali sada znam. U toj kući su saveznici najjači. Za dlaku smo im umakli. Sreća je što sam ja znala kako treba izići.«

»Kako si to izvela, Gorda?«

»Zaista ne znam«, odgovori. »Prosto — učinila sam to. Biće da je moje telo znalo kako se to radi, ali kada sad pokušavam da se setim kako sam to izvela, ne mogu se setiti.

Ovo je bio veliki ispit za nas oboje. Do ove noći nisam znala da mogu da otvorim oko, a sad vidi šta sam učinila. Zaista sam otvorila oko, a Nagual mi je i govorio da ja to mogu. Nisam to mogla učiniti sve dok ti nisi došao. Pokušavala sam, bez uspeha. Ovog puta me strah od onih saveznika naterao da zgrabim oko onako kako me Nagual naučio, to jest da ga četiri puta protresem u sva četiri pravca. Rekao je da treba da ga tresem kao što se trese čaršav, a zatim da ga otvorim kao što se vrata otvaraju, samo da ih prvo uhvatim na sredini. Ostalo je bilo lako. Kad su se ta vrata otvorila, osetila sam kako me neki jak vetar vuče umesto da me oduva. Najteže je vratiti se, rekao je Nagual. Moraš biti veoma jak da bi se mogao vratiti. Nagual, Henaro i Elihio su mogli bez po muke da ulaze u to oko i da iz njega izlaze. Za njih to čak nije bilo oko; govorili su da je to neka narandžasta svetlost poput sunca. I tako su i Nagual i Henaro bili narandžasta svetlost kad su leteli. Ja sam još sasvim nisko na lestvici; Nagual je za mene rekao da, kad letim, ličim na gomilu kravlje balege na nebu. Ne svetlim. Zato mi je povrat tak tako težak. Noćas si mi pomogao i dvaput si me povukao nazad. Ja sam ti noćas pokazala svoj let zato što mi je Nagual naredio da ti ga pokažem i da ga ti vidiš, pa ma koliko on težak i nespretn bio. Trebalo je da ja tim svojim letom pomognem tebi, isto kao što si ti meni pomogao kad si mi pokazao svog dvojnika. *Videla* sam s vrata kako si to izveo. Bilo ti je toliko žao Hosefine da tvoje telo nije ni primetilo da sam ja

tu. *Videla* sam kako je tvoj dvojnik izašao iz tvog temena. Uvijao se i izvijao kao crv. *Videla* sam drhtaj koji ti je počinjao od nogu, zatim prostrujao kroz tvoje telo da bi potom tvoj dvojnik izašao. Bio je sličan tebi, samo veoma sjajan. Kao Nagual glavom. Zato su se sestrice skamenile. Znam da su pomislile kako je to Nagual. Ali ja nisam sve to mogla *videti*. Nisam zapazila zvuk zato što na njega ne obraćam pažnju.«

»Molim?«

»Dvojniku se mora pokloniti ogromna pažnja. Nagual je tu pažnju dao tebi, ali meni nije. Rekao mi je da za to više nije imao vremena.«

Kazala je još nešto o nekoj posebnoj vrsti pažnje, ali ja sam bio veoma umoran. San me uhvatio tako iznenada da nisam imao vremena čak ni beleške da sklonim.

4. HENAROVİ

Probudio sam se oko osam sledećeg jutra i video da je la Gorda iznela moju odeću na sunce i pripremila doručak. Jeli smo u kuhinji, u trpezarijskom delu. Kad smo završili, pitao sam je za Lidiju, Rosu i Hosefinu. One kao da su nestale iz kuće.

»Pomažu donji Soledad«, reče. »Ona se sprema da ode.«

»Kuda će?«

»Negde daleko odavde. Nema više zašto ovde da ostaje. Čekala te je i ti si došao.«

»Hoće li sestrice poći s njom?«

»Neće, samo one ne žele danas da budu ovde. Izgleda da za njih nije dobro da se danas vrzmaju ovuda.«

»Zašto to?«

»Henarovi će danas doći da se vide s tobom, a devojke se ne slažu s njima. Ako svi budu ovde, doći će do strašne tuče. Prošli put kad se to desilo, zamalo nisu pobili jedni druge.«

»Tuku li se oni fizički?«

»Tuku, nego šta! Svi su veoma jaki i niko neće ni za kim da zaostane. Nagual mi je rekao da će do toga doći ali ja to nisam mogla sprečiti. Što je još gore, moram da se opredelim za jednu ili drugu stranu, i to je onda užas.«

»Otkud znaš da će Henarovi danas doći ovamo?«

»Nisam s njima razgovarala, ali znam da će danas biti ovde, i to je sve.«

»Znaš li to zato što *vidiš*, Gorda?«

»Tako je. *Vidim* ih gde dolaze. I jedan od njih ide pravo tebi zato što ga ti vučeš — privlačiš.«

Uveravao sam je da nikog ne vučem. Dodao sam da nikom nisam otkrio svrhu svog putovanja koje je u vezi s nečim što moram da pitam Pablita i Nestora.

Nasmešila se čedno i rekla da me je sudba sparila s Pablitom, da smo nas dvojica veoma slični i da će on, bez sumnje, prvi doći da me vidi. Dodala je da se sve što se ratniku desi može protumačiti kao predskazanje, pa je tako i moj susret sa Soledad predskazao šta ću ja otkriti prilikom ove svoje posete. Molio sam je da mi to detaljnije objasni.

»Muškarci će ti ovog puta veoma malo dati«, reče. »Žene će te iseckati na paramparčad, kao što je to učinila Soledad. To bih rekla da sam odgonetnula predskazanje. Očekuješ Henarove, ali oni su muškarci kao i ti. A vidi i ovaj drugi znak; oni malo kasne. Rekla bih da kasne dva dana. To je sudba i tvoja i njihova, kao muškaraca, da uvek kasnite po 2 dana.«

»Kasnimo — u odnosu na šta, Gorda?«

»U odnosu na sve; na nas žene, na primer.«

Nasmejala se i pomilovala me po glavi.

»Ma koliko tvrdoglav bio«, produži, »moraš priznati da sam u pravu. Živi bili pa videli.«

»Je li ti Nagual rekao da muškarci zaostaju za ženama?« upitah.

»Jeste, naravno«, odgovori ona. »Dovoljno je samo da pogledaš oko sebe.«

»Gledam, Gorda, ali to nikako ne vidim. Žene uvek zaostaju. Zavise od muškaraca.«

Ona se nasmeja. Njen smeh nije bio prezriv ni gorak; pre bi se moglo reći da je u njemu jasno odzvanjalo radost.

»Ti poznaješ svet ljudi bolje od mene«, reče energično. »Ali u ovom trenutku ja sam bezoblična a ti nisi. Kažem ti, žene su bolje veštice zato što se pred njihovim očima nalazi pukotina, a pred vašim je nema.«

Ne bih rekao da je bila ljuta, ali ipak osetih potrebu da joj objasnim kako postavljam pitanja i komentarišem to što ona kaže ne zato što napadam ili branim ovo ili ono, već zato što želim da ona govori.

Odvрати mi kako ništa drugo nije ni radila od trenutka kad smo se sreli, pa dodade kako ju je Nagual naučio da govori zato što je njen zadatak isti kao i moj — da budemo u svetu ljudi.

»Sve što mi kažemo odraz je sveta ljudi«, produži ona. »Pre nego što odeš oдавде, uvidećeš da govoriš i postupaš tako kako govoriš i postupaš zato što se grčevito držiš ljudskog oblika, isto kao i Henarovi i sestrice kad se međusobno na smrt poruku.«

»Ali zar ne bi trebalo da sarađujete s Pablitom, Nestorom i Beninjom?«

»Henaro i Nagual su nam svakome pojedinačno rekli da treba da živimo u slozi i da se međusobno pomažemo i štitimo, zato što smo sami na svetu. Pablitu je rečeno da se stara o nama, ali on je kukavica. Da je po njegovom, pustio bi nas da pocrkamo kao psi. Ali kad je Nagual još bio ovde, Pablito se veoma lepo ponašao prema nama i brinuo se za nas. Svi su ga zadirkivali i šalili se s njim govoreći kako se stara o nama kao da smo sve njegove žene. Nagual i Henaro su mu rekli, kratko vreme pre svog odlaska, da bi on jednog dana zaista mogao postati Nagual, zato što bismo mi sa svoje strane mogle postati njegova četiri vetra, ili njegova četiri ugla. Pablito je shvatio da je to njegova dužnost i od tog dana se promenio. Postao je nepodnošljiv. Počeo je da nam zapoveda baš kao da smo zaista njegove žene.

Pitala sam Naguala kakvi su njegovi izgledi i on mi je odgovorio kako bi već trebalo da znam da u ratnikovom svetu sve zavisi od lične moći, a lična moć opet zavisi od besprekornog načina njegovog života. Da je Pablito besprekoran, bilo bi nade za njega. Nasmejala sam se kad mi je to rekao. Dobro poznajem Pablita, ali Nagual mi reče da to ne uzimam tako olako. Kazao je da za ratnika uvek ima nade, pa ma kako mala bila. Naterao me da shvatim da sam i sama ratnik pa da zato ne treba Pablitu da smetam svojim mislima. Rekao mi

je da mislim o nečem drugom, a da Pablita ostavim na miru, i dodao je da u moj besprekoran način života spada i to da Pablitu pomognem, bez obzira na sve što znam o njemu.

Razumela sam Nagualove reči. Osim toga i ja lično dugujem nešto Pablitu pa mi je dobro došla prilika da mu pomognem. Ali znala sam isto tako da on neće uspeti pa ma koliko mu ja pomagala. Znala sam od samog početka da u njemu nema onoga od čega se može biti kao Nagual. Pablito je veoma detinjast i on neće da prihvati poraz. Nesrećan je zato što nije besprekoran, a ipak u svojim mislima pokušava da bude kao Nagual.«

»Kako je poražen?«

»Čim je Nagual otišao, Pablito je imao strašan sukob s Lidijom. Pre više godina Nagual mu je dao zadatak da bude Lidijin muž, i to više zbog sveta. Ljudi iz ovog kraja mislili su da je ona njegova žena. Lidiji to nije bilo nimalo po volji. Ona je veoma svojeglava. Istina je, međutim, da se Pablito nje uvek smrtno plašio. Njih dvoje se nikad nisu slagali, a podnosili su se samo zato što je Nagual tu bio. Ali kad je on otišao, Pablito je postao još luđi nego što je bio, pa je uobrazio da je dovoljno moćan da nas može uzeti kao svoje žene. Troje Henarovih su se sastali, porazgovarali o tome šta bi trebalo Pablito da radi, i na kraju su odlučili da najpre treba da uzme najtvrdi orah — Lidiju. Sačekali su dok nije ostala sama u kući, onda su sva trojica ušli u kuću, zgrabili je za ruke i bacili na krevet, a Pablito je legao na nju. Ona je u početku mislila da se Henarovi šale, ali kad je shvatila da je to zbilja, udarila je glavom Pablita posred čela i zamalo ga nije ubila. Henarovi pobegoše, a Nestor je morao da Pablitovu ranu previja i leči nekoliko meseci.«

»Da li bih ja mogao nešto učiniti da oni to shvate?«

»Ne možeš. Na žalost, nije problem u njihovom razumevanju. Svih šestoro to vrlo dobro razumeju. Nevolja je u nečem drugom, u nečem veoma ružnom u čemu im niko ne može pomoći. Oni sebi puštaju na volju pa i ne pokušavaju da se promene. Pošto znaju da im neće poći za rukom da se promene, pa ma koliko pokušavali, želeli, ili morali, oni su potpuno digli ruke od toga

pa više uopšte i ne pokušavaju da se promene. To je isto tako loše kao i kad smo razočarani zbog svojih poraza. Nagual im je svima rekao da ratnici, i muškarci i žene, moraju biti nepokolebljivi u svom naporu da se menjaju da bi zaplašili ljudski oblik i stresli ga sa sebe. Posle dugogodišnjeg besprekornog života doći će trenutak, rekao je Nagual, kad oblik to više neće moći da izdrži pa će otići, kao što je i moj otišao od mene. On ozledi telo prilikom tog odlaska, pa ga čak može i usmrtiti, ali besprekorni ratnik uvek će se održati u životu.«

Iznenadno kucanje na vratima prekide njeno kazivanje. La Gorda ustade pa ode do vrata i skide rezu. To je bila Lidija. Pozdravila me vrlo zvanično i onda zamolila la Gordu da pođe s njom. Otišle su zajedno.

Bilo mi je milo što sam ostao sam. Četiri sata sam se bavio svojim beleškama. U tom otvorenom prostoru za ručavanje bilo je sveže, a i svetlost je bila vrlo dobra.

La Gorda se oko podne vratila kući. Pitala me da li želim šta da jedem. Nisam bio gladan, ali ona je naveljivala da jedem. Rekla je da kontakt sa saveznicima veoma iscrpljuje čoveka, i dodala da oseća kako je i sama veoma slaba.

Pošto smo ručali, seo sam sa la Gordom i spremao se da je pitam o »sanjanju« kad se ulazna vrata bučno otvoriše i Pablito uđe u kuću. Dahtao je. Očigledno je trčao i bio veoma uzbuđen. Zastao je malo kod vrata, boreći se za dah. Nije se mnogo promenio. Izgledao mi je malo stariji, ili teži, ili, možda, samo malo više mišićav, ali i pored toga bio je veoma vitak i žilav. Bled u licu, kao da odavno nije bio na suncu. Tamnomrka boja njegovih očiju bila je još više naglašena izrazom umora na njegovom licu. Sećao sam se Pablita kao momka sa očaravajućim osmehom, i, dok je sada tu stajao i gledao me, njegov osmeh je bio isto onako očaravajući kao i pre. Pritrčao mi je i zgrabio me za časak za mišice, ne izustivši ni reči. Ustao sam. On me tada blago prodrmao i zagrlio. Ja sam, pak, bio oduševljen što ga vidim. Ska-kao sam u mestu, radujući se kao dete. Nisam znao šta da mu kažem, i on najzad prekide tišinu.

»Maestro«, reče tiho, klimajući lako glavom kao da mi se klanja.

Naziv »maestro«, majstore-učitelju, iznenadio me je. Okrenuh se kao da tražim nekoga iza sebe. Namerno sam preterivao u pokretima kako bih mu stavio do znanja da ga ne razumem. Nasmehio se, a meni je palo na um samo to da ga pitam otkud zna da sam došao.

Odgovorio mi je da su on i Nestor i Beninjo bili prisiljeni nekim veoma čudnim strahom da bez odmora trče i dan i noć. Nestor je otišao njihovoj kući da vidi da li tamo ima nešto čime bi se moglo objasniti to osećanje koje ih je gonilo. Beninjo je otišao kući done Soledad, a on se, eto, uputio kući devojaka.

»Ti si dobio glavni zgotitak, Pablito«, reče la Gorda pa se nasmeja.

Pablito ne odgovori. Zurio je netremice u nju.

»Ti se sigurno spremaš da me izbaciš odavde«, reče veoma ljutitim glasom.

»Ne svađaj se sa mnom, Pablito«, spokojno mu odgovori la Gorda.

Pablito se okrenu meni, izvini se, pa dodade glasno, kao da želi da ga čuje još neko u kući, da je on doneo svoju stolicu i da može sesti gde god mu je volja.

»Ovde nema nikoga osim nas«, tiho reče la Gorda i nasmeja se prigušeno.

»Ja ću ipak doneti svoju stolicu«, reče Pablito. »Tebi to ne smeta, Maestro, je li?«

Pogledah u la Gordu. Ona mi vrškom noge daje gotovo neprimetan znak da mu to dozvolim.

»Donesi je. Donesi što god hoćeš«, rekoh.

Pablito iziđe iz kuće.

»Svi su oni takvi«, reče la Gorda, »sva trojica.«

Pablito se odmah vratio noseći na ramenima neku neobičnu stolicu. Ona je bila načinjena tako da prati konture njegovih leđa, tako da je sad, dok mu je naopako bila na leđima, ličila na samar.

»Smem li da je spustim?« upita me.

»Smeš, naravno«, odgovorih pa pomaknuh klupu da mu načinim mesta.

Smejao se sa usiljenom nemarnošću.

»Zar ti nisi Nagual?« upitao me, a zatim dodao pogledavši u la Gordu: »Ili, možda, moraš da čekaš naređenja?«

»Ja sam Nagual«, odgovorih u šali da bih mu ugodio.

Osetio sam da je spreman da zapodene kavgu s la Gordom; morala je i ona to osetiti, jer se izvinila i izašla na zadnja vrata.

Pablito spusti stolicu na pod pa stade lagano da kruži oko mene kao da zagleda moje telo. Onda jednom rukom uze svoju usku stolicu s niskim naslonom, okrenu je pa sede naslonivši prekrštene ruke na naslon stolice, što mu je bio najudobniji položaj dok je tako sedeo opkoračivši je. Sedoh i ja licem prema njemu. Njegovo raspoloženje se promenilo onog časa kad je la Gorda izašla.

»Moram te zamoliti da mi oprostiš što sam se onako ponašao«, reče smešeći se, »ali morao sam da se otarasim one veštice.«

»Je li ona toliko zla, Pablito?«

»Jeste, nego šta!« odgovori on.

Da bih promenio temu, rekao sam mu da vrlo dobro izgleda i da se vidi da dobro živi.

»I ti dobro izgledaš, Maestro«, reče.

»Ama kakve su to gluposti, zašto me nazivaš maestrom?« upitah u šali.

»Nije više onako kako je nekada bilo«, odgovori.

»Sad smo u novom carstvu i Svedok kaže da si ti sada Maestro, a Svedok ne može da greši. Ali sam će ti on sve ispričati. Doći će uskoro, i obradovaće se kad te opet vidi. Mislim da je dosad već sigurno osetio da si ovde. Kad smo se vraćali, svi smo osećali da si se ti po svoj prilici uputio ovamo, ali nijedan od nas nije osetio da si već i stigao.«

Rekoh mu da sam došao samo zato da se vidim s njim i s Nestorom, i da su oni jedina dva čoveka na svetu s kojima mogu da razgovaram o našem poslednjem susretu s don Huanom i don Henarom, i da mi je veoma važno da odagnam neke neizvesnosti koje su ostale u meni posle tog našeg poslednjeg sastanka.

»Mi smo vezani jedan za drugog«, reče. »Učiniću sve samo da pomognem. To znaš. Ali moram te upozoriti da

nisam toliko jak koliko bi ti želeo da jesam. Možda bi bolje bilo da uopšte ne razgovaramo. Ali s druge strane, ako ne razgovaramo, nećemo nikada ništa razumeti.»

Pažljivo i smišljeno formulisao sam svoje pitanje. Objasnio sam mu da je samo jedna stvar bitna za moju racionalnu nedoumicu.

»Kaži mi, Pablito«, počeh, »jesmo li mi zaista svojim telima skočili u ponor?«

»Ne znam«, odgovori on. »Zaista ne znam«.

»Ali ti si tamo bio sa mnom.«

»U tome i jeste stvar. Da li sam zaista bio tamo?«

Nervirali su me ti njegovi zagonetni odgovori. Činilo mi se da bi se iz njega nešto oslobodilo kad bih ga dobro protresao ili pritisnuo. Bilo mi je jasno da on namerno krije od mene nešto veoma važno. Negodovao sam što nije otvoren prema meni kad nas vezuje apsolutno poverenje.

Pablito odmahnu glavom kao da ćutke prigovara mojim optužbama.

Zamolio sam ga da mi ispriča sve što je osetio počev od onog vremena pre skoka kad su nas don Huan i don Henaro zajedno spremali za poslednji napad.

Pablitova priča bila je zbrkana i nedosledna. Sve čega se sećao iz onih poslednjih trenutaka pre našeg skoka u ponor bilo je samo to da je njegova snaga iščezla kad su se don Huan i don Henaro od nas oprostili i izgubili u pomrčini, da zamalo nije pao ničice, ali da sam ga ja držao za mišicu, doveo ga do ruba ponora, i tu mu je pao mrak na oči.

»Šta se desilo posle toga kad si se izgubio u mraku, Pablito?«

»Ne znam.«

»Jesi li šta sanjao, ili imao kakve vizije? Šta si video?«

»Koliko se sećam nisam imao nikakve vizije, ili, ako ih je bilo, nisam mogao na njih da obratim pažnju. Ne mogu da ih se setim zato što nisam besprekoran.«

»I šta je onda bilo?«

»Probudio sam se u staroj Henarovoj kući. Ne znam kako sam tamo dospeo.«

Ćutao je potom, dok sam se ja strahovito mučio da smislim sledeće pitanje, komentar, kritičko objašnjenje ili bilo šta drugo što bi njegovim rečima dodalo potrebnu širinu. Ovako, ništa u tome što mi je Pablito ispričao nije moglo da potkrepi ono što se meni desilo. Osećao sam se prevaren. Bio sam bezmalo ljut na njega. Osećao sam u isti mah sažaljenje prema Pablitu i sebi, i bio sam duboko razočaran.

»Žao mi je što sam te toliko razočarao«, reče Pablito.

Moja neposredna reakcija na to bila je da prikrijem svoja osećanja i da ga uveravam kako nisam nimalo razočaran.

»Ja sam čarobnjak«, reče on kroz smeh, »slab, do-
duše, ali ipak dovoljno sam veštac da znam šta mi moje
telo kaže. A upravo sada mi kaže da se ti ljutiš na mene.«

»Ne ljutim se, Pablito!« uzviknuh.

»To govori tvoj razum, a ne tvoje telo«, odgovori
on. »Tvoje je telo ljutito, ali tvoj razum ne nalazi raz-
loga da se ljuti na mene, i zato si se obreo između dve
vatre. Najmanje što za tebe mogu da učinim je to da
ovo sada razmršim. Tvoje je telo ljutito zato što zna
da ja nisam besprekoran, a zna i to da ti može pomoći
samo besprekoran ratnik. Tvoje telo se ljuti zato što
oseća da ja uzalud trošim svoju snagu. Znao sam to
onog časa kad sam kročio ovamo.«

Nisam znao šta da kažem. Navrle su mi misli koje
su pokazale da sam tek naknadno shvatio mnogo štošta.
Možda je on bio u pravu kad je rekao da je moje telo
sve to znalo. Kako bilo da bilo, to što se on tako ne-
posredno suočio s mojim osećanjima ublažilo je done-
kle moje nezadovoljstvo. Počeo sam da se pitam da li
se to Pablito možda samo igra sa mnom. Budući tako
neposredan i smeo, rekoh mu da sigurno ne može biti
toliko slab kako se prikazuje.

»Moja slabost sastoji se u tome što sam tako saz-
dan da se u meni pojavljuju razne čežnje«, reče bezmalo
šapatom. »Došlo je već dotle da čežnem za tim da svoj
život proživim kao običan čovek. Možeš li to da ve-
ruješ?«

»Ne misliš to ozbiljno, Pablito!« uzviknuh.

»Mislim«, odgovori on. »Čeznem za tom velikom srećom da po ovoj zemlji hodam kao običan čovek, bez ovog strašnog tereta.«

Meni je to izgledalo toliko neprihvatljivo da sam jednako uzvikivao kako on to ne može ozbiljno da misli. Pablito me pogleda pa uzdahnu. Odjednom me obuze strah. Činilo se da on samo što nije zaplakao. Moj strah pretvori se u duboko saosećanje s njim. Nijedan od nas dvojice nije mogao da pomogne onom drugom.

La Gorda se u tom trenutku vratila u kuhinju. Pablito, reklo bi se, smesta živnu. Skoči i stade da udara nogama o pod.

»Šta hoćeš, kog đavola?« prodera se piskavim, nervoznim glasom. »Zašto njuškaš ovuda?«

La Gorda mi se obrati kao da on nije tu i učtivo mi reče da ide u kuću done Soledad.

»Šta se nas, do đavola, tiče kuda ti ideš?« dreknu on. »Možeš u pakao što se mene tiče.«

Udarao je nogom po podu kao razmaženo dete, a la Gorda je samo tu stajala i smejala se.

»Hajdemo iz ove kuće, Maestro«, reče Pablito glasno.

Začudio sam se što je tako naglo iz tuge prešao u srdžbu. Zaneo sam se posmatrajući ga. Uvek sam se divio njegovoj spretnosti: čak i kad je nogom udarao po podu, njegovi pokreti su bili ljupki.

On iznenada pruži ruku preko stola pa mi gotovo ote beležnicu. Zgrabio ju je palcem i kažiprstom leve ruke, a ja sam je morao držati obema rukama, upevši se iz sve snage. U njegovim prstima bilo je toliko neke neobične snage da ju je on lako mogao istrgnuti iz mojih ruku da je to zaista hteo. Pustio ju je, i dok je vraćao svoju ruku na mesto, ja sam u magnovenju ugledao nešto nalik na njeno produženje. To se zbilo tako brzo da sam to mogao objasniti nekim svojim vizuelnim poremećajem, zato što sam naglo ustao prilikom tog otimanja beležnice. Ali do tada sam već naučio da se s tim ljudima ne mogu ponašati na uobičajeni način, kao i to da ništa ne mogu objasniti na uobičajeni način, pa stoga nisam ni pokušao.

»Štati je to u ruci, Pablito?« upitah.

On ustuknu iznenađeno i sakri ruku iza leđa. Lice mu je bilo bezizrazno; promrmrljao je kako želi da ode-
mo iz te kuće zato što ga hvata vrtoglavica.

La Gorda poče glasno da se smeje i reče da Pablito ume da obmanjuje isto tako dobro kao Hosefina, a možda još i bolje, i da će se on onesvestiti ako budem navaljivao da mi kaže šta ima u ruci pa će Nestor morati mesecima da ga neguje.

Pablito se zagrcnu. Njegovo lice bilo je gotovo sasvim pomodrelo. La Gorda mu reče nemarnim tonom da prestane da izvodi, jer nema za to publiku; ona odlazi, a ja nemam mnogo strpljenja. Onda se okrenu meni i reče mi veoma zapovedničkim tonom da ostanem tu i da ne idem kući Henarovih.

»A zašto ne, do đavola?« dreknu Pablito pa skoči pred nju kao da želi da je spreči da ode. »Kakva drskost! Ti da kažeš Maestru šta treba da radi!«

»Sinoć smo se sukobili sa saveznicima u tvojoj kući«, reče la Gorda mirno Pablitu. »Nagual i ja smo još slabi od toga. Da sam na tvom mestu, Pablito, otvorila bih četvore oči. Stvari su sad drukčije. Sve se promenilo otkako je on došao.«

La Gorda iziđe na glavna vrata. Tek tada primetih da ona izgleda veoma umorna. Cinilo se da su joj cipele tesne, ili je možda bila toliko umorna da je malo vukla noge u hodu. Izgledala je malena i krhka.

Pomislih kako i ja sigurno izgledam tako umoran. Pošto u njihovoj kući nije bilo ogledala, pade mi na um da iziđem napolje i da se pogledam u retrovizoru na svojim kolima. Možda bih to učinio ali me Pablito sprečio. Zamolio me najozbiljnije da ni reči ne verujem la Gordi kad za njega kaže da je prevarant. Odgovorili mu da ne brine za to.

»Ti nikako ne voliš la Gordu, je li?« upitah.
»Točno si rekao«, odgovori s gnevnim pogledom.
»Ti znaš bolje od ikoga živog kakva su čudovišta te žene. Nagual nam je rekao da ćeš jednog dana doći ovamo samo zato da bi upao u njihovu klopku. Molio nas je da budemo na oprezu i da te upozorimo na njihove namere. Nagual je rekao da ćeš imati jednu od 4

prilike: ako tvoja moć bude velika, moći ćemo da te dovedemo ovamo, da te upozorimo i spasemo, ako tvoja moć bude slaba, mi ćemo stići ovamo da vidimo tvoj leš; treća mogućnost je da te ovde nađemo bilo kao roba veštice Soledad, ili kao roba tih odvratnih muškobanja; četvrta i najslabija mogućnost je da te zateknemo živog i zdravog.

Nagual nam je rekao i ovo: ako preživiš, onda ćeš ti postati nagual, mi treba da imamo poverenja u tebe, jer nam samo ti možeš pomoći.«

»Sve bih za tebe učinio, Pablito. Ti to znaš.«

»Ne samo za mene. Ja nisam sam. Sa mnom su Svedok i Beninjo. Mi smo zajedno i ti nam moraš svima pomoći.«

»Naravno, Pablito. To je samo po sebi razumljivo.«

»Ljudi iz ovog kraja nas nisu nikad gnjavili. Za nas su problem ove ružne, muškobanjaste nakaze. Ne znamo šta ćemo s njima. Nagual nam je naredio da budemo u njihovoj blizini bez obzira na sve. Meni je dao i poseban zadatak, ali ja nisam mogao da ga izvršim. Bio sam srećan ranije. Sećaš se. A sad, čini mi se, nikako ne mogu da sredim svoj život.«

»Šta se desilo, Pablito?«

»One veštice isterale su me iz moje kuće. Preuzele su sve a mene izbacile kao đubre. Sad živim u Henarovoj kući s Nestorom i Beninjom. Moramo čak sami i da kuvamo. Nagual je znao da bi do toga moglo doći pa je la Gordi stavio u dužnost da posreduje između nas i one tri kučke. Ali la Gorda je još uvek ono što je Nagual za nju rekao — dvesta dvadeset guzica. Godinama smo je svi tako zvali zato što je bila teška dvesta dvadeset funti.«

Pablito se prigušeno nasmejavao prisativši se la Gorde.

»To je bila najdeblja i najsmrdljivija ženturača koju si ikada video«, produži on. »Danas nije ni pola onoga što je bila, ali to je i dalje ona ista debela žena, tupa, i ona za nas ne može ništa da učini. Ali ti si sad ovde, Maestro, i naše brige su prošle. Sad smo nas četvorica protiv njih 4.«

Htedoh nešto da primetim ali on mi ne dade.

»Dozvoli da ti kažem ono što sam naumio pre nego što se ta veštica vrati i izbací me«, reče pogledajući nervozno u vrata.

»Znam da su ti rekli kako ste vas petoro isti zato što ste Nagualova deca. To je laž! Ti si isto kao mi, Henarovi, zato što je Henaro pomogao da se stvori tvoja svetlost. I ti si jedan od nas. Razumeš šta hoću da kažem? Prema tome, nemoj verovati u ono što ti one kažu. I ti pripadaš nama. Te veštice ne znaju da nam je Nagual sve rekao. Misle da samo one to znaju. Bila su potrebna dva Tolteka da bismo mi nastali. Mi smo deca. Te veštice ...«

»Čekaj, čekaj, Pablito«, rekoh poklopivši mu usta rukom.

On ustade, uplašen, izgleda, mojim iznenadnim pokretom.

»Šta hoćeš da kažeš time da su bila potrebna 2 Tolteka da bismo mi nastali?«

»Nagual nam je rekao da smo Tolteci. Svi smo mi Tolteci. Kazao je da Toltek prima i čuva tajnu. Nagual i Henaro su Tolteci. Oni su nam podarili svoju izuzetnu svetlost i svoje tajne. Primili smo njihove tajne i sad ih čuvamo.«

Zbunilo me to što spominje reč Toltek. Ona mi je do tada bila poznata samo u vezi sa svojim antropološkim značenjem. U tom kontekstu ona se uvek dovodi u vezu s kulturom naroda srednjeg i južnog Meksika koji govori jezikom Nahuatl; ta kultura bila je već iščezla u vreme kad su Evropljani osvojili te krajeve.

»Zašto si nas nazvao Toltecima?« upitah ne znajući šta bih drugo rekao.

»Zato što mi to i jesmo. Umesto da kaže da smo vešci i veštice, on je rekao da smo Tolteci.«

»Ako je tako, zašto onda sestrice nazivaš vešticama?«

»Ah, zato što ih mrzim. To nema nikakve veze s tim šta smo mi.«

»Je li to Nagual svima rekao?«

»Jeste, naravno. Svi to znaju.«

»Ali meni to nikada nije rekao.«

»Eh, nije ti rekao zato što si veoma učen čovek i što uvek raspravljáš o glupostima.«

Nasmejao se usiljeno, piskavo, i potapšao me po leđima.

»Da li ti je Nagual kada rekao da su Tolteci bili jedan stari narod koji je živeo u ovom delu Meksika?«

»Eto, opet ti. Zato ti nije ni kazao. Ta starina verovatno nije ni znala da je to bio neki stari narod.«

Ljuljao se na stolici i smejaó. Njegov smeh bio je veoma prijatan i zarazan.

»Mi smo Tolteci, Maestro«, reče. »Veruj mi da jesmo. Znam samo toliko. Ali ti možeš da pitaš i Svedoka. On zna. Mene je to davno prestalo da zanima.«

Ustao je i prišao štednjaku. I ja pođoh za njim. Zagledao je u lonac u kome se jelo krčkalo na tihoj vatri. Pitao me da li znam ko je to kuvao. Bio sam gotovo siguran da je to bila la Gorda, ali rekao sam mu da ne znam. Onjušio ga je 4 - 5 puta, kratko udišući kao pas. Onda reče kako mu je njegov nos kazao da je to kuvala la Gorda. Pitao me potom da li sam jeo od tog jela, i kad sam mu kazao da jesam, i da sam završio večeru upravo pred njegov dolazak, on uze jednu činiju s police pa nasu u nju poveliku porciju. Veoma energično mi je preporučio da jedem samo ono što skuva la Gorda, i da se pri tom služim njenom činijom, kao i on sada. Kazao sam mu da su mi la Gorda i sestrice sipale jelo u jednu činiju tamne boje koja je na polici stajala po strani od ostalih. Odgovorio mi je da je to Nagualova činija. Vratili smo se stolu. On je jeo veoma lagano i ćutao je sve vreme. Njegova potpuna predanost jelu nagna me da konstatujem da svi oni isto rade: jedu u potpunoj tišini.

»La Gorda odlično kuva«, reče kad je završio jelo. »Kovala je i meni nekada. To je bilo davno, pre nego što me omrznula, pre nego što je postala veštica, hoću da kažem Toltek.«

Pogledao me mangupski i namignuo.

Osetih kako moram reći da mi se čini da la Gorda ne može nikoga da mrzi. Pitao sam ga da li zna da je ona izgubila svoj oblik.

»Pričam ti priču!« uzviknu on.

Zurio je u mene kao da odmerava koliko sam iznenađen, a onda pokri lice mišicom pa se zakikota kao zbunjeno dete.

»Da, ona je to zaista učinila«, dodade. »Fantastična je.«

»Pa zašto je onda ne voliš?«

»Reći ću ti nešto, Maestro, zato što imam poverenja u tebe. Nije tačno da je ne volim. Ona je najbolja od svih. Ona je Nagualova žena. Ja se s njom ovako ponašam zato da bi mi ugađala, što ona i čini. Nikad se ne naljuti na mene, ma šta ja činio. Ponekad se zanesem, pa mi dođe čak i da je udarim. Kad se to desi, ona mi se samo hitro skloni s puta, isto kao i Nagual nekada, a već sledećeg minuta se ne seća šta sam joj učinio. To ti je pravi ratnik bez oblika. Isto tako postupa sa svima. Ali mi ostali smo ti jad i beda. Zaista smo loši. One 3 veštice nas mrze, a mi mrzimo njih.«

»Vi ste čarobnjaci, Pablito, pa zar onda ne možete da učinite nešto da se više ne gložite?«

»Možemo, dabome, ali nećemo. A šta bi ti hteo, da budemo kao braća i sestre?«

Nisam znao šta bih mu odgovorio.

»One su bile Nagualove žene«, produži on. »A ipak su svi očekivali da ću ih ja uzeti. Za ime boga kako ću ja to! Pokušao sam s jednom od njih, ali ta gadna veštica zamalo me nije ubila umesto da mi pomogne. I sad mi sve one rade o glavi kao da sam počinio kakav zločin. A ja sam samo postupao po Nagualovim uputstvima. On mi je rekao da moram stupiti u intimne odnose sa svima njima, redom s jednom po jednom, sve dok ih ne budem mogao držati sve istovremeno. Ali ja nisam mogao da imam odnose ni s jednom jedinom.«

Hteo sam da ga pitam za njegovu majku, donu Soledad, ali nisam mogao da smislim kako bih u tom trenutku naveo razgovor na nju. Čutali smo malo.

»Mrziš li ih zbog onoga što su želele da ti učine?« upita me on iznenada.

Tada mi se ukazala prilika.

»Ne, ni najmanje«, rekoh. »La Gorda mi je objasnila zašto su to činile. Ali kad me dona Soledad napala, veoma sam se uplašio. Vidaš li je često?«

Nije mi odgovorio. Gledao je u tavanicu. Ponovih svoje pitanje. Primetih kako su mu suze navrle u oči. Celo telo mu se grčilo od nemog jecanja.

Rekao mi je da je nekada imao lepu majku koje se bez sumnje sećam. Zvala se Manuelita, prava svetica koja je podigla dvoje dece mukotrpnim radom. Obožavao je iskreno tu majku koja ga je volela i podigla. Ali jednog strašnog dana zbilo se ono što mu je bilo suđeno i on je, na svoju nesreću, sreo Henara i Naguala i njih dvojica su upropastila njegov život. Pablito je vrlo uzbuđeno rekao da su ta dva đavola uzela njegovu dušu, kao i dušu njegove majke. Ubili su njegovu Manuelitu, a umesto nje ostavili onu groznu vešticu, donju Soledad. Gledao me je suznim očima i rekao da ta užasna žena nije njegova mati. To sigurno ne može biti njegova Manuelita.

Jecao je neutešno. Nisam znao šta da mu kažem. Prolom njegovih osećanja bio je tako iskren, a njegove tvrdnje tako istinite da je i mene ražalostio. Razmišljajući kao prosečan civilizovan čovek, morao sam se s njim složiti. Zaista mi se činilo da je za Pablita bila velika nesreća što se sreo s don Huanom i don Henarom.

Zagrlio sam ga pa se bezmalo i sam rasplakao. Nakon poduzetog ćutanja on ustade i ode iza kuće. Cuo sam ga kako se useknuo, a zatim umio u vedru vode. Kad se vratio, već se bio smirio. Čak se i smešio.

»Nemoj me pogrešno razumeti, Maestro«, reče. »Ne krivim nikoga za ovo što me snašlo. Tako mi je suđeno. Henaro i Nagual su se poneli kao besprekorni ratnici, što su u stvari i bili. Ja sam samo slab, to je sve. I nisam uspešno obavio svoj zadatak. Nagual mi je rekao da ću moći da izbegnem napad te grozne veštice samo ako zauzdam ona 4 vetra i od njih naćinim svoja 4 ugla. Ali meni to nije pošlo za rukom. Te žene su se uorćale s onom vešćicom Soledad i nisu htele da mi pomognu. Zelele su da umrem.

Nagual mi je rekao i ovo: ako ja ne uspem, nema nade ni za tebe. Kazao mi je da bežim glavom bez obzira ako te ona ubije. Sumnjao je da bih makar i do puta mogao stići. Dodao je da bi ta veštica s onim što već

zna, i s tvojom moći povrh toga, bila bez premca. Tako, kad sam uvideo da nisam zauzdao četiri vetra, smatrao sam da sam već pokojnik. I, naravno, mrzeo sam te žene. Ali ti si mi danas, Maestro, ulio novu nadu.»

Rekoh mu da me veoma potreslo to što mi je govorio o svojoj majci. Bio sam, u stvari, poražen tim što se desilo, i nisam bio nimalo siguran u to da mu mogu uliti bilo kakvu nadu.

»Ali jesi! Ulio si mi je!« uzviknuo je s velikom sigurnošću. »Užasno sam se osećao sve ovo vreme. Ako te rođena mati pojuri sa sekirom u ruci, ne možeš biti srećan. Ali sad se ona uklonila odavde zahvaljujući tebi i tome što si ti učinio.

Te žene me mrze zato što veruju da sam kukavica. Njima prosto ne ide u glavu to da smo mi različiti. Ti i te 4 žene ste drukčiji od mene, Svedoka i Beninja u pogledu nečega važnog. Vas petoro ste bili prilično mrtvi pre nego što vas je Nagual našao. Jednom nam je rekao da si ti čak pokušao da se ubiješ. Mi nismo bili takvi. Bili smo zdravi, čili i veseli, potpuno drukčiji od vas. Vi ste puni očaja, a mi nismo. Da nisam sreo Henara, ja bih danas bio srećan drvodelja. A možda bih do sada i umro. Svejedno. Učinio bih ono što je u mojoj moći, i to bi bilo dobro.«

Njegove reči me baciše u čudno raspoloženje. Morao sam priznati da je bio u pravu kad je za mene i one žene rekao da smo puni očaja. Da nisam sreo don Huana, ja bih bez sumnje već bio mrtav, ali nisam mogao reći kao Pablito da bi to bilo, ili da ne bi bilo, dobro. Don Huan je mom telu podario snagu, a mome duhu slobodu.

Pablitove reči podsetile su me na nešto što mi je don Huan jedanput rekao kad smo razgovarali o jednom starcu, mom prijatelju. Don Huan je veoma odlučno rekao da ni život ni smrt tog starca nisu nimalo važni. Bio sam malo ljut na don Huana, jer mi se učinilo da to baš nije morao da kaže. Rekao sam mu da je jasno da ni život ni smrt tog starca nisu ni od kakvog značaja, pošto ništa na ovom svetu i nema nikakvog značaja osim za svakog pojedinog od nas lično.

»Pravo kažeš!« uzviknuo je i nasmejavao se. »Upravo na to i mislim. Život i smrt tog starca nemaju nikakvog značaja za njega lično. On je mogao umreti hiljadu devetsto dvadeset devete, ili hiljadu devetsto pedesete, a mogao je poživeti i do hiljadu devetsto devedeset i pete. Svejedno. Sve je za njega podjednako glupo.«

Pre nego što sam sreo don Huana i moj život je bio takav. Ništa mi nije bilo važno. Ponašao sam se kao da me izvesne stvari diraju, potresaju, ali to je bilo sračunato samo zato da bih ostavio utisak osećajnog čoveka.

Pablito mi se obrati i prekide me u mislima. Želeo je da zna da li me je uvredio. Uveravao sam ga da nije. Da bih ponovo zapodenuo razgovor, upitao sam ga gde se upoznao sa don Henarom.

»Moja zla sudba bila je to što se moj gazda razboleo«, reče. »I morao sam umesto njega da odem na tržnicu da napravim nove kabine za prodaju odeće. Radio sam tamo dva meseca. Dok sam tu bio, upoznao sam se sa ćerkom vlasnika jedne od tih kabina. Zaljubili smo se. Napravio sam tezgju-kabinu njenog oca malo veću od ostalih da bismo mi pod tezgjom mogli da vodimo ljubav dok bi se njena sestra pobrinula za mušterije.

Jednog dana je don Henaro doneo vreću lekovitog bilja nekom prodavcu s druge strane prolaza; dok su njih dvojica razgovarali, on je primetio da se tezgja drma. Pogledao je pažljivo u tezgju, ali video je samo devojčinu sestru kako pospana sedi na stolici. Taj čovek je rekao Henaru da se ta tezgja svakog dana u to doba tako trese. Sutradan je Henaro doveo Naguala da gleda kako se ta tezgja trese, i ona se, naravno, tresla. Došli su i sledećeg dana, i opet se tresla. Čekali su tu sve dok ja nisam izašao ispod tezgje. Tog dana smo se upoznali i Henaro mi je ubrzo posle toga rekao da je on travar i da će mi spraviti napitak kome nijedna žena neće moći da odoli. Voleo sam žene i on me na to uhvatio. Napravio mi je taj napitak, ne poričem, ali za to mu je trebalo 10 godina. Za to vreme dobro sam ga upoznao i zavoleo ga više nego da mi je rođeni brat. I sada mi on užasno nedostaje. Tako, vidiš, uhvatio

me na prevaru. Ponekad mi je mило što je tako bilo, ali često mi je i krivo.«

»Don Huan mi je rekao da čarobnjaci moraju da dobiju neki znak pre no što nekoga izaberu za svog učenika. Je li i s tobom tako bilo, Pablito?«

»Jeste. Henaro mi je pričao kako ga je zainteresovala ta tezga što se trese, a onda je *video* da tu dvoje vode ljubav. Zatim je seo i čekao da to dvoje iziđu odande; hteo je da vidi ko je to. Posle nekog vremena pojavila se devojka, ali mene nije video. Pomislio je kako je čudno što sam mu ja promakao kad me je već tako uporno čekao. Sutradan se vratio s Nagualom. I on je *video* kako tamo dvoje vode ljubav, ali kad je došlo vreme da me uhvate, opet sam im umakao. Vratili su se i sledećeg dana; Henaro je stao kod zadnjeg dela tezge a Nagual kod prednjeg. Kad sam puzeći izlazio, udario sam u Henara. Pomislio sam da me nije video, jer sam još bio iza zavesice što je zaklanjala mali četvrtasti otvor koji sam prorezao na bočnom zidu. Zalajao sam kako bi on pomislio da se tu krije neko psetance. On je zarežao i odgovorio mi takvim lavežom da sam poverovao kako se tu, na drugoj strani, nalazi ogroman, ljut pas. Toliko sam se uplašio da sam izleteo na drugu stranu i udario u Naguala. Da je to bio običan čovek, ja bih ga oborio, jer sam naleteo pravo na njega, ali ovako me on podigao sa zemlje kao dete. Bio sam zaprepašćen. Bio je veoma snažan za tako stara čoveka. Pomislih kako bi mi tako jak čovek dobro došao za nošenje japije. Osim toga, nisam želeo da se obrukam pred ljudima koji su me videli kad sam izleteo ispod tezge. Upitao sam ga da li bi hteo da radi kod mene. Odgovorio je potvrdno. Došao je tog istog dana u radionicu da radi kao moj pomoćnik. Puna 2 meseca radio je svakog dana kod mene. Za mene nije bilo nimalo nade pored ta 2 đavola.«

Bilo mi je veoma smešno kad sam pomislio na to kako se don Huan zaposlio kod Pablita. Pablito počeo da imitira don Huana kad nosi drvenu građu na leđima. Morao sam da se složim sa la Gordom da je Pablito bio isto tako dobar glumac kao i Hosefina.

»Zašto su se oni toliko trudili oko tebe, Pablito?«

»Morali su na prevaru da me namame. Ne misliš valjda da bih ja tek tako pošao s njima? Otkad znam za sebe, slušao sam priče o čarobnjacima, vidarima, vešticama i duhovima, i nikad nisam u to poverovao. Oni koji su to pričali bili su za mene obične neznalice. Da mi je Henaro tada rekao da su on i njegov prijatelj čarobnjaci, ja bih im prosto okrenuo leđa i gotovo. Ta dva lisca bila su zaista prepredena. Nije im se žurilo. Henaro mi je rekao da bi me čekao i svih dvadeset godina. Zato se Nagual i zaposlio kod mene. Ja sam ga pozvao, tako da sam im, u stvari, sam dao ključ.

Nagual je bio vredan radnik. Ja sam u to vreme bio priličan mangup i mislio sam da sam mu podvalio. Verovao sam i to da je Nagual samo jedan glup stari Indijanac pa sam mu rekao da ću svom gazdi kazati kako je on moj deda, inače ga ne bi primili na posao, ali da mi on mora dati procenat od svoje zarade. Nagual je odgovorio da se on s tim slaže pa mi je davao nešto od onih nekoliko pezosa koliko je iznosila njegova dnevnicu.

Moj deda je na gazdu ostavio odličan utisak zato što je bio tako dobar radnik. Ali ostali momci su mu se rugali. Kao što znaš, on je imao običaj da s vremena na vreme pucketa zglobovima. U radionici bi to činio svaki put kad bi nosio kakav teret. Ljudi su, naravno, mislili da je on tako star da mu krckaju sve kosti kad nosi teret.

Nije mi bilo nimalo lako što je Nagual tu bio kao moj deda. Ali Henaro je do tada već uspeo da me pridobije zahvaljujući mojoj lakomosti. Pričao je kako Naguala hrani nekim naročitim travama koje mu daju tu snagu kao u vola. Svakog dana bi doneo mali zavežljaj nekog zdrobljenog lišća i dao mu da ga pojede. Henaro je govorio da njegov prijatelj nije ništa bez te kaše, pa mu je 2 dana nije davao da bi mi to dokazao. Bez te zelene kaše Nagual je, čini se, bio jedan običan starac. Henaro mi je rekao da bih se i ja mogao koristiti tom kašom da me žene vole. To me veoma zainteresovalo, a on mi je onda kazao da bismo se nas dvojica mogli uortačiti pod uslovom da mu ja

pomognem u pripremanju te kaše i da je potom dam njegovom prijatelju. Jednog dana mi je pokazao neki američki novac i rekao da je prvu partiju tih trava prodao nekom Amerikancu. Uhvatio me je na to i tako smo se uortačili.

Moj ortak Henaro i ja imali smo velike planove. Kazao mi je da bi trebalo da imam svoju radionicu, jer ću novcem koji ćemo zaraditi od njegovog napitka moći da uradim što god hoću. Kupio sam radionicu koju je platio moj ortak. I tako mi je voda ušla u uši. Uvideo sam da moj ortak ima ozbiljne namere pa sam počeo da radim i pripravljam tu njegovu zelenu mešavinu.«

U tom trenutku bio sam ubeđen da je don Henaro morao upotrebljavati halucinogeno bilje u spravljanju tog napitka-kaše. Pomislih da je morao namamiti Pablita da ga i on uzme kako bi bio siguran u njegovu poslušnost.

»Je li ti davao to bilje koje sadrži moć, Pablito?« upitah.

»Davao, dabome«, odvrati. »Dao mi je tu zelenu mešavinu. Pojeo sam čitave tone toga.«

Opisivao je i imitirao don Huana kako sedi pred don Henarovom kućom u stanju duboke letargije, a potom oživi čim okusi tu kašu. Pablito reče kako je, videvši to, i sam morao da je proba.

»Od čega se sastojala ta mešavina?« upitah.

»Od zelenog lišća«, odgovori. »Od svakog zelenog lišća do koga je mogao doći. Takav je vrag bio Henaro. Pričao bi o tom svom receptu i zasmejavao me sve dok se ja ne bih sasvim ošamutio. Bože, kako sam voleo te dane!«

Nasmejao sam se nervozno. Pablito odmahnu glavom zdesna ulevo pa 2 - 3 put pročisti grlo kašljanjem. Činilo se da se upinje da zadrži suze.

»Kao što sam ti već rekao, Maestro«, produži on, »lakomost me podstakla. Potajno sam nameravao da se otarasim ortaka kad sam naučim kako se spravlja ta zelena kaša. Henaro je morao znati šta sam ja tada naumio, pa me pred sam odlazak zagrlio i rekao mi

da je došlo vreme da mi se ispuni želja; došlo je vreme da se rešim ortaka, jer sam već i sam naučio da spravljam tu zelenu mešavinu.«

Pablito ustade. Suze mu navreše na oči.

»Taj mangup Henaro«, reče tiho. »Taj pokvareni gad. Iskreno sam ga voleo, i da nisam ovakva kukavica kakav sam, ja bih danas spravljao tu zelenu mešavinu.«

Nisam želeo dalje da pišem. Da bih se rešio tuge, rekao sam Pablitu da bi trebalo da potraži Nestora.

Sređivao sam beleške da ih složim pre nego što pođemo kad se ulazna vrata naglo otvoriše s treskom. Pablito i ja nesvesno poskočismo pa se hitro okrenusmo da vidimo šta je to. Nestor je stajao u dovratku. Potrčah prema njemu. Sreli smo se nasred prednje sobe. On skoči na mene i protrese mi ramena. Izgledao je jači i viši nego onda kad sam ga poslednji put video. Njegovo dugo, mršavo telo sada je postalo glatko gotovo kao u leoparda. Učini mi se da taj čovek preda mnom koji me zagleda nije onaj Nestor koga sam poznavao. Sećao sam ga se kao veoma bojažljivog čoveka koji se zbog svojih iskvarenih zuba stideo da se nasmeši, i kao nekoga ko je poveren Pablitu da se stara o njemu. Ovaj Nestor koji sada gleda u mene je neka mešavina don Huana i don Henara. Bio je žilav i hitar kao don Henaro, ali je u sebi imao i don Huanovu hipnotičku moć. Hteo sam da uživam u tom čudu, ali jedino što sam mogao učiniti bilo je da se s njim smejem. Potapšao me po leđima. Skinuo je šešir. Tek tada sam zapazio da je Pablito bio bez šešira. Primetio sam i to da je Nestor mnogo tamniji i grublji. Pablito je prema njemu izgledao gotovo krhak, nežan. Obojica su nosili američke farmerke, tople jakne i cipele s gumenim đonovima.

Nestor svojim prisustvom odmah ublaži tešku atmosferu u kući. Pozvah ga da pođe s nama u kuhinju.

»Došao si u pravi čas«, reče Pablito Nestoru, široko se smešeći dok smo sedali za stol. »Maestro i ja smo se ovde bili rasplakali, sećajući se onih toltečkih đavola.«

»Jesi li zbilja plakao, Maestro?« upita Nestor s podrugljivim osmehom na licu.

»Plakao, nego šta«, odgovori mu Pablito.

Neko sasvim tiho pucketanje na ulaznim vratima učutkalo je Pablita i Nestora. Da sam bio sam, ne bih ništa ni čuo ni primetio. Pablito i Nestor ustadoše, a za njima i ja. Pogledasmo u kućna vrata: otvarala su se veoma oprezno. Pomislih da se to možda la Gorda vratila pa tiho otvara vrata da nam ne smeta. Kad su se vrata najзад otvorila toliko da kroz njih može proći jedna osoba, ušao je Beninjo kao da se kradom uvlači u neku mračnu sobu. Zmirio je i hodao na prstima. Podsetio me na klinca koji se kroz otključani izlaz ušunjao u bioskopsku dvoranu da vidi predstavu pa se ne usuđuje da bilo čim naruši tišinu, a u isti mah ne može u mraku baš ništa da vidi.

Svi smo bez reči gledali u Beninja. Otvorio je sasvim malo jedno oko, tek toliko da na njega proviri i da se snađe, a onda je na prstima prošao kroz prednju sobu i došao u kuhinju. Stajao je trenutak kraj stola, sklop-ljenih očiju. Pablito i Nestor sedošе, davši mi znak da i ja to učinim. Beninjo tad skliznu na klupu pored mene. Blago mi gurnu rame glavom; to je bio lak dodir kojim me zamoli da se pomaknem malo dalje da bih mu načinio mesta. Posle toga se udobno smestio, i dalje sklop-pljenh očiju.

Bio je u farmerkama kao i Pablito i Nestor. Njegovo lice bilo je malo punije nego poslednji put kad sam ga video, pre mnogo godina; i kosa mu je bila nekako drukčija, ali nisam mogao da utvrdim u čemu je stvar. Put mu je svetlija nego što sam je zapamtio, zubi veoma sitni, usne pune, visoke jagodice, mali nos i velike uši. On mi je uvek ličio na dete čije crte lica nisu sazrele s njegovim godinama.

Pablito i Nestor, koji su bili prekinuli razgovor da bi posmatrali Beninjev dolazak, nastaviše da razgovaraju kao da ništa nije ni bilo čim je on seo.

»Pa da, plakao je sa mnom«, reče Pablito.

»Nije on cmizdrav kao ti«, odvrati mu Nestor.

Onda se okrenu prema meni i zagrlj me.

»Tako se radujem što si živ«, reče. »Maločas smo razgovarali s la Gordom i ona je kazala da si ti nagual, samo nam nije ispričala kako si uspeo da ostaneš živ. Kako ti je to pošlo za rukom, Maestro?«

U tom trenutku našao sam se pred čudnim izborom. Mogao sam se povesti za svojim razumom, kao što sam uvek činio, i reći da nemam pojma, i to bi bila živa istina. Mogao sam, s druge strane, reći da me moj dvojniki iščupao iz ruku onih žena. Odmeravao sam u sebi mogući efekat tih alternativa, kad mi pažnju privuče Beninjo. Otvorio je malo jedno oko, pogledao u mene, a onda se zakikotao zagnjurivši glavu u mišice.

»Beninjo, zar nećeš da razgovaraš sa mnom?« upitah ga.

On odrečno mahnu glavom.

Osećao sam se malo nelagodno sedeći tako do njega pa odlučih da pitam šta je to s njim.

»Šta on to radi?« upitao sam tiho Nestora.

Nestor protrlja Beninjovu glavu pa ga prodrma. Beninjo otvori oči i opet ih zatvori.

»Takav je on, znaš«, reče mi Nestor. »Veoma je stidljiv. Otvoriće on već oči, pre ili posle. Ne obraćaj pažnju na njega. Ako mu bude dosadno, zaspaće.«

Beninjo potvrdno klimnu glavom ne otvarajući oči.

»Dakle, kako si se izvukao?« navaljivao je Nestor.

»Zar nećeš da nam kažeš?« upita Pablito.

Namerno sam rekao da je moj dvojniki 3 puta izišao kroz moje teme. Ispričao sam im šta se zbilo.

Nisu izgledali nimalo iznenađeni i primili su moju priču kao nešto sasvim prirodno. Pablito se radosno zaneo razmišljanjem o tome da se dona Soledad možda neće oporaviti pa bi se moglo desiti i da umre. Zanimalo ga je da li sam i Lidiju udario. Nestor mu energičnim pokretom zapovedi da umukne, i Pablito krotko ućuta ne dovršivši rečenicu.

»Žao mi je. Maestro«, reče Nestor, »ali to nije bio tvoj dvojniki.«

»Ali svi su rekli da je to moj dvojniki.«

»Pouzdamo znam da si pogrešno razumeo la Gordu po ovome: kad smo Beninjo i ja išli don Henarovej ku-

ći, na putu nas je stigla la Gorda i kazala da ste ti i Pablito ovde. Nazvala te nagualom. A znaš li zašto?»

Nasmejao sam se i odgovorio kako verujem da je to zato što sam, po njenom mišljenju, nasledio najveći deo Nagualove svetlosti.

»Neko od vas dvoje je budala!« gromko reče Beninjo ne otvarajući oči.

Njegov glas je bio tako neobičan da sam se trgnuo i odmaknuo od njega. Te njegove sasvim neočekivane reči, kao i moja reakcija na njih, sve su ih nagnale na smeh. Beninjo otvori jedno oko, pogleda me, pa opet zagnjuri glavu u mišice.

»Znaš li zašto smo Huana Matusa prozvali Nagualom?« upita me Nestor.

Odgovorih mu da sam uvek mislio da oni time na lep način don Huana nazivaju čarobnjakom.

Beninjo se nasmeja tako glasno da je njegov smeh nadjačao sve ostale. Činilo se da silno uživa. Naslonio je glavu na moje rame kao da je tako teška da više ne može sam da je drži.

»Zvali smo ga Nagual«, produži Nestor, »zato što je bio podeljen nadvoje. Drugim rečima, kad god mu je zatrebalo, mogao je da se kreće drugim putem koji za nas ne postoji; iz njega bi ponekad izišlo nešto, nešto što nije bilo njegov dvojniki nego neka užasna, opasna spodoba nalik na njega, ali dvaput veća. Mi to nazivamo nagualom i svako ko to ima je, prirodno, nagual.

Nagual nam je rekao da svi mi, ako želimo, možemo imati tu spodobu koja nam izlazi iz glave, ali sva je prilika da to niko od nas neće poželeti. Henaro je nije želeo, a mislim da nije ni bilo ko od nas ostalih. Prema tome, ti si, izgleda, jedini koji si se tim usrećio.«

Smejali su se i galamili kao da uteruju krdo stoke u obor. Beninjo me zagrlji oko ramena ne otvarajući oči; smeja se sve dok mu suze nisu potekle niz lice.

»Zašto kažeš da sam se tim usrećio?« upitah Nestora.

»Za to treba suviše energije«, reče, »i suviše rada. Ne znam kako možeš još da se držiš na nogama.

Nagual i Henaro su te jedanput rascepili u šumarku eukaliptusa. Tamo su te odveli zato što je eukaliptus

tvoje drvo. I ja sam bio tamo i video sam kad su te rascepili i iz tebe izvukli tvog naguala. Vukli su te za uši i tako su te razdvajali sve dok nisu načinili rascep i u tvojoj svetlosti: više nisi bio jaje, nego dva dugačka traga svetlosti. Onda su te opet sastavili, ali svaki čarobnjak koji *vidi* može primetiti da na tvojoj sredini postoji ogromna pukotina.«

»Kakva je korist od toga ako je neko rascepljen?«

»Imaš jedno uvo koje sve čuje i jedno oko koje sve *vidi* i uvek kad zatreba, moći ćeš da pređeš milju više od drugih. Zbog te tvoje rascepljenosti oni su nam i rekli da si ti maestro.

Pokušavali su da rascepe i Pablita ali im to, izgleda, nije pošlo za rukom. On je suviše razmažen i uvek je i sam sebi ugađao kao trudnica. Zato je i sad tako izvitoperen.«

»A šta je onda dvojnik?«

»Dvojnik je onaj drugi, telo koje čovek stiče *sanjajući*. Ono sasvim liči na nas.«

»Imate li vi svi dvojnike?«

Iznenaden, Nestor me poduže gledao.

»Hej, Pablito, pričaj maestru o našim dvojnicima«, reče kroz smeh.

Pablito se proteže preko stola pa prodrma Beninja.

»Kaži mu ti, Beninjo«, reče. »Ili, još bolje, pokaži mu ga.«

Beninjo ustade, otvori oči što je šire mogao pa pogleda u krov, a onda spusti pantalone i pokaza mi svoj penis.

Henarovi su umirali od smeha.

»Jesi li ti zaista ozbiljno mislio kad si nas to pitao, maestro?« upita me Nestor sa izrazom nervoze na licu.

Uveravao sam ga da sam veoma ozbiljan u svojoj želji da doznam sve što je u vezi s njihovim znanjem. Počeo sam nadugo i naširoko da im objašnjavam kako me je don Huan iz meni neshvatljivih razloga držao podalje od njih i tako me sprečio da znam malo više o njima.

»Pomislite na ovo«, rekoh. »Do pre 3 dana nisam znao da su te 3 devojke Nagualove učenice, ili da je Beninjo don Henarov šegrt.«

Beninjo otvori oči.

»Razmisli sam o tome«, reče. »Nisam do sada znao da si tako glup.«

Zatvori opet oči i svi bezumno počеше da se smeju. Nije mi preostalo ništa drugo do da im se i sam pridružim.

»Našalili smo se s tobom, maestro«, reče Nestor kao da se izvinjava. »Mislili smo da se ti s nama šališ, da hoćeš da nas namagarčiš. Nagual nam je rekao da ti vidiš. Ako doista vidiš, onda znaš da smo mi jadni. Niko od nas nema svoje telo u *snu*. Nikod od nas nema dvojnika.«

Nestor mi je potom ozbiljno objasnio da se nešto isprečilo između njih i njihove želje za dvojnikom. Shvatio sam to kao da hoće da mi kaže kako se odlaskom don Huana i don Henara stvorila neka prepreka. On je mislio da je do toga došlo zato što Pablito nije izvršio svoj zadatak. Pablito je dodao da ih, izgleda, nešto goni otkako su Nagual i Henaro otišli, tako da se čak i Beninjo, koji je tada živio na krajnjem jugu Meksika, morao vratiti. Samo kad su sva trojica zajedno, dobro se osećaju.

»Šta misliš, šta je to?« pitao sam Nestora.

»Ima tamo u onom ogromnom prostranstvu nešto što nas vuče«, odgovori on. »Pablito misli da je on kriv što se one žene bore protiv nas.«

Pablito se okrenu prema meni. Gledao me je zažarenim očima.

»One su baoile čini na mene, maestro«, reče. »Znam da sam ja kriv za sve naše nevolje. Zeleo sam da se izgubim iz ovog kraja posle svađe s Lidiom, i posle nekoliko meseci otišao sam za Verakruz. Tamo sam doista bio veoma srećan s jednom devojkom kojom sam nameravao da se oženim. Zaposlio sam se i dobro mi je išlo sve do onog dana kad sam se vratio kući i video da su me one četiri muškbanje po mirisu pronašle, kao grabljive zveri. Bile su u mojoj kući i mućile moju devojku. Ona kučka Rosa je spustila svoju ružnu ruku na trbuh moje devojke i time je naterala da se posere u krevetu, eto iz čista mira. Njihova glava, la Gorda, zvana

ne strane kontinenta na drugu u potrazi za mnom. Samo me zgrabila za pojas i izvukla iz kuće. Odgurale su me do autobuske stanice da bi me ovamo dovele. Bio sam besan kao ris, ali i pored toga nisam bio dorastao onoj 220 guzica. Ona me strpala u autobus, ali ja sam pobegao na putu ovamo. Trčao sam preko brda i dolina, kroz šiblje, sve dok mi noge nisu toliko natekle da nisam mogao ni da se izujem. Samo što nisam umro. Odbolovao sam 9 meseci. Da me je Svedok našao, ja bih umro.«

»Nisam ga našao«, reče mi Nestor. »La Gorda ga je našla. Odvela me je tamo gde je on bio pa smo ga zajedno odneli na autobus i doneli ovamo. Bio je u bunilu i zato smo morali da platimo više, samo da bi mu vozač dopustio da ostane u autobusu.«

Pablito reče veoma dramatičnim tonom da se nije predomislio i da i sada želi da umre.

»Ali zašto?« upitah ga.

Beninjo odgovori umesto njega snažnim grlenim glasom.

»Zato što mu ona stvar ne radi«, reče.

Njegov glas je tako neobično zvučao da mi se za trenutak učini kao da govori u nekoj pećini. Uplašio sam se i nelagodno se osećao, a onda prasnuo u neobuzdan smeh.

Nestor reče da je Pablito pokušao da izvrši svoju dužnost koja se sastojala u tome da, prema Nagualovim uputstvima, sa onim ženama uspostavi seksualne odnose. On je kazao Pablitu da su 4 strane njegovog sveta već postavljene kako treba, i njegovo je sad samo da ih uzme. Ali kad je Pablito otišao da uzme svoju prvu stranu, Lidiu, ona ga zamalo nije ubila. Nestor dodade da on, kao svedok te scene, misli da ga je Lidia žestoko udarila glavom zato što Pablito nije mogao da postupi kao muškarac, pa ga je udarila jer joj je to bilo lakše nego da joj cela ta stvar bude neprijatna.

»Je li se Pablito zaista razboleo od tog udarca ih se samo pretvarao?« upitah više u šali.

Beninjo odgovori istim onim snažnim glasom.

»Samo se pretvarao!« reče. »Pojavila mu se jedino čvoruga na glavi!«

Pablito i Nestor su se cerekali i galamili.

»Ne osuđujemo mi Pablita zato što se plaši onih žena«, reče Nestor. »One su sve nalik na Naguala, strašni ratnici. Uz to su podle i lude.«

»Mislite li zaista da su tako loše?« upitao sam ga.

»Reći da su loše samo je deo istine«, odvrati Nestor. »Iste su kao Nagual. Ozbiljne su i tmurne. Kad je Nagual bio ovde, one su znale da sednu kraj njega pa da kroz poluotvorene oči zure u daljinu satima, a nekad i danima.«

»Je li istina da je Hosefina nekad davno bila doista luda?« upitah.

»Ta ti valja«, reče Pablito. »Ne samo što je nekada bila, ona je luda i sada. Najluđa od svih njih.«

Ispričao sam im šta je sa mnom učinila. Očekivao sam da će umeti da cene komičnu stranu njene izvanredne predstave. Međutim, moja priča je izazvala sasvim suprotno dejstvo. Slušali su me kao uplašena deca; čak je i Beninjo otvorio oči, dok me je slušao.

»Auu!« uzviknu Pablito. »Te kučke su zaista strašne. A ti znaš da je glavna među njima ona koju zovu 220 guzica. Ona u stvari baci kamen, a onda sakrije ruku i drži se kao nevinašce. Čuvaj je se, maestro.«

»Nagual je naučio Hosefinu da bude što god hoće«, reče Nestor. »Ona može da radi što god zaželiš; da plače, da se smeje, da se ljuti — što god hoćeš.«

»Ali kakva je kad ne glumi?« upitah Nestora.

»Luđa je od vetra«, tiho odgovori Beninjo. »Upoznao sam se sa Hosefinom onog dana kad je došla. Morao sam je uneti u kuću. Nagual i ja smo je stalno vezivali za krevet. Jedanput je počela da plače od tuge za svojom malom drugaricom, nekom devojčicom s kojom se igrala. Plakala je puna 3 dana. Pablito je tešio i hranio kao dete. Ona je kao on. Ni jedno ni drugo ne ume da prestane kad nešto počne.«

Beninjo stade da njuška vazduh. Ustade, pa priđe štednjaku.

»Je li on zaista stidljiv?« upitah Nestora.

»Jeste, stidljiv je i ekscentričan«, odgovori Pablito. »Biće takav sve dok ne izgubi svoj oblik. Henaro nam

je rekao da ćemo svi, pre ili posle, izgubiti svoj oblik, i da je zato besmisleno da se mučimo pokušavajući da se promenimo u onom smislu u kome je želeo. Nagual. Henaro nam je govorio da uživamo i da se ni za šta ne brinemo. Ti i one žene se brinete i pokušavate, a mi, s druge strane, uživamo. Ti ne umeš da uživaš, mi ne umemo da budemo nesrećni. Nagual je za stanje kad čovek nije srećan ni zadovoljan rekao da je to besprekoran život, a mi to nazivamo glupošću, zar ne?»

»To ti u svoje ime kažeš, Pablito«, reče Nestor. »Beninjo i ja ne mislimo tako.«

Beninjo donese jelo u činiji i stavi ga preda me. Poslužio je svakoga. Pablito je zagledao porcije i pitao Beninja gde ih je našao. Beninjo odgovori da su bile u jednoj kutiji gde ih je la Gorda ostavila, kako mu je rekla. Pablito mi poveri da su te porcije bile njihove pre nego što su se razdvojili.

»Moramo biti oprezni«, reče Pablito nervozno. »Te činijice su bez sumnje začarane. One kučke su nešto stavile u njih. Ja bih više voleo da jedem iz la Gordine činije.«

Nestor i Beninjo počеше da jedu. Tada sam primečio da mi je Beninjo dao smeđu činiju. Pablito je, čini se, bio veoma uzbuđen. Hteo sam da ga smirim, ali Nestor me sprečio.

»Nemoj da ga shvataš ozbiljno«, reče. »On voli da bude takav. Sad će sesti i ješće. Eto tu grešite i ti i one žene. Ne možete nikako da razumete da je Pablito takav kakav je. Očekujete da svi budu poput Naguala. Samo je la Gorda mrtva 'ladna što se njega tiče, i to ne zato što ga razume, nego zato što više nema svog oblika.«

Pablito sede da jede i nas četvorica ispraznismo lonac. Beninjo pažljivo oprala činije i vrati ih u kutiju, a mi se svi udobno smestismo oko stola.

Nestor predloži da odšetamo, čim padne mrak, do jednog klanca u blizini, kuda smo don Huan, don Henaro i ja često išli. Osećao sam neki otpor prema tome. Nisam imao dovoljno samopouzdanja u njihovom društvu. Nestor reče da su oni navikli da hodaju po mraku, i da se veština čarobnjaka sastoji u tome da bude neupadljiv čak i usred gomile sveta. Ispričao sam mu

šta mi je don Huan rekao jednom prilikom kad me ostavio na nekom pustom mestu nedaleko odatle. Zatevao je od mene da se potpuno usredsredim na pokušaj da budem nevidljiv. Rekao je da ljudi iz tog kraja poznaju svakog iz viđenja. Tu nije bilo mnogo sveta, ali oni koji tu žive kreću se u tom kraju i mogu već iz daljine da uoče stranca. Kazao mi je da tu mnogi ljudi imaju vatreno oružje i da su lako mogli da pucaju u mene.

»Ne brini za bića iz drugog sveta«, rekao mi je don Huan kroz smeh. »Opasni su Meksikanci.«

»Tako je i sada«, reče Nestor. »Tako je uvek i bilo. Zato su Nagual i Henaro bili umetnici kakvi su bili. Naučili su da postanu neprimetni usred svega toga. Znali su da se kreću neopaženo.«

Bilo je još prerano za našu noćnu šetnju. Želeo sam da to vreme iskoristim da Nestoru postavim pitanje koje je za mene bilo veoma važno. Izbegavao sam sve vreme da ga to pitam; neko čudno osećanje sprečavalo me u tome. Posle Pablitovog odgovora učinilo mi se da me to više i ne zanima. Međutim, sam mi je Pablito priskočio u pomoć kad je počeo o tome da govori kao da čita moje misli.

»I Nestor je skočio u provaliju isto kao i mi«, rekao je. »I tako je on postao svedok, ti si postao maestro, a ja seoska luda.«

Zamolio sam Nestora, kao uzgred, da mi priča o svom skoku u ponor. Trudio sam se da glasom ne odam koliko me to u stvari zanima. Ali Pablito je shvatio tu moju usiljenu ravnodušnost. Nasmejao se i kazao Nestoru da sam ja oprezan zato što me je njegova priča o tome duboko razočarala.

»Ja sam skočio posle vas dvojice«, reče Nestor i pogleda me kao da očekuje da ga još nešto pitam.

»Jesi li skočio odmah posle nas?« upitah.

»Nisam. Bilo mi je potrebno izvesno vreme da se pripremim«, odgovori on. »Henaro i Nagual nisu mi rekli šta treba da činim. Tog dana smo svi polagali ispit.«

Pablito je izgledao neraspoložen. Ustao je sa stolice i hodao gore-dole po sobi. Onda je opet seo odmahujući glavom u oćajanju.

»Jesi li ti zaista video da smo mi prešli preko ivice?« upitah Nestora.

»Ja sam svedok«, odgovori on. »Svedok da posvedočim o svom putu znanja i da vama saopštım besprekornu istinu o tome šta sam kao svedok video u obavljanju svog zadatka.«

»Ali šta si u stvari video?« upitah.

»Video sam vas dvojicu kako se držite za ruke i trčite ka rubu litice«, odgovori. »Zatim sam vas obojicu video kako kao zmajevi letite prema nebu. Pablito je u pravoј liniji odmakao dalje, a onda je pao. Ti si se malčice digao uvis, zatim si se malo udaljio od ruba litice i onda si pao.«

»Ali, jesmo li mi skočili svojim telima?« upitah.

»Eh, a kako bi drukčije?« uzvрати on i nasmeja se.

»Da li je to mogla biti neka opsena?« pitao sam.

»Šta hoćeš time da kažeš, maestro?« upita on suvo.

»Želim da znam šta se uistinu dogodilo«, odgovorih.

»Da se nisi i ti slučajno onesvestio kao Pablito?« upita Nestor s podsmehom u pogledu.

Pokušavao sam da mu objasnim svoje muke u vezi s tim skokom. On izgubi strpljenje i prekinu me. Pablito se umeša da ga upozori na red i njih dvojica se upustiše u raspru. Pablito se iz nje izvukao na taj način što se u polusedećem polažaju kretao oko stola, držeći se za stolicu.

»Nestor ne vidi dalje od nosa«, reče mi on. »Beninjо je isti takav. Iz njih nećeš ništa izvući. Ali ja te bar razumem.«

Pablito se zacereka i sakri lice iza Benjinovog šešira, dok su mu se ramena tresla.

»Što se mene tiče, vas dvojica ste skočili«, odjednom mi reče Nestor. »Henaro i Nagual vam nisu ostavili drugu mogućnost. U tome se i sastoji njihova umetnost — da vas okruže a onda povedu prema jedinim vratnicama koje su bile otvorene. I tako ste se vas dvojica sunovratili preko ruba litice. To sam svojim očima video. Pablito kaže da nije ništa osetio; to je sporno. Ja znam da je bio savršeno svestan svega, ali njemu je sad pridošlo da kaže kako misli da nije bio svestan ničega.«

»Zaista nisam bio«, reče mi Pablito glasom punim izvinjavanja.

»Možda je i tako«, reče Nestor suvo. »Ali ja sam bio svestan i video sam kako su vaša tela učinila ono što su morala da učine — skočila.«

Nestorove reči navele su me na čudne misli. Ja sam sve vreme tražio potvrdu za ono što sam sam opazio. Ali sada kad sam je dobio, uvideo sam da to nimalo ne menja stvar. Znati da sam skočio i plašiti se onoga što sam opazio bilo je jedno, a tražiti potvrdu drugih za to bilo je drugo. Tada sam uvideo da to dvoje ne mora biti međusobno povezano. Do tada sam verovao da ću se osloboditi svojih sumnji i straha ako mi neko potvrdi da sam doista skočio u ponor. Prevario sam se. Sada su me sumnje još više ophrvale, i još mi je više bilo stalo da to sve razjasnim.

Počeh Nestoru da govorim o tome kako sam došao tu samo zato da bi mi njih dvojica potvrdila da sam skočio, ali da sam se sad predomislio i da zaista ne želim više o tome da razgovaram. Njih dvojica stadoše da govore uglas, i u tom trenutku započe rasprava između 3 strane. Pablito je tvrdio da ničega nije bio svestan. Nestor je vikao da Pablito neće da se napreže da se seti, a ja sam rekao da ne želim ništa više da čujem o tom skoku.

Tada mi je prvi put bilo jasno kao dan da nijedan od nas ne ume da se savlada niti može da bude miran. Nijedan od nas nije bio spreman da onome drugom pokloni svu svoju pažnju onako kako su to činili don Huan i don Henaro. Pošto nisam bio kadar da održim kakav red u našoj razmeni mišljenja, prepustio sam se razmišljanju. Odavno sam već mislio da ja ne mogu potpuno da uđem u don Huanov svet samo zato što uporno nastojim da sve objasnim razumom, ali Pablito i Nestor su mi otkrili novu stranu moje ličnosti. Druga moja greška bila je moja bojažljivost. Onog časa kad bih se našao s onu stranu bezbedne ograde zdravog razuma, gubio sam poverenje u sebe i bio uplašen pred tim nečim zaprepašćujućim što se preda mnom otvaralo. Tako i sad nisam mogao da poverujem da sam skočio u ponor.

Don Huan je uporno ponavljao da se čarobnjaštvo sastoji isključivo u percepciji, i, ostajući dosledan u tome, on i don Henaro su za naš poslednji susret inscenisali ogromnu, katarzičnu dramu na zaravnjenom vrhu planine. Kada sam se glasno, jasnim rečima zahvalio svima koji su mi ikada pomogli, bio sam obuzet silnim ushićenjem. Oni su u tom trenutku privukli svu moju pažnju i doveli su moje telo do toga da opazi jedini mogući čin u okviru njihove stvarnosti: skok u ponor. Taj skok je bio praktični uspeh moje percepcije, ne kao običnog čoveka nego kao čarobnjaka.

Toliko sam se zaneo zapisivanjem svojih misli da nisam ni primetio kako su Nestor i Pablito prestali da govore i kako me sva trojica gledaju. Objasnio sam im da ja nikako ne mogu da razumem šta se s tim skokom desilo.

»Nema tu šta da se razume«, reče Nestor. »Prosto, nešto se dogodi, a niko ne zna kako. Pitaj Beninja da li on želi da razume.«

»Želiš li ti da razumeš?« upitah Beninja u šali.

»Želim, nego šta!« uzviknu on dubokim basom tako da smo se svi nasmejali.

»Ti tek tako kažeš da želiš da razumeš«, produži Nestor. »Isto kao što i Pablito tvrdi da se ničega ne seća.«

Pogledao je u Pablita i namignuo na mene. Pablito saže glavu.

Nestor me upita da li sam primetio nešto u vezi s Pablitovim raspoloženjem u trenutku kad je trebalo da skočimo. Priznao sam da nisam bio u stanju da zapazim nešto tako tanano kao što je Pablitoovo raspoloženje.

»Ratnik mora sve da zapazi«, reče on. »To je njegova veština, kako je Nagual govorio, i u tome je njegova prednost.«

Nasmešio se i namerno načinio pokret kao da se stidi, sakrivajući lice šeširom.

»Šta ja to nisam primetio u vezi s Pablitovim raspoloženjem?« upitao sam ga.

»Pablito je već bio skočio pre nego što se sunovratio«, reče. »Nije bilo potrebno da bilo šta čini. Mogao je isto tako da sedi na rubu litice kao što je i skočio.«

»Šta hoćeš time da kažeš?« pitao sam.

»Pablito se već raspadao«, odvrati on. »Zato misli da se onesvestio. Pablito laže. On nešto krije.«

Pablito mi je nešto govorio. Mrmljao je nerazgovetno, onda je digao ruke od toga i zavalio se na stolicu. I Nestor je zaustio da nešto kaže, ali ja sam ga ućutkao. Nisam bio siguran da li sam ga dobro razumeo.

»Je li se Pablitovo telo raspadalo?« upitah.

Dugo me je bez reči gledao kroz poluspuštene kapke. Sedeo je desno od mene. Tiho je prešao na klupu prekoputa mene.

»Moraš ozbiljno da shvatiš ovo što ti govorim«, reče. »Točak vremena se ne može okrenuti unazad i vratiti u ono vreme i stanje u kome smo biti pre tog skoka. Nagual je rekao da je čast i zadovoljstvo biti ratnik i da je za ratnika sreća da čini ono što mora da učini. Moram ti reći suštu istinu o tome šta sam video. Pablito se raspadao. Kad ste vas dvojica trčali prema rubu litice, samo si ti bio u čvrstom stanju. Pablito je bio kao oblak. On misli da zamalo nije pao niče, a ti misliš da si ga uhvatio za mišicu da bi mu pomogao da potrčite do ruba litice. Ni ti ni on niste u pravu, i ja sam gotovo siguran da bi za vas obojicu bilo bolje da nisi pridržao Pablita.«

To me još više zbunilo. Iskreno sam verovao da on govori istinu o tome šta je video, ali sećao sam se jedino toga da sam Pablita pridržavao za mišicu.

»Šta bi se desilo da to nisam učinio?« upitah.

»Na to ti ne mogu odgovoriti«, odvrati Nestor. »Znam da je svaki od vas dejstvovao na svetlost onog drugog. U trenutku kad si ga obgrlio rukom, Pablito je postao čvršći, ali ti si svoju dragocenu moć uzalud stratio.«

»Šta si radio pošto smo mi skočili?« upitao sam Nestora posle poduže pauze.

»Čim ste vas dvojica iščezli«, reče on, »moji živci su bili toliko uzdrmani da sam ostao bez daha pa sam se i ja onesvestio, i ne znam koliko sam dugo bio bez

svesti. Mislio sam da je protekao samo trenutak. Kad sam opet došao sebi, osvrnuo sam se tražeći pogledom Henara i Naguala, ali oni su već bili otišli. Trčao sam tamo-amo po vrhu planine i dozivao ih dok nisam promukao. Tada sam shvatio da sam sam. Onda sam prišao rubu litice i pokušao da vidim onaj znak koji zemlja daje kad se ratnik više neće vratiti, ali to je već prošlo. Znao sam tada da su Henaro i Nagual zauvek otišli. Do tog trenutka nisam shvatio da su se oni bili okrenuli prema meni kad su se pozdravili s vama dvojicom, i dok ste vi trčali prema rubu litice, oni su meni mahali rukama i oprostili se od mene.

To što sam se u to doba dana našao sam na tom pustom mestu bilo je za mene nepodnošljivo. Za tren oka izgubio sam sve prijatelje koje sam imao na ovom svetu. Seo sam na zemlju i zaplakao. I kako me je strah obuzimao sve više i više, počeo sam da vrištim iz sveg glasa. Dozivao sam Henara po imenu vičući što sam jače mogao. Ali tada se već bilo sasvim smračilo. Nisam više mogao da razaznam svoje putokaze. Znao sam da kao ratnik ne smem da se prepuštam svom bolu. Da bih se smirio, počeo sam da zavijam kao kojot, onako kako me je Nagual naučio. Pošto sam neko vreme urlikao, odlaknulo mi je pa sam i na svoju tugu zaboravio. Zaboravio sam i da svet postoji. Što sam više urlikao, sve sam više osećao kako me zemlja greje i štiti.

Mora da je prošlo dosta vremena. Odjednom osetih neki udar u sebi, iza grla, a u ušima mi zazvoni zvono. Setio sam se šta je Nagual rekao Elihiju i Beninju pre nego što su skočili. Kazao je da se to u grlu oseti neposredno pre nego što je čovek spreman da promeni brzinu, a da zvuk tog zvona označava sredstvo pomoću koga se može postići sve što je potrebno. Poželeo sam tada da budem kojot. Pogledao sam u svoje ruke koje su u tom trenutku bile preda mnom na zemlji. Promenile su oblik i ličile su na kojotove noge. Video sam dlaku kojota na svojim rukama i grudima. Ja sam bio kojot! Osetio sam se toliko srećan zbog toga da sam viknuo onako kako sigurno kojot viče. Osetio sam da imam zube kojota, dugačku, špicastu njušku i jezik. Znao sam odnekud da sam umro, ali to mi je bilo sve-

jedno. Nije mi bilo važno to što sam se pretvorio u kojota, što sam mrtav, ili živ. Poput kojota otišao sam četvoronoške do ruba provalije i skočio u nju. Ništa mi drugo nije preostajalo.

Osećao sam da padam i moje telo kojota prevrtalo se u vazduhu. Onda sam se opet ja, ovaj koji sam, mi-goljio u vazduhu. Ali pre nego što sam udario o dno ponora, postao sam tako lak da više nisam padao nego sam lebdeo. Vazduh je strujao kroz mene. Bio sam tako lak! Verovao sam da u sebi, unutra, umirem. Nešto se u meni pomaklo i ja sam se razišao kao suv pesak. Bilo je spokojno i savršeno tu gde sam bio. Znao sam odnekud da sam tu, a ipak nisam tu bio. Ja nisam bio ništa. Mogu samo toliko da kažem o tome. A onda, odjednom, ono što je od mene načinilo suvi pesak opet me sastavilo. Vratio sam se u život i video sam da se-dim u kolibi jednog starog čarobnjaka iz plemena Ma-zoteka. Kazao mi je da se zove Porfirio. Rekao je da mu je mило što me vidi i počeo je da me uči izvesne stvari o biljkama o čemu me Henaro nije poučio. Od-veo me tamo gde se bilje stvara i pokazao mi je kalup bilja, a naročito oznake na kalupima. Ako budem pa-zio na te oznake, rekao je, lako ću pogoditi čemu ko-riste čak i ako ih nikada pre toga nisam video. A onda, kad je znao da sam naučio te oznake, pozdravio se sa mnom ali me je pozvao da ga opet posetim. U tom trenutku osetio sam da me je nešto snažno povuklo i opet sam se razišao kao pre toga. Raspao sam se na milion delova.

Onda sam se opet uvukao u sebe i otišao da pose-tim Porfirija. Naposletku, on me je pozvao. Znao sam da bih mogao otići kud god zaželim, ali sam izabrao Porfirijevu kolibu zato što je on bio dobar i što me je učio. Nisam želeo da se izložim opasnosti pa da umesto toga nađem kakve strahote. Porfirio me ovog puta od-veo da vidim kalupe životinja. Tu sam video svoju na-gual životinju. Prepoznali smo se čim smo se videli. Por-firio se radovao što vidi takvo prijateljstvo među na-ma. Video sam i tvog i Pablitovog naguala, ali oni nisu hteli sa mnom da razgovaraju. Izgledali su tužni. Nisam insistirao na razgovoru s njima. Nisam znao šta se s to-

bom dogodilo prilikom tvog skoka. Znao sam za sebe da sam mrtav, ali moj mi je nagual rekao da nisam i da ste i vas dvojica živi. Pitao sam i za Elihija i moj nagual je rekao da je on zauvek otišao. Setio sam se tada da je Nagual, kad sam prisustvovao Elihijevom i Beninjovom skoku, upućivao Beninja na ne traži neobične vizije svetova izvan svog sveta. Nagual mu je rekao da uči samo o svom svetu, jer će tako naći jedini oblik moći koji je njemu dostupan. Nagual im je dao posebna uputstva rekavši da treba da dopuste da se njihovi delovi rasprsku i odlete što je moguće dalje kako bi ponovo prikupili svoju snagu. Tako sam i ja postupio. Prešao sam bezbroj puta iz tonala u nagual i obratno. Ali svaki put me dočekivao Porfirio koji mi je davao dalja uputstva. Svaki put kad bi moja snaga oslabila, ja bih je opet prikupio u nagualu sve dok nisam toliko ojačao da sam se ponovo našao na ovoj zemlji.«

»Dona Soledad mi je rekla da Elihio nije morao da skoči u ponor«, rekoh.

»Skočio je sa Beninjom«, reče Nestor. »Pitaj ga, on će ti to ispričati glasom koji najviše voli.«

Obratio sam se Beninju i zamolio ga da mi priča o svom skoku.

»Skočili smo zajedno, nego šta!« reče on gromoglasno, »ali ja nikad ne govorim o tome.«

»Šta ti je rekla Soledad — šta je Elihio učinio?« upita Nestor.

Kazao sam mu da mi je dona Soledad ispričala kako je Elihija poneo vetar u trenutku kad je kopao na njivi i da je tako otišao sa ovog sveta.

»Ona je sve to pobrkala«, reče Nestor. »Elihija su odneli saveznici, ali on nije želeo nijednog od njih, i oni su ga onda pustili. To nije ni u kakvoj vezi sa skokom. La Gorda mi je rekla da si sinoć imao susret sa saveznicima; ja ne znam šta si uradio, ali ako si želeo da ih uhvatiš ili da ih namamiš da ostanu s tobom, morao si da se vratiš s njima. Oni ponekad dođu čarobnjaku od svoje volje i onda ga okreću. Elihio je bio najbolji mogući ratnik pasu mu saveznici zato dolazili od svoje volje. Ako iko drugi od nas želi da dozove saveznike,

onda bi ih morao godinama moliti, ali pitanje je da li bi saveznici čak i u tom slučaju hteli da nam pomognu.

Elihio je morao da skoči kao i svi drugi. Bio sam tamo kad je skočio. Beninjo je bio njegov partner u skoku. Za nas čarobnjake mnogo zavisi od toga šta će nam partner učiniti. Beninjo je malo šenuo umom zato što se njegov partner nije vratio. Je li tako, Beninjo?»

»Tako je, nego šta!« odvrati Beninjo svojim najumilnijim glasom.

U tom trenutku nisam mogao da odolim velikoj radoznalosti koja me je mučila otkako sam čuo Beninja kako govori. Upitao sam ga kako postiže to da mu glas bude tako gromoglasan. Okrenuo se licem prema meni. Uspravio se na sedištu i upro prstom u svoja usta kao da želi da netremice gledam u njih.

»Ne znam!« gromoglasno reče. »Samo otvorim usta i ovaj glas izlazi iz njih.«

Naborao je čelo, izvio uglove usana naviše i pustio dubok, snažan glas. Tada sam video da na slepoočnicama ima neobično jake mišiće koji su njegovoj glavi dali sasvim drukčiji obris nego pre. Nisu samo njegovo čelo i mesto gde počinje da mu raste kosa bili drukčiji; drukčiji je bio ceo gornji deo njegovog lica.

»Henaro mu je ostavio u nasleđstvo svoje zvuke«, reče mi Nestor. »Pričekaj da ga čuješ kad prдне.«

Činilo mi se da se Beninjo priprema da mi pokaže svoje sposobnosti.

»Čekaj, Beninjo, čekaj«, rekoh, »nije potrebno.«

»Eh, šteta!« uzviknu Beninjo, razočarano. »A baš sam najbolji tebi namenio.«

Pablito i Nestor se tako slatko nasmejaše da je i Beninjovo lice izgubilo onaj ravnodušni izraz kad se nasmejavao zajedno s njima.

»Ispričaj mištase još desilo sa Elihijem«, zamolih Nestora kad su se smirili.

»Kad su Elihio i Beninjo skočili«, produži Nestor, »Nagual mi je rekao da za trenutak pogledam preko ruba litice kako bih video onaj znak koji zemlja daje kad ratnik skoči u ponor. Ako se pojavi nešto kao oblačak, ili slab nalet vetra, onda ratnikovo vreme na ovom svetu još nije isteklo. Onog dana kad su Elihio i Beninjo

skočili, osetio sam dah vetra s one strane s koje je Beninjo skočio pa sam tako saznao da njegovo vreme još nije isteklo. Ali na Elihijevoj strani vladala je tišina.»

»Šta misliš, šta je bilo sa Elihijem? Je li umro?«

Sva trojica su zurila u mene. Ni reči ne izustiše niko vreme. Nestor se obema rukama češao po slepoočnicama. Beninjo se zakikota i zatrese glavom. Hteo sam nešto da im objasnim ali me Nestor ućutka pokretom ruke.

»Da li ti to nama ozbiljno postavljaš pitanja?« upita me.

Beninjo odgovori umesto mene. Kad se nije izmotavao, njegov glas je bio dubok i melodičan. Rekao je da su Nagual i Henaro tako postavili stvari da svaki od nas zna po nešto što drugi ne znaju.

»Dobro, ako je tako, onda ću ti reći šta je bilo«, reče Nestor sa osmehom kao da mu je težak teret pao sa srca. »Elihio nije umro. Nije uopšte umro.«

»Gde je on sada?« upitah.

Oni se opet zgledaše. Činilo mi se da se s mukom uzdržavaju da ne prasnu u smeh. Kazao sam im da je sve što o Elihiju znam ono što sam čuo od donje Soledad. Ona mi je rekla da je Elihio otišao Nagualu i Henaru na drugi svet. Ja sam to shvatio kao da su sva trojica umrla.

»Zašto tako govoriš, Maestro?« upita Nestor veoma brižno. »Tako ne govori čak ni Pablito.«

Očekivao sam da će Pablito negodovati. On pođe kao da će ustati, a onda se, kanda, predomisli.

»Da, tako je«, reče. »Čak ni ja tako ne govorim.«

»Dobro, ako Elihio nije umro, gde je sada?« upitah.

»To ti je Soledad već rekla«, odgovori Nestor tiho.

»Elihio se pridružio Nagualu i Henaru.«

Zaključili da je bolje da ih više ništa ne pitam. Nisam nameravao da moje zapitkivanje bude agresivno, ali je uvek tako nekako ispadalo. Osim toga, imao sam utisak da ni oni ne znaju mnogo više od mene.

Nestor odjednom ustade i počeo preda mnom da hoda gore-dole. Najzad me odvuкао od stola držeći me ispod miški. Nije želeo da bilo šta pišem. Pitao me je da li sam se zaista onesvestio kao što se desilo Pablitu

u trenutku kad je skočio tako da se posle nije ničega sećao. Odgovorio sam mu da sam imao više veoma živih snova ili vizija koje nisam mogao objasniti i da sam k njima došao zato da mi to razjasne. Oni su želeli da čuju sve o tim mojim vizijama.

Kad sam im to ispričao, Nestor reče da su moje vizije čudne i da su samo prve dve veoma važne i da pripadaju ovom svetu, dok su ostale vizije iz drugih svetova. Objasnio mi je da je naročito moja prva vizija značajna zato što je ona pravo predskazanje. Rekao mi je da čarobnjaci uvek na prvi događaj u bilo kom nizu gledaju kao na putokaz ili mapu na kojoj se vidi šta će se posle toga desiti.

Ja sam se u toj viziji obreo negde odakle sam posmatrao neki neobičan svet. Pravo preda mnom dizala se ogromna raspolučena stena. Kroz široki rascep na njoj mogao sam da vidim beskrajnu fosforescentnu ravnicu, nekakvu dolinu što se kupala u zelenkastožutoj svetlosti. Na jednoj strani doline, desno od mene, delimično zaklonjena od mog pogleda ogromnom stenom, nalazila se neverovatna građevina nalik na katedralu. Bila je tamna, maltene kao ugalj siva. Ako je moja visina bila ista kao što je u običnom, svakodnevnom svetu, onda je ta kupola morala biti visoka pedeset hiljada stopa, a široka mnogo milja. Bio sam zapanjen tim ogromnim dimenzijama. Od toga mi se zavrtelo u glavi pa mi se učini da se topim, raspadam.

Opet sam došao sebi i sad sam se obreo na nekoj veoma džombastoj zaravni. To je bila sjajna, beskrajna površina sasvim ista kao ona ravnica koju sam maločas video. Protezala se dokle oko dopire. Ubrzo sam shvatio da mogu da okrećem glavu horizontalno u svim pravcima, ali da ne mogu u sebe da pogledam. Mogao sam ipak da osmotrim okolinu okrećući glavu sleva na desno i obratno. Međutim, kad sam zaželeo da se okrenem i pogledam oko sebe, nisam mogao da se pokrenem.

Ravnica se protezala monotono, podjednako i desno i levo od mene. Na vidiku nije bilo ničeg drugog osim beskrajne beličaste jare. Htedoh da pogledam u zemlju pod svojim nogama, ali nisam mogao pogled da oborim naniže. Podigoh glavu da pogledam u nebo, ali

sve što sam video bila je opet beskrajna, beličasta površina koja je izgledala vezana za ovu na kojoj sam stajao. Tada me obuze strepnja, jer sam u tom trenutku osetio da će mi se nešto otkriti. Ali to otkriće sprečeno je iznenadnim rušilačkim udarcem od koga se sve raspalo. Neka sila povukla me naniže. Činilo mi se da me je ona beličasta površina progutala.

Nestor reče da je moja vizija one kupole neobično važna, jer su Nagual i Henaro upravo za taj oblik kazali da je to vizija onog mesta na kome ćemo se svi sresti jednog dana.

Beninjo mi se obrati u tom trenutku i reče kako je čuo kad su Elihija uputili da nađe baš tu kupolu. Kazao je da su Nagual i Henaro insistirali na tome da tu po-jednost dobro razume. Uvek su smatrali da je Elihio najbolji i zato su ga upućivali da nađe tu kupolu i da neprestano ulazi pod njene beličaste svodove.

Pablito reče da su svu trojicu učili da nađu tu kupolu ako mogu, ali da je niko od njih nije našao. Ja sam na to rekao, tonom kao da se žalim, da mi ni don Huan ni don Henaro nikad nisu ni spomenuli nešto slično tome. Meni nisu bila data nikakva uputstva u pogledu kupole.

Beninjo, koji je sedeo na suprotnoj strani stola, odjednom ustade i priđe mi. Sede levo od mene pa mi tiho šapnu na uvo da su me ona dva starca možda i poučavala, ali da se ja toga ne sećam, ili da mi nisu ništa o tome rekli zato da ne bih odmah čim nađem tu kupolu, svu pažnju usredsredio na nju.

»Zašto je ta kupola tako važna?« pitao sam Nestora.

»Zato što se Nagual i Henaro sad tamo nalaze«, odgovori mi on.

»A gde je ta kupola?« upitah.

»Negde na ovoj zemlji«, reče on.

Morao sam im potanko objasniti da je isključeno da građevina tako ogromnih dimenzija može postojati na našoj planeti. Kazao sam im da je moja vizija pre ličila na san i da toliko visoke kupole mogu da postoje samo u mašti. Smejali su se i blago me tapšali kao da žele da ugone kakvom detetu.

»Želiš da saznaš gde je Elihio«, iznenada će Nestor. »Eh, on ti je pod tim belim svodovima zajedno sa Nagualom i Henarom.

»Ali ta kupola je samo vizija«, pobunih se.

»Onda je i Elihio vizija«, reče Nestor. »Seti se šta ti je Beninjo maločas rekao. Nagual i Henaro ti nisu rekli da nađeš tu kupolu i da joj se stalno vraćaš. Da jesu, ti ne bi sada bio ovde. Bio bi kao i Elihio u toj kupoli iz vizije. I tako, vidiš, Elihio nije umro onako kako umire čovek na ulici. On se prosto nije vratio posle svog skoka.«

Njegove reči me zaprepastiše. Nisam mogao da se oslobodim sećanja na tako živu viziju kakvu sam imao, ali sam, ko zna zašto, želeo s njim da se prepirem. Ne dajući mi prilike da bilo šta kažem, Nestor je postao još ubedljiviji. Podsetio me je na jednu od mojih vizija, na pretposlednju. Ta je od svih bila najsljednija košmaru. Osetio sam da mi je za petama čudno biće koje ne vidim. Znao sam da je tu, ali ga nisam mogao videti, ne zato što bi ono bilo nevidljivo, nego zato što mi je taj svet u kome sam se obreo bio tako neverovatno stran da ni za šta oko sebe ne bih znao šta je. Ma kakvi bili elementi moje vizije, izvesno je da nisu bili od ovoga sveta, sa ove zemlje. Očajanje koje me je obuzelo zato što sam se izgubio na takvom mestu bilo je gotovo nepodnošljivo. U jednom trenutku je površina na kojoj sam stajao počela da se trese. Osećao sam da se otvara pod mojim nogama pa sam zgrabio neku granu, ili deo nečega što me podsećalo na drvo, a što je visilo tačno iznad moje glave u horizontalnoj ravni. Čim sam to do-dirnuo, ono se obavilo oko mog ručnog zgloba kao da je puno živaca koji sve osećaju. Osetih da me to diže strahovito visoko. Pogledah dole i videh jednu neverovatnu životinju; znao sam da je to ono stvorenje koje me gonilo, a koje nisam video. Životinja je izlazila iz površine koja je ličila na zemlju. Mogao sam videti kako se njene ogromne ralje otvaraju poput pećine. Čuo sam potpuno nezemaljski urlik od koga mi se krv ledila, zatim uzdah sličan škripanju metala i onda se pipak koji me je bio uhvatio odmota i ja padoh u tu razjapljenu čeljust. Dok sam padao u nju, video sam svaku

pojednost na njoj. Onda se ona sklopila nada mnoom i ja osetih kako se moje telo mrví pod pritiskom.

»Ti si već umro«, reče Nestor. »Ona životinja te pojela. Usudio si se da kročiš van ovoga sveta i naišao si na sam užas. Ni naš život ni naša smrt nisu stvarniji od tvog kratkog života na tom mestu i tvoje smrti u čeljusti tog čudovišta. Ovaj život koji sada živimo samo je jedna druga vizija. Zar ti to ne vidiš?«

Nervozni grčevi prostružaje mojim telom.

»Ja nisam izišao izvan ovog sveta«, produži on, »ali znam o čemu govorim. Ne raspolazem takvim jezivim pričama kao ti. Sve što sam učinio bilo je to što sam deset puta pohodio Porfirija. Da je bilo po mome, ja bih zauvek ostao kod njega, ali moj jedanaesti odskok bio je tako snažan da je promenio pravac mog kretanja. Osetio sam da sam preskočio Porfirijevu kolibu, i umešto da se nađem pred njegovim vratima, ja sam se obreo u gradu, sasvim blizu kuće jednog mog prijatelja. To mi se učinilo čudno. Znao sam da sam putovao između tonala i naguala. Niko mi nije rekao da ta putovanja moraju biti naročita. Bio sam stoga radoznao pa odlučih da posetim svog prijatelja. Počeh u sebi da se pitam da li ću uopšte moći da ga vidim. Stigao sam do njegove kuće i zakucao na vrata isto kao i toliko puta pre toga. Njegova žena mi je otvorila vrata kao i uvek i moj prijatelj je doista bio kod kuće. Rekao sam mu da sam došao u grad poslom i on mi je dao neki novac koji mi je dugovao. Stavio sam novac u džep. Znao sam da su i moj prijatelj, i njegova žena, i taj novac i njegova kuća i grad vizija isto kao što je bila i Porfirijeva koliba. Znao sam da će me ubrzo neka sila izvan mene dovesti do toga da ću se rastočiti. Zato sam seo da što više uživam u svom prijatelju. Šalili smo se i smejali. I smem da kažem da sam bio zabavan, vedar i šarman-tan. Ostao sam tu dugo, očekujući onaj udarac, ali kako ga nije bilo, odlučih da odem. Pozdravio sam se s njim i zahvalio mu na novcu i prijateljstvu. Uputio sam se peške odatle. Želeo sam da vidim grad pre nego što me ona sila odnese. Svú noć sam lutao po gradu. Otišao sam čak na brda s kojih se grad vidi i kad se sunce rodilo, meni odjednom puče pred očima. Vratio sam se na

svet i ona sila koja će me rastočiti dozvolice mi da ovde ostanem neko vreme. Moći ću da gledam svoj zavičaj i ovu čarobnu zemlju još neko vreme. Koliko sam se silno obradovao, Maestro! Ali ne mogu reći da nisam uživao u Porfirijevom prijateljstvu. Obe vizije su jednake, ali meni je milija vizija mene ovakvog kakav sam sada i moje zemlje. Možda je to moja slabost.»

Nestor učuta i sad su svi gledali u mene. Osetih se ugrožen kao nikada ranije. Jedan deo moga bića prihvatio je njegove reči sa strahopoštovanjem, dok je drugi bio oran za borbu s njim. Počeh da se s njim prepirem bez ikakva smisla. To moje glupo raspoloženje potrajalo je nekoliko trenutaka, a onda primetih da me Beninjo posmatra s podmuklim izrazom lica. Nije odvajao pogled od mojih grudi. Osetih da nešto zloslutno iznenada pritiskuje moje srce. Stadoh da se preznojavam kao da mi je grejalica postavljena pred samim licem. Poče da mi zuji u ušima.

La Gorda mi priđe baš u tome času. Nisam nikako očekivao da ću je videti. Bio sam siguran da su i Henarovi iznenađeni. Zastali su, prekinuvši započete poslove, gledajući je. Pablito se prvi pribrao od iznenađenja.

»Zašto si morala tako da dođeš?« upita je kao da je moli. »Prisluškivala si iz druge sobe, je li?«

Ona odgovori da je samo nekoliko minuta bila u kući i da je onda došla u kuhinju. A nije se javila ne toliko što bi želela da nešto čuje koliko zato što je želela da je ne primetimo.

Njeno prisustvo donelo je čudno zatišje. Htedoh da podstaknem Nestora da nastavi svoja otkrića, ali pre nego što sam bilo šta mogao da kažem, la Gorda je rekla kako su se sestrice uputile ovamo i da svakog časa mogu ući u kuću. Henarovi ustadoše svi kao jedan. Pablito diže stolicu na rame.

»Hajde da se malo prošetamo po mraku, Maestro«, reče mi on.

La Gorda na to odvrati zapovedničkim tonom da ja ne smem nikuda da idem s njima zato što mi još nije kazala sve što mi po Nagualovom naređenju mora reći.

Pablito se okrenu prema meni pa mi namignu.

»Šta sam ti rekao«, poče. »Te mrgodne kučke samo zapovedaju. Nadam se od sveg srca da ti nisi takav. Maestro.«

Nestor i Beninjo mi poželeše laku noć i zagrliše me. Pablito samo iziđe noseći stolicu kao ruksak. Izišli su na zadnja vrata.

Posle nekoliko trenutaka prednja vrata se otvoriše s treskom i la Gorda i ja skočismo na noge. Pablito opet uđe sa svojom stolicom.

»A ti mislio da ću ja otići a da ti ne poželim laku noć, je li?« upita me pa ode smejući se.

5. UMETNOST S A N J A N J A

Sutradan sam celo prepodne bio sam. Sređivao sam svoje beleške. Posle podne sam pomogao la Gordi i sesticama da mojim kolima prenesemo nameštaj iz kuće done Soledad u njihovu.

Predveče smo la Gorda i ja sami sedeli na tremu gde se inače obeduje. Čitali smo neko vreme. Bio sam veoma umoran.

La Gorda prekide tišinu rekavši da su svi bili suviše popustljivi otkako su Nagual i Henaro otišli. Svako od njih bio je obuzet svojim zadatkom. Reče da joj je Nagual zapovedio da bude nepristrasan ratnik i da sledi put koji joj sudbina odredi. Da je doni Soledad pošlo za rukom da ukrade moju moć, la Gorda bi morala pobeći i pokušati da spase sestrice a posle toga bi se morala pridružiti Beninju i Nestoru, jedinim preostalim članovima Henarove grupe. Da su me sestrice ubile, ona bi se takođe morala pridružiti Henarovima zato što više ne bi bila potrebna sesticama. U slučaju da je ona ostala živa posle napada saveznika, a ja nisam, morala bi da napusti taj kraj i da živi sama. Rekla mi je, sa sjajem u očima, kako je bila sigurna da nijedno od nas neće to preživeti i da se zato oprostila od svojih sestara, od svoje kuće i od brda.

»Nagual mi je rekao da u slučaju da i ti i ja preživimo napad saveznika, ja moram sve da učinim za tebe«, produži ona, »jer bi to bio put ratnika. Zato sam se

umešala u ono što ti je Beninjo sinoć činio. Pritiskivao ti je grudi svojim očima. To je njegova veština prikradanja. Ti si juče pre toga *video* Pablitovu ruku; i to spada u istu tu veštinu.«

»Koja je to veština, Gorda?«

»Veština prikradanja. To je Nagual najviše voleo, a Henarovi su u tom pogledu pravi njegovi sinovi. A mi, s druge strane, mi smo *sanjači*. Tvoj dvojnik je *snevanje*.«

Za mene je bilo novo to što mi je rekla. da mi to detaljno objasni. Zastao sam malo da pročitam ono što sam zapisao kako bih izabrao najpogodnije pitanje. Rekao sam joj kako bih najpre želeo da čujem sve što ona zna o mom dvojniku, a zatim bih voleo da saznam sve o veštini prikradanja.

»Nagual mi je rekao da je tvoj dvojnik nešto što zahteva veliku moć da bi izašao«, reče ona. »Smatrao je da imaš dovoljno energije da bi on mogao 2 puta da izađe iz tebe. Zato je nahuškao Soledad i sestrice da te ubiju ili da ti pomognu.«

La Gorda mi reče da ja imam više energije nego što je Nagual pretpostavljao i da je moj dvojnik izašao 3 puta. Izgleda da me Rosa nije napala bez predumišljaja; naprotiv, veoma mudro je sračunala da ću biti bespomoćan ako me ona ozledi, isto kao što je i donja Soledad želela da postigne pomoću psa. Pružio sam Rosi priliku da me napadne kad sam se izderao na nju, ali ona me nije ozledila. Umesto toga, iz mene je izašao moj dvojnik koji je nju povredio. La Gorda mi je ispričala kako joj je Lidija kazala da Rosa nije htela da se probudi onda kad smo svi morali da bežimo iz kuće donje Soledad pa je zato Lidija stegla njenu ozleđenu ruku. Rosa nije osetila nikakav bol i odmah je shvatila da sam je izlečio, što je za njih značilo da sam iscrpio svoje moći. La Gorda je potvrdila da su sestrice veoma mudre i da su bile naumile da svu moć iscede iz mene; zato su i navaljivale da izlečim donu Soledad. Čim je Rosa shvatila da sam i nju izlečio, pomislila je da sam postao toliko slab da više nikad neću moći da se oporavim. Sada je samo trebalo da sačekaju Hosefinu da me dokusuri.

»Sestrice nisu znale da si ti onda kad si izlečio Rosu i Soledad i svoju snagu obnovio«, reče la Gorda pa se nasmeja kao da je to dobra šala. »Zato si imao dovoljno energije da i treći put dopustiš svom dvojniku da izađe u trenutku kad su sestre pokušavale da uzmu tvoju svetlost.«

Ispričao sam joj o onoj svojoj viziji u kojoj sam donju Soledad video zgrčenu uza zid njene sobe, i kako se ta vizija slila s mojim čulom dodira pa sam naposljetku opipao rukom nešto lepljivo na njenom čelu.

»Tada si zaista *video*«, reče la Gorda. *Video* si Soledad u njenoj sobi iako je ona tada bila sa mnom blizu Henarove kuće, a zaista si *video* nagual na njenom čelu.«

U tom trenutku osetio sam potrebu da joj potanko ispričam sve što sam tada doživio, a posebno svoj osećaj da doista lečim donu Soledad i Rosu time što dodirujem tu lepljivu masu koja je, i to sam osetio, deo samog mene.

»Činjenica da si to *video* i na Rosinoj ruci takođe znači da si uistinu *video*«, reče ona. »I bio si potpuno u pravu jer si ti sam bio ta materija. Ona je izašla iz tvog tela i to je bio tvoj nagual. Ti si ga dodirom vratio u sebe.«

La Gorda mi je rekla, kao da mi otkriva neku tajnu, da joj je Nagual zabranio da mi otkrije sledeću činjenicu: budući da svi imamo istu svetlost, ako moj nagual dodirne svetlost nekoga od njih, ja neću oslabiti kao što bih inače oslabio u slučaju da moj nagual dodirne običnog čoveka.

»Ako tvoj nagual dodirne nas«, reče ona, lako me udarivši po glavi, »tvoja svetlost će ostati na površini. Možeš ga opet uzeti i nećeš pri tom ništa izgubiti.«

Rekoh joj da ne mogu da verujem u to što mi je kazala. Ona sleže ramenima kao da želi time da kaže da je se to ne tiče. Upitao sam je zatim u kom smislu upotrebljava reč nagual. Dodao sam da mi je don Huan objasnio da je nagual neopisiv princip, izvor svega.

»Svakako«, reče sa osmehom »Znam na šta je mislio. Nagual je u svemu.«

Skrenuo sam joj, malo podrugljivo, pažnju na to da bi se isto tako moglo reći i suprotno — da je tonal u svemu. Ona mi s velikom pažnjom objasni da se to međusobno ne kosi i da sam ja u pravu kad kažem da je tonal u svemu. Rekla je da se tonal, koji se nalazi u svemu, može lako zapaziti našim čulima, dok se nagual, koji je takođe u svemu, pokazuje samo oku čarobnjaka. Kazala je da možemo naići na veoma neobične vido-ve tonala koji nas mogu uplašiti ili izazvati u nama strahopoštovanje ili ravnodušnost, zato što svi možemo da ga vidimo. Međutim, da bi se nagual uopšte mogao videti, potrebna su naročita čula čarobnjaka. A ipak, i tonal i nagual su uvek u svemu prisutni. Stoga je sasvim prikladno za čarobnjaka da kaže kako se »gledanje« sa- stoji od posmatranja tonala koji je u svemu, dok se »viđenje«, s druge strane, odnosi na posmatranje naguala koji je takođe u svemu. Prema tome, ako ratnik posmatra svet kao običan čovek, on gleda, ali ako ga posmatra kao čarobnjaka, on »vidi« i to što vidi pravilno je nazvano nagualom.

Ponovila je zatim onaj isti razlog, koji mi je i sam Nagual davno naveo, iz koga se don Huan naziva Nagualom i potvrdila da sam i ja sam nagual zbog one prilike što izlazi iz moje glave.

Želeo sam da saznam zašto su to što mi je izlazilo iz glave nazivali mojim dvojnikom. Odgovorila mi je kako je verovala da sam se i ja šalio zajedno s njima. Oni su to uvek nazivali dvojnikom zato što je dvaput veće od osobe koja ga ima.

»Nestor mi je rekao da nije baš tako dobro biti tim obdaren«, rekoh.

»Nije to ni dobro ni loše«, reče ona. »Ti to imaš i zato si nagual. To je sve. Jedno od nas osmoro moralo je postati nagual i eto — ti si taj. Mogao je to isto tako biti Pablito, ja, ili bilo ko drugi.«

»Kaži mi sad kakva je to veština prikradanja?« upitao sam.

»Nagual je bio vešt u tome«, odgovori, pa se zagleda u mene. »To sigurno znaš. Učio te tome od samog početka.«

Pade mi tada na um da je to o čemu ona govori možda ono što je don Huan nazivao lovom. Nema sumnje da me je učio lovu. Rekao sam joj da mi je don Huan pokazivao kako se lovi i kako se postavljaju kljus. Međutim, izraz koji je ona upotrebljavala, prikradanje, bio je prikladniji.

»Lovac samo lovi«, reče ona, »a onaj koji se prikrada prikrada se svemu pa i samom sebi.«

»Kako on to čini?«

»Onaj ko se savršeno prikrada može od svega da načini svoj plen. Nagual mi je rekao da tako možemo da ulovimo i sopstvene slabosti.«

Prestao sam da pišem pokušavajući da se setim da li mi je don Huan ikada ukazao na takvu neobičnu mogućnost: da ulovim sopstvene slabosti. Nisam mogao da se setim da je ikada tako nešto rekao.

»Kako se mogu uloviti sopstvene slabosti, Gorda?«

»Isto kao i svaki drugi plen. Razmisliš o svemu što redovno radiš sve dok ne uvidiš na šta te sve navode tvoje slabosti, a onda im priđeš i uhvatiš ih kao što hvataš kunića u kavezu.«

Don Huan mi je govorio isto to o rutini, ali više kao o nekom opštem principu koji lovci moraju imati na umu. Međutim, ona je to shvatala i primenjivala mnogo pragmatičnije od mene.

Don Huan je govorio da je svaka navika u suštini neka »radnja«, i da su za uspešno obavljanje te radnje potrebni svi njeni delovi. Ako neki delovi nedostaju, onda se cela radnja raspada. Pod »radnjom« je podrazumevao niz postupaka koji imaju smisla. Drugim rečima, da bi neka navika bila živa delatnost, potrebne su joj sve njene sastavne radnje.

La Gorda mi onda ispriča kako je otkrila svoju slabost koja se sastojala u tome što je preterano jela. Kaže da joj je Nagual predložio da se najpre pozabavi najkrupnijim delom te navike koja je bila vezana za njen posao pralje; jela je sve što bi joj dale njene mušterije kad im je raznosila rublje po kućama. Očekivala je da će joj Nagual kazati šta treba da čini, ali on se samo nasmejao i šalio s njom, rekavši da bi ona, čim bi joj on

spomenuo da uradi ovo ili ono, zapela svim silama da to ne uradi. Dodao je da je ljudska priroda takva; ljudi vole da im se kaže šta treba da čine, ali još više vole da se tome protive pa da to ne čine i tako se onda zapetljaju i na kraju omrznu onoga ko im je to rekao.

Prošlo je dosta godina, a ona nikako da smisli kako će se rešiti svoje slabosti. Ali, jednog dana joj se toliko smučilo što je tako debela da nije htela dvadeset i tri dana ništa da jede. To je bio prvi korak koji je slovio njenu fiksaciju. Onda joj je palo na um da u usta stavi komad sundera kako bi njene mušterije pomislile da joj je zub natekao i da zato ne može da jede. To lukavstvo je upalilo ne samo kod njenih mušterija nego je i njoj pomoglo, pošto je imala osećaj da jede dok je žvakala sunder. La Gorda se smejala dok mi je pričala kako je dugo, godinama išla po gradu sa sunderom u ustima sve dok se nije oslobodila navike da suviše jede.

»Je li samo to bilo potrebno da bi se rešila te navike?« pitao sam je.

»Nije. Bilo je potrebno još i to da naučim da jedem kao ratnik.«

»A kako ratnik jede?«

»Ratnik jede mirno, i lagano, i uzima veoma malo hrane u jednom obroku. Ja sam imala običaj da govorim dok jedem, i jela sam veoma brzo i vrlo velike količine odjednom. Nagual mi je rekao da ratnik za jedan obrok pojede 4 zalogaja. Malo kasnije pojede još 4, i tako dalje.

Osim toga, ratnik svakog dana prevali milje i milje. Ja nikada nisam mogla da hodam zbog te svoje slabosti prema jelu. To sam prekinula na taj način što sam svakog sata pojela po četiri zalogaja i zatim hodala. Ponekad sam hodala po ceo dan i svu noć. Tako mi se istopilo salo sa zadnjice.«

Nasmejala se kad se setila nadimka koji joj je dao don Huan.

»Ali kad otkriješ svoje slabosti, to nije dovoljno i da ih se oslobodiš«, produži ona. »Možeš ih otkrivati od danas pa sve do sudnjeg dana a da se ništa ne promeni. Zato Nagual nije hteo da mi kaže šta treba da radim.

Ono što je ratniku zapravo potrebno da bi uspeo jeste to da ima cilj.«

La Gorda mi je zatim pričala kako je živela od danas do sutra pre nego što je srela Naguala, i kako nije imala ničemu da se nada u životu. Nije imala nikakve nade, snova ni želja. Međutim, mogućnost da jede uvek joj je bila dostupna; iz nekog razloga koji ne bi umela da objasni, ona je svakog bogovetnog dana u svom životu imala prilike da dođe do obilja hrane. Toliko da je u jedan mah imala čak oko 120 kilograma.

»Jelo je bilo jedino u čemu sam uživala u životu«, reče la Gorda. »Osim toga, ja se sebi nisam činila debela. Mislila sam da sam lepuškasta i da me ljudi vole takvu kakva sam. Svi su govorili da pucam od zdravlja.

Nagual mi je rekao nešto veoma čudno. Kazao je da sam obdarena izuzetno velikom ličnom moći i da sam zato uvek dobijala hranu od prijatelja dok su ostali u mojoj kući gladovali.

Svako ima dovoljno lične moći za nešto. Sad je stvar bila u tome da tu svoju ličnu moć odvojim od hrane i da je usmerim svom cilju ratnika.«

»A kakav je taj cilj, Gorda?« upitah je kao u šali.

»Da stupim u drugi svet«, odgovori ona sa osmehom, pa zamahnu kao da će me člancima šake udariti po glavi kao što je don Huan imao običaj da čini kad je mislio da se izmotavam.

Smračilo se toliko da više nisam mogao pisati. Zamolio sam la Gordu da donese fenjer, ali ona se žalila da je suviše umorna i da mora malo da odspava pre nego što stignu sestrice.

Predosmo u prednju sobu. Dala mi je ćebe, sama se uvila u drugo i odmah zaspala. Sedeo sam leđima naslonjen na zid. Krevet od cigli bio je tvrd čak i pored četiri asure. Bilo je udobnije leći nego sedeti. Čim sam legao, zaspao sam.

Izenenada me probudila neizdrživa žeđ. Hteo sam da odem u kuhinju po vodu, ali nisam mogao da se snađem u pomrčini. Osećao sam kako la Gorda, umotana u svoje ćebe, leži pored mene. Prodrmao sam je 2-3 puta i zamolio da mi pomogne da dođem do vode. Gun-

đala je nešto nerazumljivo. Izgledalo je da tako čvrsto spava da ne želi da se probudi. Prodrmah je opet i ona se naglo probudi, samo to nije bila la Gorda. Osoba koju sam drmao, ma ko ona bila, izderala se na mene grubim, muškim glasom i rekla mi da ćutim. Tu, na la Gordinom mestu, ležao je neki čovek! Smesta me obuze ne-savladiv strah. Skočih iz kreveta i potrčah prema glavnim vratima, ali moj smisao za orijentaciju je zatajio i ja sam se obreo u kuhinji. Dokopao sam fenjer i upalio ga što sam brže mogao. U tom trenutku la Gorda iziđe iz klozeta iza kuće i upita me šta se desilo. Nervozno sam joj ispričao šta je bilo. Učini mi se da se ona malo zbunila. Usta su joj ostala otvorena, a oči izgubile uobičajeni sjaj. Snažno zatrese glavom i to je, čini se, doprimelo da se pribere. Uzela je fenjer pa smo zajedno ušli u prednju sobu.

U krevetu nije bilo nikoga. La Gorda upali još 3 fenjera. Rekao bih da se zabrinula. Kazala mi je da ostanem tu gde sam, pa otvori vrata od sobe u kojoj još nisam bio. Primetio sam da iz nje dopire svetlost. Ona zatvori vrata i mirno mi reče da ne brinem, da to nije ništa, i da će nam spremiti nešto da jedemo. Brzo i spretno začas nam je spravila večeru. Pripremila je i napitak od vruće čokolade koji se pije uz burek. Seli smo jedno prema drugom i večerali u potpunoj tišini.

Noć je bila hladna. Izgledalo je kao da će biti kiše. 3 petrolejke koje je donela u trpezarijski deo bacale su veoma umirujuću žućkastu svetlost. Uzela je neke daske koje su bile složene na podu, kraj zida, pa ih je postavila uspravno uguravši gornji deo u žljeb na poprečnoj gredi što drži krov. I na podu se nalazio dug prorez paralelan sa onim žljebom tako da daske mogu da stoje tu gde se postave. Tako se pojavio pokretni zid koji je sad omeđio trpezarijski deo.

»Ko je to bio u krevetu?« upitah.

»U krevetu pored tebe bila je Hosefina, a ko bi drugi?« odgovori kao da uživa u tim rečima, a onda se nasmeja. »Pravi je majstor za takve šale. Za trenutak sam pomislila da je nešto drugo, ali onda sam osetila onaj miris koji ima Hosefinino telo kad se ona upušta u takve đavolije.«

»Šta je ona to htela? Da me smrtno uplaši?« upitah.

»Ti nisi njen miljenik, znaš«, odgovori ona. »One ne vole kad ih neko izvede s puta koji poznaju. Mrsko im je to što Soledad odlazi. Neće da shvate da svi mi odlazimo iz ovog kraja. Izgleda da je naše vreme isteklo. Toga sam danas postala svesna. Kad sam izišla iz kuće i pogledala tamo u ona gola brda, osetila sam da me zamaraју. Do sada to još nikad nisam osetila.«

»Kuda ćeš poći?«

»To još ne znam. Izgleda da to zavisi od tebe. Od tvoje moći.«

»Od mene? Kako to, Gorda?«

»Čekaj da ti objasnim. Dan uoči tvog dolaska sestrice i ja smo otišle u grad. Želela sam da te nađem u gradu jer sam u *snu* videla nešto vrlo neobično. U toj viziji ja sam bila u gradu s tobom. Videla sam te tada isto ovako jasno kao što te sad vidim. Ti nisi znao ko sam ja, ali razgovarao si sa mnom. Nisam mogla da razumem šta mi govoriš. 3 puta sam se vraćala toj istoj viziji, ali ja u svom *snevanju* nisam bila dovoljno jaka da bih shvatila šta mi ti govoriš. Pomislila sam da mi ta vizija nalaže da odem u grad i da se tamo pouzdam u svoju moć, pa ću te naći. Bila sam sigurna da si se uputio ovamo.«

»Jesu li sestrice znale zašto si ih pvela u grad?« upitah.

»Nisam im ništa rekla«, odgovori ona. »Prosto — odvela sam ih onamo. Lutale smo ulicama čitavo prepodne.«

Njene reči izazvaše u meni veoma čudno raspoloženje. Talasi grčevite nervne razdraženosti strujali su celim mojim telom. Morao sam da ustanem i malo da prohodam. Posle sam opet seo 4 rekao joj da sam tog dana i bio u gradu i da sam čitavo popodne lutao oko pijace tražeći don Huana. Zurila je u mene otvorenih usta.

»Mi smo se morali mimoići«, reče ona sa uzdahom. »Bile smo na pijaci i u parku. Sedele smo na stepenicama pred crkvom gotovo čitavo prepodne da ne bismo privukle pažnju na sebe.«

Hotel u kome sam odseo nalazio se takođe pored same crkve. Sećam se da sam dugo stajao i gledao u

svet koji je sedeo na stepenicama pred crkvom. Nešto me vuklo da ih zagledam. Po glavi mi se vrzmala glupa pomisao da će se i don Huan i don Henaro pojaviti među tim ljudima, i da će tu sedeti kao prosjaci, tek toliko da me iznenade.

»Kada ste otišle iz grada?« upitah.

»Otišle smo oko 5 , i pošle prema Nagualovom mestu u planinama«, odgovori ona.

I ja sam onda bio siguran da je don Huan otišao krajem dana. Sada sam se sasvim jasno setio svega što sam osećao tada dok sam tražio don Huana. S obzirom na to što mi je ona ispričala, morao sam da ponovo ispitam svoje gledište. Ono svoje čvrsto verovanje da je don Huan tu negde na ulicama grada već sam sebi bio objasnio time da je to bila nerazumna nada s moje strane, budući da sam ga ranije uvek tu nalazio. Međutim, sad znam da je la Gorda bila u gradu i da me je tražila, a ona je po temperamentu bila najbliža don Huanu. Osećao sam sve vreme da je on tu. La Gordine reči samo su potvrdile nešto u što je moje telo bilo potpuno sigurno, bez i najmanje sumnje.

Primetih nervozne drhtaje njenog tela dok sam joj potanko pričao o svom raspoloženju tog dana.

»Šta bi se desilo da si me našla?« upitao sam je.

»Sve bi bilo drukčije«, odgovori ona. »To što bih te našla, za mene bi značilo da imam dovoljno snage da mogu da krenem dalje. Zato sam pvela i sestrice. Svi bismo mi tog dana zajedno otišli, ti, ja i sestrice.«

»A kuda, Gorda?«

»Ko zna? Da sam imala snage da te nađem, imala bih snage i to da znam. Sada je na tebe red. Možda ćeš ti sad imati dovoljno snage da znaš kuda treba da idemo. Razumeš li na šta mislim?«

U tom trenutku obuze me silna tuga. Više no ikada bio sam očajan što sam krhko, prolazno ljudsko biće. Don Huan je uvek govorio da je svest o smrti jedina odbrana od našeg oćajanja, taj ključ za čarobnjakovu sliku sveta. Smatrao je da nam jedino saznanje o tome da ćemo umreti može dati snage da izdržimo tegobe i bol koje nam život donosi, a to nam isto tako može pomoći

da savladamo strah pred nepoznatim. Ali nikada nije umeo da kaže kako da tu svest o smrti izvučemo u prvi plan. Kad god sam ga to pitao, uporno je ponavljao da to zavisi samo od moje volje. Drugim rečima, morao sam sam da odlučim da pomisao na to bude prisutna u mojim postupcima. Verovao sam da sam to i činio. Međutim, sada, suočen s la Gordinom rešenošću da me nađe i da sa mnom ode nekuda, shvatio sam da se ja, da me je ona tog dana našla u gradu, ne bih nikada vratio kući, niti bih ikada više video svoje mile i drage. Za to nisam bio spreman. Skupio sam bio hrabrost da umrem, ali ne da tako zauvek iščeznem, potpuno svestan svega i bez ikakve srdžbe ili razočaranja, ostavljajući za sobom svoja najlepša osećanja.

Bilo mi je gotovo neprijatno da la Gordi kažem kako ja nisam ratnik dostojan te moći koja je neophodna da bi se izvršilo tako nešto: otići zauvek nekuda i znati zašto ideš i šta treba da učiniš.

»Mi smo ljudska bića«, reče ona. »Ko zna šta nas čeka i kakvu li moć još možemo steći?«

Rekoh joj da bi moja tuga zbog takvog odlaska bila pregolema. Promene koje čarobnjak mora da podnese suviše su drastične i konačne. Ispričao sam joj šta mi je Pablito rekao o svojoj nepodnošljivoj tuzi zbog gubitka majke.

»Ljudski oblik živi od takvih osećanja«, odvrati ona suvo. »Godinama sam sažaljevala samu sebe i svoju decicu. Nisam mogla da shvatim kako je Nagual mogao biti toliko okrutan da od mene zahteva da učinim to što sam učinila: da napustim svoje decu, da ih uništim i da ih zaboravim.«

Kazala mi je onda da je bilo potrebno da prođe nekoliko godina dok je shvatila da je i Nagual morao da odluči da napusti ljudski oblik. Nije on bio okrutan, nego prosto više nije imao ljudskih osećanja. Za njega je sve bilo isto. Pomirio se sa svojom sudbinom. Međutim, kod Pablita i mene je stvar u tome što se ni on ni ja nismo pomirili sa sudbinom. La Gorda zatim prezrivo reče kako Pablito plače kad se seti majke, a to se naročito dešava kad sam kuva za sebe. Podsticala me je da se setim kakva je bila Pablitova majka: stara, glupa žena

koja nije znala ništa drugo osim da bude Pablitova sluškinja. Kaže da ga svi smatraju kukavicom zato što ne može da se pomiri s tim da je njegova sluškinja Manuelita postala veštica Soledad koja bi mogla da ga ubije lako kao kad čovek zgazi bubu.

La Gorda ustade teatralno pa se naže prema meni toliko da je svojim čelom bezmalo dodirnula moje.

»Nagual je rekao da Pablita prati izuzetna sreća«, reče. »Majka i sin bore se za jedno isto. Da on nije takva kukavica kakav je, pomirio bi se sa sudbinom pa bi se suprotstavio donji Soledad kao ratnik, bez strana i mržnje. Na kraju bi pobedio onaj ko je od njih dvoje bolji, i taj bi sve uzeo. Ako pobedi Soledad, Pablito bi trebalo da bude srećan što mu je tako suđeno i trebalo bi da joj poželi svako dobro. Ali samo pravi ratnik može da doživi takvu sreću.«

»A šta dona Soledad oseća u vezi sa svim tim?«

»Ona se ne prepušta svojim osećanjima«, odgovori la Gorda pa opet sede. »Ona se sa svojom sudbinom pomirila lakše od svih nas ostalih. Pre nego što joj je Nagual pomogao, bila je u gorem položaju nego ja. Ja sam bar bila mlada, a ona je bila stara, debela i umorna i samo je molila boga da je smrt uzme. Ali sada će smrt morati da se bori da bi je se dokopala.«

Elemenat vremena u preobražaju done Soledad bio je nešto što me posebno zanimalo. Rekoh la Gordi kako se sećam da sam ne tako davno, pre dve godine video

Soledad i da je tada bila ona ista starica kakvu sam odranije poznavao. La Gorda mi odgovori da je Nagual tad, kad sam poslednji put bio u kući done Soledad uveren da je to i dalje Pablitova kuća, uticao na njih dvoje da se ponašaju kao da se ništa nije promenilo. Dona Soledad me po običaju pozdravila iz kuhinje, i ja je tada zaista nisam video izbliza. Lidia, Rosa, Pablito i Nestor savršeno su igrali svoje uloge zato da ja ne bih otkrio istinu o tome šta oni zapravo rade.

»Zašto bi se Nagual toliko trudio oko toga, Gorda?«

»Zato da bi te spasao od nečega što ti još nije bilo jasno. Namerno te držao na odstojanju od svih nas. On i Henaro su mi zabranili da se ovde pojavim kad ti dođeš.«

»Jesu li to rekli i Hosefini?«

»Jesu. Ona je luda i ne može da vlada sobom. Htela je s tobom da se našali na svoj način. Pratila te je često a da ti to uopšte nisi znao. Jedne noći kad te je Nagual odveo u planine, zamalo te po mraku nije gurnula u provaliju. Ali Nagual je odmah video šta ona smeri. Ona takve stvari ne čini zato što je zla, nego prosto zato što je takva. Takav je njen ljudski oblik. Biće takva sve dok ga ne izgubi. Rekla sam ti već da su svi šestoro malo ćaknuti. To moraš imati na umu da se ne bi zapleo u njihove mreže. Ako ti se to desi, ne ljuti se. Oni to ne čine namerno.«

Ćutala je neko vreme. Videh kako joj je telo u jednom trenutku gotovo neprimetno zadrhtalo. Oči kao da joj se zamagliše, usne se opustiše kao da su popustili mišići koji ih drže. Zaneo sam se posmatrajući je. Ona
2-3 puta zatrese glavom.

»Sad sam baš nešto *videla*«, reče. »Isti si kao sestre i kao Henarovi.«

Ona počne tiho da se smeje. Ja ništa ne rekoh. Želeo sam da mi to sama objasni.

»Svi se ljute na tebe zato što im još nije palo na um da ti nisi nimalo drukčiji od njih«, produži ona. »Oni u tebi vide naguala i ne razumeju da si ti slab prema sebi i da sebi popuštaš isto kao i oni sebi.«

Rekla je da Pablito cmizdri i kukumavči i da izigrava slabića. Beninjo izigrava stidljivka koji se tobože ne usuđuje ni oči da otvori. Nestor izigrava mudraca, čoveka koji sve zna. Lidia izigrava grubu, čvrstu ženu koja te može smrviti i samim pogledom. Hosefina je luda kojoj nije verovati. Rosa je namćor koji guta komarce što je ujedaju. A ja sam budala koja je došla iz Los Anđelesa sa beležnicom i koja stalno postavlja pogrešna pitanja. I svi mivolimo da budemo takvi kakvi smo.

»Ja sam nekada bila debela, kisela žena«, produži ona pošto je malo oćutala. »Nije mi smetalo što me ćuščaju kao psa samo kad nisam sama. Takav je bio moj oblik.

Moraću svima njima da kažem to što sam *videla* u vezi s tobom, zato da ih tvoji postupci ne bi vređali.«

Nisam znao šta da kažem. Osećao sam da je ona potpuno u pravu. Za mene je bilo važno ne toliko to što je njeno zapažanje bilo tačno koliko činjenica da sam svojim očima video kad je došla do tog neospornog zaključka.

»Kako si sve to *videla*?« upitah.

»Tako mi je došlo«, odgovori ona.

»Kako ti je došlo?«

»Osetila sam na temenu da ću nešto *videti*, a onda sam saznala ono što sam ti maločas kazala.«

Navaljivao sam da mi što je moguće detaljnije opiše to osećanje da *vidi* koje je pomenula. Pristala je posle kraćeg oklevanja i zatim mi opisala ono nešto slično golicanju što sam i ja osetio u svojim susretima sa donom Soledad i sa sestricama. La Gorda reče da to kod nje počinje na temenu, pa se potom spušta niz leđa pa oko struka dok ne stigne do utrobe. Osetila je to u telu kao da je nešto vrelo golica i to se zatim preobrati u saznanje da se ja grčevito držim svog ljudskog oblika kao i svi ostali, s tom razlikom što je moj način, ili moja slabost, za njih nerazumljiva.

»Jesi li čula kako ti to neki glas govori?« pitao sam.

»Ne. Prosto sam *videla* sve što sam ti rekla o tebi«, odgovori ona.

Hteo sam da je pitam da li je imala neku viziju u kojoj me je videla kako se grčevito držim za nešto, ali uzdržao sam se. Nisam hteo da se prepustim svom uobičajenom ponašanju. Osim toga, znao sam na šta misli kad kaže da »vidi«. Isto se to meni desilo kad sam bio s Rosom i Lidiom. Odjednom sam »znao« gde one žive; nisam u mašti video njihovu kuću nego sam prosto osetio da znam.

Pitao sam je da li je i ona osetila suv šum u dnu vrata, kao da se slomila neka drvena cev.

»Nagual nas je sve učio kako da izazovemo taj osećaj na temenu«, reče ona. »Ali to nam svima ne polazi za rukom. Taj zvyuk iza grla još je teži. Niko od nas to još nije osetio. Čudno je da ti jesi kad si još prazan.«

»Koja je funkcija tog zvuka?« upitah. »I šta je to?«

»Ti to znaš bolje od mene. Šta bih ja više od toga mogla da ti kažem?« odgovori ona oporim tonom.

Učini mi se da je osetila kako ju je izneverilo strpljenje. Nasmešila se pokunjeno i oborila glavu.

»Osećam se glupo kad ti govorim ono što ti već znaš«, reče. »Da li mi takva pitanja postavljaš zato da bi proverio jesam li izgubila svoj oblik il nisam?«

Odgovorili joj da sam zbunjen, jer mi se čini kao da znam šta je taj zvuk, a ipak i ne znam ništa o njemu, jer za mene znati nešto znači biti kadar da to rečima iskažem. A u ovom slučaju, ja ne znam ni odakle ni kako da počnem to da izrazim. Prema tome, jedino što mogu to je da joj postavljam pitanja u nadi da će mi njeni odgovori pomoći.

»Ne mogu ti pomoći tim zvukom«, reče.

Odjednom mi bi veoma neprijatno. Kazao sam joj da sam bio navikao da razgovaram s don Huanom i da mi je on u tom trenutku potrebniji no ikada da bi mi sve objasnio.

»Nedostaje li ti Nagual?« upita ona.

Odgovorio sam da mi nedostaje, i da ni sam nisam bio svestan koliko mi on nedostaje sve dok se nisam vratio u njegov zavičaj.

»On ti nedostaje zato što se još uvek držiš svog ljudskog oblika«, reče ona pa se zakikota kao da uživa u mojoj tuzi.

»A zar on tebi ne nedostaje, Gorda?«

»Ne. Meni ne. Ja sam on. Sva moja svetlost je izmenjena; kako može da mi nedostaje nešto što sam ja sama.«

»Kako se izmenila tvoja svetlost?«

»Ljudsko biće, kao i svaki drugi živi stvor, zrači bleđožutom svetlošću. Ona kod životinja više vuče na žuto, a kod ljudi na belo. Ali čarobnjak ima svetlost boje čilibara, ili svetlog meda na suncu. Neke veštice su zelenkaste. Nagual je rekao da su te najmoćnije i najteže.«

»Kakve si ti boje, Gorda?«

»Čilibarske, isto kao i ti i svi mi ostali. To su mi rekli Nagual i Henaro. Ja sebe nikad nisam *videla*. Ali *videla* sam sve druge. Svi smo boje čilibara. I svi smo, osim tebe, kao nadgrobne ploče. Obični ljudi su kao ja, zato ih je Nagual i nazvao svetlećim jajima. Međutim,

čarobnjaci promene ne samo boju svoje svetlosti nego i svoj oblik. Mi smo kao nadgrobne ploče, s tom razlikom što smo zaobljeni na oba kraja.«

»Imam li ja još oblik jajeta, Gorda?«

»Nemaš. Imaš oblik nadgrobne ploče, samo na sredini ti je ružna, mutna mrlja. Dokle god je budeš imao, nećeš moći da letiš onako kako lete čarobnjaci i kako sam ja sinoć pred tobom letela. Nećeš moći čak ni da se oslobodiš ljudskog oblika.«

Upustio sam se u žustru raspravu ne toliko s njom koliko sa samim sobom. Ponavljao sam uporno da je to njihovo shvatanje o tome kako čovek može opet da postane potpun prosto prazna priča. Rekao sam joj kako me nikad neće ubediti da čovek mora da okrene leđa rođenoj deci zato da bi postigao jedan od najneodređenijih ciljeva na ovom svetu: da stupi u svet naguala. Bio sam toliko uveren da sam ja u pravu da sam se uzrujao i počeo ljutito da se izdirem na nju. Nju taj moj ispad nije nimalo uzbudio.

»To ne mora svako da učini«, reče, »nego samo oni čarobnjaci koji žele da stupe u drugi svet. Ima mnogo dobrih čarobnjaka koji *vide* iako su nepotpuni. Samo mi Tolteci moramo biti potpuni.

Uzmi, na primer, Soledad. To je najbolja veštica koju možeš naći, a nepotpuna je. Imala je dvoje dece, jedno od njih je bila devojčica. Srećom po donju Soledad, ta mala je umrla. Nagual je rekao da se ivica duha osobe koja umre vraća njenim davaocima, što u stvari znači njenim roditeljima. Ako su davaoci mrtvi, a ta osoba ima decu, onda ivica ide detetu koje je potpuno. A ako su sva deca potpuna, ta ivica ide onome koje ima moć, što ne mora da znači najboljem ili najvrednijem. Na primer, kad je Hosefinina majka umrla, ivica je prešla na najluđe od sve njene dece, na Hosefinu. Trebalo je da pređe na njenog brata koji je vredan, ozbiljan čovek, ali Hosefina poseduje jaču moć od svog brata. Soledadina ćerka je umrla ne ostavivši dece za sobom i tu je Soledad ućarila tako da se zatvorila bezmalo polovina njene rupe. A sada, njena jedina nada da će se ta rupa sasvim zatvoriti je ta da Pablito umre. I obrnuto, Pablito će ućariti na isti način ako Soledad umre.«

Kazao sam joj veoma energično da mi je to što ona govori odvratno i strašno. Složila se sa mnom. Rekla mi je da je i sama neko vreme smatrala da je upravo to shvatanje čarobnjaka nešto najružnije na svetu. Gledala me blistavih očiju. U njenom osmehu bilo je nečega pakosnog.

»Nagual mi je rekao da ti sve razumeš, ali da nećeš ništa da preduzimaš«, kazala je tiho.

Počeh opet da se prepirem. Rekoh joj da to što je Nagual kazao za mene nema nikakve veze s mojom odvratnošću prema tom shvatanju o kome razgovaramo. Objasnio sam joj da volim decu, da ih duboko poštujem i da svim srcem saosećam s njihovom bespomoćnošću u zastrašujućem svetu koji ih okružuje. Ne mogu da zamislim da bih ikada iz bilo kog razloga povredio neko dete.

»To pravilo nije izmislio Nagual«, reče ona. »Ono je nastalo tamo negde, i nije ga stvorio čovek.«

Branio sam se rekavši da se ne ljutim ni na nju ni na Naguala, nego se prepirem tako reći apstraktno zato što ne mogu da shvatim smisao svega toga.

»Smisao je taj da je nama potrebna sva naša ivica, sva naša moć i potpunost da bismo ušli u taj drugi svet«, reče ona. »Ja sam bila pobožna. Mogla bih da ti navedem reči koje sam ponavljala ne znajući šta znače. Želela sam da moja duša dospe u raj. To želim i sada, samo sad se krećem drugim putem. Svet naguala je nebesko carstvo.«

Načelno sam joj prigovorio zato što religiju dovodi u vezu sa ovim. Družeci se s don Huanom, bio sam naviknut na to da se on nikada ne zadržava na toj temi. Ona mi veoma mirno objasni kako ne vidi nikakve razlike u načinu života između nas i pravih kaluđerica i sveštenika.* Ukazala je na to da su kaluđerice i sveštenici ne samo potpuni nego i da ne gube snagu u polnom životu.

»Nagual je rekao da oni zato ne mogu nikada biti uništeni, pa ma ko pokušavao da im dođe glave«, reče. »Ti koji ih progone uvek su prazni; nemaju snage ko-

* La Gorda misli na katoličke sveštenike — *Prim. prev.*

jom su obdareni kaluđerice i sveštenici. Dopalo mi se što je Nagual to rekao. Uvek ću navijati za kaluđerice i sveštenike. Svi smo mi slični. Odrekli smo se sveta, a ipak živimo u njemu. Sveštenici i kaluđerice mogli bi biti veliki čarobnjaci i leteti kad bi im samo neko rekao da to mogu.«

Setio sam se tada koliko su se moj otac i deda divili meksičkoj revoluciji. Najviše ih je zadivio pokušaj da se potpuno iskoreni sveštenstvo. Moj otac je nasledio to divljenje od svog oca, a ja od njih obojice. To nam je bila još jedna srodna nit. Jedna od prvih stvari koje je don Huan poljuljao u mojoj ličnosti bila je ta nit.

Jednom prilikom sam don Huanu kazao nešto što sam čuo bezbroj puta u životu, ali tako kao da izražavam svoje mišljenje, da se najmilije lukavstvo (katoličke) crkve sastoji u tome da nas zadrži u neznanju. Na don Huanovom licu pojavio se veoma ozbiljan izraz. Činilo se da su ga moje reči duboko kosnule. Pomislih tog časa na stoleća eksploatacije kojoj su Indijanci bili podvrgnuti.

»Gadovi jedni«, reče on. »Zadržali su me u neznanju ali i tebe isto tako.«

Shvatio sam odmah njegovu ironiju i obojica se nasmejasm. U stvari, nikada nisam o tome razmišljao. Nisam u to verovao, ali nisam došao ni do kakvog drugog zaključka. Pričao sam don Huanu o svom dedi i ocu i o tome kako su, kao liberali, gledali na religiju.

»Nije važno šta bilo ko drugi kaže ili čini«, rekao je. »Ti moraš da budeš besprekora. Borba se vodi upravo ovde, u ovim grudima.«

Blago me potapšao po grudima.

»Kad bi se tvoj deda i otac trudili da postanu besprekorni ratnici«, produži don Huan, »ne bi imali vremena za sitne zađevce. Potrebni su nam sve vreme i sva snaga kojima raspolažemo da bismo pobedili glupost u sebi. I to je u stvari važno. Ništa od toga što su tvoj otac i deda govorili o crkvi nije ih usrećilo. Međutim, ako postaneš besprekora, steći ćeš snagu, mladost i moć. Prema tome, treba da načiniš mudar izbor.«

Ja sam za sebe izabrao besprekornost i jednostavnost ratnikovog života. S obzirom na to svoje opredeljenje, mislio sam da treba veoma ozbiljno da shvatim la Gordine reči, a one su mi se učinile opasnijim čak i od don Henarovdh postupaka. On je imao običaj da me veoma uplaši. Međutim, njegova dela, iako zastrašujuća, uklapala su se u koherentnu celinu njihovog učenja. Ali la Gordine reči i dela predstavljali su za mene novu opasnost odnekud još konkretniju i stvarniju od one druge.

La Gordino telo zadrhta za trenutak. Taj drhtaj prostruja kroz nju nagnavši je da zgrči mišiće ramena i nadlaktica. Uхватила se za kraj stola držeći ga s nekom nespretnom krutošću. Posle toga počela je da se opušta sve dok se nije sasvim povratila.

Nasmešila mi se. I njene oči i taj osmeh bili su blistavi. Rekla je, kao uzgred, kako je upravo *videla* moju dilemu.

»Ne vredi ti da zatvaraš oči i da se držiš kao da ne želiš ništa da uradiš ili kao da ništa ne znaš«, reče. »Možeš to da izvodiš s drugima, ne i sa mnom. Sad znam zašto mi je Nagual naložio da ti kažem sve ovo. Ja sam niko i ništa. Ti se diviš velikim ljudima, a Nagual i Henaro su bili najveći među njima.«

Ućutala je i zagledala se u mene. Izgledalo je da očekuje moju reakciju na svoje reči.

»Ti si se stalno protivio onome što su govorili Nagual i Henaro«, produži ona. »Zato si u zaostatku. A borio si se protiv njih zato što su oni bili veliki. To je karakteristično za tebe. Ali ne možeš da se boriš protiv ovoga što ti ja govorim, zato što ja za tebe nisam nikakva veličina. Isto sam što i ti; u tvom sam krugu. Ti voliš da se boriš protiv onih koji su bolji od tebe. Za tebe ne predstavlja nikakav izazov da pobijaš moje mišljenje. Prema tome, ona dva đavola konačno su te upecala preko mene. Jadni mali naguale, izgubio si igru.«

Prišla mi je bliže i šapnula na uvo da joj je Nagual rekao i to da ne treba nikad ni da pokuša da mi uzme beležnicu, jer bi to bilo podjednako opasno kao i kad bi pokušala da od gladnog psa otme kost.

Zagrlila me, spustila glavu na moje rame pa se tiho i spokojno nasmejala.

Njeno *viđenje* me prenerazilo. Znao sam da je potpuno u pravu. Savršeno me je pročitala. Dugo me držala u zagrljaju naslanjajući svoju glavu na moju. Blizina njenog tela delovala je na mene veoma umirujuće. U tome je bila ista kao don Huan. Iz nje je zračila snaga, čvrsto ubeđenje i svest o svom cilju. Pogrešila je kad je rekla da ne mogu da joj se divim.

»Hajde da to zaboravimo«, reče iznenada. »Bolje je da se dogovorimo šta treba noćas da uradimo.«

»A šta ćemo mi to noćas raditi, Gorda?«

»Noćas imamo poslednji sastanak sa moći.«

»Je li to opet strašna borba s nekim?«

»Nije. Sestrice će ti prosto pokazati nešto što će zaokružiti tvoju posetu ovde. Nagual mi je rekao da ćeš posle toga ili otići odavde da se više nikada ne vratiš, ili ćeš, možda, odlučiti da ostaneš s nama. U svakom slučaju, to što one treba da ti pokažu, to je njihova veština. Veština sanjanja.«

»A kakva je to veština?«

»Henaro mi je pričao da je bezbroj puta pokušavao da te upozna s veštinom sanjanja. Pokazao ti je svoje drugo telo, telo iz *sanjanja*; jednom te čak naveo na to da budeš na dva mesta u isto vreme, ali tebi tvoja praznina nije dopustila da *vidiš* to što ti on pokazuje. Izgleda da su svi njegovi pokušaji prošli kroz rupu u tvom telu.

Ali sada je, čini mi se, drukčije. Henaro je od sestrice načinio ovakve sanjače kakve su danas i one će ti večeras pokazati Henarovu veštinu. U tom pogledu, sestrice su prave kćeri Henarove.«

To me je podsetilo na ono što je Pablito bio rekao, nadme to da smo mi svi deca njih dvojice i da smo Tolteci. Upitao sam je šta je htela time da kaže.

»Nagual mi je rekao da su čarobnjake u staro vreme nazivali Toltecima na jeziku njegovog dobrotvora«, odgovori ona.

»A koji je to jezik, Gorda?«

»To mi nikad nije rekao. Ali on i Henaro su ponekad govorili jezikom koji niko od nas nije mogao da razume. Međutim, mi — ovi što smo ovde — razumemo 4 indijanska jezika.«

»Je li i don Henaro rekao za sebe da je Toltek?«

»I njegov i don Huanov dobrotvor bio je isti čovek, pa je i on kazao to isto.«

Iz la Gordinih odgovora mogao sam da zaključim da ona ili ne zna ništa naročito ili ne želi o tome da mi govori. Rekoh joj do kakvog sam zaključka došao. Priznala je da na to nije nikada obraćala posebnu pažnju i čudila se zašto je to za mene toliko važno. Ja joj tada održah pravo predavanje o etnografiji centralnog Meksika.

»Čarobnjak je Toltek onda kad je primio tajne *prikradanja* i *sanjanja*«, reče ona uzgred. »Nagual i Henaro primili su te tajne od svog dobrotvora i potom su ih čuvali u svojim telima. Mi činimo to isto i zato smo Tolteci kao Nagual i Henaro.

Nagual je i tebe i mene učio da budemo nepristrasni. Ja sam manje podložna osećanjima zato što sam bez oblika. Ti još imaš svoj oblik i prazan si, i zato se uhvatiš na svaki mamac. Ali jednog dana ćeš i ti opet biti potpun i uvidećeš da je Nagual bio u pravu. Rekao je da se svet ljudi kreće gore-dole i da se i ljudi kreću gore-dole s tim svojim svetom; no mi čarobnjaci ne moramo da ih sledimo u tim njihovim usponima i padovima.

Veština čarobnjaka sastoji se u tome da bude izvan svega i da ostane neprimećen. A najvažnije od svega je njegova veština da nikada ne gubi vreme uzalud. Nagual mi je rekao da je kod tebe najgore to što uvek nasedneš na neke gluposti, kao ovo sad. Sigurna sam da ćeš nas sve zapitkivati o Toltecima, ali nikoga od nas nećeš pitati za našu pažnju.«

Njen smeh bio je vedar i zarazan. Priznao sam joj da je u pravu. Sporedna pitanja uvek su imala naročitu draž za mene. Rekoh joj i to da ne razumem sasvim u kom smislu upotrebljava reč »pažnja«.

»Kazala sam ti već šta mi je Nagual rekao o pažnji«, poče ona. »Slike sveta održavamo svojom pažnjom. Čarobnjaka muškarca vrlo je teško obučiti zato što je njegova pažnja uvek zatvorena, uvek je na nešto usredsređena. S druge strane, žena je uvek otvorena zato što njena pažnja najčešće nije ni za šta vezana. To važi naročito za vreme njenog menstrualnog perioda. Nagual mi je rekao, a zatim i pokazao, da u to vreme mogu svoju

pažnju da odvojim od slika sveta. Ako pažnju ne usredsredim na svet, on se raspada.«

»Kako to postižeš, Gorda?«

»To je veoma prosto. Kad žena ima menstruaciju, ona ne može da usredsredi svoju pažnju. To je ona pukotina o kojoj mi je Nagual govorio. Umesto da se upinje da usredsredi pažnju na nešto, žena treba da se okani slika gledajući netremice u daleka brda ili u vodu, recimo u neku reku ili pak u oblake.

Ako gledaš otvorenih očiju, uhvati te vrtoglavica i oči ti se umore, ali ako gledaš kroz poluspuštene kapke i često trepćeš, prenoseći pogled s jednog brda na drugo, Mi s jednog oblaka na drugi, možeš tako da gledaš satima, pa i danima ako je potrebno.

Nagual nas je često terao da sednemo kod vrata i gledamo u ona zaobljena brda na drugom kraju doline. Nekada smo znali tako sedeti danima, i pukotina bi se tek tada otvorila.«

Želeo sam da još slušam o tome, ali ona ućuta i hitro sede do mene. Rukom mi je dala znak da slušam. Čuo sam tih šum kao kad suknja leprša u hodu, a onda Lidia odjednom uđe u kuhinju. Pomislih da je po svoj prilici spavala tamo u njihovoj sobi i da su je naši glasovi probudili.

Nije više bila odevena na zapadnjački način kao onda kad sam je poslednji put video, nego je na sebi imala dugu haljinu poput onih što ih nose Indijanke iz tog kraja. Bila je ogrnuta šalom i bosa. No umesto da u toj dugoj haljini izgleda starija i teža, ona je sad ličila na dete koje je obuklo haljinu neke starije žene.

Prišla je stolu i učtivo se javila la Gordi rekavši: »Dobro več, Gorda.« Onda se okrenula prema meni rečima: »Dobro več, Naguale.«

Taj njen pozdrav bio je tako neočekivan, a glas toliko ozbiljan da mi je došlo da se smejem, ali primetio sam da me la Gorda upozorava da se uzdržim. Čejala je, tobože, teme nadlanicom leve ruke zgrčivši prste kao kandže.

Odgovorio sam Lidiji isto kao i la Gorda: »Dobro več i tebi, Lidia.«

Sela je na kraj stola, desno od mene. Nisam znao da li da zapodenem razgovor ili ne. U trenutku kad sam zaustio da je nešto upitam, la Gorda me lako udari kolenom po nozi i jedva primetnim pokretom obrva dade mi znak da slušam. Čuo sam opet onaj prigušeni šum što nastaje kad duga haljina dodiruje pod pri ženinom hodu. Hosefina malo zastade kod vrata, a onda priđe stolu. Pozdravila je Lidiu, la Gordu i mene, tačno tim redom. Nisam mogao da zadržim ozbiljan izraz lica pred njom. I ona je bila u dugoj haljini, ogrnuta šalom i bosa, samo je njena haljina bila 3 - 4 broja veća no što je za nju potrebno a uz to je natrpala i debeo sloj odeće ispod nje. Izgledala je veoma neskladno: lice joj je bilo mršavo i mlado a telo kao da je bilo čudovišno naduveno.

Uzela je klupu, stavila je levo od stola i sela. Sve 3 su izgledale veoma ozbiljne. Sedele su potpuno uspravljenih leđa, s nogama stisnutim jedna uz drugu.

Čuo sam još jednom šuštanje haljine i sada Rosa iziđe iz sobe. Bila je odevena kao ostale, i bosa kao i one. Pozdravila se s nama isto onako zvanično i pri tom, naravno, i Hosefini poželeva dobro večer. Svi smo joj odgovorili istim učtivim tonom. Sela je za sto nasuprot mene. Svi smo dosta dugo sedeli u potpunoj tišini.

La Gorda iznenada progovori, i svi smo se trgli čuvši njen glas. Rekla je, upirući prstom u mene, da će im nagual pokazati njihove saveznike, i da će se za to poslužiti naročitim zovom kako bi ih domamio u sobu.

Pokušah da se našalim rekavši da Nagual nije tu pa da prema tome ne može ni da dovede nikakve saveznike. Očekivao sam da će se nasmejati. La Gorda pokri lice rukama, a sestrice me ljutito pogledaše. La Gorda mi zatim poklopi usta rukom, pa mi šapnu da nipošto ne smem da trućam gluposti. Pogledala me pravo u oči i naredila da pozovem saveznike zovom leptirica.

Počeo sam preko volje, ali čim sam počeo, zahvatio me raspoloženje karakteristično za tu priliku i ja se posle sekund ili 2 usredsredih što sam više mogao na pokušaj da proizvedeni taj zvuk. Podešavao sam ga i kontrolisao vazduh koji mi je izlazio iz pluća da bi taj

isprekidani zov trajao što je moguće duže. Zvučao je veoma melodično.

Udahnuo sam opet duboko da bih počeo nov niz tog isprekidanog zova, no odmah sam ućutao. Nešto pred kućom odgovaralo je na moj poziv. Lako lupkanje čulo se sa svih strana oko kuće, čak i sa krova. Sestrice ustadoše pa se kao deca šćućuriše oko mene i la Gorde.

»Molim te, naguale, ne uvodi ništa u kuću«, obrati mi se Lidia.

Čak je i la Gorda izgledala malo uplašena. Energičnim pokretom ruke naredi mi da prestanem, iako ja nisam ni nameravao da i dalje dozivam saveznike. A oni, bilo kao bezoblične sile ili kao bića što se šunjaju pred vratima, nisu sad više zavisili od mog zova. Osetio sam opet, kao i prethodne večeri u don Henarovoj kući, nepodnošljiv pritisak, kao da se nešto teško navalilo na celu kuću. Osetio sam u pupku nešto nalik na svrab, neku nervozu koja se pretvorila u osećanje fizičke nelagodnosti.

Tri sestre, naročito Lidia i Hosefina, bile su izbezumljene od straha. Obe su cvilele kao ranjeni psi. Sve su se skupile oko mene i grčevito se držale za mene. Rosa se podvukla pod sto i gurnula glavu među moje noge. La Gorda je stajala iza mene što je mirnije mogla. Posle nekoliko trenutaka histerija i strah one tri devojke narasli su preko svake mere. La Gorda se naže prema meni i šapnu mi da bi trebalo sad da pustim onaj drugi zvuk kojim ću ih rasterati. U jednom trenutku osetih silnu nesigurnost. Ja zaista nisam znao nikakav drugi zvuk. Međutim, odjednom me zasvrbelo teme, telom mi je prostrujao drhtaj i ja se neočekivano setih jednog naročitog zvižduka koji sam ponekad uveče čuo od don Huana, a on je pokušavao i mene da nauči da tako zviždim. Govorio mi je da će mi to pomoći da održim ravnotežu i da po mraku ne skrenem s pravog puta.

Počeh tako da zviždim i osetih da popušta onaj pritisak oko mog pupka. La Gorda se nasmeši i uzdahnu, a sestre se odmaknuše od mene, kikoćući se kao da je sve to bila samo šala. Hteo sam da se upustim u duboke rasprave o tom naglom prelasku od mog dosta prijetnog razgovora s la Gordom do te čudne situacije koja

nije od ovoga sveta. U jedan mah pomislih da je to možda bila neka podvala s njihove strane. Ali bio sam suviše slab. Osetio sam da ću se onesvestiti. Zujalo mi je u ušima. Napetost oko mog stomaka bila je tolika da sam pomislio kako ću tu da povratim. Spustio sam glavu na ivicu stola. Posle nekoliko minuta opustio sam se toliko da sam opet mogao normalno da sedim.

One 3 devojke su, izgleda, zaboravile koliko su bile uplašene. Sad su se smejale i podgurkivale vezujući šalove oko bedara. Ali la Gorda nije izgledala ni nervozna ni opuštena.

U jednom trenutku Lidia i Hosefina gurnuše Rosu i ona pade s klupe na kojoj su sve 3 sedele. Pala je na zadnjicu. Očekivao sam da će se razbesneti, ali ona se nasmejala. Pogledao sam u la Gordu da vidim šta sad treba da radim. Sedela je veoma uspravno. Kroz poluspuštene kapke netremice je gledala u Rosu. Sestrice su se smejale veoma glasno, kao nervozne učenice. Lidi-ja gurnu Hosefinu i ona pade s klupe i nađe se na podu do Rose. Onog časa kad se Hosefina obrela na zemlji, prestale su da se smeju. Rosa i Hosefina su se stresle načinivši neki nerazumljiv pokret guzovima: okretale su ih s jedne strane na drugu kao da nešto melju na zemlji. Onda su skočile kao dva nema jaguara i zgrabile Lidi-ju za ruke. Sve 3 su se potpuno bešumno 2-3 puta okrenule. Rosa i Hosefina uhvatiše Lidiu ispod mišica pa je 2 ili 3 puta pronesoše oko stola hoda-jući na prstima. Onda sve 3 padoše na zemlju kao da u kolenima imaju federe koji su se u istom trenu skupili. Njihove duge haljine se naduvaže tako da su ličile na 3 ogromne lopte.

Čim su se našle na podu, još više su se umirile. Sada se nije čulo ništa osim mekog šuštanja njihovih sukanja dok su se one valjale po podu ili puzile. Učini mi se da gledam trodimenzionalni film sa isključenim zvukom.

La Gorda, koja je mirno sedela do mene i gledala ih, odjednom ustade pa hitro kao kakav akrobata otrča do vrata njihove sobe u uglu trpezarijskog prostora. Pre nego što je stigla do vrata, pade na zemlju i okrenu se na desnom ramenu jedanput, a onda opet skoči, po-

neta silinom tog okreta, pa naglo otvori vrata. Sve je te pokrete izvela u potpunoj tišini.

One 3 devojke prešle su u sobu valjajući se i puzeći po podu kao kakva ogromna buba balegar. La Gorda mi dade znak da dođem do nje; ušli smo potom u sobu i ona mi pokaza da treba da sednem tako da se leđima naslonim na dovratak. I ona je sela do mene i isto se tako naslonila na dovratak. Po njenom nalogu isprepleo sam prste desne i leve ruke i onda njima pokrio svoj pupak.

Pažnja mi je u prvi mah bila rastrzana na 3 strane: na la Gordu, sestrice i sobu. Ali kad me je la Gorda smestila da sedim, kako, po njoj, treba, soba je potpuno obuzela moju pažnju. 3 devojke su ležale nasred prostrane, belo okrečene četvrtaste sobe s podom od cigle. Tu su bile 4 petrolejke, po jedna na svakom zidu, postavljene na ugrađena postolja oko šest stopa iznad poda. U toj sobi nije bilo tavanice. Krovne, noseće grede bile su potamnele i zato se činilo da je to ogromna soba bez krova. Dvoja vrata bila su postavljena tačno u dva suprotna ugla. Kad sam pogledao u zatvorena vrata nasuprot mesta na kome sam sedeo, zapazio sam da su zidovi sobe podignuti tako da slede 4 strane sveta. Vrata kod kojih smo se mi nalazili bila su u severozapadnom uglu.

Rosa, Lidia i Hosefma valjale su se nekoliko puta po sobi u krug, u pravcu suprotnom od kazaljke na satu. Napregao sam uši da čujem šuštanje njihovih haljina, ali tišina je bila potpuna. Sestrice najzad prestadoše da se valjaju pa posedaše naslanjajući se na zidove, svaka ispod jedne petrolejke. Lidija je sela kod istočnog zida, Rosa kod severnog i Hosefina kod zapadnog.

La Gorda ustade, zatvori vrata za nama, pa navuče na njih gvozdenu rezu. Nagnala me je da se pomaknem, ne menjajući položaj, sve dok nisam sedeo leđima naslonjen na vrata. Zatim se ćutke kotrljala po sobi dok nije došla pod lampu na južnom zidu i tu sela; izgleda da je to što je ona tako sela bio znak za ostale.

Lidija ustade i poče na vrhovima prstiju da ide duž ivica sobe, pored samih zidova. To nije bio pravi hod, nego pre nešto slično bešumnom klizanju. Išla je

sve brže i brže i sad je izgledalo da lebdi i da staje na sam ugao između poda i zidova. Kad god bi došla do mesta na kojima smo sedeli Rosa, Hosefina, la Gorda i ja, ona nas je preskakala. Osećao sam kako me njena suknja dodiruje kad god je prolazila pored mene. Što je brže trčala, pela se sve više uza zid. Došao je trenutak kad je Lidiya zaista ćutke trčala po zidovima sobe na visini od sedam do osam stopa od poda. Taj prizor, to njeno trčanje pod pravim uglom u odnosu na zid bilo je tako fantastično da se čak graničilo sa grotesknim. To je izgledalo još čudnije zbog njene duge haljine. Sila zemljine teže nije, reklo bi se, dejsvovala na Lidiju, ali na njenu haljinu jeste, jer je ona padala naniže. Kad god bi prošla iznad mene, osetio bih da mi je njena haljina očešala lice kao kakva zavesa.

Ona je prikovala za sebe moju pažnju u tolikoj meri kakvu nisam mogao ni da zamislim. Napor od tako intenzivne pažnje bio je toliki da je moj stomak počeo da se grči; svojim stomakom osećao sam njeno trčanje. I moje oči više nisu mogle da gledaju usredsređeno. S poslednjim ostatkom koncentracije video sam kako je Lidiya dijagonalno sišla niz istočni zid, došla do sredine sobe i tu stala.

Dahtala je, zadihana, i sva mokra od znoja kao što je bila i la Gorda onda kad mi je pokazala svoj let. Jedva je održavala ravnotežu. Ubrzo potom otišla je do svog mesta kod istočnog zida i tu se kao mokra krpa skljkala na pod. Pomislih da se onesvestila, ali onda videh da namemo diše na usta.

Posle nekoliko minuta tišine, dovoljno da se Lidiya oporavi i sedne uspravno, Rosa ustade i nečujno otrča na sredinu sobe, okrete se na petama pa se vrati na mesto na kome je sedela. Tim trčanjem dobila je zalet potreban za njen neobični skok. Skočila je uvis, poput košarkaša, celom visinom zida i njene ruke su se podigle čak iznad zida koji je bio visok desetak stopa. Video sam kako je telom udarila o zid, mada se taj udarac nije čuo. Očekivao sam da će sad, prirodno, pasti na pod, ali ona je ostala da visi gore, okačena o zid kao klatno. S mesta na kome sam sedeo izgledalo je kao da se ona levom rukom uhvatila za neku kuku. Njihala se

za trenutak, nečujno, kao klatno, a onda se prebacila tri-četiri stope dalje ulevo, odgumuvši se desnom rukom od zida u trenutku kad bi njeno telo u tom klađenju otišlo najdalje. Ponovila je to njihanje i prebacivanje tri-deset do četrdeset puta. Obišla je tako celu sobu, a onda produžila uz krovne grede, gde se opasno ljuljala, okačena o nevidljivu kuku.

Dok se motala po gredama, primetio sam da je ono što je meni ličilo na neku kuku u njenoj levoj ruci u stvari *nešto* u samoj ruci što joj omogućava da se *svom* težinom o nju obesi. To je bila ista ona ruka kojom je mahala kao štapom tako da je malo trebalo da mi pre dve večeri ruku njom odseče.

Njena predstava završila se time što se ljuljala nasred sobe »okačena« o grede. Iznenada se spustila. Pala je s visine od petnaest do šesnaest stopa. Njena haljina poletela je uvis i obavila joj glavu. Pre nego što se nečujno spustila na pod, ličila je za trenutak na kišobran koji je vetar izvrnuo naopako; njeno mršavo, golo telo izgledalo je kao cm štap vezan za crnu masu njene haljine.

Svojim telom osetio sam njen pad možda snažnije i od nje same. Spustila se u čučnju i ostala nepokretna neko vreme, pokušavajući da udahne vazduh. Ja sam ležao opružen na podu s bolnim grčevima u stomaku.

La Gorda pređe preko sobe valjajući se, uze šal pa ga dva-tri puta kao zavoj obavi oko mog pupčanog predela. Posle toga se kao senka otkotrljala opet do južnog zida.

Dok me ona opasivala šalom, izgubio sam Rosu iz vida. Kad sam je opet video, sedela je kod severnog zida. Trenutak zatim, Hosefina mirno pređe na sredinu sobe. Hodala je gore-dole nečujnim koracima između mesta na kome je sedela Lidia i svoga kod zapadnog zida. Za sve to vreme bila je licem okrenuta prema meni. Odjednom, kad se približila svom mestu, digla je levu podlakticu i njom zaklonila lice, kao da želi da me isključi iz svog vidokruga. Za trenutak je tako podlakticom sakrila polovinu svog lica. Spustila je podlakticu pa je opet podigla, ali sada je sakrila celo lice. Ponovila je taj pokret, tj. spuštala i dizala levu podlakticu bez-

broj puta dok je nečujno koračala od jednog kraja sobe do drugog. Svaki put kad bi podigla podlakticu, sve veći i veći deo njenog tela skrivao se od mog pogleda. Tako je došao trenutak kad je mršavom podlakticom sakrila celo svoje telo i debeo sloj haljina preko njega.

To je bilo kao da je isključujući iz svog vidokruga mene koji sam sedeo na rastojanju od deset do dvanaest stopa — što je lako mogla postići širinom svoje podlaktice — istovremeno učinila i to da sebe isključi iz mog vidokruga, a to nikako ne bi bilo moguće postići samo širinom njene podlaktice.

Kad je sakrila celo svoje telo, ja sam mogao da vidim samo obrise jedne podlaktice koja lebdi u vazduhu, skače s jednog kraja sobe na drugi, a u jednom trenutku sam čak i tu ruku jedva video.

Obuzelo me gađenje, neodoljivo mi se povraćalo. Ona podlaktica što skače tamo-amo iscedila je svu snagu iz mene. Skliznuo sam na bok ne mogavši više da održim ravnotežu. Video sam tu ruku kako pada na zemlju. Hosefina je ležala na podu pokrivena svojim haljinama kao da su te naduvane haljine eksplodirale. Ležala je na leđima raširenih ruku.

Bilo je potrebno da prođe dosta vremena dok mi se povratila telesna ravnoteža. Odeća na meni bila je mokra od znoja. Ali nije to samo na mene tako delovalo. I devojke su, bile iznurene i oznojene. La Gorda je, činilo se, najmirnija, ali i ona kao da je bila na rubu slo-ma. Čuo sam ih sve, uključujući i la Gordu, kako dišu na usta.

Kad sam se opet sasvim pribrao, sestrice su sedele na svojim mestima. Gledale su me netremice. Krajičkom oka video sam da su la Gordine oči poluzatvorene. Ona se odjednom nečujno dokotrlja do mene pa mi šapnu na uvo da treba opet da počnem svoj zov leptirica i da ne prestajem sve dok saveznici ne pohrle u kuću i dok ne pokušaju da nas uzmu.

Pokolebao sam se u jednom trenutku. Ona mi šapnu da se uputstva koja smo dobili ne mogu nikako promeniti i da moramo da dovršimo ono što smo započeli. Odvezala je šal kojim sam bio opasan pa se otkotrljala do svog mesta i tu sela.

Prineo sam levu ruku ustima i pokušao da pustim onaj isprekidani zvuk. U početku mi to nije išlo. Usne su mi bile suve a ruke oznojene, no posle tog nesprenog početka bilo mi je bolje i osetio sam se snažnijim. Proizveo sam besprekoran isprekidani zvuk, bolje no ikada ranije. On me podsetio na isti takav zvuk koji sam čuo u odgovor na svoj. Čim sam zastao da bih uzeo vazduh, čuo sam kako mi sa svih strana odgovara isti takav zvuk.

La Gorda mi dade znak da produžim. Još 3 puta sam ponovio niz tih zvukova. Poslednji put je to bilo potpuno kao u hipnozi. Nije mi više bilo potrebno da udahnem vazduh da bih ga ispuštao u malim mlazevima kao što sam do tada činio. Ovaj put je taj zvuk slobodno sam izlazio iz mojih usta. Nisam više morao ni da prinesena ivicu svoje ruke da bih ga proizveo.

La Gorda mi iznenada pritrča, uhvati me ispod miški i podiže pa me onda gurnu na sredinu sobe. Njen postupak narušio je moju potpunu koncentraciju. Primetio sam da se Lidiya uhvatila za moju desnu ruku, Hosefina za levu, dok je Rosa stala preda me i držala me oko pasa rukama pruženim unazad. La Gorda je stala iza mene. Naredila mi je da pružim ruke iza sebe i da se uhvatim za njen šal koji je poput ama obmotala oko svog vrata i ramena.

Osetio sam u tom trenutku da je tu u sobi još nešto, ali ne bih mogao reći šta je to bilo. Sestrice su drhtale. Znao sam da primećuju nešto što ja ne mogu da vidim. Znao sam isto tako da će la Gorda pokušati da učini ono isto što je učinila u don Henarovoj kući. Odjednom osetih kako nas vuče vetar kroz špijunku na vratima. Zgrabio sam svom snagom la Gordin šal, a sestre su se isto tako grčevito držale za mene. Osećao sam da se okrećemo, prevrćemo i njišemo s jedne strane na drugu kao da smo neki džinovski list koji nema težine.

Otvorio sam oči i video da ličimo na neki zavežljaj. Ili smo stajali ili ležali vodoravno u vazduhu. Ne znam koji je od ta dva položaja bio naš jer nisam čulima to mogao da procenim. Onda smo spuštteni na pod isto onako naglo kako smo bili i podignuti. Osetio sam po svom stomaku da padamo. Vrisnuo sam od bola i moji krici

su se izmešali sa kricima sestrice. Bolela su me kolena iznutra. Osetio sam nepodnošljiv udarac po nogama i pomislio da sam ih sigurno slomio.

Sledeći moj utisak bio je taj da mi se nešto uvlači u nos. Bilo je veoma mračno i ja sam ležao na leđima. Uspravio sam se i seo. Tada sam shvatio da me to la Gorda golica po nosu nekom grančicom.

Nisam bio iznuren pa čak ni umoran. Skočio sam na noge i tek tada se zapanjio videći da nismo u kući. Bili smo na jednom brdu, krševitom, golom brdu. Zakoračili i zamalo ne padoh. Spotakao sam se o neko telo. To je bila Hosefina. Bila je vrela kad sam je dodirnuo. Učinilo mi se da je u groznici. Pokušao sam da je namestim da sedi, ali nisam mogao, jer je bila mlitava. Rosa je bila pored nje i njeno telo je, za razliku od Hosefininog, bilo hladno kao led. Položio sam jednu na drugu i ljuljao ih. To kretanje pomoglo im je da se osveste.

La Gorda je našla Lidiju i terala je da hoda. Posle nekoliko minuta svi smo stajali. Nalazili smo se na oko pola milje istočno od kuće.

Pre više godina sam posredstvom don Huana doživeo nešto slično, samo tada je on to izveo pomoću jedne psihotropске biljke. Izgleda da me je tada naveo da letim i ja sam pao na zemlju na izvesnoj udaljenosti od njegove kuće. Tada sam pokušao da nađem razumno rešenje za to, ali kako nije bilo nikakvog osnova za razumno objašnjenje, morao sam, ako ne prihvatim pretpostavku da sam leteo, da se opredelim za jednu od dve mogućnosti koje su mi još preostajale: mogao sam sve to da objasnim tvrdeći da me je don Huan preneo na to udaljeno polje dok sam još bio u nesvesti pod uticajem psihotropskih alkaloida te biljke, ili da sam pod dejstvom tih alkaloida poverovao u ono što mi je don Huan naredio da verujem, a to je da sam leteo.

Ovog puta nije bilo druge; morao sam da skupim hrabrost i da, sudeći po onome što vidim, priznam da sam leteo. Bio sam opet sklon sumnji i počeo sam da se pitam nisu li me, možda, te 4 devojke prenele na to brdo. Nasmejao sam se glasno, ne mogavši da prikrijem neko tajno zadovoljstvo. Opet se vraćala moja stara bolest. Moj razum koji je bio trenutno blokiran po-

čeo je ponovo da ovladava mnome. Želeo sam da ga odbranim. Ili, možda bi bilo tačnije reći da se, s obzirom na sve čudne postupke koje sam video i u kojima sam učestvovao od svog dolaska, moj razum branio, nezavisno od one složenije celine koja predstavlja ono meni nepoznato »ja«. Bio sam svedok, bezmalo kao nepristrasni posmatrač, toga kako se moj razum muči da nađe prikladna objašnjenja, dok drugom, mnogo većem delu mene nije bilo nimalo stalo ni do kakvog objašnjenja.

La Gorda je rekla devojkama da stanu jedna do druge, a onda je mene privukla sebi. Devojke su sve držale ruke iza leđa, pa i ja to učinih po la Gordinoj želji. Ispružila mi je ruke unazad što je dalje mogla, zatim mi rekla da ih savijem i da jednom rukom što čvršće uhvatim podlakticu druge ruke, što je moguće bliže laktu. To je izazvalo veliku napetost mišića u predelu ramena. Gurnula mi je trup napred tako da sam stajao gotovo sagnut. Onda je imitirala jedan naročit ptičiji zov. To je bio signal. Lidia počne da korača. Njeni pokreti su me u mraku podsetili na klizača na ledu. Hodala je brzo i nečujno i za nekoliko minuta ja je više nisam mogao videti.

La Gorda još dva puta ponovi taj ptičiji zov, jedan za drugim, i sad Rosa i Hosefina odoše isto onako kao Lidia. La Gorda mi reče da idem na malom rastojanju iza nje. Još jednom je ponovila taj zov i sad smo i nas dvoje pošli.

Izenadila me je lakoća s kojom sam hodao. Ravnoteža celog mog tela bila je usredsređena u mojim nogama. To što su mi ruke bile na leđima nije mi smetalo u kretanju, već mi je, naprotiv, pomoglo da održavam neku čudnu ravnotežu. Ali više od svega začudio sam se kako bešumno koračam.

Kad smo stigli do puta, počeli smo normalno da hodamo. Prošli smo pored dva čoveka koji su išli u suprotnom pravcu. La Gorda ih pozdravi i oni joj odgovoriše. Kad smo stigli do kuće, zatekli smo sestrice gde stoje pred vratima, ne usuđujući se da uđu u kuću. La Gorda im reče da ja, iako ne mogu da upravljam saveznicima, mogu da ih pozovem ili da im naredim da odu i

da nas oni više neće uznemiravati. Devojke joj poverovawe, iako ja to tada još nisam mogao.

Ušli smo u kuću. Sve su se vrlo mirno i tiho svu-
kle, oprale se hladnom vodom i obukle čistu odeću. I
ja sam to uradio. Presvukao sam se u svoje staro odelo
koje sam držao u don Huanovoj kući, la Gorda mi ga
je donela u kutiji.

Svi smo bili veoma raspoloženi. Zamolio sam la
Gordu da mi objasni šta smo mi to radili.

»Razgovaraćemo o tome docnije«, reče odlučno.

Setio sam se tada da su paketi koje sam doneo za
njih još u kolima. Pomislih kako bi bilo zgodno da im
ih razdelim dok nam la Gorda bude spremala nešto za
večeru. Otišao sam do kola, uzeo ih i doneo u kuću.
Stavio sam ih na sto. Lidija me upita da li sam poklo-
ne već namenio svakoj od njih, kao što mi je ona pred-
ložila. Odgovorio sam da želim da svaka izabere ono
što joj se sviđa. Odbila je. Kazala je da sam Pablitu i
Nestoru bez sumnje doneo nešto naročito, a njima go-
milu đinđuva i tričarija koje ću baciti na sto želeći da
se one potuku oko toga.

»Osim toga, nisi Beninju ništa doneo«, reče Lidija
prišavši mi i tobože me ozbiljno pogleda. »Ne smeš da
uvrediš Henarove pa da im umesto tri daš dva poklona.«

Sve se nasmejaše. Bilo mi je neprijatno. Sve što je
rekla bilo je živa istina.

»Nemaran si, zato te ja nikad nisam ni volela«, re-
če mi Lidia mršteći se, tako da se osmeh izgubio s nje-
nog lica. »Nikad u tvom pozdravu nije bilo ni nežnosti
ni poštovanja za mene. Kad god smo se videli, ti si se
samo k'o bajagi radovao.«

Imitirala je moju očigledno usiljenu srdačnost pri
pozdravu, a tako sam se sigurno bezbroj puta pozdra-
vio s njom.

»Zašto me nikada nisi upitao šta ja ovde radim?«
reče Lidia.

Prestao sam da pišem razmišljajući o tome. Nikad
mi nije padalo na um da je bilo šta pitam. Rekao sam
joj da se ne mogu ničim opravdati. La Gorda se umeša
rekavši da ni s Lidiom ni sa Rosom nisam nikad pro-

govorio više od reč-dve, zato što sam navikao da razgovaram samo sa ženama u koje sam, na ovaj ili onaj način, zaljubljen. La Gorda potom dodade da im je Nagual kazao da mi odgovore ako im se neposredno obratim bilo kakvim pitanjem, ali da one same ne treba ništa da spominju ako ih ja ne budem ništa pitao.

Rosa reče da me ona ne voli zato što se uvek smejem i što pokušavam da budem duhovit. Hosefina dodade da me ona, iako je ranije nikada nisam video, ne voli — eto iz čefa, tek tako.

»Želim da znaš da te ja ne prihvatam kao naguala«, reče mi Lidia. »Suviše si glup. Ništa ne znaš. Ja znam više od tebe. Kako onda mogu da te poštujem?«

Lidia reče da mogu, što se nje tiče, da se vratim tamo odakle sam došao ili da skočim u jezero — svejedno.

Rosa i Hosefina ne rekoše ni reči. Međutim, sudeći po ozbiljnom i neprijatnom izrazu njihovih lica, reklo bi se da su se slagale s Lidiom.

»Kako ovaj čovek da nas vodi?« Lidia upita la Gordu. »On nije pravi nagual. On je čovek. Načiniće od nas ljude nalik na njega.«

Dok je ona govorila, primetio sam da je izraz lica i Rosinog i Hosefininog još više otvrdnuo.

La Gorda se umeša i objasni im šta je nedavno »videla« za mene. Pošto je mene već ranije upozorila da ne treba da dopustim da me one upletu u svoju mrežu, dodala je, spomenuvši to, da sad i njima preporučuje da se ne upletu u moju.

Posle ispoljavanja Lidijinog otvorenog i osnovanog neprijateljstva prema meni, zaprepastio sam se videći kako je lako prihvatila la Gordine primedbe. Nasmešila mi se, pa je čak prišla i sela do mene.

»A ti nas zaista voliš, a?« upita začuđeno.

Nisam znao šta bih joj rekao. Plašio sam se da ne zabrljam.

Lidia je očigledno bila vođa te 3 sestrice. Čim se ona nasmešila na mene i one dve se odmah povedoše za njenim raspoloženjem.

La Gorda im reče da ne obraćaju pažnju na moju hartiju i olovku, ni na moja pitanja, pa se onda ni ja neću zbunjivati kad se one prepuste onome što najviše vole, to jest svojim čudima.

Sve 3 sedošje blizu mene. La Gorda priđe stolu, uze one pakete i odnese ih u kola. Ja sam zamolio Lidiju da mi oprostí što sam se tada prema njoj ponašao na način koji se ne može opravdati, a onda sam ih sve zamolio da mi ispričaju kako su postale don Huanove učenice. Da bih ih raskravio, pričao sam im o svom prvom susretu s don Huanom. To što su mi one ispričale bilo je isto kao i ono što sam čuo od done Soledad.

Lidia reče da su one sve slobodno mogle da napuste don Huanov svet, ali da su ipak odlučile da ostanu. Naročito je njoj, kao prvoj učenici, bila pružena prilika da ode. Kad su je Nagual i Henaro izlečili, Nagual je prstom upro u vrata i rekao joj: ako tada ne iziđe na ta vrata, ona će se zatvoriti i za nju se više nikada neće otvoriti.

»Moja je sudbina bila zapečaćena kad su se ta vrata zatvorila«, reče mi Lidia. »To je isto kao što je s tobom bilo. Nagual mi je ispričao da ti je rekao da, pošto te je zakrpí, imaš priliku da odeš, ali ti nisi hteo da je iskoristiš.«

Setio sam se veoma živo te svoje odluke. Pričao sam im kako me je don Huan vešto naveo da poverujem da mu neka veštica radi o glavi, i onda mi je rekao da treba da odlučim hoću li zauvek otići od njega, ili ću ostati i pomoći mu da se bori protiv svog napadača. Posle se ispostavilo da je taj napadač u stvari njegov saveznik. Kad sam se s tom vešticom suočio, uveren da radim za don Huanovo dobro, ja sam je okrenuo protiv sebe i ona je postala ono što se naziva »protivnikom dostojnim mene«.

Pitao sam Lidiju da li i one imaju dostojne protivnike.

»Mi nismo tako glupe kao ti«, reče ona. »Nije nam nikad bilo potrebno da nas neko podstiče.«

»Pablito je tako glup«, reče Rosa. »Soledad je njegov protivnik. Doduše, ne znam koliko je dostojna. Ali,

bolje vrabac u ruci nego golub na grani, kako narod kaže.«

Nasmejale su se udarajući rukama po stolu.

Pitao sam ih zatim da li koja od njih poznaje vešticu la Katalinu protiv koje me don Huan nahuškao. One odmahnuše glavama.

»Ja je poznajem«, doviknu la Gorda stojeći kod štednjaka. »Ona je iz Nagualovog kruga, ali izgleda kao da ima samo trideset godina.«

»Kakav je to krug, Gorda?« upitah.

Ona priđe stolu, stavi nogu na klupu pa nasloni bradu na ruku, a ruku na koleno.

»Čarobnjaci poput Naguala i Henara imaju po dva kruga«, reče ona. »Prvi krug je kad su oni ljudi kao i mi. Mi smo u našem prvom krugu. Svakom od nas dat je jedan zadatak, a taj je da napustimo ljudski oblik. Svi mi, Elihio, nas petoro i Henarovi, pripadamo istom krugu.

Drugi krug je onaj u kome čarobnjak više nije čovek, kao što je sada slučaj sa Nagualom i Henarom. Oni su došli da nas pouče, i kad su to učinili, otišli su. U odnosu na njih, mi smo drugi krug.

Nagual i la Katalina su kao ti i Lidia. U istom položaju. Ona je plašljiva veštica, isto kao i Lidia.«

La Gorda se vrati štednjaku. Sestrice su izgledale uznemirene.

»To mora da je ona žena koja poznaje biljke što daju moć«, reče Lidia la Gordi.

La Gorda potvrdi da je to ta. Upitao sam ih da li im je Nagual ikada davao bilje koje ima moć.

»Ne, nama trima nije«, odvrati Lidia. »Moćne biljke daju se samo praznim osobama kao što ste ti i la Gorda.«

»Da li ti je Nagual davao to bilje, Gorda?« upitah je glasno.

La Gorda podiže dva prsta iznad glave.

»Nagual joj je dva puta dao svoju lulu«, reče Lidia.

»I oba puta je poludela.«

»Šta se desilo, Gorda?« pitao sam je.

»Poludela sam«, reče ona prilazeći stolu. »Bilje moći Nagual nam je dao zato što je morao da zakrpi naša

tela. Moja zakrpa brzo se primila, ali s tvojom je teže išlo. Nagual je rekao da si ti luđi od Hosefine, i nemoguć kao Lidia, i zato ti ga je mnogo morao dati.«

La Gorda mi je potom objasnila da se to bilje daje samo onim čarobnjacima koji su ovladali svojom veštinom. Te biljke su tako moćne da čarobnjak, rukujući i koristeći se njima, mora da im pokloni apsolutno svu svoju pažnju. Potrebno je učiti celog života da bi se uvežbalo da pažnja bude odgovarajućeg intenziteta. La Gorda reče da potpunim ljudima nišu potrebne biljke moći i da ih ni sestrice ni Henarovi nisu nikada uzimali, ali da će ih uzeti onog dana kad usavrše svoju veštinu sanjara za završni zalet, takav veličanstven zalet da mi to ne možemo ni da zamislimo.

»Hoćemo la ih i ti i ja uzeti?« upitah la Gordu..

»Hoćemo, svi«, odgovori ona. »Nagual je rekao da bi ti to morao razumeti bolje od svih nas.«

Razmišljao sam malo o tome. Dejstvo psihotropskog bilja za mene je zaista bilo zastrašujuće. Činilo mi se da ono dopire do nekog velikog rezervoara u meni i da iz njega izvlači ceo jedan svet. Nisam voleo da ih uzimam zato što mi je od njih bilo zlo i što nisam mogao da utičem na njihovo dejstvo. Bilo je nemoguće upravljati svetom u koji su me one odvodile, osim toga, taj svet je bio haotičan. Nisam imao vlasti, ili moći, kako bi don Huan rekao, da se koristim takvim svetom. Međutim, da sam je imao, mome umu bi se pružile fantastične mogućnosti.

»I ja sam ih uzimala«, iznenada reče Hosefina. »Kad sam bila luda, Nagual mi je dao svoju lulu da me ona izleći ili ubije. I izlečila me je!«

»Nagual je Hosefini zaista dao da puši«, reče la Gorda stojeći kod štednjaka, a zatim priđe stolu. »On je znao da se ona pravi još luđom nego što je. Oduvek je bila malo udarena, a uz to ona sebi ugađa više nego iko drugi. Uvek je želela da živi negde gde joj niko neće smetati i gde može da radi što god želi. I tako joj je Nagual dao svoj dim i odveo je da provede četrnaest dana u svetu kakav se njoj dopada, i njoj je to toliko dosadilo da se izlečila. Prestala je sebi da ugađa. To je bilo njeno lečenje.«

La Gorda se vrati štednjaku. Sestrice su se srnjale i jedna drugu tapšale po leđima.

Setio sam se da je Lidia u kući done Soledad ne samo spomenula da je don Huan ostavio neki paket za mene već mi ga je i pokazala; po obliku sam pomislio da je to navlaka u kojoj je don Huan držao svoju lulu. Podsetio sam Lidiu da mi je rekla kako će mi predati taj paket kad i la Gorda bude prisutna.

Sestrice se zgledaše pa se okrenuše prema la Gordi. Ona im glavom dade znak. Hosefina ustade i ode u prednju sobu. Ubrzo se vratila sa zavežljajem koji mi je Lidia pokazala.

Osetih kako mi se stomak grči od iščekivanja. Hosefina pažljivo spusti zavežljaj na sto preda mnom. Sve se iskupiše oko mene. Ona poče da ga odvezuje isto onako svečano kao što je i Lidia činila prvi put. Kad je sasvim odvezala zavežljaj, prosula je po stolu ono što je bilo u njemu. To su bile krpe za menstruaciju.

Zbunio sam se za trenutak, ali smeh la Gorde, koji je bio glasniji od ostalih, bio je tako prijatan da sam se i sam morao smeјati.

»To je Hosefinin lični zavežljaj«, reče la Gorda. »Ona je imala tu sjajnu ideju da se našali tvoјom pohlepom za Nagalovim poklonom, zato da bi te prisilila da ostaneš.«

»Moraš priznati da je to bila dobra ideja«, reče mi Lidia.

Imitirala je pohlepni izraz mog lica dok je otvarala paket, a zatim razočaranje kad ga nije dokraja raspakovala.

Kazao sam Hosefini da joj je ideja bila sjajna, da je postigla ono što je želela, i da je meni do tog paketa bilo stalo više nego što sam bio spreman da priznam.

»Možeš ga uzeti, ako hoćeš«, reče Hosefina i na to se svi nasmeјasmo.

La Gorda reče kako je Nagal od početka znao da Hosefina u stvari nije bolesna, i da mu je zato teško da je izleći. Lakše je izići nakraj s ljudima koji su zaista bolesni. Hosefina je bila suviše svesna svega pa je morao mnogo puta da je dimi.

Don Huan je to isto jedanput rekao i za mene — da me je dimio. Uvek sam to shvatio tako kao da on time želi da kaže kako je uzimao psihotropske pečurke da bi me tako video.

»Kako te je dimio?« pitao sam Hosefinu.

Ona sleže ramenima ne odgovorivši mi.

»Isto kao i tebe«, reče Lidia. »Svukao je tvoju svetlost s tebe pa je osušio dimom s vatre koju je zapalio.«

Znao sam pouzdano da mi don Huan to nikada nije objasnio. Zamolio sam Lidiu da mi kaže šta zna o tome. Ona se okrenula prema la Gordi.

»Dim je veoma važan za čarobnjake«, rekla je la Gorda. »Dim je kao magla. Naravno, magla je bolja, ali njom se veoma teško rukuje. Nije tako zgodna kao dim. I zato, ako neki čarobnjak želi da *vidi* i upozna nekoga ko se stalno krije, kao ti i Hosefina koji ste ćudljivi i teški, onda čarobnjak zapali vatru pa pusti da dim obavi je tu osobu. Tada iziđe na videlo sve što takve osobe kriju.«

La Gorda reče da se Nagual služio dimom ne samo da »vidi« i upozna ljude nego da ih izleči. Hosefinu je kupao u dimu: naterao bi je da stoji ili sedi pokraj vatre u pravcu u kome je vetar duvao. Dim bi je obavio i ona bi se gušila i plakala, ali ta nelagodnost bila je prolazna i bez ikakvih posledica, dok se pozitivno dejstvo toga ogledalo u postepenom čišćenju svetlosti.

»Nagual nas je sve kupao u dimu«, reče la Gorda. »Tebe čak i više od Hosefine. Rekao je da si nesnosan, a ti se čak nisi ni pretvarao kao ona.«

Sad mi je sve bilo jasno. Bila je u pravu: don Huan me stotinama puta terao da sedim pred vatrom. Dim mi je dražio grlo i oči toliko da sam se plašio čim bih ga video kako skuplja suve grane i grančice. Govorio mi je kako moram naučiti da upravljam svojim disanjem i da zatvorenih očiju osećam dim; tako ću moći da dišem a da se ne ugušim.

La Gorda reče kako je dim pomogao Hosefini da bude eterična i veoma neuhvatljiva, i dodade da je pomogao i meni da se izlečim od svoje ludosti, pa ma kakva ona bila.

»Nagual je rekao da dim sve izvlači iz tebe«, produži la Gorda. »Pod njegovim dejstvom postaješ jasan i neposredan.«

Pitao sam je zna li kako se iz čoveka dimom izvlači ono što on krije. Odgovorila mi je da ona to lako može da izvede zato što je izgubila svoj oblik, ali da sestrice i Henarovi to ne umeju iako su bezbroj puta videli kako to rade Nagual i Henaro.

Zanimalo me je zašto mi to don Huan nije nikada spomenuo, iako me je stotinama puta dimio kao osušenu ribu.

»Jeste, spomenuo ti je«, reče la Gorda sa svojom uobičajenom sigurnošću. »Nagual te je čak naučio da gledaš u maglu. Pričao nam je da si jednom prilikom zadimio jedno poveće mesto u planini i da si *video* šta se iza toga krije. Kaže da je i sam bio očaran.«

Setio sam se tada jednog izvanrednog izvitoperavanja percepcije, neke vrste halucinacije koju sam tada imao, i koju sam pripisao čudnoj igri između guste magle i oluje pune elektriciteta koja je besnela u to vreme. Ispričao sam im tu epizodu dodavši da mi don Huan nije nikada davao nikakve pouke u pogledu magle ili dima. On bi jednostavno naložio vatru ili bi me odveo negde gde je bilo magle.

La Gorda ne izusti ni reči. Ustala je pa se vratila štednjaku. Lidia odmahnu glavom i coknu jezikom.

»Ti si zaista glup«, reče. »Nagual te je svemu naučio. Šta misliš kako bi inače *video* to što si nam sad ispričao?«

Naša shvatanja o tome kako se nešto uči bila su veoma različita. Kazao sam im da bih ja, kad bih ih nečemu učio, na primer da voze kola, išao postepeno, korak po korak i da bih nastojao da utvrdim da li shvataju svaku pojedinost tog postupka.

La Gorda se vrati stolu.

»Čarobnjak radi tako samo onda kad te uči nečemu u vezi s tonalom«, reče. »A kad te poučava o nagualu, mora ti dati uputstva, što znači da ratniku mora da pokaže tajnu. I to je sve što on mora da učini. Ratnik kome se povere te tajne mora to svoje znanje da

shvati kao moć i to na taj način što će raditi ono što je naučio.

Nagual je pokazao više tajni tebi nego svima nama zajedno. Samo ti si lenj, kao Pablito, i milije ti je da budeš zbunjen. Tonal i nagual su dva razna sveta. U jednom od tih svetova govoriš a u drugom delaš».

U trenutku kad je ona to govorila, ja sam potpuno shvatio njene reči. Znao sam o čemu govori. Vratila se štednjaku, malo promešala jelo u loncu, pa opet prišla stolu.

»Zašto si tako glup?« upita me Lidia bez uvijanja.

»On je prazan«, odgovori joj Rosa.

Naterale su me da ustanem i gledale su škiljeći u moje telo. Sve su opipale predeo oko mog pupka.

»Ali zašto si još prazan?« upita Lidija.

»Ti znaš šta treba da radiš, je li?« dodade Rosa.

»On je bio lud«, reče im Hosefina. »Mora da je još lud.«

Lo Gorda im je pritekla u pomoć i rekla im da sam ja još prazan iz istog razloga iz koga one još imaju svoj oblik. Niko od nas u dubini duše ne želi svet naguala. Plašimo se i pomalo sumnjamo. Ukratko, nijedno od nas nije bolje od Pablita.

Nisu ništa odgovorile. Činilo se da im je svima veoma neprijatno.

»Jadni mali naguale«, reče Lidia tonom iskrenog saosećanja. »I ti se plašiš isto kao i mi. Ja se ponašam kao da sam jaka, Hosefina kao da je luda, Rosa kao namćorasta, a ti kao da si glup.«

Nasmejale su se i tada su prvi put otkako sam došao načinile prijateljski gest prema meni. Zagrlile su me i priljubile glave uz moju.

La Gorda sede licem prema meni a sestrice posedaše oko nje. Ja sam gledao u njih.

»Sad možemo da razgovaramo o onome što se noćas zbilo«, reče la Gorda. »Nagual mi je rekao da više nećemo biti isti ako preživimo poslednji susret sa saveznicima. Saveznici su noćas nešto učinili s nama. Snažno su nas odbacili oдавде.«

Blago je dodimula ruku kojom sam pisao.

»Prošla noć je bila naročita noć za tebe«, produži ona. »Noćas smo se svi udružili da ti pomognemo, svi, pa čak i saveznici. Nagualu bi to bilo drago. Noćas si *video* sve od početka do kraja.«

»Zar sam *video*?« upitah.

»Eto, opet ti«, reče Lidia i sve se nasmejaše.

»Pričaj mi, Gorda, o tom mom *viđenju*«, molio sam je. »Ti znaš da sam glup. Među nama ne bi trebalo da bude nesporazuma.«

»Dobro«, odgovori ona. »Razumem šta misliš. Noćas si *video* sestrice.«

Rekao sam im da sam isto tako *video* kako don Huan i don Henaro izvode neverovatne poduhvate. *Video* sam to isto tako dobro kao što sam *video* i sestrice, ali don Huan i don Henaro bi na kraju uvek zaključili da ja nisam *video*. Prema tome, ja ne bih umeo da kažem po čemu je to što su sestrice radile drukčije.

»Hoćeš da kažeš kako nisi *video* da se one drže za linije sveta?« upita ona.

»Ne, nisam.«

»Nisi *video* kad su se provukle kroz pukotinu između dva sveta!«

Ispričao sam im šta sam *video*. Slušale su bez reči. Kad sam bio pri kraju tog opisa, la Gorda samo što nije zaplakala.

»Kakva šteta!« uzviknula je.

Ustala je, zaobišla oko stola i zagrlila me. Njen pogled je bio jasan i umirujući. Znao sam da u njoj nema zlobe prema meni.

»Naša je zla sudba što si ti tako zatvoren«, rekla je. »Ali za nas si ti ipak nagual. Ja ti neću smetati ružnim mislima. U to bar možeš biti siguran.«

Znao sam na šta misli. Ona je sa mnom razgovarala na onom nivou na kome se samo još don Huan tako ponašao prema meni. Ponovila je više puta da je ona takva kakva je zato što je izgubila svoj oblik: ona je u stvari bezoblični ratnik. Mene tad zapljusnu talas velike nežnosti prema njoj. Malo je trebalo da zaplačem. U trenutku kad sam shvatio da je ona najdivniji ratnik, desilo mi se nešto veoma čudno.

Najpribližnije ću to opisati ako kažem da sam osetio kako su mi odjednom pukle bubne opne, samo to pucanje sam osetio više u sredini tela, upravo ispod pupka, a manje u ušima. Neposredno posle toga sve oko mene postalo je jasnije — zvuci, prizori, mirisi. Zatim sam čuo jako zujanje koje mi, začudo, nije smetalo da čujem i ostalo; zujanje je bilo glasno, ali nije ugušilo ostale zvuke. Bilo je to kao da to zujanje čujem nekim drugim delom svog tela, a ne ušima. Mojim telom proturuja nešto vrelo. I tada se setih nečega što nikada nisam video. To je bilo kao da je u mene ušlo nečije tuđe pamćenje.

Setio sam se kako se Lidia odvajala od dva crvenkasta horizontalno postavljena konopca kad je hodala po zidu. Ona u stvari i nije hodala; pre bi se moglo reći da je klizila po debelom snopu nekih linija koje je držala nogama. Sećam se da sam je video kako otvorenih usta dahće od napora koji je morala da uloži da bi vukla te crvenkaste konopce. Razlog iz koga nisam mogao da sačuvam ravnotežu na kraju njene »točke« je taj što sam je *video* kao svetlost koja se tako brzo kreće po sobi da mi se od toga zavrtele u glavi; osetio sam da me nešto vuče iz predela oko pupka.

Setio sam se isto tako šta su radile Rosa i Hosefina. Rosine ruke su se u stvari razgranale, ona se držala levom rukom za duge, crvenkaste niti nalik na lozu koja se spušta s tamnog krova. Desnom rukom držala se za neke vertikalne niti koje su joj, izgleda, davale stabilnost. I ona se nožnim prstima pridržavala za one iste niti. Pri kraju svoje »točke« ličila je na neku fosforescentou svetlost na krovu. Crte njenog tela bile su izbrišane.

Hosefina se krila iza nekih linija koje su, činilo se, izlazile iz poda. To što je ona radila uzdignutom podlakticom bilo je u stvari ovo: ona je skupljala te linije tako da bi postigla dovoljnu širinu da se sama sakrije iza njih. Njene naduvane haljine mnogo su joj pri tom pomogle, jer su nekako zgrčile njenu svetlost. Njene haljine bile su glomazne samo za oko koje gleda. Na kraju svoje »tačke« i Hosefina je, poput Lidie i Rose, bila

samo mrlja svetlosti. Ja sam se u mašti mogao prebacivati s jednog sećanja na drugo.

Kad sam im ispričao čega sam se setio, sestre su me zaprepašćeno pogledale. Činilo se da je samo la Gorda pratila šta se sa mnom zbiva. Nasmejala se radosno i rekla da je Nagual bio u pravu kad je rekao da sam ja suviše lenj da se setim onoga što sam *video* i da se, prema tome, bavim samo onim što sam gledao.

Da li je moguće, pitao sam se, da ja nesvesno biram čega ću se setiti? Ili je sve to la Gordino delo? Ako je tačno da sam se najpre setio onoga što sam sam izabrao, a zatim pustio na slobodu i ono što sam prvo otklonio sopstvenom cenzurom, onda je isto tako tačno i to da sam morao zapaziti mnogo više onoga što su don Huan i don Henaro činili, a ipak mogu da se setim samo selektivnog dela mog celokupnog opažanja tih događaja.

»Teško mi je da poverujem«, rekao sam la Gordi, »da sada mogu da se setim nečega čega se maločas nisam sećao.«

»Nagual je kazao da svako može da *vidi* ali mi nećemo da se setimo toga što smo *videli*«, odgovorila mi je. »Sad tek shvatam koliko je bio u pravu. Svi mi možemo da *vidimo*, neko više neko manje od drugih.«

Kazao sam la Gordi da je neki deo mene shvatio da sam tada našao jedan transcendentelni ključ. Svi su mi oni dali jedan njegov deo koji mi je nedostajao, ali bilo je teško videti šta je to.

Ona sad reče kako je upravo »videla« da sam ja dosta »sanjao« i da sam usavršio svoju pažnju, ali da sam ipak dopustio da me zavara sopstvena predstava o sebi — da ništa ne znam.

»Pokušavala sam da ti govorim o pažnji, ali ti znaš isto koliko i mi.«

Uveravao sam je da se moje znanje bitno razlikuje od njihovog; njihovo je mnogo spektakularnije od moga. Prema tome, što god mi rekle o tome šta rade, biće dragoceno za mene.

»Nagual nam je rekao da ti pokažemo kako svojom pažnjom možemo da zadržimo sliku sna isto kao što za-

državamo i sliku sveta«, reče la Gorda. »Umetnost sna je umetnost pažnje.«

Misli mi navreše poput lavine. Morao sam da ustanem i hodam po kuhinji. Onda sam opet seo. Dugo smo ćutali. Znao sam šta je htela da kaže kad je rekla da je umetnost, ili veština, sanjača u stvari umetnost pažnje. Shvatio sam tada da mi je don Huan rekao i pokazao sve što je mogao. Međutim, ja nisam mogao da uvidim koliko se njegovog znanja nataložilo u mom telu sve dok je on bio u mojoj blizini. Govorio je da je moj razum demon koji me drži u okovima, i da ga moram savladati ako hoću da primenim to što sam od njega naučio. Prema tome, problem je bio kako ću pobediti svoj razum. Nikad mi nije palo na um da ga pitam šta on podrazumeva pod razumom. Pretpostavljao sam da pod razumom podrazumeva sposobnost čoveka da razume, zaključuje ili razmišlja na sređen, racionalan način. Iz onoga što je la Gorda rekla, zaključao sam da je za njega razum značio »pažnja«.

Don Huan je rekao da je suština našeg bića čin opažanja, a da je magija našeg bića svest o onome što nas okružuje. Za njega su opažanje i ta svest bili jedinstvena, funkcionalna i nedeljiva jedinica sačinjena od dve oblasti. Prva je »pažnja tonala«, to jest sposobnost običnih ljudi da opažaju obični svakodnevni svet i da ga budu svesni. Don Huan je taj vid pažnje nazivao još i »prvim krugom moći«, i opisivao ga kao našu čudesnu sposobnost na koju gledamo kao na nešto samo po sebi razumljivo, da unesemo red u svoje opažanje svakodnevnog života.

Druga oblast je »pažnja naguala«; drugim rečima, to je sposobnost čarobnjaka da svoju pažnju usredsrede na neobični svet. Tu oblast pažnje nazivao je »drugim krugom moći«, ili onom veoma važnom osobinom koju svi imamo, ali kojom se samo čarobnjaci služe, da unesu red u taj neobični svet.

Pokazujući mi da se veština sanjača sastoji u tome da pomoću pažnje sadrže slike iz svojih snova, la Gorda i sestrice su mi prikazale praktični vid don Huaneve šeme. One su u praksi otišle dalje od teorije njegovog učenja. Da bi mi prikazale tu svoju veštinu, one

su se morale služiti svojim »drugim krugom moći«, ili »pažnjom naguala«. A ja, da bih mogao da vidim tu njihovu veštinu, morao sam isto to da učinim. U stvari, bilo je očigledno da sam svoju pažnju proširio na obe te oblasti. Možda svi mi stalno zapažamo na oba ta načina, ali onda po svom izboru jedan od njih izdvajamo da bismo ga se sećali, a drugi odbacujemo, ili ga možda »sklanjamo u arhivu«, kao što sam ja učinio. U izvesnim okolnostima, kada smo izloženi nekom naporu ili kad na to pristajemo, ono otklonjeno sećanje izroni na površinu i mi tada imamo dve jasne, a različite, uspomene na isti događaj.

Ono što je don Huan nastojao da pobedi, ili, bolje reći, da priguši u meni nije bio toliko moj razum koliko moja sposobnost za racionalno razmišljanje, moja »pažnja tonala«, ili svest o svetu zdravog razuma. Razlog iz koga je on to želeo objasniti mi je la Gorda kad je rekla da obični, svakodnevni život postoji zato što mi znamo na koji ćemo način sačuvati njegove slike; prema tome, ako popusti pažnja potrebna da bi se te slike zadržale, onda se svet raspada.

»Nagual nam je rekao da je praksa važna«, iznenada reče la Gorda. »A onda kad pažnju usredsrediš na svoj san, tvoja pažnja je zauvek prikovana. Na kraju možeš postati kao don Henaro koji je mogao da sačuva slike iz svakog svog sna.«

»Svi mi imamo po 5 drugih snova«, reče Lidia. »Ali mi smo ti pokazale prvi zato što nam je taj san Nagual podario.«

»Možete li vi sve da se otisnete u *sanjanje* kad god zaželite?« upitah.

»Ne«, odgovori la Gorda. »Sanjanje zahteva suviše moći. Niko od nas nema toliko moći. Sestrice su morale toliko mnogo puta da se valjaju po podu zato što ih zemlja snabdeva energijom dok se valjaju. Možda bi mogao da se setiš i toga da si ih *video* kao svetleća bića koja dobijaju energiju iz svetlosti zemlje. Nagual je kazao da je najbolji način da se dođe do energije, naravno, taj da pustiš sunce u oči, naročito u levo oko.«

Rekao sam joj da ne znam ništa o tome, i ona mi je onda ispričala kako se to radi, prema don Huano-vim uputstvima. Dok je to pričala, setio sam se da je don Huan i mene učio tome. To se sastojalo u laganom okretanju glave s jedne strane na drugu kad uhvatim sunce poluzatvorenim levim okom. Kazao je da se za to može koristiti ne samo sunce nego i svaka druga svetlost koja nam sija u oči.

La Gorda reče kako im je Nagual preporučio da obaviju šalove ispod pasa da ne bi povredale kukove prilikom valjanja po podu.

Kazao sam da meni don Huan nikad nije ni spomenuo valjanje. Odgovorila mi je da samo žene mogu da se valjaju zato što one imaju materice i što se energija uliva direktno u njih; valjanjem po podu one raspoređuju tu energiju po celom telu. Da se muškarac toliko napuni energijom, mora da leži i kolena savije tako da se njegovi tabani dodiruju. Ruke mora da ispruži u stranu, da digne podlaktice uvis i prste da drži kao kandže okrenute naviše.

»Mi već godinama *sanjamo* te snove«, reče Lidia. »To su naši najbolji snovi zato što je naša pažnja potpuna. U drugim našim snovima pažnja nam je još nesigurna.«

La Gorda reče da je ta veština čuvanja slika iz snova pomoću pažnje u stvari veština Tolteka. Posle višegodišnjeg, napornog vežbanja svaka od njih mogla je da izvede po jednu tačku u svakom snu. Lidia je umela da hoda po bilo čemu. Rosa da se njiše »okačena« o bilo šta. Hosefina je umela da se sakrije iza bilo čega, a ona ume da leti. Ali sve su one još početnice, tek uče tu veštinu. Raspolažu potpunom pažnjom samo za jednu delatnost. Dodala je da je Henaro bio majstor u »sanjanju« i da je umeo da okreće stolove i da raspolaže pažnjom za onoliko delatnosti koliko ih imamo u našem svakodnevnom životu, i da su za njega oba vida pažnje bila podjednako vredna.

Bio sam primoran da im postavim svoje uobičajeno pitanje: morao sam da saznam kako one to rade, kako čuvaju slike iz svojih snova.

»Znaš ti to isto tako dobro kao i mi«, rekla je la Gorda. »Jedino ti mogu reći to da smo, vraćajući se stalno istom snu, počele da osećamo linije sveta. One su nam pomogle da učinimo ono što si ti *video*«.

Don Huan je rekao da se naš »prvi krug moći« aktivira još u najranijem dobu našeg života i da mi živimo verujući da nema ničega drugog osim toga. Naš »drugi krug moći«, »pažnja naguala«, ostaje skrivena za većinu nas, i otkriva nam se tek u samrtnom času. Međutim, do njega postoji put kojim ga svako od nas može naći, ali jedino se čarobnjaci upute njime, i taj put vodi kroz »sanjanje«. »Sanjanje« je u suštini transformisanje običnih snova u nešto što se postiže voljom. Usmeravanjem svoje »pažnje naguala« i njenim usredsređivanjem na stvari i događaje iz običnih snova »sanjari« te snove preobraćaju u »sanjanje«.

Don Huan je rekao da nema određenih postupaka za postavljanje pažnje naguala. On mi je dao samo neke putokaze. Prvi se sastojao u tome da u snu nađem svoje ruke; zatim se pažnja proširuje na nalaženje predmeta i njihovih karakteristika, kao na primer zgrade, ulice i tome slično. Od toga se potom prelazi na »sanjanje« određenih mesta u određeno doba dana. Poslednja faza je to da se »pažnja naguala« usredsredi na celog sebe. Don Huan je kazao da se u tu poslednju fazu obično ulazi pomoću sna koji smo mnogi od nas nekada usnuli, a to je san u kome sami gledamo sebe kako spavamo na krevetu. Kad čarobnjak jednom usni takav san, to znači da se njegova pažnja razvila toliko da se on, umesto da se probudi kao što bi učinila većina nas, vraća na početak i upušta se u radnje koje bi obavljao u svetu svakodnevnog života. Od tog trenutka nastaje rascep, izvesna deoba u inače jedinstvenoj ličnosti. Rezultat tog služenja »pažnjom naguala« i njeno usavršavanje do stepena i složenosti naše normalne pažnje u svakodnevnom svetu je, po don Huanovom sistemu, ono drugo ja, identično sa normalnim ja, ali nastalo u »sanjanju«.

Don Huan mi je rekao da ne postoje određeni, standardni postupci za obuku tog našeg dvojnika, kao što ne postoji ni određen metod kojim razvijamo svest o

postojanju svakodnevnog sveta oko nas. To se postiže samo vežbom. Tvrdio je da ćemo pronaći način za to ako se budemo služili svojom »pažnjom naguala«. Ter-
rao me da se vežbam u »sanjanju« i da pri tom ne dopustim da mi strah od toga načini neku moru.

Postupio je isto tako i s la Gordom i sestricama, ali nešto u njima ih je očigledno načinilo prijemčivijim za pomisao o jednom drugom nivou pažnje.

»Henaro je u svom telu *sanjao* najveći deo vremena«, reče la Gorda. »To je više voleo. Zato je mogao da izvede najčudnije stvari i da te smrtno uplaši. Henaro je mogao da prolazi tamo-amo kroz pukotinu između dva sveta kao što ja i ti prolazimo kroz vrata.«

Don Huan mi je dugo pričao i o pukotini između svetova; uvek sam verovao da on to u prenosnom smislu govori, o onoj suptilnoj razlici između sveta koji običan čovek opaža i sveta koji opaža čarobnjak.

La Gorda i sestrice su mi pokazale da je pukotina između svetova nešto više od metafore. Moglo bi se reći da je to pre sposobnost da se promeni nivo pažnje. Jedan deo mene savršeno je razumeo la Gordu, dok se drugi uplašio više no ikada.

»Pitao si kuda su otišli Nagual i Henaro«, reče la Gorda. »Soledad je bila veoma trapava i rekla ti je da su otišli na drugi svet; Lidia ti je kazala da su otišli iz ovog kraja, a Henarovi su bili glupi i uplašili su te. Istina je da su Nagual i Henaro prošli kroz tu pukotinu.«

Iz nekog, meni nerazumljivog, razloga njene reči izazvaše u meni strahovit kaos. Još od samog svog dolaska osećao sam da su oni zauvek otišli. Znao sam da nisu otišli u uobičajenom smislu, ali i to osećanje sam prepustio oblasti metafora. Iako sam to rekao bliskim prijateljima, mislim da sam nisam nikad u to poverovao. U dubini duše uvek sam bio racionalan. Međutim, la Gorda i sestrice pretvorile su moje nejasne metafore u stvarne mogućnosti. La Gorda nas je pomoću energije svog »sanjanja« prenela na razdaljinu od pola milje.

La Gorda ustade i reče da sam sve razumeo i da je sad vreme da se jede. Poslužila nas je onim što je

skuvala. Ja nisam bio raspoložen za jelo. Na kraju obroka ona je ustala i prišla mi.

»Mislim da je došlo vreme da odeš odavde«, rekla mi je.

Izgleda da je to bio znak i za sestrice. Ustale su i one.

»Ako sad odmah ne odeš, nećeš više nikada moći da odeš«, produži la Gorda. »Nagual ti je jedanput poklonio slobodu, ali ti si više voleo da ostaneš s njim. Rekao mi je ovo: ako preživimo poslednji susret sa saveznicima, ja treba sve da vas nahranim, da se potrudim da se dobro osećate, i onda da se od svih oprostim. Mislim da ni sestrice ni ja nemamo kuda da idemo, pa prema tome mi nemamo šta ni da biramo. Ali ti si nešto drugo.«

Sestrice se okupaše oko mene pa se redom jedna po jedna pozdraviše sa mnom.

Bilo je neke čudovišne ironije u toj situaciji. Mogao sam slobodno da odem, ali nisam imao kuda. Ni ja nisam imao šta da biram. Još pre više godina don Huan mi je pružio priliku da se povučem, ali ja sam ostao s njim zato što već ni tada nisam imao kuda da odem.

»Mi samo jednom biramo«, rekao je tada. »Biramo između toga hoćemo li biti ratnici ili obični ljudi. Druge prilike za izbor nema. Ne na ovom svetu.«

6. DRUGA PAŽNJA

»Moraš da odeš danas, kasnije«, rekla mi je la Gorda odmah posle doručka. »Pošto si odlučio da ideš s nama, obavezao si se da nam pomogneš da izvršimo svoj novi zadatak. Nagual mi je naložio da ovde sve vodim ali samo dok ti ne dođeš. Poverio mi je, kao što znaš, da ti kažem izvesne stvari. Rekla sam ti gotovo sve. Ali ima još nekih koje ti nisam mogla pomenuti dok se nisi opredelio. Danas ćemo se za to postarati. Odmah posle toga moraš otići kako bismo mi imale vremena da se pripremimo. Potrebno nam je nekoliko dana da ovde sve sredimo i da se spremimo da zauvek odemo iz ovih planina. Ovde smo već dugo živele. Teško je otrgnuti se odavde. Ali sve se to iznenada završilo. Nagual nas je upozorio da će se sve potpuno izmeniti kada ti dođeš, nezavisno od tvojih čudi, ali ja mislim da mu to niko od nas nije verovao.«

»Ne razumem zašto morate bilo šta da menjate«, rekoh.

»To sam ti već objasnila«, negodovala je. »Više nemamo cilj koji smo nekad imale. Sad imamo novi, a taj novi cilj traži od nas da budemo lake kao povetarac. Povetarac je naše novo raspoloženje. Pre smo bile kao vreo vetar. Ti si promenio naš pravac.«

»Govoriš nekako u krugovima, Gorda.«

»Da, ali to je zato što si ti prazan. Ne mogu ti to bolje objasniti. Kad se vratiš, Henarovi će ti pokazati

veštinu prikradanja i odmah posle toga ćemo svi otići. Nagual je rekao da, ako odlučiš da budeš s nama, najpre moram da te podsetim na tvoju borbu s donjom Soledad i sa sesticama i moraš dobro da razmisliš o svemu što ti se s njima dogodilo, jer su sve to znaci kojđ govore o tome šta ćeš doživeti na svom putu. Ako budeš pažljiv i besprekoran, videćeš da ti je u tim borbama podarena moć.»

»Šta će donja Soledad sad da radi?«

»Otići će odavde. Sestrice su joj već pomogle da rasturi onaj pod. Taj pod joj je pomagao da stekne pažnju naguala. One crte su imale tu moć. Svaka pojedina crta joj je pomagala da prikupi deo te pažnje. Neki ratnici mogu da postignu tu pažnju iako nisu potpuni. Soledad se preobrazila zato što je dospela do te pažnje više radi toga da bi otišla u onaj drugi svet, i to brže od bilo koga od nas. Sad više ne mora da zuri u onaj pod, i, pošto joj on više nije potreban, vratila ga je zemlji odakle ga je i uzela.»

»Ti si zaista odlučila da odeš odavde, je li, Gorda?«

»Sve smo mi to odlučile. Zato te i molim da odeš na nekoliko dana da bismo mogle da srušimo sve što imamo.»

»Moram li ja da nađem mesto za sve vas, Gorda?«

»Da si besprekoran ratnik, ti bi to učinio. Ali ti nisi besprekoran ratnik, a nismo ni mi. Moramo se ipak truditi što više možemo da se suprotstavimo našem novom izazovu.»

Bilo mi je teško kao da sam na smrt osuđen. Nikad nisam bio od onih koji lako podnose odgovornost. Pomislio sam kako je ta obaveza da ih vodim za mene užasan teret s kojim neću moći da izađem nakraj.

»Možda ne moramo ništa da preduzimamo«, rekoh.

»Da. Tako je«, odgovori ona pa se nasmeja. »Zašto to sebi ne ponavljaš sve dok se ne osetiš sigurnim. Nagual ti je toliko puta rekao da je besprekornost jedina sloboda koju ratnici imaju.»

Kazala mi je kako je Nagual insistirao na tome da svi shvate kako besprekornost nije samo sloboda nego i jedini način da se ljudski oblik odagna strahom.

Ispričao sam joj kako mi je don Huan pomogao da shvatim šta podrazumeva pod besprekornošću. Nas dvojica smo jednog dana išli kroz klanac s veoma strmim stranama kad se odozgo odvalio ogroman kamen iz svog ležišta u steni i sa strahovitom snagom srušio se niz brdo pavši na dno klanca 20 - 30 koraka od mesta na kome smo stajali. Bilo je veoma impresivno videti taj ogromni kamen kako pada. Don Huan ie iskoristio tu priliku za jednu dramatičnu lekciju. Rekao je da je sila koja upravlja našom sudbinom izvan nas i da nema nikakve veze s našim postupcima ni sa našom voljom. Ponekad nas ta sila natera da zastanemo u hodu, da se sagnemo i vežemo vrpce na cipelama kao što sam ja upravo maločas učinio. Time što nas je prisilila da zastanemo, dobili smo dragoceni trenutak. Da smo produžili dalje, bez zastoja, ona stena bi nas gotovo sigurno smrvila i ubila. Međutim, nekog drugog dana, u drugom klancu, ta ista sila izvan nas koja odlučuje o nama nateraće nas da opet zastanemo, da se sagnemo i vežemo vrpce na cipelu dok će se drugi veliki kamen odvaliti upravo iznad mesta na kome mi stojimo. Time što nas je nagnala da zastanemo, ta sila nas je primorala da izgubimo jedan dragoceni trenutak. Da smo ovog puta produžili dalje, snašli bismo se. S obzirom na to da nikako ne mogu da upravljam silama koje odlučuju o mojoj sudbini, moja jedina sloboda u tom klancu sastojala se u tome da besprekorno vezujem svoje vrpce, rekao je don Huan.

Čini mi se da je moje pričanje dirnulo la Gordu. S druge strane stola uhvatila je moje lice rukama i tako ga držala jedan trenutak.

»Da bih ja bila besprekorna, moram ti u pravo vreme reći ono što mi je Nagual naložio da ti kažem«, rekla je. »Ali "moć" mora savršeno tačno da odredi čas u kome ti to moram otkriti, inače ne bi imalo nikakvog dejstva.«

Načinila je dramatičnu pauzu. To odlaganje razgovora bilo je, s njene strane, veoma smišljeno i snažno je delovalo na mene.

»Šta mi to moraš otkriti?« upitao sam veoma nestrpljivo.

Nije mi odgovorila. Uхватиła me za mišicu i izvela pred kućna vrata. Rekla mi je da sednem na nabijenu zemlju i da se leđima oslonim na debeli direk visok oko pola metra, koji je ličio na panj, ukopan u zemlju gotovo uza sam kućni zid. Bilo je tu pet takvih direka, a svi su bili ukopani u razmaku od, po prilici, pola metra. Hteo sam da pitam la Gordu čemu služe. Najpre sam pomislio da je raniji vlasnik kuće vezivao domaće životinje za njih. Ali to mi ipak nije izgledalo tačno zato što je taj prostor pred kućom bio neka vrsta pokrivenog trema.

Saopštio sam la Gordi tu svoju pretpostavku kad je sela na zemlju levo od mene i naslonila se na drugi direk. Nasmejala se i odgovorila da ti direci zaista služe za vezivanje nekih životinja, ali da ih tu nije postavio raniji vlasnik, nego da su njena leđa gotovo pukla dok je sama iskopala te rupe za njih.

»Za šta ih upotrebljavaš?« upitao sam.

»Recimo da se mi vezujemo za njih«, odgovorila je. »I time smo stigli do sledećeg što ti, po Nagualovoj želji, moram reći. Zato što si ti prazan, kaže da je tvoju drugu pažnju morao da privuče drukčije nego našu. Mi smo tu pažnju prikupljali *sanjanjem*, a ti si to postizao pomoću njegovih biljki koje daju moć. Nagual je rekao da su te njegove biljke prikupljale onu preteču stranu tvoje druge pažnje u jedno klupko i u tom je obliku ono što izlazi iz tvoje glave. Dodao je da se to dešava čarobnjacima kad uzimaju bilje moći. Ako ne umru, onda to bilje uvrte njihovu drugu pažnju u taj grozni oblik koji potom izlazi iz njihovih glava.

Sad stižemo do onoga što po njegovoj želji treba da učiniš. Kazao je da sad moraš da promeniš svoje pravce i da počneš svoju drugu pažnju da prikupljaš drukčije, sličnije nama. Ne možeš ostati na putu znanja ako ne budeš mogao da uravnotežiš svoju drugu pažnju. Do sada se ta tvoja pažnja održavala na Nagualovoj moći, ali sada si sam. On je želeo da ti to kažem.«

»Kako ću uravnotežiti svoju drugu pažnju?«

»Moraš da *sanjaš* kao mi. Jedino se *sanjanjem* može ta druga pažnja sakupiti a da se pri tom ne povredi, i da ne postane preteča, da ne uliva strah. Tvoja druga pažnja usmerena je prema strašnoj strani sveta, a naša prema lepoj. Moraš da promeniš stranu i da pređeš na našu. Za to si se opredelio sinoć kad si odlučio da pođeš s nama.«

»Može li onaj oblik u svakom času da iziđe iz mene?«

»Ne može. Nagual je rekao da neće više izlaziti sve dok ne dođeš u njegove godine. Tvoj nagual je izišao već toliko puta koliko je bilo potrebno. Nagual i Henaro su se postarali za to. Zadirivanjem su ga prisiljavali da iziđe. Nagual mi je pričao da si ponekad samo za dlaku bio daleko od smrti zato što je tvoja druga pažnja veoma popustljiva. Kazao je da si ga jedanput čak i uplašio: tvoj nagual ga je napao i on je morao da mu peva da bi ga smirio. Ali ono najgore se dogodilo u Meksiko Sitiju; tamo te je on jednog dana gurnuo i ti si ušao u neku kancelariju, i u toj kancelariji si prošao kroz pukotinu između svetova. Namera mu je bila samo da odagna tvoju pažnju tonala; ti si se grdno nasekirao zbog neke gluposti. Ali on te gurnuo, tvoj tonal se skvrčio i celo tvoje biće prošlo je kroz pukotinu. Silno se namučio dok te je našao. Rekao mi je da je u jednom trenutku pomislio kako si otišao tako daleko da on neće moći da dopre do tebe. Ali onda te je *video* kako besciljno lutaš i vratio te. Kazao mi je da si kroz tu pukotinu prošao oko deset sati pre podne. I tako je, tog dana, deset sati pre podne postalo tvoje novo vreme.«

»Moje novo vreme — a za šta?«

»Za sve. Ako ostaneš čovek, umrećeš po prilici u to doba dana. A ako postaneš čarobnjak, otići ćeš sa ovog sveta u isto vreme.

I Elihio je otišao drugim putem, putem za koji niko od nas nije znao. Sreli smo ga neposredno pred njegov odlazak. Elihio je bio predivan sanjar. Bio je tako dobar u tome da su ga Nagual i Henaro više puta vodili kroz pukotinu između svetova, i on je imao toliku moć da to izdrži kao da nije ništa. Ne bi se čak

ni zadihao. Nagual i don Henaro na kraju su mu biljem moći dali poslednji zamah. On je imao i moći i veštine da upravlja tim zaletom. I tako je otišao tamo gde je sada.«

»Henarovi su mi kazali da je Elihio skočio s Beninjom. Je li to istina?«

»Jeste, naravno. U trenutku kad je Elihio morao da skoči, njegova druga pažnja već je bila u tom drugom svetu. Nagual je rekao da je tamo bila i tvoja, ali da je to za tebe bila mora zato što nisi mogao njom da vladaš. Kazao je da si se iskrivio od njegovih biljki moći, da su te one provele kroz tvoju pažnju tonala kao i kroz procep i da su te odvele direktno u oblast tvoje druge pažnje, samo što ti njome nikako nisi umeo da gospodariš. Nagual nije davao Elihiju to bilje sve do samog kraja.«

»Misliš li, Gorda, da je moja druga pažnja ozleđena?«

»Nagual to nikada nije rekao. Mislio je da si opasno lud, ali to nema nikakve veze s biljkama moći. Kazao je da su tvoje pažnje neukrotive. Kad bi mogao da ih savladaš, bio bi veliki ratnik.«

Želeo sam da mi ona još priča o tome. Spustila je ruku na moju beležnicu i rekla da je pred nama veoma naporan dan i da moramo štedeti snagu da bismo ga izdržali. Moramo zato da se ispunimo sunčevom energijom. Kazala je da okolnosti zahtevaju da prikupljamo sunčevu svetlost levim okom. Počela je lagano da okreće glavu s jedne strane na drugu, gledajući poluzatvorenim očima pravo u sunce.

Malo zatim pridružile su nam se Lidia, Rosa i Hosefina. Lidia je sela desno od mene, Hosefina do nje, a Rosa je sela pored la Gorde. Sve su se leđima oslonile o direke. Ja sam bio na sredini tog reda.

Dan je bio vedar. Sunce tek što je odskočilo iznad dalekih planinskih venaca. Devojke su savršeno sinhronizovano počele da okreću glave s jedne strane na drugu. I ja sam to prihvatio i činilo mi se da sam svoje pokrete uskladio s njihovima. One su tako okretale glave otprilike jedan minut, a onda su prestale.

Sve su imale šešire na glavi da bi zaštitile lice od sunca, izuzev kad su oči kupale u sunčevoj svetlosti. La Gorda mi je dala moj stari šešir da ga stavim na glavu.

Sedeli smo tu oko pola sata. Za to vreme smo bezbroj puta ponovili onu vežbu. Hteo sam da nekim znakom to svaki put upišem u svoju beležnicu, ali la Gorda je veoma nemarnim pokretom odgurnula beležnicu izvan mog domašaja.

Lidia odjednom ustade nerazgovetno mrmljajući nešto. La Gorda se naže prema meni i šapnu mi da se Henarovi približavaju idući drumom. Naprezao sam se da ih vidim, ali na vidiku nije bilo nikoga. Ustale su i Rosa i Hosefina, i zatim su s Lidiom otišle u kuću.

Rekao sam la Gordi kako ne vidim da se iko približava. Odgovorila mi je da su se Henarovi mogli videti na jednom delu puta, i dodala da se plašila trenutka kad ćemo se svi naći na okupu, ali da je sad sigurna da ću ja moći da iziđem nakraj sa svima. Savetovala mi je da naročito pazim na svoje ponašanje prema Hosefini i Pablitu zato što oni ne mogu da vladaju sobom. Kazala je da bi bilo najpametnije da posle jednog časa, ili tako nekako, odvedem Henarove nekuda, dalje od kuće.

Gledao sam i dalje na put. Nikakvog znaka nije bilo da se iko približava.

»Jesi li sigurna da dolaze?« pitao sam je.

Odgovorila mi je da ih nije videla ona, već Lidia. Samo ih je Lidia mogla videti zato što je gledala u isto ono vreme kad je i oči kupala u sunčevoj svetlosti. Nisam bio siguran da sam dobro razumeo šta la Gorda želi da kaže pa sam je zamolio da mi objasni.

»Mi gledamo«, odgovorila je. »Isto kao i ti. Svi smo isti. Nema potrebe da poričeš kako voliš da gledaš. Nagual nam je pričao o tvojim velikim podvizima u vezi s gledanjem.«

»O mojim velikim podvizima! O čemu ti to govoriš, Gorda?«

Skupila je usta i meni se činilo da će se naljutiti zato što sam je to pitao, ali ona se, reklo bi se, savladala. Nasmešila se i blago me gurnula.

U tom trenutku je njeno telo čudno zatreperilo. Gledala je belo pored mene, a onda je snažno zatresla glavom. Rekla je da je upravo »videla« da Henarovi ipak ne dolaze; još je rano za njih. Proći će još neko vreme dok se oni pojave. Smešila se kao da joj je veoma mило što je njihov dolazak odložen.

»Za nas je i inače suviše rano da nam dođu«, rekla je. »I oni isto misle što se nas tiče.«

»Gde su oni sad?« upitah je.

»Sigurno sede negde pokraj puta«, odgovori ona. »Beninjo je svakako gledao u kuću dok su išli i video nas kako ovde sedimo pa su zato odlučili da još pričekaju. To je odlično. Tako ćemo imati vremena.«

»Plašiš me, Gorda. Imaćemo vremena — za šta?«

»Ti moraš danas da prikupiš pažnju za nas 4.«

»Kako ću to postići?«

»Ne znam! Ti si za nas veoma tajanstven. Nagual ti je pomoću bilja moći načinio mnogo štošta, ali to se ne može nazvati znanjem. To sve vreme i pokušavam da ti kažem. Možeš da se služiš svojom drugom pažnjom samo ako njom ovladaš, inače ćeš uvek lebdeti između te dve pažnje, kao što je sad slučaj. Sve što ti se dogodilo od tvog dolaska ovamo bilo je usmereno na to da pokrene tvoju drugu pažnju. Davala sam ti uputstva malo-pomalo, onako kako me je Nagual poučio. Pošto si krenuo drugim putem, ti ne znaš ono što mi znamo, isto kao što mi ništa ne znamo o biljkama moći. Soledad zna malo više zato što ju je Nagual vodio u svoj zavičaj. Nestor zna dosta o lekovitom bilju, ali niko od nas nije obučen kao ti. Nama još nije potrebno tvoje znanje. Ali onog dana kad budemo spremni, ti si taj koji ćeš nam dati zalet tim biljem. A ja jedina znam gde je sakrivena Nagualova lula koja čeka taj dan.

Nagual ti je zapovedio da promeniš put i da kreneš s nama. To znači da s nama moraš da *sanjaš*, a sa Henarovima da se prikradaš. Ne možeš više ostati tu gde si sada, na toj zastrašujućoj strani tvoje druge pažnje. Još samo jedan trzaj tvog naguala koji bi krenuo iz tvoje utrobe mogao bi te ubiti. Nagual mi je rekao da su ljudi krhka bića sačinjena od mnogih slo-

jeva svetlosti. Kad ih *vidiš*, čini ti se da oni imaju niti, ali te niti su u stvari slojevi, kao kod crnog luka. Potresi bilo koje vrste razdvajaju te slojeve i ljudi mogu od toga čak i da umru.«

Ustala je i povelala me opet u kuhinju. Seli smo licem u lice. Lidia, Rosa i Hosefina radile su nešto u dvorištu. Nisam mogao da ih vidim, ali čuo sam ih kako razgovaraju i kako se smeju.

»Nagual je kazao da umiremo zato što se naši slojevi razdvoje«, reče la Gorda. »Potresi ih uvek rastave, ali oni se posle opet spoje. Međutim, ti potresi su nekad tako snažni da se slojevi razlabave i ne mogu nikada više da se spoje.«

»Jesi li ti ikada *videla* te slojeve, Gorda?«

»Jesam, naravno. *Videla* sam jednog čoveka kako umire na ulici. Nagual mi je rekao da si i ti jedanput naišao na čoveka koji umire, ali da nisi *video* njegovu smrt. Nagual mi je pomogao da *vidim* slojeve tog samrtnika. Bili su kao listovi crnog luka. Kod zdravog čoveka oni liče na svetleća jaja, ali kad su ozleđeni, počinju da se ljušte kao listovi crnog luka.

Nagual mi je rekao da je tvoja druga pažnja ponekad tako jaka da čak izbije iz tebe i onda su on i Henarovi morali da drže tvoje slojeve na okupu, inače bi ti umro. Zato je i mislio da imaš dovoljno snage da dvaput ispustiš nagual iz sebe. Ti si to učinio više puta i sad si gotov; sad nemaš dovoljno snage da zadržiš svoje slojeve na okupu, ako te opet nešto protrese. Nagual mi je poverio brigu o svima vama; što se tebe tiče, moram ti pomoći da pritegneš svoje slojeve. Nagual je kazao da smrt rastavlja te slojeve. Objasnio mi je da središte naše svetlosti, koje je u stvari pažnja naguala, uvek teži naviše, i to razlabavi slojeve. Zato je smrti lako da se uvuče među njih i da ih potpuno rasturi. Čarobnjaci moraju da se trude što je moguće više da ti slojevi u njima ostanu zatvoreni. Zato nas je Nagual učio da *sanjamo*. *Sanjanje* steže slojeve. Kad čarobnjaci nauče da sanjaju, oni vežu te dve pažnje i onda to središte više ne teži da izađe napolje.«

»Hoćeš li time da kažeš kako čarobnjaci ne umiru?«

»Tako je. Čarobnjaci ne umiru.«

»Znači li to da niko od nas neće umreti?«

»Nisam mislila na nas. Mi nismo ništa. Mi smo mešanci, ne spadamo ni tamo ni amo. Mislila sam na čarobnjake. Nagual i Henaro su čarobnjaci. Njihove dve vrste pažnje tako su čvrsto priljubljene jedna uz drugu da oni možda neće nikada umreti.«

»Je li to Nagual rekao, Gorda?«

»Jeste. To su mi rekli i on i Henaro. Malo pre nego što su otišli Nagual nam je objasnio moć pažnje. Do tada nisam ništa znala o nagualu i tonalu.«

La Gorda mi je ispričala kako ih je don Huan poučavao o toj bitnoj dihotomiji tonal-nagual. Rekla je da ih je Nagual jednog dana sve pozvao da bi ih poveo u jednu pustu, stenovitu dolinu među brdima. Načinio je velik, težak zavežljaj u kome je bilo svega i svačega, čak je i Pablito radio tu bio. Dao je Hosefini taj zavežljaj da ga nosi, a Pablitu je natovarilo na leđa jedan težak sto i onda su pošli svi zajedno. Po njegovom naređenju taj zavežljaj i sto naizmenično su nosili gotovo punih 40 milja dok nisu stigli na tu pustu visoravan. Kad su došli tamo, Nagual je rekao Pablitu da stavi sto tačno na sredinu te visoravni. Zatim je naredio Hosefini da sve stvari iz zavežljaja rasporedi po stolu. Kad je sto bio pun, objasnio im je razliku između tonala i naguala isto onako kako je objasnio meni u jednom restoranu u Meksiko Sitiju, s tom razlikom što je primer koji je njima dao bio mnogo slikovitiji.

Kazao im je da je tonal onaj red koji zapažamo u svom svakodnevnom životu, a isto tako i onaj naš lični red koji kroz život nosimo na svojim plećima, isto kao što su nosili taj sto i zavežljaj. Nagual je, s druge strane, onaj neobjašnjivi izvor koji drži taj sto na mestu i liči na prostranstvo te puste visoravni.

Kazao im je da čarobnjaci moraju iz daljine da motre na svoj tonal da bi bolje shvatili šta se zaista nalazi oko njih. Poveo ih je do jednog grebena s koga su mogli da vide ceo taj kraj. Sto se odatle jedva video. Odveo ih je zatim opet do stola i rekao da se nagnu nad njim da bi im pokazao kako običan čovek ne može da obuhvati onoliko koliko čarobnjak može

zato što je običan čovek tu, na tom stolu i drži se svega, svake stvarčice na njemu.

Onda je naredao da svi redom, jedno za drugim, pogledaju u predmete na stolu pa je ispitivao njihovo pamćenje na taj način što bi uzeo nešto odatle i sakrio, da bi video da li su bili dovoljno pažljivi. Svi su odlično položili taj ispit. Ukazao im je na to da je njihova sposobnost da tako lako zapamte sve predmete na tom stolu posledica toga što su svi razvili svoju pažnju tonala, ili, drugim rečima, što su obratili pažnju na stvari koje su na stolu.

Posle toga im je rekao da ovlaš pogledaju u ono što je na zemlji pa je potom opet ispitivao njihovo pamćenje sklanjajući kamenje, grančice ili bilo šta drugo što se tu nalazilo. Niko od njih nije mogao da se seti šta je bilo pod stolom.

Nagual je zatim zbacio sve sa stola i naterao ih da jedno po jedno legnu potbuške na sto pa da tako pažljivo pogledaju u zemlju pod stolom. Objasnio im je da se za čarobnjaka oblast naguala nalazi tačno ispod stola. Pošto je bilo nemoguće zamisliti da se može baviti ogromnim prostranstvom koje nagual obuhvata, prostranstvom sličnim toj pustoj visoravni, čarobnjaci su za svoju oblast aktivnosti uzimali prostor tačno pod ostrvom tonala, što je slikovito prikazano onim što se nalazilo ispod stola. To je ona oblast koju je on nazivao drugom pažnjom, pažnjom naguala, ili pažnjom ispod stola. Tu pažnju ratnik može da dosegne tek kad sve zbriše sa stola. Kad se stigne do te pažnje, rekao je da se te dve pažnje spoje u jednu jedinu jedinicu, i da je ta jedinica u stvari sveukupnost svakog pojedinca.

»Ta pažnja ispod stola je ključ za sve što čarobnjaci rade«, produžila je la Gorda. »Da bismo došli do te pažnje, Nagual i Henaro su nas učili da *sanjamo*, a tebe je učio o biljkama moći. Ne znam na koji su način tebe učili da *sanjaš*, ali nas je Nagual učio da to postižemo dugim gledanjem ili zurenjem u jedan predmet. Nikad nam nije kazao šta nam je u stvari tada činio. Nismo znali da je on pomoću tog gledanja hvatao našu drugu pažnju. Mislili smo da nas na

to tera tek tako, da se zabavljamo. Ali nije tako bilo. Sanjari moraju naučiti da tako zure pre nego što postanu kadri da uhvate svoju drugu pažnju.

Prvo što je Nagual učinio bilo je da stavi jedan suv list na zemlju pa da me natera da satima zurim u njega. Svakog dana bi doneo list i stavio bi ga preda me. U početku sam mislila da mi on iz dana u dan daje jedan te isti list, ali onda sam primetila da se ti listovi razlikuju među sobom. Nagual je rekao da kad to primetimo, mi više ne gledamo obično nego zurimo.

Posle toga bi preda me stavljao svežnjeve suvog lišća. Naredio mi je da ih mešam levom rukom i da ih opipam dok zurim u njih. Sanjar pokreće to lišće u spiralama, zuri u njih, a onda sanja o crtežu koji čini to lišće. Nagual je kazao da sanjari mogu smatrati da su ovladali veštinom zurenja u lišće onda kad počnu najpre da sanjaju o crtežima tog lišća, a sutradan te iste crteže nađu u svojoj gomili suvog lišća.

Nagual je rekao da zurenje u lišće jača drugu pažnju. Ako satima zuriš u gomilu lišća, kao što sam ja morala po njegovom nalogu, onda se tvoje misli smire. Kad više ne misliš, tvoja pažnja tonala slabi i tvoja druga pažnja se odjednom zakači za to lišće, i onda lišće postaje nešto drugo. Taj trenutak kad se druga pažnja veže za nešto Nagual je nazivao zaustavljanjem sveta. I to je tačno; svet tada staje. Zbog toga treba neko da bude blizu tebe kad zuriš. Nikad se ne zna na šta te sve može navesti ta druga pažnja. Pošto se njom još nismo služili, moramo je prvo dobro upoznati pre nego što se usudimo da zurimo kad smo sasvim sami.

Pri zurenju je teško to da naučiš kako ćeš smiriti svoje misli. Nagual je rekao da on voli tome da nas uči pomoću gomile lišća zato što do lišća možemo doći uvek kad budemo hteli da zurimo. Ali za to može da posluži i bilo šta drugo.

Kad stigneš dotle da možeš da zaustaviš svet, onda si naučio da zuriš. A budući da je jedini način za zaustavljanje sveta taj da to pokušavaš, Nagual nas je sve terao do godinama i godinama zurimo u lišće. Mislim da se tako najbolje dolazi do druge pažnje.

To zurenje u lišće on je kombinovao sa traženjem naših ruku u *snu*. Meni je bila potrebna otprilike godina dana da nađem svoje ruke u *snu*, a 4 godine da zaustavim svet. Nagual je rekao ovo: kad zarobiš svoju drugu pažnju pomoću suvog lišća, onda zuriš i *sanjaš* da bi je uvećao. I to je sve što imam da ti kažem o zurenju.«

»Kad ti govoriš, to izgleda tako prosto, Gorda.«

»Prosto je sve što rade Tolteci. Sve što treba da činimo da bismo zarobili svoju drugu pažnju to je da pokušavamo, stalno da pokušavamo, rekao je Nagual. Svi smo zaustavili svet zurenjem u suvo lišće. Ali ti i Elihio ste bili drukčiji. Ti si to postigao pomoću bilja moći, ali ne znam kojim je putem Nagual išao sa Elihijem. To nikada nije hteo da kaže. O tebi mi je pričao zato što nas dvoje imamo isti zadatak.«

Pomenuo sam joj da sam u svoje beleške upisao kako sam tek pre 2 dana bio svestan da sam zaustavio svet. Nasmejala se.

»Ti si zaustavio svet pre svih nas«, rekla je. »Šta misliš, šta si radio kad si uzimao one biljke moći? Ti to, prosto, nisi nikada postigao zurenjem kao mi, to je sve.«

»Da li vas je Nagual terao da zurite samo u suvo lišće?«

»Kad sanjari nauče kako mogu da zaustave svet, mogu da zure i u nešto drugo, i, konačno, kad potpuno izgube svoj oblik, mogu u bilo šta da zure. Ja to činim. Mogu da uđem u bilo šta. Ali on nas je ipak učio da idemo nekim redom.

Najpre smo zurili u male biljke. Nagual nas je upozorio da su biljčice veoma opasne. U njima je moć koncentrisana; imaju veoma jaku svetlost i osećaju kad sanjar zuri u njih, pa odmah promene pravac svoje svetlosti i naglo je upere na onoga ko ih gleda. Sanjari moraju da izaberu jednu vrstu biljki u koje će zuriti.

Posle toga smo zurili u drveće. Sanjari imaju takođe svaki svoje drvo u koje će zuriti. U tom pogledu smo ti i ja isti: oboje zurimo u eukaliptus.«

Po izrazu mog lica morala je pogoditi moje sledeće pitanje.

»Nagual je rekao da bi ti pomoću njegovog dima lako mogao da navedeš svoju drugu pažnju da radi«, produžila je. »Mnogo puta si usredsređivao pažnju na ono što Nagual najviše voli — na vrane. On je jedanput rekao da se tvoja druga pažnja tako savršeno usredsređivala na vranu da je odletela, isto kao što vrana leti, na obližnje stablo eukaliptusa.«

Ja sam godinama razmišljao o tom svom doživljaju. Nisam mogao da ga shvatim drukčije osim kao neko neobično složeno stanje hipnoze u koje sam dospeo zahvaljujući don Huanovoj mešavini psihotropskih glijiva u dimu, kombinovanoj s njegovom veštinom da upravlja ljudima. On je svojom sugestijom izazvao u meni opazajnu katarzu, pretvorivši me u vranu i naglavši me da opažam svet onako kako ga vrana opaža. To je dovelo do toga da sam svet video na jedan način koji nikako nije mogao spadati u inventar mojih iskustava iz prošlosti. La Gordino objašnjenje mi je sve to nekako uprostilo.

Pričala mi je kako im je Nagual zatim rekao da treba da gledaju u živa bića koja se kreću. Kazali smo im, reče, da su insekti najpodesniji za to. Pošto se kreću, bezopasni su za onog ko zuri u njih, za razliku od biljki koje svu svetlost crpu direktno iz zemlje.

Sledeći korak bio je zurenje u stene. Rekla je da su stene veoma stare i moćne, i da imaju naročitu svetlost, zelenkastu, dok je svetlost bilja bela, a živa bića koja se kreću imaju žućkastu boju svetlosti. Stene se ne otvaraju lako onima koji ih gledaju, ali вреди istrajati, jer su u samom jezgru stana skrivene neobične tajne, tajne koje mogu da pomognu čarobnjacima u »sanjanju«.

»Šta ti to stene otkrivaju?« pitao sam.

»Kad zurim u samo jezgro stene«, odgovori ona, »uvek me zapahne naročit miris karakterističan za tu stenu. Kad lutam u *sanjanju*, znam gde sam, jer me ti mirisi vode.«

Kazala je da je vreme važan faktor kad se zuri u drveće i stene. U rano jutro drveće i stenje su kruti

i imaju slabu svetlost. Najbolji su oko podne; tada se u njih zuri ako čovek želi da od njih dobije svetlost i moć. Kasino po podne i pred večer drveće i stene su tužni, naročito drveće. La Gorda je rekla da se čoveku tada čini kao da i oni zure u čoveka.

Druga faza u redu takvog gledanja je da se zuri u ciklične pojave: u kišu i maglu. Rekla je da oni koji zure mogu svoju drugu pažnju da fiksiraju na kišu i da se s njom kreću, ili je mogu fiksirati na ono što je iza nje pa kišu koriste kao uveličavajuće staklo koje im otkriva skrivene pojedinosti. Zurenjem kroz kišu pronalaze se mesta koja imaju moć, ili mesta koja treba izbegavati. Mesta koja imaju moć su žućkasta, a ona koja treba izbegavati su intenzivno zelena.

La Gorda je rekla da je magla za onoga ko zuri nešto najtajanstvenije na svetu i da se može koristiti na ista ona dva načina kao i kiša. Ali žene je teško mogu savladati i ona, la Gorda, nije mogla da ovlada njom čak ni kad je izgubila svoj oblik. Dodala je da je jedanput pod Nagualovim vodstvom »videla« zelenu izmaglicu na početku jednog debelog sloja magle; Nagual joj je rekao da je to druga pažnja nekoga ko zuri u maglu, i ko živi u toj planini gde su njih dvoje tada bili, i dodao da se taj sad kreće zajedno s maglom. Kazala je još da se magla koristi i za otkrivanje duhova stvari kojih više nema i da je za onog ko zuri pravi podvig kad pusti svoju drugu pažnju da uđe u ono što je zurenjem otkrio.

Ispričao sam joj kako sam jednom prilikom kad sam bio s don Huanom, video kako se iz guste magle stvorio jedan most. Prestravio sam se što tako dobro i jasno vidim svaku pojedinost na tom mostu. Za mene je on bio više nego stvaran. Taj prizor je bio tako upečatljiv i živ da ga nisam mogao zaboraviti. Don Huanov komentar je glasio da ću jednog dana morati da pređem preko tog mosta.

»Znam ja to«, rekla je. »Nagual mi je kazao da ćeš ti jednog dana, kad ovladaš svojom drugom pažnjom, preći pomoću nje preko tog mosta, isto kao što si, zahvaljujući njoj, leteo kao vrana. Ako postaneš čarobnjak, rekao je da će se pred tobom iz magle po-

javiti taj most i da ćeš preći preko njega i zauvek nestati sa ovog sveta, isto kao i on.«

»Je li i on tako nestao, prešao preko mosta?«

»Nije otišao preko mosta. Ali ti si svojim očima video kako su on i Henaro pred tobom kročili u pukotinu između svetova. Nestor kaže da ti je samo Henaro mahnuo rukom u znak pozdrava kad si ih poslednji put video; Nagual nije mahao zato što je otvarao taj procep. Nagual mi je rekao da, kad čovek želi da dozove tu drugu pažnju i da je prikupi, jedino što treba da učini je da otvori ta vrata. To je tajna toltečkih sanjara kad se oslobode svog oblika.«

Hteo sam da je pitam o prolasku don Huana i don Henara kroz tu pukotinu. Ućutkala me lako mi poklopivši usta rukom.

Pričala mi je zatim da postoji i faza u kojoj se zuri u daljinu i u oblake. U oba slučaja taj koji zuri mora se potruditi da se njegova druga pažnja uputi tamo gde on zuri. Tako prelaze velika rastojanja ili jezde na oblacima. Što se tiče zurenja u oblake, Nagual im nikada nije dopustio da gledaju u olujni oblak. Moraju da ostanu bez oblika da bi smeli to da pokušaju, rekao je, i tada će moći da jezde ne samo na olujnom oblaku nego čak i na samoj munji.

La Gorda se nasmejala i tražila da pogodim ko bi mogao biti tako smeo i lud da zaista pokuša da zuri u olujni oblak. Pomislio sam da to ne bi mogao biti niko drugi do Hosefina. La Gorda reče kako je Hosefina pokušavala da zuri u olujne oblake kad god Nagual nije bio s njima, sve do dana kad je munja zamalo nije ubila.

»Henaro je bio čarobnjak munje«, produžila je. »Munja mu je pokazala na Beninja i Nestora koje je onda uzeo za svoje učenike. Kaže da je tražio lekovito bilje u jednom veoma udaljenom kraju gde Indijanci žive gotovo sasvim odvojeni od drugih i ne vole da iko tu zalazi. Međutim, Henaru su dozvolili da se kreće po njihovoj zemlji zato što je znao njihov jezik. Henaro je brao razne biljke kad je kiša počela da pada. U blizini je bilo nekoliko kuća, ali ti ljudi su bili neljubazni i on nije hteo da im smeta; u trenutku kad je

hteo da se uvuče u neku šupljinu u steni, ugledao je kako se na drumu približava jedan mladić na biciklu natovarenom raznom robom. To je bio Beninjo, čovek iz grada, koji je trgovao s tim Indijancima. Njegov bicikl se zaglavio u blatnjavom drumu i baš tada ga je grom udario. Henaro je mislio da ga je i ubio. Ljudi iz onih kuća videli su šta se desilo pa su izišli. Beninjo je bio uplašen više nego ozleđen, ali njegov bicikl i roba bili su uništeni. Henaro je ostao nedelju dana pored njega i izlečio ga.

Nestoru se desilo gotovo isto to. On je kupovao lekovito bilje za Henara, i jednog dana je pošao za njim u planine da vidi gde on bere to bilje tako da ubuduće ne mora da ga plaća. Henaro je namerno zašao daleko u brda, jer je želeo da se Nestor izgubi. Kiša nije padala, ali munje su sevale, i jedna munja je iznenada udarila u zemlju i poletela po suvom tlu kao zmija. Prošla je između Nestorovih nogu i udarila u stenu desetak koraka od njega.

Henaro kaže da su Nestorove noge sa unutrašnje strane bile pune opekline. Muda su mu otekla i on se teško razboleo. Henaro je morao nedelju dana da ga leči u tim brdima.

Kad su Beninjo i Nestor ozdravili, bili su se već uhvatila na udicu. Muškarci se moraju tako hvatati, a žene ne. Žene se slobodno u svašta upuštaju. U tome je njihova snaga, ali tu su i njihove slabosti. Muškarci se moraju voditi, a žene moraju da se uklape.«

Nasmejala se i rekla da je ona bez sumnje dosta muškobanjasta, pošto je njoj potrebno da je neko vodi, i dodala da u meni mora biti puno ženskoga, pošto moram da se uklapam.

Poslednja faza je kad se zuri u vatru, dim i senke. Rekla je da vatra za onog ko u nju zuri nije svetla nego crna, a isto tako i dim. Senke su, naprotiv, blistave, pune boja i pokreta.

Postoje još dve stvari koje su odvojene jedna od druge, zurenje u zvezde i zurenje u vodu. U zvezde zure čarobnjaci koji su izgubili ljudski oblik. Rekla mi je da njoj zurenje u zvezde ide od ruke, ali da nema toliko uspeha kad gleda u vodu, naročito u onu koja te-

če, a čarobnjaci koji su se oslobodili ljudskog oblika to baš koriste za prikupljanje druge pažnje koju onda mogu da prenesu kuda god žele da odu.

»Svi se mi veoma plašimo vode«, produžila je. »Reka prikupi drugu pažnju i ponese je, a ti je nikako ne možeš zaustaviti. Nagual mi je pričao o tvojim podvizima u pogledu zurenja u vodu. Ali rekao mi je i to da se jednom prilikom zamalo nisi raspao u nekoj plitkoj reci i da sad više ne možeš čak ni da se okupaš.«

Don Huan me u više navrata terao da netremice gledam u vodu kanala za navodnjavanje iza njegove kuće u vreme kad sam bio izložen dejstvu njegove mešavine za pušenje. Tada sam doživeo neverovatne stvari. Jedanput sam sebe video sasvim zelenog kao da sam sav pokriven algama. Posle toga mi je preporučio da se klonim vode.

»Je li voda oštetila moju drugu pažnju?« upitao sam je.

»Jeste«, odgovorila je. »Ti si veoma popustljiv prema sebi. Nagual te upozorio da budeš oprezan, ali ti si, što se tekuće vode tiče, otišao dalje nego što si smeo. Nagual je kazao da bi ti mogao vodom da se koristiš bolje nego iko drugi, ali da ti nije suđeno da budeš umeren.«

Privukla je svoju klupu bliže mojoj.

»To ti je sve o zurenju«, rekla je. »Ali ima i drugih stvari koje ti moram reći pre nego što odeš.«

»A šta to, Gorda?«

»Pre svega, pre no što bilo šta kažem, moraš svoju drugu pažnju da usredsrediš na mene i sestrice.«

»Čini mi se da to neću moći.«

La Gorda ustade pa ode u kuću. Vratila se ubrzo s jednim okruglim jastučićem načinjenim od nekog prirodnog vlakna od koga se i mreže prave. Ne rekavši ni reči, povelala me opet na trem pred kućom. Kazala je da je sama napravila to jastuče da bi udobnije sedela u vreme kad je učila da zuri, zato što je položaj tela u tome veoma važan. Čovek mora da sedi na zemlji na mekoj gomili lišća, ili na jastučetu od prirodnih vlakana. Leđa se moraju nasloniti na drvo, panj ili ravnenu stenu, a telo mora da bude potpuno opušteno. Po-

gled nikad ne srne da bude prikovan za neki predmet da se oči ne bi zamorile. Zurenje se sastoji od toga da se veoma lagano prelazi pogledom po predmetu u koji se gleda, i to u pravcu suprotnom od kazaljke na satu, ali se glava ne sme pokretati. Dodala je da ih je Nagual nagovorio da pobodu te debele direke zato da bi mogli na njih da se naslone.

Rekla mi je da sednem na jastuče i da se naslonim na direk. Kazala mi je da će me pomoću zurenja voditi u jedno mesto u kome ima moći; to je Nagualovo mesto u onim zaobljenim brdima na drugom kraju doline. Nadala se da ću, ako budem zurio u to mesto, steći dovoljno snage da sakupim svoju drugu pažnju.

Sela je levo od mene, sasvim blizu, i počela da mi daje uputstva. Rekla mi je gotovo šapatom da kroz poluspuštene kapke netremice gledam u jedno mesto na kome se sastaju dva ogromna zaobljena brda. Tu se nalazio uzak, strm klanac po čijem je dnu tekla reka. Kazala mi je da se to naročito zurenje sastoji od 4 odvojene radnje. Prva je da se obodom šešira zaklonim od blešteće sunčeve svetlosti tako da dopustim da mi samo jedan mali njen deo dopre do očiju; posle toga treba upola da zatvorim oči; treći korak je da stalno održim očne kapke u istom položaju kako bi mi svetlost ravnomerno priticala; četvrto je da razaznam taj klanac s vodom gledajući kroz mrežu svetlosnih zraka na mojim trepavicama.

U početku nisam mogao da sledim njena uputstva. Sunce je bilo visoko nad horizontom i ja sam morao da zabacim glavu. Navlačio sam obod šešira sve dok nisam gotovo sasvim otklonio blesak svetlosti. Činilo mi se da je to bilo dovoljno. Čim sam upola zatvorio oči, ono malo svetlosti koja je, reklo bi se, dolazila od ruba mog šešira prosto je eksplodiralo na mojim trepavicama koje su u ovom slučaju dejstvovale kao filter što stvara mrežu svetlosti. Držao sam oči poluzatvorene i poigravao se s tom svetlosnom mrežom sve dok nisam ugledao tamne, vertikalne obrise klanca u pozadini.

La Gorda mi je tada naredila da zurim u srednji deo kanjona sve dok ne ugledam jednu izrazito mrku

mrlju. Rekla je da je to rupa u kanjonu koju neće primetiti onaj ko gleda, nego samo onaj koji »vidi«. Upozorila me je da se moram služiti svojom sposobnošću da kontrolišem ta zbivanja čim razaznam tu mrlju kako me ona ne bi privukla sebi. Treba da gledam malo oko nje i onda da zurim u nju. Predložila mi je da joj prislanjanjem svog ramena uz njeno dam znak kad pronađem tu rupu. Klizila je postrance sve dok se nije naslonila na mene.

Mučio sam se neko vreme nastojeći da te 4 radnje budu koordinirane i postojane, i onda se na sredini klanca odjednom pojavila jedna tamna mrlja. Primetio sam odmah da je ne vidim onako kako obično vidim stvari. Ta tamna mrlja bila je pre nešto kao utisak, neki vizuelni poremećaj. Onog časa kad je moja kontrola popustila, mrlja je nestala. Nalazila se u mom opažajnom polju samo ako sam kontrolisao sve četiri svoje radnje. Setio sam se tada da mi je don Huan često nalagao da radim nešto poput toga. Okačio bi kakvu krpicu na nisku granu nekog žbuna koji je strateški bio postavljen tako da je u istom pravcu u kome se dalje u brdima nalazila kakva naročita geološka formacija, kao na primer klanac s vodom na dnu, ili strme padine. Postavivši me na pedesetak stopa od te krpice i naredivši mi da kroz nisko granje grma netremice gledam u to mesto gde visi krpica, izazivao je u meni naročit perceptivni efekat. Ta krpica, uvek za nijansu tamnija od geološkog sklopa u koji sam zurio, u početku je izgledala kao deo tog sklopa. Trebalo je da puštım da se moja percepcija slobodno s tim poigra, ne analizirajući to što vidim. Ali to mi nijednom nije pošlo za rukom, jer nikako nisam mogao da ućutkam svoje rasuđivanje, i moj razum bi uvek počeo da traga za nekim racionalnim objašnjenjem mehanike tog fantoma moje percepcije.

Ovog puta nisam osećao nikakvu potrebu za razmišljanjem. La Gorda nije bila impozantna figura protiv koje sam nesvesno stalno želeo da se borim, kao što je očigledno bio slučaj s don Huanom.

Ona tamna mrlja u mom opažajnom polju postala je bezmalo crna. Naslonio sam se na la Gordino rame

da joj to kažem. Prišapnula mi je na uvo da treba da nastojim da zadržim oči u istom položaju i da mirno dišem iz trbuha. Ne treba da dopustim da me ta mrlja povuče, nego moram postepeno da uđem u nju. Ono što moram da izbegnem je da se ta rupa poveća i da me odjednom proguta. Ako se to desi, moram smesta da otvorim oči.

Počeo sam da dišem kao što mi je naložila i zahvaljujući tome mogao sam beskrajno dugo da zadržim isti otvor očnih kapaka.

Ostao sam dosta dugo u tom položaju. Onda sam primetio da sam počeo normalno da dišem i da to ne utiče na moje opažanje one tamne mrlje. Ali, ona je odjednom počela da se kreće, da pulsira i pre nego što sam mogao opet onako mirno da dišem, ona se približila i sveg me obavila. Uхватила me panika i ja sam otvorio oči.

La Gorda mi je rekla da je to što sada radim zurenje u daljinu i da zato moram da dišem onako kako mi je preporučila. Nagovarala me da opet počnem sve od početka. Kazala je da im je Nagual naređivao da danima sede prikupljajući svoju drugu pažnju zurenjem u to mesto. Neprestano ih je upozoravao na opasnost, rekavši da ih ta rupa može progutati i da se od toga celo telo veoma zatrese.

Da bih dospeo do onoga što mi je ona opisala, bilo mi je potrebno da gledam čitav sat. Optičko povećavanje i smanjivanje mrke mrlje dok zurim u nju značilo je da je ona u mom opažajnom polju odjednom posvetlela. Kad je postala svetlija, shvatio sam da nešto u meni čini nešto nemoguće. Osetio sam kako se zaista približavam toj mrlji, otuda onaj utisak da ona postaje svetlija. Onda sam bio tako blizu nje da sam mogao da razaznam štošta na njoj, kao na primer kamenje i raslinje. Prišao sam još bliže tako da sam mogao da gledam u jednu neobičnu formaciju na jednoj steni. Ličila je na grubo isklesanu stolicu. Veoma mi se sviđela; u poređenju s njom, ostale stene su izgledale blede i nezanimljive.

Ne znam koliko sam dugo zurio u nju. Mogao sam da usredsredim pogled na svaki njen detalj. Osetio sam

da bih mogao zauvek da se izgubim u gledanju njenih pojedinosti, jer im kraja nije bilo. Ali nešto se isprečilo i omelo taj prizor: druga slika prekrila je tu stenu, za njom još jedna, pa još jedna. Te smetnje su me nervirale. U trenutku kad sam počeo da se nerviram, osetio sam kako mi la Gorda, sedeći iza mene, okreće glavu s jedne strane na drugu. Za nekoliko sekundi se potpuno raspršila koncentracija s kojom sam zurio u tu sliku.

La Gorda se nasmejala i rekla da sad razume zašto se Nagual toliko brinuo za mene. Videla je da se prepuštam tome više nego što bih smeo. Sela je kraj direkta do mene i rekla da će ona sa sesticama da zuri u Nagualovo mesto moći. Posle toga je imitirala prodoran ptičiji zov. Odmah zatim sestrice su izišle iz kuće i sele da zure zajedno s njom.

Bilo je očigledno da su tom veštinom potpuno ovladale. Njihova tela postala su nekako čudno kruta. Izgledalo je kao da uopšte ne dišu. Njihova nepokretnost postala je tako zarazna da sam ja sebe uhvatio kako upola zatvaram oči i zurim u brda.

To zurenje bilo je za mene pravo otkriće. Dok sam tako zurio, ustanovio sam da su neke važne tačke don Huanovog učenja bile tačne. La Gorda je taj zadatak opisala dosta neodređeno. »Optički uvećati i smanjiti« predmet posmatranja bilo je pre zapovest nego opis jednog procesa, ali to je ipak bio i proces, u slučaju kada je ispunjen jedan od bitnih uslova; don Huan je rekao da se taj uslov sastoji u zaustavljanju unutrašnjeg dijaloga. Iz la Gordinog pričanja o zurenju, odnosno toj vrsti gledanja, bilo mi je jasno da ih je don Huan terao da zure zato da bi ih naučio da prekinu unutrašnji dijalog. La Gorda je to nazivala »smirivanjem misli«. Don Huan me učio kako ću postići to isto, mada me vodio u suprotnom pravcu; umesto da me uči da usredsredim pogled kao što čine oni koji zure, naučio me je da širom otvorim oči i isključim svest o onome što me okružuje na taj način što ni na šta neću usredsrediti pogled. Morao sam očima da, tako reći, opipam sve što se u polukrugu od 180 stepeni

nalazilo preda mnom, dok mi nefiksirani pogled lebdi neposredno iznad horizonta.

Za mene je to zurenje bilo teško zato što sam morao da postupam suprotno od onoga što sam naučio. Kad sam pokušavao da zurim, stalno sam hteo da otvorim oči. Naprezanje da to ne činim dovelo je ipak do toga da sam prestao da mislim. A kad sam isključio svoj unutrašnji dijalog, nije mi više bilo teško da zurim onako kako me je la Gorda upućivala.

Don Huan mi je često ponavljao da je u njegovom čarobnjaštvu glavno to da čovek isključi taj unutrašnji dijalog. S obzirom na la Gordino objašnjenje o dvema vrstama pažnje, isključenje unutrašnjeg dijaloga značilo je u stvari da se čovek rešio pažnje tonala.

Don Huan je jednom prilikom rekao i to da zaustavljanjem unutrašnjeg dijaloga mi u isti mah zaustavljamo i svet. To je bio funkcionalan opis onog nezamislivog procesa kojim usredsređujemo svoju drugu pažnju. Rekao je da jedan deo sebe uvek držimo pod ključem zato što ga se plašimo, i da našem razumu taj deo nas liči na ludog rođaka koga držimo zatvorenog iza rešetaka. Prema la Gordinom objašnjenju, taj deo nas je naša druga pažnja, i kad nam konačno pođe za rukom da je usredsredimo na nešto, mi smo u stvari zaustavili svet. Pošto mi obični ljudi znamo samo za pažnju tonala, nije preterano reći da svet zaista mora da stane kad tu pažnju isključimo. Usredsređivanje naše neobuzdane, neobučene druge pažnje mora stoga biti zastrašujuće. Don Huan je bio u pravu kad je rekao da se jedino pomoću našeg beskrajnog unutrašnjeg dijaloga možemo sačuvati da taj ludi rođak ne nasrne na nas.

La Gorda i sestrice su ustale pošto su zurile po prilici pola sata. La Gorda mi glavom dade znak da pođem za njima. Otišle su u kuhinju. La Gorda mi pokaza da sednem na jednu klupu. Reče da će poći drumom u susret Henarovima, i da će ih dovesti nama. Izišla je na glavna kućna vrata.

Sestrice posedaše oko mene. Lidia se ponudi da mi odgovara na sva pitanja koja joj budem postavljao.

Zamolio sam je da mi kaže nešto o njihovom zurenju u don Huanovo mesto moći, ali ona me nije razumela.

»Ja sam se izvežbala da zurim u daljine i u senke«, reče. »Kad sam naučila da zurim, don Huan me naterao da počnem opet sve iz početka i tada mi je naložio da gledam u senke lišća, bilja, stena i kamenja. Ja sad više ne gledam ni u šta; gledam samo u senke stvari. Čak i kad nema nimalo svetlosti, senki uvek ima; ima ih čak i noću. Zato što sam od onih koji zure u senke, ja zurim i u daljinu. Mogu čak da zurim u senke u daljini.

Rano ujutru senke ne kažu bogzna šta. Tada se senke odmaraju. Prema tome, nema nikakve koristi od zurenja u rano jutro. Senke se bude oko šest sati pre podne, a najbolje su oko pet posle podne. Tada su već potpuno budne.«

»Šta ti senke kažu?«

»Sve što želim da doznam. Govore mi svojom toplotom ili hladnoćom, kretanjem ili bojama. Još ne znam sve što mogu da znače boje, toplota i hladnoća. Nagual mi je prepustio da to sama naučim.«

»Kako učiš?«

»Učim kad *sanjam*. Sanjari moraju da zure da bi naučili da *sanjaju* a onda zurenjem moraju da traže svoje snove. Na primer, Nagual me terao da zurim u senke stena, a onda sam u *snu* otkrila da u tim senkama ima svetlosti pa sam od tada uvek tražila svetlost u senkama sve dok je ne bih našla. Zurenje i *sanjanje* idu zajedno. Bilo mi je potrebno da mnogo i dugo zurim u senke dok nisam počela da *sanjam* senke kako treba. A onda mi je bilo potrebno da mnogo *sanjam* i zurim da bih to dvoje spojila i zaista *videla* u senkama ono što sam videla u snovima. Razumeš li šta hoću da kažem? Svi mi radimo isto. Rosa *sanja* o drveću zato što je to njena specijalnost kao što su oblaci Hosefinina, jer ona zuri u oblake. One zure u drveće i oblake dok se to što vide ne poklopi s njihovim *snovima*.«

Rosa i Hosefina klimnuše glavom u znak odobravanja.

»A šta je s la Gordom?« upitah.

»Ona zuri u buve«, reče Rosa i na to se sve nasmejaše.

»La Gorda ne voli da je buve ujedaju«, objasni mi Lidija. »Ona nema oblika i zato može u bilo šta da zuri, ali ranije je zurila u kišu.«

»A Pablito?«

»On zuri međ ženske butine«, odgovori Rosa tobože ozbiljno.

Svi se nasmejaše. Rosa me potapša po leđima.

»Pošto je on tvoj partner, čula sam da se umetnuo na tebe«, reče.

Udarale su rukama po stolu, a klupa se tresla od trupkanja njihovih nogu dok su se smejale.

»Pablito zuri u stene«, reče Lidia. »Nestor u kišu i oblake, a Beninjo u daljinu. Ali ne pitaj me više o zurenju, jer ću izgubiti moć ako ti budem još govorila o tome.«

»Kako to da mi la Gorda može sve reći?«

»La Gorda je izgubila oblik«, odgovori Lidia. »Kad ja budem svoj izgubila, i ja ću ti sve reći. Ali tada tebe to neće više zanimati. Sada te zanima zato što si glup kao i mi. Onog dana kad izgubimo oblik, nećemo više biti glupi, nijedno od nas.«

»Zašto nas toliko zapitkuješ kad sve to već znaš?« upita Rosa.

»Zato što je isti kao mi«, reče Lidia. »On nije pravi nagual. Još je čovek.«

Okrenula se licem prema meni i pogledala me. Njeno lice je za trenutak bilo tvrdo, a njen pogled prodoran i hladan, ali izraz njenog lica je omekšao kad mi se obratila.

»Ti i Pablito ste partneri«, reče. »Voliš ga zaista, je li?«

Razmišljao sam malo pre nego što sam odgovorio. Rekao sam joj da odnekud imam beskrajno poverenje u njega. Bez ikakvog stvarnog razloga osećao sam da mi je on blizak.

»Voliš ga toliko da si ga pokvario«, rekla je optužujućim tonom. »Na onom planinskom vrhu s koga ste

skakali on je taman prikupljao svoju drugu pažnju kad si ga ti prisilio da skoči s tobom.«

»Samo sam ga držao za ruku«, rekoš protestujući.

»Jedan čarobnjak neće nikada drugoga držati za ruku«, rekla je. »Svi smo mi veoma sposobni. Tebi ne treba pomoć nikoga od nas. Može ti pomoći samo onaj čarobnjak koji *vidi* i koji više nema oblika. Kad ste skakali sa onog planinskog vrha, trebalo je da ti prvi skočiš. Sad je Pablito vezan za tebe. Ja mislim da si nameravao da i nama isto tako pomogneš. Bože, što više razmišljam o tebi, sve te više prezirem.«

Rosa i Hosefina promrmljaše da se slažu s njom. Rosa ustade i okrenu se prema meni s mržnjom u očima. Upitala me šta nameravam da radim s njima. Odgovorili joj da sam naumio da uskoro odem odatle. Izgleda da ih je to zaprepastilo. Sve progovoriše u isti mah, ali Lidijin glas nadjača ostale. Rekla je, ako sam mislio da idem, onda je trebalo da to sinoć učinim, i da je njoj bilo mrsko čim sam odlučio da ostanem. Hosefina stade da više grdeći me skarednim izrazima.

Odjednom zadrhtah, ustadoh i počeh i ja da vičem na njih naređujući im da se umire, i to glasom koji nije bio moj. Gledale su me prestravljeno. Pokušah da se držim kao da je to nešto obično, ali u stvari sam tim postupkom uplašio sebe isto koliko i njih.

U tom trenutku la Gorda dođe u kuhinju kao da se krila u prednjoj sobi očekujući da mi zametnemo kavgu. Reče kako nas je upozorila da ne treba da se uhvatimo ja u njihove, a one u moju mrežu. Morao sam da se nasmejem jer nas je grdila kao da smo deca. Kazala je da moramo jedni druge da poštujemo, i da je to međusobno poštovanje ratnika nešto veoma osetljivo. Sestrice umeju da se između sebe ponašaju kao ratnici, a isto tako i Henarovi među sobom, ali čim ja dođem među jedne ili druge, ili kad se te dve grupe sastanu, onda oni zaborave da su ratnici i ponašaju se kao budale.

Posedasmo opet. La Gorda je sela do mene. Posle kraće pauze Lidia reče da se ona plaši da ću ja i njima učiniti ono što sam učinio Pablitu. La Gorda se nasmeja i odgovori joj da mi ona nikada ne bi dopustila da

ikome od njih pomognem onako kao Pablitu. Kazao sam joj da nikako ne razumem šta sam to loše učinio Pablitu. Nisam bio svestan šta činim i da mi to Nestor nije rekao, ne bih ni znao da sam Pablita podigao sa zemlje. Pitao sam se čak da Nestor nije možda malo preterao, ili da je pogrešio.

La Gorda reče da Svedok nikad ne bi načinio tako glupu grešku, a još manje preterivao, i da je Svedok najbolji ratnik među njima.

»Čarobnjaci ne pomažu jedan drugome onako kako si ti pomogao Pablitu«, produžila je. »Ti si se poneo kao čovek sa ulice. Nagual nas je sve učio da budemo ratnici. Kazao je da ratnik nikoga ne sažaljeva. Sažaliti se na koga znači, po njegovom mišljenju, da želiš da taj drugi bude kao ti, da bude na tvom mestu, i ti mu upravo zato pomažeš. To si učinio s Pablitom. Za ratnika je najteže na svetu da ostavi druge na miru, da se ne meša u njihov život. Kad sam bila debela, brinula sam se što Lidia i Hosefina ne jedu dovoljno. Plašila sam se da će se razboleti i umreti od gladi. Trudila sam se svim silama da se one ugoje i to iz najbolje namere. Besprekornost ratnika sastoji se u tome da se ne upliće u život drugih ljudi, nego da ih podrži da budu ono što jesu. To, razume se, znači da veruješ kako su i oni besprekorni ratnici.«

»Ali šta ako nisu besprekorni?« upitah.

»Onda je tvoja dužnost da ti budeš besprekoran, a da njima ništa ne kažeš«, odgovorila je. »Nagual je rekao da samo onaj čarobnjak koji *vidi*, i koji nema oblika može sebi dozvoliti da pomaže drugima. Zato je on pomogao nama i načinio nas ovim što smo sada. Ne misliš valjda da bi mogao da ideš po svetu pa da po ulici skupljaš ljude i pomažeš im, je li?«

Don Huan mi je već bio ukazao na to da nema načina na koji bih mogao da pomognem drugim ljudima. U stvari, naše nastojanje da drugima pomognemo pokreću, po njegovom mišljenju, isključivo naši sopstveni interesi.

Jednog dana kad sam s njim bio u gradu, podigao sam puža koji je ležao nasred trotoara i stavio ga pod

neku lozu. Bio sam siguran da će ga ljudi pre ili posle zgaziti ako ga ostavim nasred pločnika. Pomislio sam da sam ga spasao kad sam ga sklonio na bezbedno mesto.

Don Huan mi je ukazao na to da je ta moja pretpostavka bila lakomisljena, zato što nisam uzeo u obzir dve važne mogućnosti. Jedna je ta da je puž možda izbegao sigurnu smrt od otrova pod lozom, a druga da puž ima dovoljno snage da pređe preko pločnika. Ja nisam puža spašavao svojim mešanjem nego sam ga samo od mesta do koga je s tolikom mukom stigao, vratio na početak.

Tada sam, naravno, hteo da vratim puža tamo gde sam ga našao, ali on mi to nije dozvolio. Kazao je da je tom pužu bilo suđeno da se na njegovom putu nađe jedna budala zbog koje je izgubio svoju početnu snagu. Ako ga ostavim tu gde sam ga spustio, on će možda biti kadar da ponovo sakupi dovoljno snage da ode tamo kuda je naumio.

Učinilo mi se da sam ga razumeo, ali to je očigledno bilo površno razumevanje. Za mene je uvek bilo najteže da ostavim druge ljude na miru.

Ispričao sam im to o pužu. La Gorda me potapša po leđima.

»Svi smo mi dosta loši«, rekla je. »Nas petoro smo užasni ljudi koji ne žele da shvate. Ja sam se oslobodila mnogih svojih ružnih osobina, ali još ne svih. Dosta smo spori, i u poređenju sa Henarovima, mi smo turobni i despotski nastrojeni. Henarovi su, međutim, svi isti kao Henaro; oni imaju veoma malo loših osobina.«

Sestrice se složiše s njom klimajući glavom.

»Ti si najgori od nas«, reče mi Lidia. »Mislim da mi u poređenju s tobom i nismo tako loše.«

La Gorda se nasmeja i gurnu me nogom, dajući mi tako znak da treba da pokažem kako se slažem s Lidijom. Poslušao sam je, i one se sve nasmejaše kao deca.

Dugo smo potom ćutali.

»Sad ću doći do kraja onoga što je trebalo da ti kažem«, iznenada reče la Gorda.

Pozvala nas je da svi ustanemo i rekla da će mi one sad pokazati toltečki polажaj moći. Lidia je stajala de-

sno od mene i okrenula se licem prema meni. Uхватила je svojom desnom rukom moju, priljubivši dlan uz dlan, ali bez preplitanja prstiju. Onda je svoju levu ruku podmetnula pod moju tačno iznad lakta i čvrsto me stegla na svoje grudi. Hosefina je to isto izvela na mojoj levoj strani. Rosa je stajala licem u lice prema meni, provukla ruke ispod mojih miški i zgrabila me za ramena. La Gorda mi je prišla s leđa, obujmila me rukama oko pasa, i isprepletanim prstima mi pokrila pupak.

Svi smo bili približno iste visine tako da su one mogle da pritisnu glave uz moju. La Gorda poče da govori iza mog levog uva, tiho, ali ipak dovoljno glasno da je svi čujemo. Rekla je da ćemo pokušati da naši drugu pažnju prenesemo na Nagualovo mesto moći, bez pomoći ikoga ili ičega. Ovog puta neće biti ni učitelja da nam pomogne, ni saveznika da nas poguraju. Tamo ćemo stići isključivo snagom svoje volje.

Osetio sam neodoljivu želju da je pitam šta ja treba da činim. Odgovorila mi je da treba da dopustim svojoj drugoj pažnji da se usredsredi na ono u šta zurim.

Objasnila mi je da je taj sklop i položaj koji smo zauzeli toltečki položaj moći. Ja sam u tom trenutku bio središte a ujedno i sila koja povezuje 4 strane sveta. Lidija je bila istok, oružje koje toltečki ratnik drži u desnoj ruci; Rosa je bila sever, štit pričvršćen za ratnikove grudi; Hosefina je bila zapad, duholovac koji ratnik drži u levoj ruci; la Gorda je bila jug, kotarica koju ratnik nosi na leđima i u kojoj drži svoje pre 1-mete što sadrže moć. Rekla je da je prirodni položaj svakog ratnika da se okrene licem prema severu, pošto u desnoj ruci mora da drži oružje, odnosno istok. Međutim, mi treba da se okrenemo u pravcu juga, i to malo jugoistočno; prema tome, radnja moći koju po Nagualovoj želji treba da izvršimo je to da promenimo svoj pravac.

Podsetila me je da je jedna od prvih stvari koje nam je Nagual učinio bilo to da nam je okrenuo oči tako da gledamo prema jugoistoku. Na taj smo način podstakli svoju drugu pažnju da izvede podvig na koji se sada spremamo. Taj podvig se može izvesti na 2 načina. Prvi je da se svi okrenemo licem prema jugu,

tako da ja u tom okretanju budem osovina, i da pri tome sasvim preokrenemo osnovnu vrednost i funkciju svake pojedine od njih. Lidia će tako postati zapad, Hosefina istok, Rosa jug, a ona, la Gorda, sever. Druga mogućnost za promenu pravca je bila da se licem okrenemo jugu, ali bez okretanja celog tela. To je bila alternativna moći koja je od nas zahtevala da navučemo svoje drugo lice.

Rekao sam la Gordi da ne razumem šta je naše drugo lice. Kazala je da joj je Nagual poverio da prikupi drugu pažnju svih nas tako čvrsto spojenih, i da svaki toltečki ratnik ima dva lica okrenuta u suprotnim pravcima. Drugo lice je druga pažnja.

La Gorda iznenada pusti ruke. Za njom to učiniše i sve sestrice. Sela je opet i dala mi znak da sednem pored nje. Sestrice su i dalje stajale. La Gorda me pitala da li mi je sve jasno. I jeste i nije mi bilo jasno. Pre nego što sam stigao da formulišem jedno pitanje, kazala je da je poslednje što treba da izvrši po Nagualovoj želji to da mi kaže kako moram da promenim svoj pravac na taj način što ću svoju drugu pažnju združiti s njihovom i navući svoje lice moći da bih video šta je iza mene.

La Gorda ustade pa mi dade znak da pođem za njom. Odvela me je do vrata njihove sobe. Blago me gurnula u sobu. Čim sam prešao preko praga, pridružile su mi se Lidia, Rosa, Hosefina, i ona, i to tim redom, a onda je la Gorda zatvorila vrata.

Soba je bila veoma mračna, kao da u njoj nema prozora. La Gorda me zgrabi za ruku i odvede, kako se meni činilo, na sredinu sobe. One me sve okružiše. Nisam mogao nikako da ih vidim; osećao sam samo da su sa sve 4 strane uz mene.

Posle nekog vremena moje su se oči navikle na pomrčinu. Mogao sam da razaznam da ta soba ima dva prozora, ali da su zatvoreni daskama. Malo svetlosti je ipak prodiralo kroz njih tako da sam ih sve video. Onda su me one uhvatile kao pre nekoliko minuta i sve su u istom trenutku naslonile glave na moju. Osećao sam sa svih strana njihov topli dah. Sklopio sam oči da bih dozvao sliku u koju sam do maločas zurio. Nije mi to

pošlo za rukom. Bio sam veoma umoran i pospan. Oči su me užasno svrbele; hteo samda ih počešem, ali Lidia i Hosefina su me čvrsto stegle za ruke.

Ostali smo u tom položaju vrlo dugo. Moj zamor je bio nepodnošljiv i ja sam konačno klonuo. Pomislio sam da su me kolena izdala i da ću pasti na pod i zaspati. Ali pada nije bilo. U stvari, ispod mene nije bilo ničega. Toliko sam se uplašioda sam se odmah potpuno razbudio; međutim neka jača sila od mog straha vratila me opet u ono pospano stanje. Prepustio sam se i lebdeo sa njima kao balon. Izgledalo je kao da spavam i sanjam, i da u tom snu vidim niz nepovezanih slika. Nismo više bili u njihovoj mračnoj sobi. Sada je bilo toliko svetlosti da me ona zasenila. U nekim trenucima sam video Rosino lice do svoga; krajičkom oka mogao sam da vidim Lidijino i Hosefinino. Osećao sam kako mi čelima snažno pritišću uši. Onda bi se slika promenila pa sam vidio la Gordino lice do svoga. Kad god bi se to desilo ona bi pritisla svoja usta na moja i disala. To mi se nije nimalo svidalo. Neka sila u meni se pokušavala oslobodit toga. Bio sam smrtno uplašen. Pokušao sam sve da ih odgurmem. Što sam se više opirao, jače su me držale. To me učvrstilo u uverenju da me la Gorda obmanula i na kraju dovela u smrtnu opasnost. Ali la Gorda je za razliku od drugih bila besprekora ratnik. Osetio sam se bolje kad sam pomislio da ona besprekorno sve to vodi. U jednom trenutku prestao sam se opirati.

Postao sam radoznao u kom ću trenutku umreti, a činilo mi se da je čas sasvim blizu. Tada me obuzela neopisiva radost, za koju sam bio uveren da najavljuje moj kraj. Privukoh Lidiu i Hosefinu bliže. La Gorda je bila predamnom. Nije mi smetalo šta mi diše u usta; iznenadio sam se jer je baš tada prestala, a i one su prestale da svoje glave pritišću uz moju. Počele su da gledaju okolo i pritom oslobodile moju glavu. Sad sam mogao da je pokrećem. Lidia, la Gorda i Hosefina bile su tako blizu da sam mo-

gao da vidim samo kroz razmak između njihovih glava. Nisam mogao da dokučim gde smo. Jedno je bilo jasno: nismo stajali na zemlji. Lebdeli smo u vazduhu. Još nešto sam znao pouzdano, a to je da ne stojimo više onako kako smo u početku stajali. Sad je Lidia bila levo od mene, a Hosefina desno. La Gordino lice je bilo orošeno znojem, a isto tako i Lidijino i Hosefinino. Rosu sam mogao samo da osetim iza sebe. Video sam njene ruke kako me, provučene ispod miški, drže za ramena.

La Gorda je govorila nešto, ali ja to nisam mogao da čujem. Izgovarala je reči lagano kao da mi daje vremena da ih čitam s njenih usana, ali pažnju su mi omele neki detalji na njenim ustima. U jednom trenutku sam osetio da me njih četiri pokreću; namerno su me ljuljale. To me je prisililo da obratim pažnju na la Gordine neme reči. Ovog puta sam jasno čitao šta njene usne govore. Govorila mi je da se okrenem. Pokušao sam, ali glavu nisam mogao da okrenem, kao da mi je ukočena. Osetio sam da mi neko grize usne. Gledao sam u la Gordu. Nije me ona ujedala, ali me je gledala i naređivala da okrećem glavu u svim pravcima. Osetio sam da mi istovremeno dok govori, liže celo lice i da me uje da po usnama i obrazima.

La Gordino lice bilo je nekako iskrivljeno. Izgledalo je veliko i žućkasto. Pomislio sam da je to možda samo odraz na njenom licu, jer je sve oko nas bilo žućkasto. Gotovo sam je čuo kako mi naređuje da okrenem glavu unazad. Naposletku, iznerviran njenim ujedanjem, okrenuo sam glavu i onda se la Gordin glas iznenada jasno čuo. Bila je iza mene i vikala mi je da okrenem i pažnju unazad. Rosa mi je lizala lice, ne ona. Celom sam je odgurnuo od svog lica. Rosa je plakala. Njeno lice bilo je u znoju. Čuo sam la Gordin glas iza sebe. Rekla je da sam ih iznurio boreći se s njima i da ona ne zna šta treba da radi da bi opet skupila onu pažnju koju smo na početku imali. Sestrice su cvilele.

Moje misli bile su kristalno jasne, ali moji racionalni procesi nisu bili deduktivni. Sve oko sebe saznavao sam brzo i neposredno, i u meni nije bilo nikakve sumnje. Znao sam, na primer, da moram odmah ponovo da zaspim i da ćemo se onda polako spustiti na ze-

mlju. Ali znao sam isto tako da im moram dopustiti da me odvedu svojoj kući. Ja to ne bih umeo. Nisam nikako mogao da usredsredim svoju drugu pažnju, a trebalo je da je usmerim na jedno mesto koje mi je don Huan odredio u severnom Meksiku. Uvek sam mogao neobično jasno da ga dozovem u sećanje. Nisam se usuđivao da sada prizivam tu viziju. Znao sam da bismo se tamo obreli.

Pomislio sam da moram la Gordi da kažem to što znam, ali nisam mogao da govorim. I pored toga, bio sam siguran da me je ona razumela. Imao sam potpuno poverenje u nju, i zaspao sam za nekoliko sekundi. U snu sam gledao kuhinju u njihovoj kući. Tamo su bili Pablito, Nestor i Beninjo. Izgledali su neobično veliki i žarili su se. Nisam mogao da usredsredim pogled na njih zato što se između njih i mene nalazio zastor od nekog providnog plastičnog materijala. Onda sam shvatio da je to kao da ih gledam kroz prozorsko staklo na koje neko baca vodu. Staklo se najzad razbilo, a mene je voda pljusnula po licu.

Pablito me polivao vodom iz kofe. Pored njega su stajali i Nestor i Beninjo. La Gorda, sestrice i ja ležali smo na leđini iza kuće. Henarovi su nas polivali korama vode.

Skočih na noge. Ne znam da li me je okrepila hladna voda ili neobičan doživljaj koji se upravo završio. La Gorda i sestrice su se presvukle, a njihove mokre haljine su Henarovi morali izneti na sunce. I moja odeća je bila uredno razastrta na zemlji. I ja sam se presvukao bez reči. Obuzelo me je ono naročito osećanje koje, izgleda, prati usredsređivanje druge pažnje; nisam mogao da govorim, ili, tačnije, mogao sam ali nisam želeo. Bila mi je muka u stomaku. Izgleda da je la Gorda to osetila, jer me blago povukla i odvela iza ograde. Povraćao sam, a isto je bilo i sa la Gordom i sesticama.

Vratio sam se u kuhinju i umio se. Hladna voda mi je, izgleda, pomogla da se priberem. Pablito, Nestor i Beninjo sedeli su oko stola. Pablito je doneo svoju stolicu. Ustao je i rukovao se sa mnom. Za njim su to učinili i Nestor i Beninjo. Pridružile su nam se sestrice sa la Gordom.

Sa mnom nešto kao da nije bilo u redu. Zujalo mi je u ušima. Hvatala me vrtoglavica. Hosefina ustade pa se uhvati za Rosu da ne bi pala. Okrenuo sam se la Gordi da je pitam šta da radim. Lidia je u tom trenutku padala poleduške na klupu. Uhvatio sam je, ali me njena težina povukla naniže pa sam i ja pao zajedno s njom.

Mora da sam se tada onesvestio. Iznenada sam se probudio. Ležao sam na asuri u prednjoj sobi. Pored mene su Lidia, Rosa i Hosefina spavale čvrstim snom. Morao sam da bauljam preko njih da bih mogao ustati. Gurao sam ih, ali one se nisu probudile. Izišao sam u kuhinju. La Gorda i Henarovi su tu sedeli oko stola.

»Dobro došao«, reče Pablito.

Dodao je da se la Gorda maločas probudila. Osećao sam da sam se potpuno povratio. Bio sam gladan. La Gorda mi dade zdelu sa jelom. Rekla je da su oni svi već jeli. Kad sam se zasitio, osećao sam se odlično osim što nisam mogao da mislim kao obično. Moje misli su bile užasno spore. To mi se nije dopadalo. Primetio sam tada da je već kasno poslepodne. Odjednom osetih potrebu da trčim u mestu, licem okrenut suncu, kao što sam često morao da činim po don Huanovim uputstvima. Ustao sam, i onda mi se pridružila i la Gorda. Izgleda da je i njoj to isto palo na um. Oznojio sam se od skakutanja. Zadihao sam se vrlo brzo i vratio se stolu. La Gorda je pošla za mnom. Opet smo seli. Henarovi su netremice gledali u nas. La Gorda mi dodade moju beležnicu.

»Ovaj Nagual nas je poveo i svi smo se izgubili«, reče la Gorda.

Čim je ona progovorila, osetio sam kao da je nešto prsnulo. Misli mi navališe u glavu kao bujica. Sigurno se izraz moga lica promenio, jer me Pablito zagrlio, a za njim i Nestor i Beninjo.

Činilo mi se da je i la Gorda oduševljena. Obrisala je čelo sa olakšanjem. Rekla je da nas zamalo nisam sve poubijao svojom užasnom popustljivošću prema sebi.

»Usredsrediti drugu pažnju nije šala«, reče Nestor.

»Šta je bilo s nama, Gorda?« upitah je.

»Izgubili smo se«, odgovori ona. »Ti si počeo da se podaješ strahu i onda smo se izgubili u onom beskraj. Nismo mogli više da usredsredimo svoju pažnju tonala. Ali pošlo nam je ipak za rukom da našu drugu pažnju vežemo s tvojom i ti sad imaš dva lica.«

U tom trenutku Lidia, Rosa i Hosefina ušle su u kuhinju. Smešile su se i izgledale sveže i snažne kao uvek. Prišle su da nešto pojedu. Posedale su i niko nije izustio ni reči dok su one jele. Čim je i poslednja od njih završila jelo, la Gorda je nastavila tamo gde je stala.

»Ti si sad ratnik s dva lica«, produžila je. »Nagual je rekao da svi mi moramo imati dva lica da bismo dobro prolazili sa obe pažnje. On i Henaro su nam pomogli da prikupimo svoju drugu pažnju i onda su nas okrenuli tako da možemo da gledamo u dva pravca, ali tebi nisu pomogli zato što sam, bez ičije pomoći, moraš da pribaviš svoju moć da bi bio pravi nagual. Ti si još daleko od toga, ali recimo da sad koračaš na dve noge umesto da pužeš, a kad postaneš potpun i izgubiš oblik, ti ćeš lebdeti.«

Beninjo je pokretom ruke imitirao avion koji leti i dubokim glasom podražavao njegovo brujanje. To je bilo zaglušujuće glasno.

Svi se nasmejasm. Sestrice je to, činilo se, veoma uveseljavalo.

Do tog trenutka nisam još bio potpuno svestan da je već kasno po podne. Rekoh la Gordi da sam sigurno satima spavao, jer smo pred podne otišli u njihovu sobu. Odgovorila mi je da nismo dugo spavali, i da smo najveći deo tog vremena proveli izgubljeni u drugom svetu, dodavši da su se Henarovi ozbiljno uplašili i zabrinuli, pošto ništa nisu mogli učiniti da nas vrate.

Obratio sam se Nestoru i pitao ga šta su oni radili ili videli dok smo mi bili odsutni. Zurio je za trenutak u mene i onda mi odgovorio.

»Doneli smo mnogo vode u dvorište«, reče pokazujući u praznu benzinsku burad. »Onda ste vi svi zajedno posrćući stigli u dvorište i mi smo vas pohvali vodom — to je sve.«

»Jesmo li izišli iz sobe?« upitah ga.

Beninjo se glasno nasmeja. Nestor pogleda u la Gordu kao da je moli za dozvolu ili savet.

»Jesmo li izišli iz sobe?« pitala je la Gorda.

»Niste«, odgovori Nestor.

Učini mi se da je i la Gordi isto koliko i meni stalo do toga da to sazna, i to me je uplašilo. Ona je čak molila Nestora da nam to kaže.

»Došli ste iznebuha«, reče Nestor. »Moram vam reći i to da je bilo strašno, svi ste ličili na maglu. Pablito vas je prvi ugledao. Možda ste već dugo bili u dvorištu, ali mi nismo znali gde da vas tražimo. Onda je Pablito uzviknuo i mi smo vas svi videli. Još nikada nismo tako nešto videli.«

»Kako smo izgledali?« upitah.

Henarovi se zgledaše. Nastala je nepodnošljivo duga pauza. Sestrice su otvorenih usta zurile u Nestora.

»Izgledali ste kao pramenje magle uhvaćeno u paučinu«, rekao je Nestor. »Kad smo vas polili vodom, opet ste očvrsnuli.«

Želeo sam da on još govori, ali la Gorda je rekla da nam je ostalo još samo malo vremena, pošto ja krajem dana moram da odem, a ona treba još štošta da mi kaže. Henarovi ustadoše i rukovaše se sa sesticama i la Gordom. Mene zagriše i rekoše da im je potrebno samo nekoliko dana da sve srede i da se pripreme za odlazak. Pablito diže svoju stolicu na leđa, okrenuvši joj noge uvis. Hosefina otrča do štednjaka, uze odande jedan zavežljaj koji su bile donele iz kuće donje Soledad i stavi ga između nogu Pablitove stolice, što mi se učini veoma podesnim za nošenje stvari.

»Pošto ideš kući, mogao bi i ovo da poneseš«, rekla je. »To je i tako tvoje.«

Pablito sleže ramenima i malo pomeri stolicu da bi što bolje rasporedio teret.

Nestor daje Beninju znak da uzme zavežljaj, ali Pablito mu to nije dozvolio.

»Dobro je«, reče. »Mogu da budem i magarac kad već nosim ovu prokletu stolicu.«

»Zašto jeносиš, Pablito?« upitah.

»Moram da štedim svoju moć«, odgovori on. »Ne mogu da sedim na bilo čemu. Ko zna kakva je propalica tu sedela pre mene?«

Smejao se, a zavežljaj se micao kako su se njegova ramena tresla.

Kad su Henarovi otišli, la Gorda mi je objasnila da je Pablito počeo tu budalaštinu sa stolicom zato da bi zavitalavao Lidiu. Nije hteo da sedne tamo gde je ona sedela, ali posle je otišao i dalje i, kako je voleo sebi da ugađa, više nije hteo da sedi ni na čemu drugom osim na toj stolici.

»On je kadar da je nosi celog života«, reče mi la Gorda potpuno uverena u to. On je gotovo isto tako loš kao ti. On je tvoj partner; ti ćeš kroz život nositi svoju beležnicu, a on stolicu. U čemu je razlika? I jedan i drugi ugađate sebi više nego mi ostali.«

Sestrice me okružiše i nasmejaše se, tapšući me po leđima.

»Veoma je teško udenuti se u našu drugu pažnju«, produži la Gorda, »a to se još teže postiže ako je čovek tako popustljiv prema sebi kao što si ti. Nagual je rekao da znaš bolje od bilo koga od nas koliko je to teško. Ti si pomoću njegovih biljki moći naučio da odlaziš daleko u onaj drugi svet. Mi smo želele da svoju drugu pažnju sakupimo na Nagualovom mestu, ali ti si nas zagnjurio u nešto što ne poznajemo. Mi za to nismo spremne, a nisi ni ti. Ali nisi ti kriv, biljke moći su te takvim načinile. Nagual je bio u pravu. Svi ti moramo pomoći da zadržiš u sebi svoju drugu pažnju, a ti nama moraš pomoći da poguramo svoju. Tvoja druga pažnja može da ode veoma daleko, ali ona je neobuzdana, dok naša može da odmakne sasvim malo, ali zato mi njom potpuno vladamo.«

La Gorda i sestrice, redom jedna po jedna, rekoše mi koliko im je strašno bilo kad smo se izgubili u drugom svetu.

»Nagual mi je pričao«, produži la Gorda, »kako te navodio, kad je onim svojim dimom sakupljao tvoju drugu pažnju, da je usredsrediš na jednog komarca, i kako je onda taj komarac postao tvoj čuvar u drugom svetu.«

Rekoh joj da je to istina. Pošto me je zamolila, ispričao sam im o onome što sam doživio pod don Huanovim vodstvom. Uz pomoć njegove mešavine za puše nje video sam tog komarca kao neko užasno čudovište, visoko tridesetak metara, koje se kretalo neverovatno brzo i spretno. To stvorenje je bilo toliko ružno da mi se od njega uvek smučilo, ali ono je i pored toga bilo nekako imponantno i veličanstveno.

Ni to iskustvo, ili doživljaj, nisam nikako mogao da uklopim u svoju racionalnu sliku sveta. Jedino čime sam svom razumu mogao da pomognem bilo je moje čvrsto uverenje da je jedno od dejstava mešavine za pušenje načinjene od psihotropskog bilja bilo to da u haluciniranju vidim toliko uveličanog komarca.

Izložio sam im, a naročito la Gordi, svoje razumno, površno objašnjenje onoga što se dogodilo. Nasmejale su se.

»Nisu to bile halucinacije«, odlučno reče la Gorda. »Ako neko odjednom vidi nešto drukčije, nešto što nije pre tu bilo, to je zato što se prikupila pažnja te osobe i što se ona usredsređuje na nešto. E sad, to što prikuplja pažnju te osobe može biti bilo šta: možda piće, ludilo, a možda i Nagualova mešavina za pušenje.

Ti si *video* komarca i on je za tebe postao čuvar iz drugog sveta. A znaš li ti šta je taj drugi svet? Taj drugi svet je svet naše druge pažnje. Nagual je mislio da će tvoja druga pažnja možda biti dovoljno jaka pa da ćemo moći da prođemo pored čuvara i uđemo u drugi svet. Ali ona nije bila dovoljna jaka. Da je bila, moglo se desiti da ti odeš u taj drugi svet i da se nikada ne vratiš. Nagual mi je rekao da je spreman da te sledi. Ali čuvar ti nije dopustio da prođeš i zamalo te nije ubio. Nagual je morao prestati da ti pomaže da svoju drugu pažnju usredsređuješ pomoću njegovih biljki moći zato što si mogao da je usredsrediš samo na onu strašnu stranu stvari. Naveo te je da umesto toga *sanjaš* kako bi mogao pažnju da sakupiš na drugi način. Ali bio je siguran da će i tvoje *sanjanje* biti strašno. Tu nije mogao ništa da učini. Ti si, u stvari, išao tačno njegovim stopama, jer je i on imao jednu strašnu, užasnu stranu.«

Ćutale su. Činilo se da su sve utonule u svoje uspomenene.

La Gorda reče da mi je Nagual jednom u svojim zavičajnim brdima pokazao nekog naročitog crvenog insekta. Pitala me da li ga se sećam.

Sećao sam ga se. Pre dosta godina don Huan me odveo u jedan kraj koji nisam poznavao, u planine severnog Meksika. Pokazao mi je veoma pažljivo neke okrugle insekte veličine bubamare. Leđa su im bila jarko crvena. Hteo sam da kleknem na zemlju da ih posmatram, ali mi on to nije dopustio. Rekao mi je da treba da ih gledam, ali ne da zurim, sve dok ne zapamtim njihov oblik, zato što ću morati uvek da ih se sećam. On da mi je objasnio neke komplikovane pojedinosti o njihovom ponašanju, i meni je to sve zvučalo kao metafora. Govorio mi je u stvari o relativnoj važnosti naših shvatanja o moralu do kojih nam je toliko stalo. Ukazao mi je na neke običaje tih insekata i uporedio ih s našima. To upoređivanje dovelo je do toga da mi je važnost naših ubeđenja izgledala smešna.

»Neposredno pred njegov odlazak s don Henarom, don Huan me odveo na to mesto u brdima gde žive te bube«, produži la Gorda. »Bila sam tamo već jedanput, a bili su i ostali. Nagual je hteo da se uveri da svi poznajemo tu bubicu, mada nam nikad nije dozvolio da je suviše dugo gledamo.

Dok sam bila tamo s njim, rekao mi je šta treba s tobom da radim, i šta da ti kažem. Već sam ti kazala gotovo sve što mi je on naložio, sve, osim poslednjeg. To je u vezi s pitanjem koje si svima postavljao: gde su Nagual i Henaro? Sad ću ti reći tačno gde su. Nagual je kazao da ćeš ti to razumeti bolje od svih nas. Niko od nas nije nikada *video* čuvara. Niko od nas nije bio u onom žutom sumporu u kome on živi, niko osim tebe. Nagual mi je rekao da te pratio u taj drugi svet kad si ti usredsredio pažnju na čuvara. Nameravao je da tamo ode s tobom, možda zauvek, ako ti ne budeš dovoljno jak da prođeš. Tek tada je otkrio mnogo štošta o svetu tih crvenih bubica. Rekao je da je njihov svet nešto najlepše i najsavršenije što se može zamisliti. I tako, kad je došlo vreme da on i Henaro odu sa ovog sveta, oni

su prikupili svoju drugu pažnju i usredsredili je na taj svet. Onda je Nagual otvorio pukotinu, kao što si i sam video, i njih dvojica su prošli u onaj svet gde nas čekaju da im se jednog dana i mi pridružimo. Nagual i Henaro su voleli lepotu. Otišli su tamo prosto zato da uživaju.»

Pogledala me je. Nisam imao šta da kažem. Bila je u pravu kad je rekla da moć, ili sila, mora savršeno tačno da odredi vreme u kome će mi ona sve to otkriti, ako to treba da ima nekog dejstva. Obuzela me neka teška tuga koju ne bih mogao da objasnim. To je bilo kao da mi se plače, a ja ipak nisam bio ni tužan ni melanholičan. Čeznuo sam za nečim što se rečima ne da izraziti, ali ta čežnja nije bila moja. Kao i mnoga osećanja i osećaji koje sam doživeo od svog dolaska među njih, i to mi je bilo strano.

Setio sam se šta je Nestor rekao za Elihija. Ponovio sam to la Gordi, i ona me onda zamolila da im ispričam vizije koje sam imao na svom putovanju između tonala i naguala onda kad sam skočio u provaliju. Kad sam im sve ispričao, izgledale su veoma uplašene. La Gorda je odmah izdvojila moju viziju kupole.

»Nagual nam je govorio da će se naša druga pažnja jednog dana usredsrediti na tu kupolu«, rekla je. »Tog dana ćemo svi potpuno postati naša druga pažnja, baš kao što je bio slučaj s Nagualom i Henarom, i tog dana mi ćemo im se pridružiti.«

»Hoćeš li time da kažeš, Gorda, da ćemo onamo otići ovakvi kakvi smo sada?« upitah.

»Da, otići ćemo ovakvi kakvi smo sada. Telo je naša prva pažnja, pažnja tonala. Kad ono postane druga pažnja, onda prosto ode u drugi svet. Tvoj skok u ponor prikupio je za kratko vreme svu tvoju drugu pažnju. Ali Elihio je bio jači i taj skok je prikovao njegovu drugu pažnju. To se desilo njemu, a on je isti kao i svi mi ostali. Međutim, mi ne možemo znati gde je on. To čak ni Nagual nije znao. Ali ako je igde, onda je pod tom kupolom. Ili možda skače od jedne vizije do druge, i tako će večito činiti.«

La Gorda reče da sam ja u svom putovanju između tonala i naguala ubedljivo potvrdio mogućnost da se celo naše biće pretvori u drugu pažnju, a isto tako, samo u

nešto manjoj meri, onda kad sam sa svima njima zalutao u svetu te pažnje, ranije tog dana; to važi i za onaj slučaj kad nas je ona prenela pola milje dalje da bismo pobjegli od saveznika. Dodala je da je problem koji nam je Nagual ostavio kao izazov taj da vidimo hoćemo li, ili nećemo, moći da razvijemo svoju volju, ili drugu pažnju toliko da možemo neograničeno dugo da je usredsredimo na što god zaželimo.

Počutali smo malo. Izgleda da je bilo vreme da pođem, ali nisam mogao da se pokrenem. Pomisao na Elihijevu sudbinu me paralisala. Da li je stigao do kupole pod kojom je trebalo da se nađemo, ili ga je spopao užas, ne znam, tek dolazilo mi je da poludim kad pomislim na njegovo putovanje. Nije mi bilo potrebno da se naprežem da bih to zamislio zato što sam i sam to doživio na svom putovanju.

Taj drugi svet, koji je don Huan pominjao još od prvog trenutka našeg susreta, bio je uvek metafora, jedan čudan naziv za neko izvitoperavanje percepcije, ili, u najboljem slučaju, njegov način da govori o nekom stanju koje se nikako ne može opisati. I pored toga što mi je don Huan omogućio da vidim neopisive aspekte sveta, nisam na ta svoja iskustva i doživljaje mogao da gledam drukčije nego kao na neko poigravanje s mojom percepcijom, na nekakvo dirigovano odražavanje do koga me je dovodio bilo svojim psihotropskim biljem ili na razne druge načine koje razumom nisam mogao da dokučim. Kad god se tako nešto dešavalo, ja sam se zaklanjao iza jedne misli koja mi je služila kao štit, naime iza misli da je jedinstvo onoga »ja« koje sam znao i poznavao time bilo samo privremeno poremećeno. I, naravno, čim bi se to jedinstvo ponovo uspostavilo, svet bi opet postao svetilište za moje nepovredivo, racionalno ja. Svet koji mi je la Gorda otvorila svojim otkrićima ispunio me je užasom.

Ustala je i povukla i mene da se dignem s klupe. Kazala je da moram da pođem pre sutona. Sve su me ispratile do kola i tu smo se oprostili.

La Gorda mi izdade poslednje naređenje. Kad se vratim, moram da odem pravo Henarovoju kući, rekla je.

»Ne želimo da te vidimo pre nego što budeš znao šta treba da radiš«, reče osmehujući se toplo. »Ali ne-moj dugo da odlažeš.«

Sestrice klimnuše glavom.

»Ove planine nam neće dopustiti da ovde još dugo ostanemo«, rekla je, pokazujući lakim pokretom brade na ona zloslutna ogolela brda na suprotnoj strani doline.

Postavio sam joj još jedno pitanje. Zanimalo me da li ona zna kuda će Nagual i Henaro otići kad se mi ponovo nađemo. Pogledala je gore u nebo, podigla ruke uvis i načinila njima pokret koji je teško opisati a kojim je pokazala da to prostranstvo nema granica.